

ឧបាយ

តេជីមឃ្លះថ្មមឃ្លះ

១៤៧១

โทรศัพท์ ๒๐๘๐

โทรเลข "สุจี"

ไผ่ นก ชัย

สำนักงานร่างรูป ประสาทสุชุม

ถนนหลานหลวง (ห้างยอนแซมชันเก่า) พระนคร

เราสอนการวิธีถ่ายรูป โดยส่งแบบแนะนำกำกับฟิล์ม ทุก ๆ ฟิล์มที่ส่ง

มาล้างณะสำนักงานร่างรูปของเรา

รูปธรรมตา

ร่างรูป พิมพ์รูป ขยายรูป ๑ ล.

ภาพยนตร์

ถ่ายภาพยนตร์ ร่างภาพยนตร์ พิมพ์ภาพยนตร์ ๑ ล.

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๕ เล่ม ๓ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๑)

คำถวายพระพรชัย	หน้า พิเศษ
มาสนุสสรณ์	ศุภาร ๘๖๑
เครื่องหมยภาษาต	พรรณนะแพทย์ ๘๖๒
ความรัก	ส่ง เทภาสิต ๘๖๔
รัตนสูตรคาถา	ออบลวรรณ ๘๖๕
เทวแห่งธัญพืช	ถึงสตาล ๘๗๘
ดุขฎิสังเวช	หมื่นศรี ๘๘๔
อาวรุอันแท้	น. ทองชิตร์ ๘๘๗
ไฟดับกลับคิด	ศิวศรียานนท์ ๘๙๑
บรมจักรวิ้งมาสนุสสรณ์	อ. น. ก. ๘๙๔
ตำราพระคชลักษณ์	อายันโหมษ ๘๙๖
ยาอายุวัฒนะ	ครูเทพ ๘๙๘
เรือนเรื่องรัก	ช. ทรัพย์สาร ๙๐๑
ลักษณะปกครองชาติ	กอไกรฎ ๙๐๕
เมืองตักกิสลา	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป,, ๙๐๗
เมรยานภาพ	เจิม ดิษยบุตร ๙๑๒
พระพุท	กาญจนาภพันธ์ ๙๑๗
หมอแจ่มเริ่มสับ	ดินสอ ๙๑๙
เทยสวรรค์โลก	ศรีนพรัก ๑๐๐๔
สลัดจิ้น	บุศราคัม ๑๐๑๘
แถลงการสาธารณสุขพิเศษ	กรมสาธารณสุข ๑๐๔๗
วิชานารู้	แฝง พหลรัตน์ ๑๐๔๕
สารเขมม	นนทภา ๑๐๕๒
อันตวาที	สาธิตา ๑๐๕๔

เมื่อท่านจะซื้อเครื่องยนต์ ดีดท้าย

ไปรคอย่าลืม

ลวกวูด ซู

ขนาด ๘ แรงม้า

ชนิด CHIEF Class B.

มีตกเข้ามาแล้ว

มีจำหน่ายพร้อมทั้งเรือแข่ง

ซึ่งเล่นเร็วที่สุดราคาเยาว์

ท่านจะหาเครื่องยนต์ ที่เร็วกว่านี้

ในขนาดเดียวกันไม่ได้แล้ว

ขอเชิญท่านไปชมและถามรายละเอียด

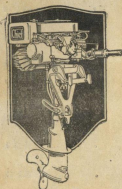
ได้ที่

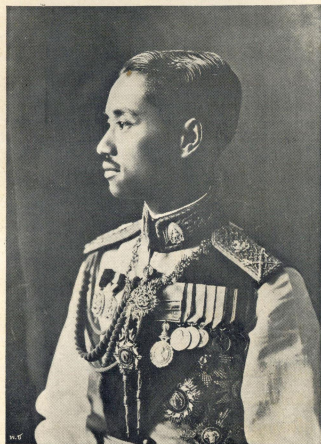
ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ห้างสามศรี ปากคลองตลาด พระนคร

โทรศัพท์ที่ ๖๕๓ และ ๒๐๕๕

เป็นเอเจนต์ในกรุงเทพฯ

คำถวายพระพรชัย

ในโอกาสกษัตริย์เฉลิมพระชนม์พรรษา

พ. ศ. ๒๔๗๑

๑	สรรวมชีพระนตยคุณบาท	อริราชสยามินทร์
	สบทุกข์เฉลิมพระชนม์ภัญ—	ญสมังคโลกพาร
๑	ไทยเขมมก็เปรมปิติประสาท	ณพระราชสมภาร
	ซึ่งรักษ์พิทักษ์นรศาสน—	ติเกษมสวัสดิ์
๑	เชิดรัญพิพัตถณวิโรจน์	ศุภโชติสง่าศรี
	ทรงคุณอศุขย์อุดมก็—	รติก้องกระเดื่องดิน
๑	ทรงราชธรรมทศพิธ	ถิรจิตตนิจสิน
	ปกเกล้าประธานภิกษุภัญ—	ญสวัสดิ์ร่มเย็น
๑	อันคำจะพร้าพระคุณราช	ทนุชาติและไทยเพ็ญ
	ซึ่งเดิรเจริญอุดมเห็น	ผลขัตติมาจสม
๑	สรรวมเดชพระไตรรัตนสุน—	ทรคุณมโนรม
	ทั้งเทพะทวักศอุดม	สุรเดชศักดิ์ศรี
๑	สรรวมเดชอดีตวรมหา	ธิปราชจักรี
	รักษาประธาธิปกวี—	วรุดมย์พระจอมไทย
๑	ให้ทรงเจริญจิรพระชนม์	และพิมลพระพรณไฟ—
	จิตร, เปรมเกษมสุขและไกร	พลทุกทิวาร
๑	ครอบรัฏฐมณฑลสยาม	ศุภงามนิรันดร์กาล
	มุ่งไคประสิทธิธิคุณาน	วรราชประสงคมี
๑	ปราศโสภและโรกภัยพิบัติ	วรชาติติย์เสวยปรีดี
	ราชัมไพสุริยศรี	คณัตตกรณชัย ชโย ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะหนังสือรายเดือนไทยเขมม

มาลาอนุสสรณ์

สมมุขา ยาทิสฺ จินฺณํ
ปรมมุขายี ตาทิสฺ

ต่อหน้าประพฤติด้วย ฉันทิต
แม้ว่าลับหลังไป | เช่นนั้น
(นี้เป็นลักษณะใน ศักตบุรุษ
ชนนิยมทุกชั้น ชอบไว้วางใจ)

The deeds of a virtuous
man are in variable in nature,
whether they are to be done in
the presence of another or not.

สุชาโร
ชู

เครื่องหมาย กษัตรา

ทำไม “กษัตรา” จึงเป็นเครื่องหมาย
แห่งความเมตตาการุณา และ การสาธารณ
กุศล มีผู้ลงมติไว้ต่าง ๆ แล้ว แต่ใน
ที่สุดที่สุดจะนำมติดังนั้น ๆ มากล่าวโดย
ละเอียด ด้วยเหตุที่เห็นว่า เครื่องหมายกษัตรา
แพร่หลาย มีผู้รู้จักแล้วทั่วพิภพ แต่มี
ผู้ใคร่ทราบเค้าเดิมของ กษัตรา ชยอีกเป็นส่วน
มาก จึงได้รวบรวมมติดัง ๆ พอทราบกันเป็น
เลาความ ดังต่อไปนี้ :-

ก่อน คริสต์ศาสนา ปฏิสนธิขึ้น ใน โลก
เครื่องหมาย ‘+’ เป็นเครื่องหมายของศาสนา
และเป็นเครื่องหมายของโลกอยู่แล้ว บ้างก็ว่า
เครื่องหมาย + แทนอักษรย่อ ของอิมรเทพ
ผู้ทรงนามว่า Tammuz บ้างก็ว่า เป็น
เครื่องหมายแห่งความ เป็นอยู่ของหน้า บ้าง
ว่า เป็นเครื่องหมายแทนอักษร ซึ่ง หมายถึง
ชีวิตอีกข้อหนึ่ง พุทธมามาก ใน ดิเบต ยก
เครื่องหมาย + เสมือนรอยพระพุทธรูป. ตาม
ตำนานของไฮคุบต์ปรากฏว่า เครื่องหมาย
+ มีรูปลักษณะต่าง ๆ กัน.
อีกมติดังหนึ่งว่า สี่แฉก ของเครื่องหมาย

+ แทนความเป็น อยู่ แห่งทุก สิ่ง ทุก อย่างไม่
จำกัดซึ่งคำเห็นหรือ ใจว่าเสมอเหมือนกันหมด.
ความแตกดับ ของพระคริสต์ ไม่มีการเซ
ทำให้เกิดมติดี ของเครื่องหมาย กษัตราอีกอย่าง
หนึ่ง แต่ประหลาดที่เวลาล่วงเลยมาถึง ๓๐๐
ปี แล้ว ทางเซ จึง เป็น เครื่องหมาย แห่ง คริสต์
ศาสนา พระเจ้าคอนสตันติน ราชาราชแห่ง
โรมใช้เครื่องหมาย + ประดับธงชัย นำทัพ
ไปสู่ความชนะ เมื่อ คริสต์ศก ๓๑๒ เนื่อง
จากพระองค์ ได้ทอด พระเนตรเห็น เครื่องหมาย
+ แห่ง พระเพลิง ปรากฏ ใน คณางค์ มีอักษร
ปรากฏด้วยว่า “ด้วยเครื่องหมายนี้แหละ
พระเจ้าจะชนะ” ภาพคอนสตันติน เห็นเครื่องหมาย + แห่งเพลิง ใน ท้องฟ้า ซึ่ง คัมภีร์ รมเฟล
เขียนขึ้น ยัง ปรากฏ อยู่ใน มหามงกุฏ วาทิกัน
กรุงโรม จนบัดนี้ และ ภาพนั้นแหละจึงว่า
เครื่องหมายกษัตราได้เกิดขึ้นเป็นประวัติศาสตร
ครั้งแรก
กษัตรา ซึ่งทหารแห่งคอนสตันติน ใช้เป็น
ปฐมนั้น เลยเป็นเครื่องหมายแห่ง โยอินใน
สงคราม ความศึก (ศาสนา) พวกอังกฤ

พ.ศ. ๒๔๗๑

เครื่องหมาย กาชาด

ที่ไปในงาน สงคราม ครุเศก นั้น มีกาชาดชนพื้น
ชาวพื้นเขนเป็นเครื่องหมาย แต่ก็ไม่แสดง
ว่าไปรบ เพื่อศาสนา เท่านั้น

ในคริสต์ศตวรรษที่ สิบสอง และ สิบสาม
หลายประเทศในยุโรปใช้เครื่องหมายกาชาดมี
ลักษณะต่าง ๆ กัน แสดงในการรักษาพยาบาล
คนไข้คนเจ็บทั่วไป.

ในคริสต์ศก ๑๘๖๔ ภายหลังสงคราม
กบฏ ชอเลเฟรโน ซึ่ง ทหาร ล้ม ตาย
เกลื่อนกลาด เป็นที่น่าท้อระยั้งนัก มีการ
เห็นสัญญา ณ กรุง เจเนวา (ในชั้นแรก
มีรัฐบาล ๘ ประเทศ ลงนาม แต่ต่อมาทุก
ประเทศได้ลงนามด้วย) ตกลงกันพยายาม
กำกับการทหารให้เรียบร้อยในการสงคราม และ
ช่วยปฏิบัติ พยายาม ทหาร ทลั่มเจ็บให้ ได้ความ

สุขสำราญ เท่าที่ควรจะได้ โดยไม่เลือกหน้า
เลือกชาติ. ณ ที่ชุมนุมนี้แหละ เครื่องหมาย
กาชาด เข้า อยู่ในฐานะ เป็นเครื่อง หมายแห่ง

ความเมตตาการุณา และทั่วทุกประเทศตกลงยอมรับ
เครื่องหมาย กาชาด ตาม ความ มุ่งหมาย
นั้น (เว้น แต่ ประเทศ ตุรกี ซึ่ง ยังคงใช้
พระจันทร์แรมกับคารา เป็นเครื่องหมาย?) การ
เลือก กาชาด เป็นเครื่องหมายแห่งความเมตตา
การุณานัน ก็เพื่อแสดงความเคารพต่อประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้มีการชุมนุมทำ
สัญญา เจเนวา และได้ประชุมกัน ณ กรุงเจเนวา
นั้น. องค์ชาติของชาว สวิส มี กาชาดชนพื้น
แคว จึงเปลี่ยนให้เครื่องหมายแห่งความกรุณา
เป็น กาชาดชนพื้นชาว กลัษกันเท่านั้น.

กาชาด ขยับขึ้นถึงกล่าวมาแล้ว.

วรรณะเทวีย์

ความรัก

ความรักคืออะไร? ข้าพเจ้าไม่รู้เลย. ถ้าจะมาเขียน เรืองน้ําอะไรกัน. ตอนนั้น ข้าพเจ้าเคยฝันถึงความรัก (ผู้ถามเมย์แล้ว) หวังว่าถ้าใหญ่ ทำอย่างไรได้ ข้าพเจ้าก็ถามเรื่องขางเรื่อง ซึ่งคนเราพูด หรือ อธิบาย

ได้ก็ต่อเมื่อไม่รู้ เท่านั้น เช่นเรื่องรัก, เรื่องแต่งงาน, และเรื่องความตาย เป็นต้น ข้าพเจ้ารีบเขียนเรื่องรัก เพราะว่าข้อไปข้าพเจ้าหาไม่กล้าออกปากเรื่องนั้น. ใครก็ตามที่ออกปากเรื่องความรัก เมื่อแต่งงานแล้ว. เราเข้าใจว่าการ ทะเลาะกันเมย์ หรือความพ้องพ้องไม่ใช่สิ่งที่ปรารถนา อันนี้ ข้าพเจ้าไม่เห็น

จำเป็น ว่า คนเรา จะต้องรู้ว่า ความรัก คือ อะไร แม้แต่เรื่องแต่งงานแล้วก็ตาม ถ้าใครซนถาม ถ้าเขาเขียนหญิง เราจะต้องบอกว่าเราจะแสดงให้เห็นใจ ในทันที. แต่ว่าผู้หญิงไม่ค่อยถามเรื่องเช่นนั้น. เช่นของนายประหลาด ที่มีผู้ชายเราเอง เห็น ไป ว่าปัญหานี้ เป็น ปัญหา สำคัญ. ความรัก เป็น ปัญหา เรื่อง ประพฤติ การ ไม่ใช่วิชาการศึกษา. ถ้าเราแสดงความรักได้ ก็เห็นควอย่าง ให้ เห็นพอแล้ว. ขบวนการรู้ ว่ารัก

คืออะไร. ในเวลาเดียวกันแทบไม่จำต้องขอรักของผู้ชายหรือ ของผู้หญิง. ความรักของหญิง จะมี หรือไม่กันสงสัยอยู่แล้ว และถ้ามักเป็นการพนันคำอธิบายในทันที.

ถ้า ข้าพเจ้า เขียน เรือง น้ํา เป็น การ สบาย ได้ ข้าพเจ้าก็ควรจะถามอย่างพิสดาร ว่า ความรัก มีเท่านั้นเท่านั้นอย่าง. ได้แก่ความรัก ยักยอก, รักเมย์, รักชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์ รักลูก ฯลฯ เกรงท่านจะคิดสินว่าผิด เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะไม่กล่าวให้ ลึกซึ้ง ถึงเพียงนั้น.

แม้ความรัก, ตามนัยของเพลโต, ซึ่งคนเขียน เรื่องรักทั้งปวง ออกกล่าว เสียไม่ได้ ก็ต้องเขียน เสีย ใน ที่นี้. เพราะความรัก โดยมากเป็นความรักตามนัยของเพลโตทั้งนั้น. เรามีโอกาสรักให้พบเขาค้น นั้นไปไม่ค่อยได้.

โดยย่อ. คำว่า “ความรัก” ที่ใช้ใน เรืองน้ําจะเป็นเช่นเดียวกับที่เราเข้าใจกันโดยมากในภาษาไทย. ความรักเป็นความรักที่ลึกซึ้งซน ไม่ใช่แค่บอกออกเป็นซนเช่นชนิดใด. อัน

พ. ศ. ๒๔๗๑

ความรัก

“ความรัก” จึ่งหากเป็น ความรักใคร่คน ก็
เป็นสง่ากับเขาเท่านั้น เราต้องร่ำไห้กันว่า
ความรัก ความรักขางคราว อาจไยวิเศษ
เหมือน “ความรัก” ในศาสนาคริสต์นิกาย
คราวก็อาจขุ่นไปด้วย วาละ แต่จะมาถึงว่า
อาหาร หรือ ลักษณะ อย่างนั้น อย่างนี้ เป็น ความ
รัก และ อย่าง โน้น ไม่เป็น ไม่เกิด ฉะนั้น
ความรัก ของ ผู้ มีเมย์ คนเดียวก็ หรือ
หลายคนก็ ของ ผู้ ไม่เมย์ก็ หรือ
แม่เฒ่าของคนที่เป็นขี้ ก็เป็นความรักทั้งนั้น.

การที่ เรามาถือ เคร่ง ครัด เสีย อย่างนั้น
เป็นความรักอย่างไม่มีเมย์ มักเป็นเหตุทวน
พอไว้

หน้า รอน คราว หนึ่ง ข้าพเจ้า ไปเที่ยว อด
ยอร์น. และไปอยู่กับเพื่อนหนุ่ม ๆ ด้วยกัน
หลายคน เมื่อไม่ค่อยมีใครพูดถึงความแ
เก่า หรือความตาย เรื่องที่ทุกคนคุยร่วมกัน
ไปก็มักเป็นเรื่องรัก. มีเพื่อนข้าพเจ้าคนหนึ่ง
ซึ่งไม่เคยพูดถึงเรื่องนั้เลย เมื่อใดมีคนใคร
เขาพูดกันบ่อย ๆ เมื่อยอยู่อย่างนั้น อาหาร
ทำให้ทุกคนประหลาดใจ ครั้นไล่เลียงเข้า เขา
อธิบายอย่างกว้างขวางถึงสิ่งที่ ว่าความรัก
หาใช่สิ่งที่ดีนักหนุ่ม ๆ เขาใจกันอยู่ไม่. เขา
ไม่เคยรักใคร. เพราะความรักของคนหนุ่ม

เป็นความขี้. ต่อเมื่อไรเราขยใจใครจนจะ
แต่งงานกับเขา นั้นแหละ จึ่งจะเรียกว่าความ
รัก. ตกลงสำหรับเขา คนที่รักอยู่เปล่า ๆ
โดยไม่ได้แต่งงานเป็นคนขี้. คนที่แต่งงาน
เท่านั้นเป็นคนดี, เป็นคนรักแท้. แต่ความ
จริงตรงกันข้าม ใคร ๆ ก็รู้ว่าความรักที่แท้จริงมี
สักที่อยู่ ไม่พ้นเพื่อนเราจะไม่ยอมแต่งงานเลย.

ความเขวของคนที่รักอย่างหนึ่งก็คือไปคิดว่า
ความรักจะรักเล่น, รักแต่รักไม่แท้. ฉะนั้น
จึงเกิดมีการฉ้อ เช่นสองใจมี เมย์ ซึ่งไม่เมย์

มงคลแก่ใคร เป็นโอกาสอันดีสำหรับ
เขาผู้ ผ่ายเคี้ยวเท่านั้นเอง.

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าคิดฝันอยู่ กับเพื่อน อีกสอง
คนใกล้ ๆ ขอนคัสครัด. คนหนึ่งบ่นพร่ำเหมือน
กับฝัน ถึงความไม่เที่ยงแท้ของรัก — ของผู้ หญิง
เป็นพิน เขาไม่เชื่อเลยว่าผู้หญิงจะรักเขาจริง
มีแต่ความรักประเดี๋ยวเดียวใจก็จาง มีแต่รัก

โกลาหลของเขานี้ไม่รักกับตัวเขาเอง, มีแต่
ที่รักเล่น ๆ จะหาความรักที่ไม่มีเลย าล ๆ ข้าพเจ้า
ออก เยื่อฝน เต็มที่ ก็เลย กล่าว คล้าย ๆ เช่นนี้
อะไรนั่นที่เราเรียกว่ารักจริง ตั้งแต่อายุ ๑๕-๑๕
เราก้เริ่มรักกันเรื่อยไป. บางคนเราได้แต่รัก
อยู่ในใจ บางคนที่เรารักเห็นแนวเคี้ยวก็หาย
ไปตลอดชาติ บางคนที่เรารักกันแต่งงานด้วย

สัง เทภาสิต

พฤษจิก

และบางคน เรายังคงต้องหยาบเมื่อยเก่า คน
ไหนแน่ที่เรารัก ความรักจริงของคนอยู่
ตอนไหน เมื่อเข็ญเด็กไม่รู้ เที่ยงสา เมื่อ
อายุ ๑๕ ปี เมื่อแก่งงาน เมื่อหยาบเม
เก่า หรือเมื่อเป็นชู้ คนแรกทั้งแต่เกิดมา
จนกระทั่ง แก่ ตาย เป็นคนจริงตลอด คน
ความรักของเขา เมื่ออายุเท่าไรก็ตาม ต้อง
เป็นความรักจริง ทั้งนั้น ทำไม่จึงจะบอก
ได้ว่าเมื่ออายุ ๓๐ หรือเมื่อแก่งงานเท่านั้นเป็น
ความรักจริง นอกนั้นเป็นความรักเล่น ความ
รัก—จริงทั้งนั้น ไม่มีความรักเล่น ๆ ถ้า
หากว่าความจริง ความรักเป็นของเล่น เรา
ต้อง บอกว่าความรัก เล่น ๆ นั้นเอง เป็น ของจริง
ทำไม่จึงจะต้องปฏิเสธว่าไม่มีความรัก ความ
รัก—จริงทั้งนั้น

ตอนนั้นเพื่อนข้าพเจ้า สอดถาม ว่าถ้าเช่นนั้น
ข้าพเจ้าเคยรักแล้วหรือ ? ข้าพเจ้าหมดเสียง
จะให้ตอบอย่างไรได้ ข้าพเจ้าเห็นไม่มีผลเลย
ที่ผู้ชายจะถาม คำถามชนิดนี้ ผู้หญิงไปอีก
อย่างหนึ่ง แต่ถ้าผู้หญิงถามว่าเคยรักหรือ
ยัง เราไม่กล้าตอบที่เหมาะสมกับใจตนเอง
โอวาทเรื่องความรักที่หนาหูอีกอย่างหนึ่ง
เรามักได้ยินว่า “อย่าเห็นแก่ตัวของตัวเอง อย่า
รักแต่ตัวเอง, ให้ รักเพื่อน มนุษย์ด้วยกัน” ในโลกนี้

“จงรักตัวของตัวเอง” ข้าพเจ้าจะไม่ช่วยการตอบ
ปัญหาว่าคนเราควรรักตัวเองหรือไม่ ข้าพเจ้า
แน่ใจว่า คนเราทุกคน รักตัวเองไม่ได้เป็นอัน
ขาด. ความรัก เป็นคุณธรรม ของสมาคม
เป็น ความดี ความชั่ว ระหว่าง คนหนึ่งกับอีกคน
หนึ่ง! เราได้แต่รักคนอื่น เกลียดคนอื่น.
รักตัวเอง, เกลียดตัวเองไม่ได้ ลองนึกคำว่า
“รักตัวเอง” หมายความว่าอะไร. ตัว
เองคืออะไร เราไม่รู้ได้เช่นเดียวกัน เรา
รู้ได้แต่บางส่วน. ถ้าไม่รู้รักตัวเอง ทำไม่
จะรักตัวเองได้ ‘รักตัวเอง’ มีใจความได้
แต่ว่า รักสมอง ความรู้สึก รัก ความสามารถ
จิตใจรักร่างกาย ๖ ล ๖ ล้วนแต่แยกกัน
อยู่ ไม่ได้ความสักอย่าง คน คนเดียว—จะ
ไปแยก เป็น ส่วนสัด รักและเกลียด กัน และกัน
เช่นนั้นเป็น ความเข้าใจผิด. แล้วปัญหาที่ว่า
ไม่คนเราไม่ฆ่าตัวตาย. ไม่ใช่เป็นเพราะเขา
รักตัวเอง เพราะเขารักคนอื่น เพราะคน
อื่นรักเขาต่างหาก คนไหนที่กลัวชีวิตไม่ใช่
สิ่งพึงสงวน คือผู้ที่ไม่มีใครรัก แต่ที่คง
ทนอยู่ไป ในโลก ก็เพื่อ ต้องทนทุกข์ รักเขาจึง
เดียว คนที่ไม่รักใคร่ และไม่มีใคร
จะตายเสียก็ได้ เพราะชีวิตของเขาไม่มีค่า
ในโลกนี้

พ.ศ. ๒๕๔๑

ความรัก

ปัญหาสำคัญที่เรากล่าวถึงมื่อก่อน คือ เกี่ยว
 ปัญหาว่าทำไมเราถึงรัก หรือเรารักอะไรแน่
 ข้าพเจ้ารักผู้หญิงคนหนึ่ง ทำไมข้าพเจ้าถึง
 รัก ข้าพเจ้ารักน้ำใจ, ความสวยงาม, ความ
 ฉลาด, ทักษะสมบัติ, ทรัพย์สิน, ร่างกาย,
 ความรัก, หน้าที่, หรือว่าอย่างอื่น? น
 ดูเหมือนแทบจะเป็นปัญหาสำคัญในชีวิต คนเรา
 ผู้หญิงนั้นก็มาก ข้าพเจ้าขอถามปัญหาชนิด
 นี้, ผู้ชายต้องคอยเสมอ. ชายที่หาเมีย
 ได้หรือไม่, ใครที่จะเป็นเจ้าหญิง? ตก
 อยู่ที่เรา จะรู้จักคอยปัญหาใด. เราควร
 จะคอยอย่างไร? แทนเลือกกลายเป็นวิชา
 การเกี่ยวไปเสียแล้ว. เรื่องนั้นเป็นเรื่องความรัก
 ฉะนั้นเราจะไม่คอยถึงวิชาการศึกษา เพราะ
 ทุกคนก็เข้าใจว่า การเกี่ยว ฝึกหัด ความรักหา
 ใช้ความรักไม่ แต่ทว่าทำไมเราถึงรัก
 นั้นเป็นวิชาเกี่ยว, แสดงให้เห็นชัดว่า ปัญหา
 เรื่องรักไม่ใช่เป็นเรื่องที่คงที่แน่นอน (คนที่ถือ
 เช่นนั้น เห็นคนมีเมีย คนเกี่ยว แล้วใจคอแน่นแ
 จริงๆ, — ซึ่งเห็นความรักของคน ไม่ใช่ความ
 จริงของความรัก). ผู้ชาย คอยปัญหานี้
 แก่ผู้หญิงตามกาลเทศะ ตามอารมณ์เป็น
 ครั้งเป็นคราว ตามใจของผู้หญิง คนหนึ่ง ๆ
 ประพฤติการณ์ เช่นนี้ คือการเกี่ยวนั่นเอง. ถ้า

ผู้หญิงเป็นผู้หญิงใจ ผู้ชายอาจตอบว่าเขา
 รักความสุข ความสบาย ความว่าง่ายเชื่อง
 ฉลาด หรือ แม้แต่ความฉลาดของผู้หญิง
 นั้นก็ได้ ถ้าเวลาเคืองหงาย ๆ อยู่ล้า
 สอง ต่อสอง เขาอาจตอบว่าเขา รัก แก้ม หรือ
 ริมฝีปาก. ถ้าผู้หญิงรูปร่างชั่ว เขาอาจ
 ตอบว่าเขา รักความรัก. รักน้ำใจใคร. ฯลฯ
 อย่างไรก็ตาม จะต้องถือว่า ทำไมเรา
 ถึงรัก เป็น การ เกี่ยว และการ ชม โหม ความ
 สรรเสริญ เป็นยอทั้งนั้น ถ้าจะถามว่าการ
 เกี่ยวนี้จะเห็นความรัก จริงหรือไม่ เราตอบ
 ได้ว่าอันการเกี่ยว จะแสดงว่าเรารัก จริงหรือไม่
 นั้นไม่เห็นปัญหาที่ควรคิด; ความจริงเคยและ
 ประพฤติการณ์ ส่อให้เห็นว่าการ เกี่ยว ทำให้เกิด
 ความรักในผู้หญิง นั่นเป็นของพอแล้ว.
 อย่างไรก็ตาม ควรเห็นที่เข้าใจกันดีกว่า เรา
 จะแยกเหตุผลที่เรารักออกเป็นข้อ ๆ ไม่ได้ เป็น
 อันชาติ ข้าพเจ้ารักคน ๆ หนึ่ง ข้าพเจ้ารัก
 เขาทั้งหมด ทรัพย์สิน, ความงาม, ใจคอสมบัติ
 จิตใจ ฯลฯ นั่นก็คือความรักแท้จริง ส่วน
 การแยกย่อย นั้นอย่างนั้น ตามคราว ตามสมัย
 นั้น เป็นการเกี่ยว หรือสรรเสริญถึงกล่าวมา
 แล้ว มีคนบางคนซึ่งหลงไปว่า คนเราควรจะรัก
 เพราะเหตุนี้ เหตุนี้ ถ้าถือเครื่องเคราจะทำให้

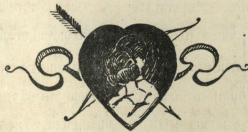
สัง เทภาลิต

พฤศจิกายน

เกิดเหตุอันน่าสังเวช หญิงงามอาตองเป็นชู้. แผลมอย่างไร, ข้าพเจ้าก็คงรัก, แม้มันเป็น
 ผู้ชายมีทรัพย์อาตองเขี้ยวดี ผู้ชายที่มีความรู้. พรหมจารีคงไม่ต้องรังเกียจ หรือแม้มันเป็น
 ผู้หญิงที่มีความงาม ถ้านักว่าพอเพียง อาตองก็ไม่มีทรัพย์. ก็ไม่ทำให้ ข้าพเจ้าตายจาก
 ต้องรับทุกข์ไปตลอดชาติ. เพราะความรู้หรือ ความรักใด. นั่นแหละเป็นความรักที่จริงในโลก
 ความงามไม่ใช่ของสิ่งเกี่ยวกับคนเรารัก ถ้า นี้ และไม่มีอะไรจริงไปกว่าใครไปนั้นถึงความ
 ข้าพเจ้ารักใคร่คนหนึ่ง แม่แต่มีความรู้ฉลาด รักอย่างอื่น เขาไปนั้นถึงความไม่จริงทั้งนั้น.

แต่อย่างไร, ข้าพเจ้าก็คงรัก, แม้มันเป็น
 พรหมจารีคงไม่ต้องรังเกียจ หรือแม้มันเป็น
 ก็ไม่มีทำให้ ข้าพเจ้าตายจาก
 นั่นแหละเป็นความรักที่จริงในโลก
 นี้ และไม่มีอะไรจริงไปกว่าใครไปนั้นถึงความ
 รักอย่างอื่น เขาไปนั้นถึงความไม่จริงทั้งนั้น.

สัง เทภาลิต

สรวรรคิโยไนอก

"Fate served me meanly, but I looked at her and laughed
 "That none might know how bitter was the cup I quaffed.
 "Along came joy and paused beside me where I sat,
 "Saying, 'I came to see what you were laughing at'."

โชคอันวอยผลร้ายแก่กู
 เพลินใจใคร่รักใคร่

แต่ข้าพเจ้ามิได้กลัวภัยพิน

เพลินใจใคร่รักใคร่

ลวงรู้วาทสทกลั่นขันปนไร

เช่นนั้นแหละความเกษมเปรมปรีย์

มาแอบยอกันงเพอพงไข

กล่าวว่า "เราเข้ามาโดยหมายใจ

ระคุดท่านขันอะไรที่เห็น" เอย.

สาดักษณ

รัตนสูตรคาถา ถวายอาเคียรวาท

ในพระปรมาภิไธยขัตติย มัย พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

พ. ศ. ๒๔๗๑

ยักญิ วิตติ อธิ วา หุ วา
สกุเคสุ วา ยิ รตน ปณิต

กาพย์ยานี ๑๑

๑ ทรัพย์ใดในโลกนี้ หรือที่มโนโลกอื่นใด
ในสวรรค์ชั้นไร ๆ อำไพนกัธักรัณท์

น โน สม อติ ตถาคเตน

๑ สรรพทรัพย์นบอเนก อติเรกต่าง ๆ กัน
ไปเปรียบเทียบเทียมทัน ตถาคคทสพล

อิทมปิ พุทฺเธ รตน ปณิต

๑ พุทธรัตน์จรัสเลิศ สดประเสริฐเพริศสากัลย์
สั่งสอนนิกรชน ให้พ้นทุกข์สุขสำราญ

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ.

๑ ด้วยพรำคำสัตย์นี้ ขอสวัสดิ์จงตลอดกาล
สมเด็จพระภูบาล พระผ่านเกล้าเจ้าจอมไทย

ขยั วีราค์ อมต๋ ปณิต์

ยทชฌคชา สกยมนุณี สมิติโต

- ๑ ศากยะพระทรงธรรมี พระทัยมั่นไม่หวั่นไหว
ลุทธรรณกล้าเลิศไกร กษัยเกลุสเฉทมัวหมอง
- ๑ อมัตถรรมนอันประเสริฐ วิสัยเลิศเกิดสมปอง
พระองค์ทรงลุดครอง พันผองทุกข์สุขสานต์

น เตน ธิมเมเน สมิติติ กิณฺจ

- ๑ สิ่งใดในโลกนี้ ไม่มีเปรียบจะเทียบทาน
สัทธรรมอันรณญาณ บ่มใจงานป่านดอกบัว

อิทมบุ ธิมเม รตนํ ปณิต์

- ๑ ธรรมนี้ดีวิเศษ คัดกิเลสเหตุพ้นพัว
รากที่ขุ่นมัว กลัวกมลคลสลาย

เอเตน สขฺเจเน สุวตฺติ โทศุ.

- ๑ ด้วยพรำคำสัจย์นี้ ขอสวัสดิมีสมหมาย
พระองค์พึงศำรายนัย หายทุกข์เศร้าเเนเจริญ

ยมพุทฺธ เสฏฺโฐ ปวิวณฺณยิ สุจิ

สมาธิมานนฺตริกญฺญมาตุ

- ๑ พระพุทธเจ้าประเสริฐ บัณฑิตเลิศเกิดสรรเสริญ
สมาธิธรรมอันล้ำเกิน จำเริญสุทธีผุดผ่องใส
- ๑ เป็นธรรมนាំมรรคผล ดลนิพพานสำราญใจ
ดับทุกข์ปลุกหทัย ให้ใสสว่างมีว่างกาล

สมาธิชา เตน สโม น วิชฺชติ

๑ ธรรมใดจะไปเปรียบ เทียบสมาธิมีปฐมน
สมาธิเริ่มราญ ผลาญนิเวรณ่อนในใจ

อิทมปิ ชมุเม รตนํ ปณิตํ

๑ ธรรมนี้ดีแท้จริง ประณีตยิ่งมิ่งหทัย
วิเศษเหนือองค์ใด ไพบลัทธิลัทธิธรรมญาณ

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โทตฺ.

๑ ด้วยพราดำสัตย์นี้ ขอสวัสดิ์จงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราณ ผ่านพิภพอบสกล

เย ปุคฺคฺลา อฏฺฐ สत् ปสฺสฺวา

จตฺตาริ เอตานิ ยุกฺคานิ โทณฺติ

๑ คนดีมีแปดพวก สักคู่บวกผนวกปน
สัตบุรุษสุทธชน สรรเสริญล้วนพื้นประมาณ

เด ททฺชิ เณยฺยา สุคตฺสฺส สวากา

เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺปฺลานิ

๑ นั้นหรือคือสาวก ดิลกองค์พระทรงญาณ
ควรนักรักนิมิตแทน ทำนอวยผลพ้นอัตร

อิทมปิ สฺมเ รตนํ ปณิตํ

๑ สังฆรัตน์จรัสเลิศ ประเสริฐอุดมสุดจักหา
ปฏิบัติดีดัดกามา — สวรรคะประหาน

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ.

๑ ด้วยพรำคำสัจย์นี้ ขอสวัสดิ์จงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปรางค์ สำราญรื่นชื่นหทัย

เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทพฺเพน

นิกกามิโน โคตมสาสนมฺหิ

๑ พระสงฆ์องค์อธิษฐาน ประกอบดีและมั่งใจ —
มั่นคงประสงค์ใน ใคร่ความออกนอกจากกาม

เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคฺขุห

ลทฺธา มุชา นิพฺพุตฺติ ภุณฺชามานา

๑ ถึงรหัดดีตติกลีส สุตฺวิเศษเหตุปราบปราม
มูลเกลุสประเภทสาม ข้ามลวงโลกโอบสงสาร

อิทฺมปิ สํเม รตนํ ปณฺฑิตํ

๑ สังฆรัตน์จรัสเลิศ ประเสริฐอุดมสุดประมาณ
ประพฤติดีหนักันดาร ประทานทุกข์สุขแสนดี

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ.

๑ ด้วยพรำคำสัจย์นี้ ขอสวัสดิ์จงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปรางค์ สำราญรื่นชื่นหทัย

ยถินทฺชโล ปฐฺวี ลีโต ลียา

จตุพฺภา วา เตภิ อสมฺปกมฺปิโย

๑ เชื้อนเสาเขบักแน่น ในแผ่นดินสันหวั่นไหว
ลมพัดบัดแกว่งไกว ไม่จะเขื่อนเคลื่อนโคลงคลอน

คณุปมา สปริส วทามิ

โย อริยสัจจานิ อเวจฺจ ปสฺสติ

๑ ผู้เห็นเด่นชัดด้วยธรรม บมิกรัตนพรอันอาวรณ
โลกธรรมนำใจจร บ่อนหวนถนนั้นจริง

อิทมปิ สัมเม รตนํ ปณิตํ

๑ สังฆรัตนจักรัสเลศ ประเสริฐอุตมสุดประวิง
ประพฤติดรรมังค่อสัง ย่อมรรคผลคณนิพพาน

เอเตน สจฺเจเน สุวคฺติ โทศุ.

๑ ด้วยพราคำสัจย์นี้ ขอสวัสดีจงคณคณ
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราชณ สำราญรอนอันพระชนม์

เย อริยสัจจานิ วิภาวณฺหิ

คณภีร ปณฺเณน สุ เทลิตานิ

๑ พระโสดาบัญญัติ ทำสัจแจ้งแทงมรรคผล
อันสุคตทศพล ตรัสสนธิอำพนไข

ภิกฺขุจาปิ เต โหนติ ภูสฺสปรมตฺตา

น เต ภว อญฺญมาทิยนฺติ

๑ ท่านนั้นครั้นประมาท เพลอพลาดเพลินเกินการณไป
ไม้นำกานเณตไซ้ ในอัญญภพบชาติจริง

อิทมปิ สัมเม รตนํ ปณิตํ

๑ สังฆรัตนจักรัสเลศ ประเสริฐอุตมสุดคณคณ
ประพฤดิเพื่อรู้อย่าง ย่อมรรคผลคณนิพพาน

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โทตุ.

๐ ด้วยพรำคำสตัยน์ ขอสวัสตังคตตาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราน โอพารสุตมุตตม่องพรรณ

สหาวัสส ทสฺสนสมุปราย

ตยสฺส รมมา ชหิตา ภาวนติ

สกุทายทิจฺฐ วิจิทิจฺฉินฺน

สัสสพพตฺ วาปี ยทตฺติ กิณฺน

จตุปปา เขติ จ วิปฺปมุตฺโต

ณ จาภิฐานานิ อภัพโป กาคุ

๐ โสดาบันพลันละไทย สังโยชน์สามตามสำคัญ
พร้อมทศน์สมบัตอัน บรรลุผลพ้นอบาย—

๐ ทั้งสมกำหนด, ไม่จจ่อจ่อกรรมหลาย
อิฐฐานหยกบรยาย หมายอนันตะวิะกรรม

๐ อิกษาดำริคิด สำคัญจิตต์ ผิดทางธรรม
เขาศาสน์อัน, ขึ้นสร้างสรรค กรรมฉะนัมโม

อิทมปิ สัมเม รตนํ ปณิทั

๐ สังฆรัตนจรัสเลิศ ประเสริฐสุดม้สุดอไพ
ประพฤติชอบระบอบไกร วิสัยสงฆ์มิ่งต่อญาณ

เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โทตุ.

๐ ด้วยพรำคำสตัยน์ ขอสวัสตังคตตาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราน สำราญสุขทุกทิว

กัญชาบี โส กมฺมํ กโรติ ปาปํ

กาเยน วายายุท เจตสา วา

๑ ท่านนั้นครั้นทำบาป หยาบด้วยกายฝ่าบาป
หรือใจฝ่าน้ำพา คำที่พลาดขาดวิจรรย์

อภัพโพ โส ตสฺส ปฏิจุตทาย

อภัพพตา ทิฏฐปทสฺส วุตฺตา

๑ ไม่บังเกิดช้อนเร้น เหตุเห็นแจ้งแห่งนิพพาน
ท่องคัมภีร์ทรงญาณ ตรัสบรรหารประทานใจ

อิทมฺปิ สํเม รตนํ ปณฺธิตํ

๑ สังฆรัตน์จรัสเลิศ ประเสริฐอุทิศสุดผ่องใส
ปฏิบัติตัดกายใจ ให้ลุล่วงห้วงสงสาร

เอเตน สหฺเจเน สฺวตฺติ โหตุ.

๑ ด้วยพรำคำสัตย์นี้ ขอสวัสดิ์ถึงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราณ ผลาญอาตุร, พูนพระพล

วนปฺปคฺคุมฺเพ ยถา ผุสฺสลิคฺคฺเค

คิมฺหวนมาเส ปฐฺมสฺมํ คิมฺเห

๑ พุ่มไม้ผลิบาน แดกกิ่งก้านในไพรสนธ์
ต้นคิมห—รุดต ยอดสดชื่นต้นฉันท

ตฺถูปมํ ชมฺมวํ อเทสฺยิ

นิพฺพานคามิ ปรมํ หิตาย

๑ พระองค์ผู้ทรงญาณ ประทานธรรมล้ำเลิศไกร
ประโยชน์โปรดคนในย ได้นิพพานปานนั้นแล

อิทธิภูมิ พุทธะ รตนํ ปณินตํ

๑ พุทธรัตนจักร์สเลิศ	ประเสริฐล้วนไม่ปรวนแปร
สัพพัญญูรู้จริงแท้	แนมรรคผลตลนิพพาน

เอเดน สจุเจน สุวตฺติ โทศ.

๑ ด้วยพรำคำสัตย์นี้	ขอสวัสด์จงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราณ	รานพระโรคโศกสลาย

วโร วรณฺณ วรโ ท วราหโร

อนุตฺตโร ชมฺมวโร อเทสยิ

๑ พระพุทธสุดประเสริฐ	รู้ธรรมเลิศเฉิดพิพราย
นำธรรมล้ำเหลือหลาย	บรรยายธรรมล้ำเลิศคุณ

อิทธิภูมิ พุทธะ รตนํ ปณินตํ

๑ พุทธรัตนจักร์สเลิศ	ประเสริฐอุดมวิสุทธสุนทร
พระองค์ทรงการุญ	พิบล้ำคำกัมภีร์ญาณ

เอเดน สจุเจน สุวตฺติ โทศ.

๑ ด้วยพรำคำสัตย์นี้	ขอสวัสด์จงตลอดกาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปราณ	ชาญพระเวทเดชกำจร

ชินฺ ปุราณํ นวํ นตฺติ สมภวํ

วิรตฺตจิตฺตตายติเก ภาวสุมี

๑ กรรมเก่าเล่ากษัย	กรรมใหม่ไซ้ไรได้เพิกถอน
ท่านไซ้ไร้อาวรณ์	ผ่อนกมลพ้นภพไป

พ.ศ. ๒๔๗๑

รัตนสูตรคคาถา

เต ชินพีชา อวิรุฬหกนิทาน

นิพพนติ ชีรา ยถายมปฏิบัติไป

๑ อริยะละพัชสัน ไม่ยินดีงอกเงยไป
ปัญญาพาดับได้ คุจไฟดับระงับจริง

อิทมปิ สัมเม รตนํ ปณินตํ

๑ สังฆรัตนจักรัสถเลิศ ประเสริฐอุทุมสุดก้านดิ่ง
ทรงธรรมอันล้ำยัง อังมรรคผลดลนพพาน

เอเตน สัจเจเน สุตถถิ ไทศุ.

๑ ด้วยพรำคำสัตย์น ขอสวัสดั่งดลดาล
พระปกเกล้าเจ้าจอมปรางน ผลาญริปลุไซโย !

อภิลมวรรณ

เทวีแห่งฉัพพัญญูพิช

ท่านทั้งหลายที่อ่านไทยเขมม คงจะไม่
ลืมเรื่องเทวีเมองอเหนา เมื่อข้าพเจ้าพักอยู่
ที่นครยกา วันหนึ่งเวลารับประทานอาหาร
กลางวันแล้ว ขรรมนิยมในเกาะชะวา ตอน
กลางวันเขามีการหยกพดผ่อนร่างกาย ไม่ไป
ไหน กัน อยู่แต่ในเรือน และที่พัก เรียกว่า
เซสตะ มีกำหนดสองชั่วโมง แต่เวลา ๑๔ ถึง
๑๖ นาฬิกา ตามห้างร้านอีกเจียงไม่มีการ
ซื้อขาย โรงงานต่าง ๆ ก็หยุด ตามท้อง
ถนนก็ไม่มีคนเดินไป มา นอกจาก ตำรวจ พระ
นครบาล รถเข้าน้ำ ๆ ก็ยังเสียง คนขับ
และสารถีนั่งขับศิระหัดยอยู่ย่นรถ พวก
ที่ชำนาญในการนอนกลางวัน กันนอนเอาจริง ๆ
บางท่านถึงกับสั่งสปากา (คนใช้ประจำห้อง)
ปลูก ถ้าจะพูดอย่างไทย ๆ เรา ก็บิ่ยกะต
ใส่กลอน นอนเสีย กลางวัน นั้นเอง ขรรมนิยม
ชาววิลันดาถือว่าเวลานั้นเป็นเวลาพักใจ แต่
ข้าพเจ้าหาได้นอน หรือทนน อยู่ ในห้องไม่
ออกมานั่งเก้าอี้ โต วิลันดาอยู่ที่เฉลียงภักตาคาร
ชมภูมิภาพยอกเขาทุกแห่งทิศและ ยอกเขาเสว
ขณะเมื่อข้าพเจ้ากำลังชมภูมิภาพเพลินอยู่

ก็ ยืนเฝ้าเห็นคนเดิน พอเหลียวไปก็พบกับท่าน
สุภาพบุรุษวิลันดาผู้หนึ่ง อายุราว ๖๐ ปีเศษ
เกียรช่า ๆ เข้ามาถามข้าพเจ้าว่าท่านเป็น ชาว
สยามหรือ พร้อมกันนั้นลงบนเก้าอี้ดอกทิวหนึ่ง
ข้างข้าพเจ้า ไม่ช้าการสนทนาวิสาสะก็
ไต่เริ่มขึ้น เรื่องแรกของท่านครุเลอคนนั้น
กล่าวถึงเรื่องโบราณสถานที่ยรมยานัน ซึ่ง
เจ้าหน้าที่ได้ขุดค้นขึ้นใหม่ และเล่าถึงรัฐบาล
วิลันดาไม่ลดละ ความพยายาม ค้นคว้าโบราณ
สถาน ใน ชะวา และเกาะต่าง ๆ เพื่อจะ เผยแผ่
แก่โลกให้ทราบ ไม่มีการจะบิ่ยกะตเรื่องราว
ความเจริญแต่อดีต อย่าง บางชาติ ที่กลัวจะ
เกี่ยวข้องไปถึงการบ้านเมือง ปล่อยให้
กลบสลายเหล่านั้นไว้ โดยเปล่าประโยชน์ ต่อ
นั้น การสนทนา กล่าวถึง การกลืนกรรมของชาว
ตะวันออก ตามที่ท่านได้สังเกตเห็นว่า
และเล่าว่าชาวตะวันออกที่ใช้เขาเป็นอาหาร มี
การทำนา มีเรื่องราว พิศการน่าฟังเกี่ยวกับเข้า
อยู่มาก เรื่องการเดินสำรวจภูเขาเทพต่าง ๆ
เพื่อให้เกิดผลรอกพันจากทพวิชัย เรื่องการ
บูชาเทพ เป็นลัทธิมาดต่างแต่ครั้งชุก-ชะวา

พ. ศ. ๒๔๗๑

เทวีแห่งขวัญพิชิต

เป็นข้อที่สนใจ ชาวชาวตลาดมาจับกันไม่เลิกถอน

ในเย็นวันนั้นเวลาเย็นประทานน้ำชา ท่านครูเลือกได้น้ำกระชาย ม้วนหนึ่ง มาส่งให้ข้าพเจ้าบอกว่า เป็นเรื่องที่ควรทราบเพราะท่านได้เรียบเรียงเอง เกี่ยวกับความจากคำภีร์ครั้งสมัยอินทมาตย์ ในเกาะชะวา ข้าพเจ้ารับไว้ โดยแสดงความขอบใจ.

ภายหลังทราบว่าท่านผู้นั้นคือศาสตราจารย์ทางโบราณคดีและภาษาตะวันออก เป็นอาจารย์ใหญ่ และ ผู้ก การ แห่ง วิทยาลัย ชันสูง เมืองสระบุรี แก้ว ชะวากลาง ท่านมาพักผ่อนร่างกายและเที่ยวชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ และ รมยานัน ใน เรืองราว ที่ท่านผู้นั้นเรียบเรียงมีข้อความดังต่อไปนี้

The Rice Goddess

(ไผศรพณ์)

สมัยหนึ่ง ยักษ์ธรรมาทรา (พระหมของชาวชะวา) ผู้ปกครองเทพแห่งสุราลัยสวรรค์ ทรงสร้าง นางพรหมจารี ชน นางหนึ่งทรงศิริโฉมโสภา เป็นที่ดั่งตาเหล่าเทพยดา ถึงกับเปล่ง วาจา สรรเสริญ ความงาม ของนางว่ามีคุณเนตรงามกว่าเพชร ยักษ์ธรรมาทราจึง

ได้ประทานนามเรียกว่าเทวีรัตนมิลาท (ชาวชะวาถือว่า หญิงที่มีดวงตา พองโตเป็นหญิงที่สวยงามเพราะตาคน)

เหตุการณ์ต่อมาความงามของนางเจ้าพระทัย ยักษ์ธรรมาทราให้ทรงเสนาทนต์ขึ้น ถึงกับประชมเหล่าเทพยดา วจีศการพิชิตสมพร ยกนางขึ้นเป็นอัครนารีแห่งสุราลัย แต่นางไม่พอใจ โดยถือว่า ยักษ์ธรรมาทรา เป็นผู้สร้างเปรียบทั้งนั้นเป็นพระเทพยดา ถ้าเมื่อนางไม่ยอมรับชกขึ้นก็ทรงเทวฤทธิ์ จึงได้ทูลบ้ายเบียง

ว่า “ ข้าแต่ พระผู้ทรงมหิศรศักดิ์ แห่ง สวรรค์ ถ้าพระองค์ทรงพระกรุณาอันพระองค์ จะทำการ อยู่ใกล้ สดุดาข้าเจ้าขอพระองค์ ทรง ปกาสติ สิ่ง ทั้ง สามให้แก่ ข้าเจ้าก่อน คือ ๑. ขอบอาหาร ที่เสพแล้วไม่มี ความ เหนื่อย แล อิ่ม อยู่ชั่ววันหนึ่ง ๒. ขอบผ้า เศวตพัศราที่สวมกายไม่ต้องเปลี่ยนผลัดออกซักฟอก คง ชาวสวาทอยู่เสมอไม่หม่นหมอง ๓. เครื่อง ภิวยางค์คันฉ่อง แสดงเสียงออก โขม โดยไม่ต้องมีคนบรรเลง”

ยักษ์ธรรมาทราทรงรับคำที่นางทูลขอ และทรงสัญญาว่าจะรับทำตามความประสงค์

วันเดือนก็ล่วงผ่านไป เทวฤทธิ์ของยักษ์ธรรมาทรา ถ้าได้ปัสสิดให้ เป็นไปตามคำขอ

กัณฐกาล

พฤทธิกิจ

ของนางนั้นไม่ ความร่ำร้อนพระทัยหนัก
ชน บัณฑิตการหาจึงมีเทวัญชา ให้หาตัว
กาลกุมะรังเทพทวิโปรกมาเล่า รัชสั่งให้
วัยไปหาของสามสิ่งทำงานขอ ให้จึงได้ ถ้าแม่
ยังหาไม่ได้ ก็หย่ากลับมาให้เห็นหน้า

กาลกุมะรัง ซึ่งมีนิสัยคนเดียว ก็ลงไปยัง
พื้น พิลพ เทว ครอบ หา จน กะทั่ง มาถึง เกาะ
ชะวา ประจวบพวยพระนางเทวศิริซึ่งแย่งจาก
จากพระธมมาถ้างเทียบประพาสอยู่ กาลกุมะรัง
มีความสันทนาในรูปโฉม จึงเกยพาพระนาง ๆ
ทรงพิโรธจึงสาปกาลกุมะรังเป็นสุกรย้าย

กล่าวถึงบัณฑิตรการหาเมื่อคอยกาลกุมะรัง
หายไป ทรงกลุ้มกลัดพระทัยหนักขึ้น จึง
ทรง เรียก นางรัตนธมมาหา มา ปราสย สัพพยอก
ยัยต้องตัวนางโดยการบังคับ วิญญาณนางก็หนี
จาก ร่าง เหลือ แต่ ทราบศพ อยู่ ใน วง พระ กร
บัณฑิตรการหาจะปลาก็คืออย่างไรวิญญาณนาง
ก็ไม่กลับเข้าสรวง บัณฑิตรการหาจึงไปหา
ศพนางลงมายังพื้นพิภพ ส่งไว้นกที่แห่งหนึ่ง
ริมนคร เมินกังกมุลัน ให้นาม ที่ส่งศพนั้นว่า
คิณะวัก มีเทวโองการให้รายาเมินกังกมุลัน
กูแลร์รักษาที่ส่งศพนั้น รายาประมุขมัจจุทวัน
เกรงเทวฤทธิ์ ต้องทำตาม เทวัญชา คอย
ตรวจตรากูแลร์รักษาโดยพระองค์เองอยู่เสมอ

นับจากวันที่ศพได้ส่งสวณ เห็นอก
ฝั่งศพเกิดมีวิเศษ สายรุ้ง สว่าง รุ่งโรจน์ แล้วมี
พระพรพฤษภมาชาติตักขึ้น รายาเข้าไปทอ
พระเนตร ก็ไม่ทรง ทราบว่า ตนไม่ นั้น เรียก ว่า
อะไร ขณะนั้น บัณฑิตรการหาสำแดง องค์ ให้
ปรากฏให้เห็นลอยอยู่ในท่ามกลางอากาศ มี
วัยสั่งบอกแก่รายาให้ รักษาพฤษภมาชาตินั้นไว้
ให้ดี เมื่อ ออกรวงจึงเก็บ พืชพันธุ์ แจกจ่าย แก่
ทวยราษฎร์ ให้เพาะปลูก ต่อไป จะเป็นวิญญา
หารสำหรับมนุษย์ไปภายภาคหน้า จึงเรียก
นามว่า “ปาริ” (มะลายู ปาติ)

รายา ประมุขมัจจุทวัน ได้ปฏิบัติ ตาม เทว
โองการ จนเข้าออกรวงก็ทรงเก็บพืชไว้
เมื่อถึงน้ำเริ่มฤดูฝนก็ทรงหว่าน และแบ่งให้สอง
คายายไปเพาะปลูก คายายคนนั้นนามว่า
จักรปุริง ไซทาวะ สองคายายคนนี้เป็นคน
ทำนานประเพณีเฒ่ามาในเกาะชะวา สุมাত্রา
บาลี ลอมยอก เมื่อการเก็บเข้าเข้ากอง ต้อง
มีทรวงเข้าทั้งาม ๆ เป็น สองพ่อน อีก ยอกกอง
เรียกว่าปายาตานี เหย่งตานี พ่อนผัว พ่อนเมีย
เป็นพิธีทำขวัญเข้า

ฝ่าย กาลกุมะรัง สุกรย้าย มีความพยายาม
เรื่อง ถูกสาปไม่ ลดละ เพียรฝึกตามเทวศิริ เพื่อ
แก้แค้น เทวศิริเทว ประพาสมายังแคว้นเมิน

พ. ศ. ๒๔๗๑

เทวี่แห่งขัญญพิช

คังคะมุลนโกล ที่ฝั่งศัพทนิษะวัก ทรงเมื่อนำย ไม่ให้ของาม
ในมนษยเพริช้องขอให้ บัศการะการหาทรงสาป
นาง ให้ เป็น ขัญญพิช อย่าง เทวี่ รัตน ฐุมลาคี
บัศการะการหา ก็ทรง ประสิทธีขิประสาท ให้ ถึง
ความประสงค

เมื่อรายาประยเห็นเข้าอิกษะนิกหนึ่งงอกขึ้น
มีความสงสัยจึงทูลถามบัศการะการหา ๆ ตรัส
บอกว่ พันธุเจ้า เทวี่ศรี สำหรับ ปลุกในที่ สวะ
(ที่ลุ่มรวม) พันธุเข้ากียะนระวัก สำหรับ ปลุก
ในที่ เกรงเคล (ที่ดอนหรือเชิงเขา)

เมื่อกาลคุมะรังสุกรบ้ำ ทราวยว่ เทวี่ศรี
กลายร่าง เป็น ขัญญพิช ได้เข้า ทำ อันตราย แก่
ไว่น่าเสียวหายมาก ร้อนดังพระอิศวรลงมา
ปราย ทรงแทงสุกรบ้ำด้วยพระแสงทลวไม่รวก
เสียมปลาย พระแสงทลวานั้นต่อมากลายเป็น
พันธุของอ้อยในเกาะชะววา (เห็นจะอ้อย
สำปะหลัง ?)

ร่าง ภาย สุกร บ้ำ ที่ พระ อิศวร ปราย เมื่อ
วิญญูณทลทุกพันไป แล้วเนื้อหนัง และกระดูกก็
แตกสลาย กลายเป็นกิมิชาติ วัชชพิช คือ
โรครา หนอน ตักกระแค้น ก้าง ผีเสื้อและ
แมลงต่าง ๆ สำหรับเป็นศัตร์ต่อคนเข้า เลือค
ของ สุกร บ้ำ ก็กลาย เป็น คันหลญา เช่น หลญา
ทะรากา อ้อ แฉม และคันก กอขยขึ้นกลดคันเข้า

เทวี่ศรีซึ่งแบ่งภาคจากพระธมา พวกอินค
ชะววา ถวายนามหลายนาม พระนางโลโล
ของเกรงบ้ำ พระนางกาลิบบ้าง ทูคาบ้ำ
ล้วนเป็นเทพีอันน่าเกลียดกลัว ล้นแลยยาวและ
ตาลถน กล่าวว่ เมื่อ ก่อน สัปกาลคุมะรัง เป็น
สุกรบ้ำ พระนางได้สาประเคนปริคคันยาทลัน
ให้กลายร่างเป็น เอมปริคคัส นกกระเจาผู้เมีย
เป็นคันกำเหนิดของนกษะนิกนั้น เมื่อเทวี่ศรี
กลายร่างเป็นเข้า นกกระเจาจึงชอบมากิน
เมล็ดพิชพันธุเสียว สองคายาท้องคอยจับได้
ขว้างปาก้วย ก้อนหิน กล่าวว่ วันหนึ่ง สอง
คายาจับได้นกกระเจาเหนอยเข้าไปพนักง้อย
ใต้ คันคาล เกิดกระพายน้ำ จวงคาล ทลถูก
ก้อนหินบ้ายคาว้างบ้ำ มีน้ำหยดลงมา ยาย
คางทั้งสอง ไ้ วยประทาน แก่กระพายน้ำ จึงเป็น
ตำนานก่อนมาอิกอย่างหนึ่ง ที่ชาวชะวาวู้จักใช้

น้ำจากจวงคาลทำน้ำคาลตะ โทนค
ก่อนกาลคุมะรังจิตขึ้นไปอย่างสรล้าย กาล
คุมะรังมีวงศ์ญาติ ประมาณ สี่สิบคนใน มนษย
โลก เมื่อถูกพระอิศวรปรายด้วยทลว วิญญูณ
ก็มาเข้าสิงใน พวกญาติ กลาย เป็นสัตว์ต่าง ๆ
แรค ข้าง เสือ สัตว์ กวาง ทราวย หมี เม่น
หมูบ้ำ ไค กระบือ มา ลา หู พังพอน อยู

กัณฐคาล

พฤตจิก

และสัตว์ต่าง ๆ (เวลานั้นช้างมียออยู่แต่ในเกาะ
สุมาตรา) ยกกันมา ทำลายไร่นาของ สอง
ทายาย ๆ ได้ขยไล่เท่าไรก็ไม่ไปจนเห็นยออ่อน
นึ่งพิงได้คันมะพร้าว นึกไม่ออก ว่าจะคิดประ
การไร กระหายน้ำหนักขึ้นจึงได้ขึ้นขึ้นไป
เก็บผลมะพร้าวอ่อนลงมารับประทานน้ำ พอ
รับประทานน้ำมะพร้าวอ่อนเข้าไปแล้วจึงนึกขึ้น
ได้ว่า ต้องไปเผารายาประยุมขอความช่วยเหลือ
ตอนนั้นเป็นตำนาน ของชาวชวา อีกอย่างหนึ่ง
เมื่อจะเริ่มลงมือใด หมอนาผู้ทำพิธี ต้องผ่าผล
มะพร้าวอ่อน เอน้ำมะพร้าวอ่อนรดกิน
เป็นฤกษ์ ในว่าเพื่อกันฝนแล้ง

เมื่อสองทายาย มา เผา รายา ทูลรหัสเท
รายาไว้ ทูลถาม ชักตาระกาหระ ๆ ครบสยอก
รายาและสองทายาย ให้ ไปขออำนาจ อันคง
ทะลายัน และถากิงขึ้นเกอรเทพทั้งสองซึ่งสถิต
อยู่บนยอดเขาทูนงเมนกัง สองยายทากไป
ตาม ครัส สองเทพจึงได้ ไซ้ ให้ สุนัข ๑
วิล่า ๑ มีนามว่า จันทรมาสะ กับยาลังวิชะยง
ไปช่วยปรายสัตว์ ที่มาทำอันตรายไร่นา สุนัข
แล้วลาปรายไว้แก่สัตว์เล็กกว่าเช่น หนู ไม่
อาจปรายสัตว์ใหญ่ได้
ทายายทั้งสองกลับมาทูลเทพทูนงเมนกัง
ตาม ประพฤติ เหตุที่ สุนัข แล้ววิล่า ต้อง ปราย

กลับมา เทพทั้งสอง จึง ไซ้ ให้ สอง เทพ
อมาคัย นาม ระเคนจรวณัน กับ ระเคนสังคาน
พร้อม ทวย แซ่ ศักคิ สัทธี คน ละ อิน ไป ปราย
สัตว์ใหญ่ ครั้นเป็นการสำเร็จ ชาวชวา
ถือว่าทั้งแก่นมะพร้าวใหญ่ต่าง ๆ ปลายความ
คร่ำยลง จนยอมให้ มนุษย์ ไซ้ เป็น สัตว์
พาหนะ ได้ต่อมาจนบัดนี้

เทวีศิริ เป็น เทพ ที่ ชุกชน ทาง กามมีฉา
จาร วันหนึ่งเมื่อ ร่ายาประยุมกำลังทรงดำเนิ
ระพาสนาทลวง วิญญูญาณ เทวีศิริ อยู่ในร่าง
เมื่อพบร่ายาก็กลាយร่าง เป็นหญิงสาวสวย ร่ายา
ประยุม มีพระทัย ประศพิทษ์ แต่ครั้น เทวีศิริ ไม่
ทรงพอโรธ แต่ไม่ ทรงยอม เป็นนางสนม อยู่ใ
อำนาจราตรี อัครชายาของประยุม เข้าสิงใน
ตัวราตรีเสียทีเดียว เมื่อพระอิศวรทรงทราบ
ยังทรงห้วงเทวีศิริอยู่ เกรงว่าต่อไปร่ายาประยุม
จะเบือน ในการสืบทา ต่อราตรี ซึ่งเทวีศิริ สิงอยู่
จึง แบ่ง พระวิญญูญาณเข้าสิงใน องค์ร่ายาประยุม
บ้าง

วิญญูญาณของ พระอิศวร แล เทวีศิริ กรณา
ต่อมนุษย์มาก จึงกลพระทัยร่ายาแลราตรีให้
ออกความคึกทำใจครากขึ้นเป็นตัวอย่าง เอา
โคและกระบือเทียมไถ สอนราษฎรหว่านกล้า
แล ชักกำแพงเขตหลุม ปลูกเพาะ อย่างเช่นเดิม

พ. ศ. ๒๔๙๑

เทวแห่งชัยภูมิพิชัย

ไม่ แต่ เท่านั้น วิญญาณเทวศิริ เข้าสิง ตาม
ต่าง ๆ ช่วยทำร้ายหนุ ซึ่ง เป็น ศัตรูสำคัญของ
กันเข้า

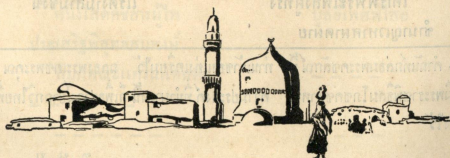
กล่าว ว่า เมื่อ สมัย ชินทูล—ชะวา รัชกาล
ทำนาจนแพร่หลาย เกิดมีพวกกุกก (หมอส
นา) ขึ้น จากพวกพราหมณ์ พืชที่ยกตาม
มาจาก ประเทศอินเดีย พวก หมอนาเหล่านั้น
สำหรับถูกยุยามานาที่ ที่ระลงมือไถและยังทำ
ตลอดงานการพืชเกี่ยวกับทำขวัญเข้า

เมื่อลัทธิชินทูลเสื่อมทรามลง ราชรัฐไทย
มากกลายเป็นมัสลามเข้ารับทางศาสนาอิสลาม
แต่พืชเกี่ยวกับ การ ทำนา ยังไม่ได้ เลิก ถอน
เปลี่ยนแปลง หน้าที่หมอนาในเกาะชะวาที่ตก
เป็นพวกหะยีแลตะวันออกพวกคุรุ โอม ก็กลายเป็น
เป็น ลาอิลลา พระอิศวรร เทวศิริ ก็ชนะวิ
ก็กลายเป็นพระอิศราห์แทน แต่เวลานี้ราชรัฐ

ในเกาะยาดี และ ลอมบ็อก ยังคง กรายไพรอยู่
เกาะพวกมัลลิกชินทูลอยู่มาก แม้จะเป็นชื่อที่
ชิตพระโอราที่แห่งพระโมหมัท ท่านพวกหะยี
และตะวันออก หรือผู้ปกครอง เช่น ระเด่น ก็ต้องผ่อน
ผันไปตามความนิยม เพราะฉะนั้นนายใหญ่
คือ วิถันกา จึงไม่ต้องเกิดครันเป็นถึงวันนัก
ไม่เหมือน ชาวฮินท และ มัสลาม ใน ประเทศ
อินเดียที่วิวาทด้วยเรื่องศาสนาอันอยู่เสมอ

ในที่สุด ข้าพเจ้า ผู้เรียบเรียง ขอกล่าวเพิ่ม
เติมเล็กน้อย แม้ท่านผู้ใดจะไปเที่ยวในเกาะ
ชะวา ควร ระวัง เรื่อง เทวศิริ ไว้สักหน่อย จะดี
เพราะข้าพเจ้าเคยถูกมาแล้ว แม้ว่าจะไม่ถึงกับ
ถูก สายอย่าง กาลดคุมะรัง และระเด่น ปรัตติ
ยาหลั่นก็จริง แต่ก็ต้องขี้ขอยอยู่หลายคืน โดย
ที่ไม่รู้ว่าเทวศิริเข้าสิงอยู่ในกายใครบ้าง เพราะ
คาพอง ๆ มืออยู่ภายในไม่เป็นของที่หายากนัก

กึ่งสดาล

คุชฎีสังเวย
คำฉันท์กล่อมพระच्छลักษณ์^๑

ของ
พระยาศรีสุนทรโวหาร
(ผัน สาลักษณ์)
ซึ่งใช้นามปากกาว่า “หมื่นศรี”

บทที่ ๑ คุชฎีสังเวย ฯ

๑๖ ข้าขอน้อมเกล้าบังคม	ไตรรัตน์บรม
บาราศอุบ้ทวนานา	
บังคมก้มเกล้าวันทา	ปรเมศวร์มहिมา
นุภาพพินภวันตร	
ไหว้พระนารายณ์ฤทธธโรญ	เลอครุฑเขจร
ทรงจักรทาสั่งขัตรี	
ทัดจันทร์สังวาลย์วาสกรี	จอมผาเผือกมี
อุศุกราชอาสน์องค์	
เคารพพระเพลิงผู้ทรง	แรดงามสามขงฆ์
ขำนาญเวหาศผาดผาย	

๑ คำฉันท์กล่อมพระच्छลักษณ์^๑ ท่านเจ้าของแต่งเตรียมไว้ ถลองพระเกษพระคุณ ใน
เมื่อจะมีพระราชพิธีสมโภชศพพาทน ความประสงค์ ทนมาตงน ก็เพื่อฝากฝากกวีไทยทมชอ
คนทงไว้

ท. ช. บ.

สิ่งที่ได้ก่อเกิดกาย	คชทั้งพังพลาช
ทุกพรรณประเภทโสภณ	
นบไทเทวกรรมเวียรณ	คณศสุรพล
ทั้งขันธกุมารแมนมวญ	
โดยคำซึ่งข้าอันชวน	เชิญนาถยาตรบวร
ธมาขมนมในสถาน	
สถิตราชมหากโอฬาร	ขอเดชบริบาล
บائبดุษฎีวันตราย	
ลาขามาล์ทั้งหลาย	ประทีปตั้งดวง
วิสุทธิสรพสุรกี	
บ้องกันสรพโทษราศี	โกยภัยอย่ามี
มาแผ้วมาพานพาธา	
พระบาทบรมนารณรา	ธิปราชแลพา
หนะพระองค์ทรงธรรม์	
ทั่วสำพสกนิกรณ์ันต์	สยามรัฐเลอสรศักดิ์
ประสมเกษมสมบุรณ์	
สรวมสวัสดิพัฒน์เพิ่มพูล	สยามรัฐจัญญ
วิบุปลาศแรมกษัย	
หนึ่งโสดคชสารผู้ไพ	บุลย์เพศพิไสย
ประเสริฐพิสุทธสมพงษ์	
สมภพณะแคว้นแดนคง	-----

เกิดเกือบารมืพระมง
 จำนำพิทักษ์รักษา
 ปลดทุกข์ปลุกเกษมวิญญาณ์
 ประยूरเพื่อนบริวาร
 สว่างเศร้าเบาคล้ายสำราญ
 สัมคัันโดยศาสน์สรพ์

กุกุเกล้าท้าวจง

ลัณถันถวิลหา

เปรมปราโมทย์มัน

บท ๒ ลาไพร ๖

๑๕ อ้าพ่อพญากระประเสริฐ
 เลอเพศพิเศษพิศณุพัน
 เกิดเพื่อพระเดชบรมรา
 ยอดคชะพาหนะพระองค์
 จุงฆานกมลละวิกสิต
 ถวัลย์ยศพระเกอวรกริน
 อ้าพ่อมิกวมนะค่านึง
 ดา, ญาติพงศบริวาร
 อ้าพ่อมิกวมนะราฟิง
 รกษฏชนัดคณะสิขร
 อ้าพ่อพันักณะวนสันต์
 แสนชากล้าภกมนะรำคาญ
 กู้ก้องคนองวนกระหิม
 หว่าขวัญประหวั่นททยไภ
 เสือสิงห์มืหิงษคชเถื่อน
 สัตว์ร้ายสนั่นสรุสำนาค

ศกถักษณ์วิไลวรรณ
 ชูอดุลย์อุดมพงศ์
 ขมหานภาพยง
 อธิราชรามินทร์
 สุนันศำเทิงถวิล
 อดิเรกบำเรอสาร
 คชะผู้บิตรมาร—
 คณะเพือนพเนจร
 ฐะถึงพนาตอน
 ทรหาคะหารธาร
 นฤสุเกษมสานต์
 คณะภูตโฆมตไพร
 ฐะหวาคะหวาใจ
 ยะพิหคคำแหงหาญ
 วนเกลื่อนมฤคพาล
 นฤโฆษะควรแสง

เกื้อหนุนทางสกลังตวลี
ถิ่นหล่มผลิมบทะจะแคลง
อ้ออึงคณิงพยุพินาฏ
วังเวงชะวากผัวจะคลา

ยามแล้งก็แห้งสลิลเหือด
ยามฝนจะทอนทุมะนะไคร
ชุ่มชนสกันระก็จะหนาว
แสงหาผลาตฤณควร

ยามนอนจะนอนกันสุข
ควรฤจะหลงจรอรัญ
ปราศผู้จะพึงทนถนอม
ควรพ้อจะพึงสละพานาต์
ขวัญเอยพระขวัญคชพิไล
แรมไพรพระหาวะนะอุจิน

บท ๓ ชมเมือง ฯ

๑๑ กรุงรัตนโกสิน
มิ่งรัตนประเทืองเรือง
ทวยราชภูริสรานุบาน
สมบัติพิพัฒน์ฟ้า
ยามค่ำชะอำฟ้า
ทั่วท้องถนนหลาม
ยานขนตักกลก้อง
คู่โคมก็แข่งแซ

ระตะหนามจะทิมแพง
บมิกวรจะโคลคลา
ทุมะนาศพนาวา
กระทมฤทัยภัย

อรุระเผือดผะผ่าวใจ
จะพิทักษ์ผดุงสงวน
อรุระวาระทมควรนุ
บริโภคลำเค็ญครัน

เพราะจะคลุกตะอองกัน
ทุระเทศะกันดาร
ณะพนอมพนาสสถาน
บมินิกนิยมิขิน
วรตักษณะโสภิน
ตนะข้องรกายเคื่อง

ทรเทียบอมรเมือง
รุจิโรวราภา
มะนะแสนภิรมยา
นิชกอบกำโรงาม
วิษจำจรสวาม
รถเล่นละลานแล
จรถ้องสนั่นแดร
ขณะเพ็ญภาพราย

รถไฟกระโถนทาง
 โยชน์ยัตตรสดวกคาย
 น่านน้ำเงินยรสิน
 เรือรบขนคขวาง
 พลราบและพลเรือ
 เดชดาลประหารเปลือง
 ชุมชายฉกรรจ์เหยม
 เสือมาแสงสาสน์
 เหล่ารุ่นครุณเรือน
 ว่องปราชญ์ประยูรไทย
 เทศถันณะทีศบุร
 ก่อไทยกัไทยคง
 สุดแสนประเสริฐสรรพ
 บุญเบื่องบุเรตาม
 ได้มาประสพเป็น
 สยามภพภูตาธาร
 เชิญเซยเสวยสวัสดิ
 เสพแสนสุชาดูลย์
 โรงราชประสาทสาร
 ควณนนิทรากรม
 พร้อมผู้อารัก
 พร้อมภักษะภุณซ์ใด
 อารณณ์พิลาศไพ
 สมเด็จพระบรมชรร -

ระยะห่างประมาณหลาย
 คุงเทพยชนทาง
 ฐกัแสนจะสำอาง
 ระยะจอดประจำเมือง
 สุรฤทธิแรงเรือง
 วิบุปถอดประไลยลาญ
 ทระหดทหารหาญ
 สละชีพฤเสียไชย
 นระเพียรพิชาโว
 ทนุชาติขวงษ์
 พระอดุลย์ดำรงพงศ์
 คณะไทยประเทืองนาม
 จะร่ำพรรณตลอดความ
 ผลอวยพญาสาร
 ชานฟ้าหน้พระจอมปราณ
 ประเมณทร์นเรนทร์สุ
 ดิพิพัฒน์นะเพิ่มพุล
 คุจะปองประสงค์สม
 กัสศราญและควรรชม
 ยะสราญฤทัยใน
 มะพิทักษ์โกโยโกย
 คุจะปองประสงค์สรรพ
 จิตรระคณัศวรณวรณ
 มิกะไท้พระราชทาน

พ. ศ. ๒๔๗๑

คุณวิมลวงษ์

สมยศและสมศักดิ์
พ้องจันทน์
เด่นจะพราภา
น้อมนิกนิมสวน

วรอรกคาร
มณะน้อมพระคุณ
นิคตสารสำนวน
ศุภศาสน์แสดงสาร

บท ๕ สอน

๑๖ หนังสือหาญชาญชัย
ในเชิงศาสน์สัปปะ
สั่งสอนผ่อนจำค้ำกัน
เอนกประโยชน์ ยิ่งขง

ยำเยงเกรงหมอกวญคง
ตรึงขงขนบนรชน

นฤชวลัทธิโทษทุผล
ฤชอบประกอบก่อเว
เหวี่ยงกายฉวยฉัดจัดเจน
เบือนมากกระชากรังขอ

ชาชกษณักฤตฤร
บัดมัวแต่โมหะฤทัย
รันทก่เกลียดขุนไฟ
ยามจิตต์ด้วยเล่ห์หลอกล

กวดไล่แทงทลงปวงคน
หาแต่ที่ชอบกอบการ
เกียตกันบนพยศลดหาญ
ล้วนเกื้อประโยชน์อย่างดี

แจ้งชัดชำนาญ

กรรอรถนันต์

ความคิดซื้อตรง

เทียวผลาญราญคน

จงจิตต์ บิดเบ

รวรัดสับดหมอ

เพื่องพุงยู่ใจ

ควรบัตัดตน

หาเลสเลงการณ

[๘๘๕]

หมื่นศรี

พฤตจิก

ดูเขยงมารยาตร์พญาวี
ย่อมเหมาะแก่ยอดคชยาน
ควรยศพลัดถิ่นตระการ
สาสน์สรพพันโดยดั่งหมวย
ดุมจรุพากย์พิปราย
ยุบลละบัวโบราณ
แรงบุญพอกอบในกาล
บันโดยพระเดชภูบดี
ปรากฏยศล้ำชาติตรี
นครขจรเกียรติไกร
เกริกคำวาทาเวศภูไนย
สมานด้วยมิตรไมตรี
พระคือหริรักษ์จักรี
ไอสุรย์ประเสริฐศฤงฆาร
เพื่อบังสขามรัฐสำราญ
ทวยราชฉัตรภิรมย์หฤทัย
เสด็จเถลิงถวัลย์รัชราไช
ฉนำอันแรกฤณาน
พระเดชพระหากบันดาล
เสวตร, รัชไชยเฉลิม
กระบือฐครุฑพ่าห์เผด็จ
พระเกียรติให้เหินมหัศจรรย์
ธนาภรณ์สรนาภรณ์พรายพริ้น
มาผุดเงาะพ้องปี

พยศรีรายอ่ามิ

ดริบกิจสุกสาร

ปรุงพจน์บรรยาย

ก่อนนั้นบันดาล

สมศักดิ์เป็นศรี

สนั่นภพสพสมัย

แบ่งภาคผ่านศรี

สมณพราหมณาจารย์

สวรเชศแต่ใน

ใต้แสงสร, สาร

โดยเทพเชอเสริม

พาดพิศณพันธ์

พ.ศ. ๒๔๗๑

คุณวิมลวาท

ถ้วนศุภนิมิตโรยศรี
จักปราบไปทั่วทิศา
ข้าทรงประกอบพระปรีชา
ภิบาลนุบายหลายละบอง
ทรงตั้งพลสมัครเป็นกอง
พระปลุกน้ำใจไทยหาญ
เสกตำลูกเสือขานาญ
ค่อยเสียมแต่เหนื่อยนานมี
เนินไปภายหน้าจักทวี
ประดับด้วยเดชแดนไทย
คณะน้อยพลน้อยน้ำใจ
ฤเกรงถูกตัวทั่วคน
อาจชิงไชยยุทธสมุทพล
กระทำประเทศถาวร
นับเป็นปฐมกิจอุปการณ
บรรเจิดอยู่ชั่วกัลปาว
ควรเปรียบปฐมกิจชนกา —
สมัยอันแรกรัชกาล
เกื้อชาติเกียรติไทยไพศาล
เป็นน่านิยมชมคุณ
คาบนี้บรมนารถทรงหนุน
ดำรงเป็นหลักไชยศรี
เฉลิมแหล่งโลกหล้าชาติ
ระบือชญาตบญญา

แสดงเดชภูมิ

เชี่ยวชาญ

เสือป่าสมปอง

ขานิสาสตร์สำน

เสือป่าอันดี

จดศัตย์สุรไกร

เพิกเสี้ยนสากล

พระเกียรติกิจาร

วิชาเลือกทานา

สมยศอยู่นาน

แรงชาติอคุลย์

แห่งใจไพร่

หมื่นศรี

พฤตจิก

แต่้นพะหน้าจักกา
สยามรัฐแรมเจ็ญ
ราชานภาพบำเพ็ญ
ตลอดทั้งรัฐสีมา
ทวยราษฎร์ยินดีปรีดา
นิยมพระยศทุกสถาน
สรวนฤทธิเทวราชไชยชาญ
นุกุลด้วยสังสวัสดิ์
เจริญช่วยบริรักษ์จักรี
มาเบียดมาเบียดพาหนงส์
อวยพรเพื่อพระดำรง
ขังร้อยฉนำคำณุน
ตราบสันสิริยจันทรจรรุญ
พระเกียรติอย่าเสราเสื่อมสลาย
ยังยอดคชลักษณ์เลิศพลาย
บำเทงหทัยहरณา
แรมไกลไร้สรรพโรคา
ขอยู่สนองบพศรี
ดาลพรรษหัตถ์ทั่วธาตรี
ผลาก็แผ่ดีเหลือหลาย
เจริญฉ้นที่ประพันธ์พากย์ไพเราะ
ดำหรับบุศาสน์เสียมสาร
ทูลเกล้าฯ ถวายเบืองบหมาลย์
ก็จบสำเริงบริบูรณ์

วรพุทธศาสนา

ดับเดือดดาลเป็น

สรรเสริญบุญญา

รับราชสักการ

โรคาอย่ามี

พระชนม์ยืนยง

พระยศอย่าสูญ

เสพย์สุขสบาย

ยืนยาวชนมา

ชัยญาสาดี

จำแนกบรรยาย

ฉัญฉฐมรัชกาล

โคลง

๑ นบองค์อมเรศวร์ถ้วน

เทวา

หาญมหิทธิศักดิ์ดา

เดชเกล้า

เชญเทพช่วยรักษา

สารเสวตร

นริศรพำหนัผาสูกแฝ

ผ่องพันไภยพาล

กาพย์ ขมิไม้

๑ นบองค์อมเรศ

กมลาคันเรืองเดช

อดุลย์เดชา

นบพระกฤษณรักษ์

ทรงตรัสจักร

เทสทั้งครา

มเหศวรศักดิ์ดา

ธุมเกตุเทวา

พินเนศวรเทวกรรม

สรวมพรประสาท

คชพาหนะนารถ

จักรพงศ์ทรงธรรม

นฤทุกชั้นฤโสทร

นฤโภยไกลโรค

วิโยคกระศัลย์

สั่งสอนผ่อนผัน

สำเนียงคำพลัน

อ่อนน้อมยอมตาม

จบครุไม้ ๒ แผ่น ๆ

อ้าพ่ออย่าห่วงเอื้อ

อรณ

ชนกชนิตทุเรศหน

ห่างร้าง

พันธุ้เผ่าบริวารพล

เพื่อนเล่น

บุญแต่เพรงพ่อสร้าง

สุขได้เดียวถึง

อ้าพ่ออย่าห่วง

ฝูงคชทั้งปวง

บิตรมารดา

ประยูรวงศ์ว

เพื่อนเล่นบริวาร

ละไว้ไกลมา

บุญเพรงนำพา

พ่อเสพยี่สุสา

ทรแต่เดียวตน

อ้าพ่ออย่าครวญ

กรุ่นจิตต์คิดหวน

ห่วงห่วงกังวล

วานาแนวขัญ

ไพรสณฑ์สังัด

เงียบเสียงนรชน

ข้างเถื่อนเกลื่อนกล่น

สัตว์ร้ายคำรณ

สดับตาลสยอน

ทั้งโขมดบรวงควาญ	เป็นน้ำรำคาญ	ที่โนดงดอน
กักอึ้งกระหิม	บันพรำฟ้าพิม	หว่าขวัญสัญจร
ทักันท่อน	ที่เทยวบทจร	ล้าบากยากใจ
ยามแล้งแห้งหาด	เหือดสิ้นตฤณชาติ	รูกาชาคใบ
สุดเสาะแสวงหา	ทุกอย่างนำหญา	อดอยากยากไร้
คชลักษณ์ผู้ไผ	บุลย์เพศพึงไกล	เกลือกกลั้วมัวล
บุญเพรงพ้อมาก	ส่งผลพ้อหาก	สุขแต่เดียวตน
เครื่องยศศคราญ	โปรดเกล้าฯ พระราชทาน	สมศักดิ์พึงยล
ของกินอนนต์	พรักพร้อมผู้คน	บำเรอรักษา
ขวัญยอดคชยาน	จงเสพย์สำราญ	สำเริงวิญญา
เนาในโรงราช	สำอองสอาด	โอภาสพึงตา
ชมพระราชนา	นอันโอฬาร	พรลัทธิไวย

ขบครไม้ ๖ แผลด ฯ

กรุงอมรรัตนแมน	อมรมา สฤณดิฏา
ไพลาศสอาดตา	ดีกรัน
รายรุกรัชมรฐยา	รมรัน
หลายเหล่าเรือแพสอัน	สอาดน้ำเดินยรสินธุ
กรุงมั่งอมรรัตน์	งามเรียมเทียมทัด
บรรเจ็จจรัส	จำเริญสมบัติ
ดีกรันบ้านบง	บานจิตต์พิศวง
ถนนหนทาง	ทุกสายสำออง
ร่นร่มลมชาย	ร่นรุกเรียงราย
คล่องจิตต์ไปมา	มียานนานา
	แต่ล้วนเร็วพลัน

น่านน้ำเนรมิตสินธุ์	แถวท้าววัน	เรือแพแจจรร
รบเรือพิฆาต	เรือรบหลายขนาด	เอนกอนันต์
พลรบเรือสรรพ	เหยมหาอุษาคณาจักร	จากกล่าวไว้
เสือบ้าแมวมอง	สาตราฆ่าของ	สืบเหตุไพร่
รักษาตูลัตย์	รักสาสน์กระษัตริย์	จิตต์มั่นขันตี
ในทิศบูรพ์มี	เป็นศักดิ์เป็นศรี	สบสมัยไทยคง
ขาดเสี้ยนศัตรู	ด้วยเดชพระภู	บดี้ดำรง
เรื่องรุ่งกรุงแก้ว	ประเสริฐเพ็ศแพรว	สมบุรณียัง
สรรพสิ่งจะประสงค	สิ่งใดจาง	สมมาตรปารณา
เป็นบุญพ่อแล้ว	บันดาลข้างแก้ว	เกิดเกอบุญญา
เป็นยอดคชยาน	บันภพฤตาธาร	สยามรัฐสมา
ฟังพระเดชา	เกษมสุขสหัสสา	ภิรมย์สมพอง

จบครุไม้อ ๖ แผ่น

โคลง	อาฟออย่าก่อร้าย	วันที่
๑	ฉายฉดสลดหลอกล่า	รากกร้าว
	สอนใดพ่อจงสำ	เนี้ยกแน่น
	แหงพยศทรหดหัว	เหตุร้ายฤาแสง
จงปลดพยศร้าย	กำราบหยาบคาย	บควรเคียด
ถึบฉดสลดหลอ	ถอนฉนักรังษิ	อาลาวดแว้งกล
เล่นไม้ไผ่คน	ลั่นลามกผล	พ่อย่ารันทา
ทารณขุนเคียด	นำหญาอย่าเกีย	หมอควาญผู้บ้า —
รุ่งเลียรักษา	ทุกวันเวลา	พ่อยังเกรงยา
สุจริตจิตต์ก็—	หนดข้อควรทำ	ประกอบขอบที่

จงเอื้ออนุศาสน์	กิริยามารยาตร์	เส่งขมงามดี
ควรแก่คาราธ	ผู้ยอดคชยาน	เป็นสง่าราศี
เพ็ญเพียบภักดี	โอรสเอื้ออารี	รักหม่อมอควาญ
รักขอรักชาติ	รักไทรราช	ร่มโพธิสมภาร
พืดดีแล้วไสรี	บันภพภูวไนย	โปรดให้บริหาร
เพราะพระโปรดปราน	พร้อมพรักพนักงาน	บำเรอภริมย์
จักเพิ่มพลยศ	ศฤงฆารพระคช	อันควรนิยม
อาภรณ์ไพลาศ	อำพนโอภาศ	ละสังฆามสม
เลิศล้วนควรชม	อย่างเอกอุดม	จินดาตำรุ

จบครุไม้อ ๖ แผ่น

โลง	๑	สารพรรณไพลาศล้า	อลงกรณ์
ครบเครื่องคชาภรณ์		สำหรับกับกฤษร	เพริศแพรว
กู่กองทองทาบแก้ว		สาร์พรรณอลงกรณ์	ชูเกียรติ
		ครบเครื่องคชาภรณ์	กอบเกื้อกายสาร
ข่ายครองทองทาบ		ประกอบเก็จากาบ	ไฟโรจน์รู้จ
คู่คู่จามรี		ผ้าโพกกระพองมี	ก่องกาญจนมณี
			ดอกมาศมลิ้งเลื่อง

พระยาศรีสุนทรสร้อย
 เกลาภพยักล่อมคชสาร
 เณลิ้มพระเกียรติินฤบาล
 ฉนิษฐมรัฐจอมกษัตร์แก้ว

โวหาร
 เผือกแผ้ว
 ราเมศร
 เกริกหล่อข้าสุญ

อาวุธอันแท้

มนุษย์เราเกิดมาในเมื่อยังเยาว์อยู่ นวมก็เพียงแต่กะตึก ไหว ช่วยให้ร่างกายโต ออกกำลังเท่านั้น ครั้นโต ร่างกายก็แข็งแรงขึ้นตามลำดับ นวมก็มักวางทิ้งในเรือนไถจนสามารถใช้เป็นอาวุธของกันทั่ว เรียกว่า หิมิต ซึ่ง เป็น อาวุธ อัน แท้ และ ไม่มี อะไร ประเสริฐแน่นอนไปกว่าอาวุธนี้ ซึ่งได้มาแต่กำเนิดโดยตรง บางคนก็ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ บางคนก็ไม่ใช้หรือใช้ไม่เป็นเสียทีเดียว เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงได้เกิดมีวิชามวยขึ้น เพื่อจะได้สอนให้บุคคลเหล่านั้นรู้จักใช้อาวุธของตน ถ้าเมื่อผู้ใดไม่รู้จักใช้อาวุธที่ตนมีย่อมให้เป็นประโยชน์แล้ว จะไปใช้อาวุธอื่น ๆ ซึ่งเป็นของนอกกายก็ใช้อย่างไร วิชามวยนั้นย่อมเกิดมีมาแต่โบราณสมัยที่คนทำบวร ครั้นเมื่อมนุษย์เรายังไม่รู้จักรสร้างอาวุธต่าง ๆ ใช้ คงใช้อาวุธอันแท้ของเราเป็นอาวุธของกันทั่ว แท้เหลือที่จะยกข้อหาว่าพิสดารให้เป็นหลักฐานได้ ครั้นต่อ ๆ มาวิชามวยนั้นจึงได้เจริญขึ้นเป็นลำดับตามสมัย ถึงข้าพเจ้าจะยกตัวอย่างย่อ ๆ ใน

พระราชพงศาวดารของไทยเรา ซึ่งได้มีปรากฏอยู่.

ใน ต้นรัชกาลแห่ง พระบาทสมเด็จพระนารายณ์ มหาราชเจ้า อัน เป็น พระมหากษัตริย์เสวยราชสมบัติในพระนครวิเศษยา (กรุงเก่า) ไท มั่นถนอมยี่สิบนายเคอเป็นมหาดเล็กหลวง ได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์เป็นหลวงสรศักดิ์ หลวงศรีศกดิน ได้โดยเจ้าสนามชกกับเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ซึ่งเป็นฝรั่งคนแรกที่เขามารับราชการในเมืองไทย ในพระราชวังจึงหัดลพบุรี โดยหมัดของท่านทำให้ฝรั่งพันหัด ปากแตกปรายชยอย่างงาม ครั้นต่อมาหลวงสรศักดิ์ได้มีอำนาจ มากขึ้นจนได้เป็น พระเจ้าแผ่นดิน มหาชนพากันถวายพระนามว่า “พระพุทธเจ้าเสือ” เนื่องจากพระองค์ทรงกรำมาก เมื่อระหว่างเป็นพระเจ้าแผ่นดินยังได้เสด็จปลอมเป็นราษฎรไปทอดตามสนามมวยอีก และมีได้ปรากฏว่าเคยแพ้แก่ใครเลย นับว่าพระองค์ เป็น นักมวย ที่ มี ผล พระหัตถ์ เข้มมี ใน ครั้นนั้น

ยังมีนายขนมต้มผู้หนึ่งทรงเมือพระนคร
หรืออยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึกแล้วในรัชกาล
แห่งพระเจ้ากรุงธนบุรี นายขนมต้มได้ถูกพม่า
จับเอาไปเป็นเชลยอยู่ในเมืองย่างกุ้ง ไค้เคย
ต่อสู้กับพม่าทั้งสิบคนผลัดกันฆ่าไค้ต่อสู้ชนะ
ไค้สักคนเดียว ต่อหน้าพระที่นั่งของพระเจ้า
อึ้งระงันกับพระเจ้าอูระ พระราชทานรางวัล
นับว่านายขนมต้มเป็นนักมวยที่ผู้หนึ่ง

หมื่นผลาญ นักมวยในรัชกาล พระบาท
สมเด็จพระรามาธิบดี ๓ (พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก) ไค้เคยชกกับฝรั่งเคยพินองที่ไค้
พาเข้ามาทำพินัน ชกกับคนไทย ต่อหน้า
พระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังมีท่าน
รู้แพ้ชนะกัน ช้างฝรั่งกระทำผิดกติกาของมวย
จึงเป็นเหตุให้คนนอกต่อสู้ฝรั่งถึงกันจน วิกพัน
สนามไปตามกัน เห็นอันว่าการพินันจึงไค้
ยกเลิก นี่กันข่าหมื่นผลาญเป็นผู้มีความ
สามารถในเชิงมวยสำคัญ อีกผู้หนึ่ง

คืออย่างที่เขาเจ้าชกมากกล่าวแต่มวย
ของชาติไทย ชาติอนันตคามเช่นเคย
กับของเราแต่เขาเจ้าไม่ชกกล่าวถึง มาใน
สมัยนั้น กระทรวง ธรรมการ ไค้ จัก หาครูผู้ที่มี
วิชามวยไทย, มวยฝรั่ง, มวยญี่ปุ่น, มาสอน
เพื่อ บำรุง กลยุทธ์ ของไทย ให้ รวยวิ วิชาใช้

อาวุธของตนเองให้ก็ยังขึ้น และบำรุงพลกาย
ให้แข็งแรงด้วย นับว่าวิชาใช้อาวุธอันแท้
ของเราเจริญขึ้นมา ถ้าใครมีความชำนาญ
ในการใช้อาวุธอันแท้ของตนไค้แล้ว เมื่อ
จะใช้อาวุธอื่น ๆ ย่อมไค้กำลังเพิ่มเป็นสองเท่า
ฉะนั้นผู้ใดก่อนที่จะหัดใช้อาวุธอื่นควรฝึกหัด
ใช้อาวุธอันแท้ของเราให้ชำนาญเสียก่อนจะไค้
ประโยชน์ทวีคูณ

เท่าที่เขาเจ้าไค้กล่าวมาแล้วแต่เพียง
เล็กน้อยก็ คงแสดงให้เห็นว่าอาวุธอันแท้
ของเราคืออะไร ฉะนั้นเขาเจ้าอยากจะได้กล่าว
ถึงเรื่องมวยสักเล็กน้อย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์
ต่อผู้สนใจในวิชานี้บ้าง โดยขอให้ชื่อว่า
“หมัดสำคัญ”

“หมัดสำคัญ” ที่เขาเจ้ากล่าวนี้ท่านจะ
เห็นไค้จากรูปทั้งสอง ที่เขาเจ้าไค้แนลงด้วย
เพื่อประโยชน์ให้ท่านชกขึ้น ในรูปที่ ๑ แสดงว่า
ต่อสู้ด้วยหมัดซ้าย ในรูปที่ ๒ แสดงว่าต่อสู้
ด้วยหมัดขวา ท่าทางของรูปมีแบบมวยฝรั่งแบบ
อยู่ด้วย ซึ่งเห็นว่าท่านจะสมกับมวยของไทย
ไค้ก็อย่างหนึ่ง ถึงมวยไทยท่านก็มีเหมือนกัน
ที่เรียกว่า “หมัดกระรอกกินน้ำ” จะฝึกกัน
ก็แต่เพียงเล็กน้อย

ปลายคาง หรือ ตรงที่เรียกว่า นกกระรอก

พ.ศ. ๒๔๗๑

อาวุธอันแท้

กินน้ำนั้น เป็นอวัยวะที่สำคัญแห่งหนึ่งนักมวย
ควรทราบไว้ เพราะเมื่อถ้าท้องอดส่วนนี้โดยแรง
และเร็วจนไม่สามารถจะเก็บหรือ ปกป้องอย่างใด

ได้ ผู้ฝึกซ้อมจะสันตติสมลงโดยมีวิธีสักตัว
มีอาการเหมือนกับหลบหรือหลบมือเท้าอัน
เปลี่ยวไปหมด สามารถจะมีอาการอย่างนั้นอยู่ได้

ทั้งภายใน ๓-๔ นาที นักมวยชาวยุโรปชอบใช้
กันมาก แต่หมัดนั้นไม่ใช่จะมีอันตรายมากเหมือน
กับถูกต่อยที่ท้อง ยังไม่เคยได้มีปรากฏว่าต่อย

ที่ปลายคางถึงแก่ความตาย แต่ส่วนท้องเคยมี
ปรากฏเสมอ เพราะความแรงของหมัดอาจจะ
กระทำให้อวัยวะภายใน บางส่วนเป็นอันตราย

ร่างกายจึงมีความสามารถทนอยู่ต่อไปอีกได้ ฉะนั้น
ใครเป็นนักมวย ก็ควรระวังผู้ต่อยส่วนนี้ให้
ชำนาญ เพื่อกาความเสียหายต่อคู่ปรกษ์

ของตน ซึ่งเป็นส่วนที่เหมาะสม โดยไม่เป็นอันตราย
ร้ายแรง เพราะต่างก็มีใจแข็งขันเพื่อความตาย
อวัยวะส่วนปลายคางนั้น เป็นส่วนที่ฝึกหัด

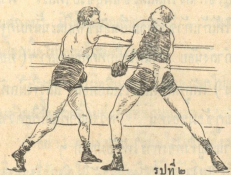
ให้มั่นคงแข็งแรงได้ยาก เพราะมีกล้ามเนื้อ
ส่วนน้อยที่ยึดไว้ และติดต่อกับลำคอซึ่งมี
เส้นโลหิตไปยังสมอง ถ้าเมื่อมีสิ่งโจมตี

กระทบปลายคางโดยแรง สามารถจะทำให้เส้น
โลหิตใหญ่ซึ่งจะกักหยุดไม่ส่งโลหิตไปยังสมอง
วิธีประสาธน์ก็ทำงาน สติของผู้นั้นก็ไม่มาจน

กว่าโลหิตจะส่งเข้ามาบำรุงอย่างเก่า ฟันหัก,
ปากแตก, คางบวม, เป็นของธรรมดาที่จะต้อง
ได้รับจากหมัดนั้น

รูปที่ ๑

รูปที่ ๒

ผู้ที่ต่อย ท่านใดต้องเป็น ผู้ต่อยได้ทั้ง
มือซ้ายและมือขวาพร้อมกันหมดทุกครั้งแล้ว จึง
จะหัดท่านใด ซึ่งเป็นการฝึกจากการต่อย
มือซ้ายเบา ๆ (รูปที่ ๓) แล้วต่อยมือขวา
ตามให้หนัก (รูปที่ ๒) ให้ยืนอยู่ในท่า
หมัดซ้าย ๓ หมัดขวา ๒ อย่างนี้ว่าถนัด ๒
ต้องเป็นมือขวาเสมอ หมัดนั้นและจะทำให้สลับ
ได้หรือที่เรียกว่า “หมัดเต็ก” อย่างต่อยมือซ้าย

น. ทองศิริ

พฤศจิกายน

ให้แรงนัก จะไม่มี โอกาส ต่อย มือขวาได้ แรง
ไม่ จำเียน จะต้อง ใช้ มือขวา แล้ว มือซ้าย หรือ
๑ แล้ว ๒ เสมอไป จะเป็น ๓-๑-๓ แล้วจึง ๒
ก็ได้ สุกแต่ระยะและ โอกาสจะเย็บให้ต้อย
มือขวาได้ ในเมื่อต้อยซ้าย ๑ ทุก ๆ ครั้ง
ต้องสับเท้าให้ ไ้ระยะ โกล่ พอ ที่ จะ ต่อย โดย
มือขวาได้ เมื่อเห็น ไ้ระยะ จึงรีบฉวยโอกาส
ต้อยโดยเร็ว.

การต้อยมือขวานต้องต้อยให้สีกแซนพร้อม
กับใช้กำลังไหล่และขาเพื่อช่วยให้แรง ห้าม
มิให้เท้าเข้าขวางตามเป็นอันขาดมิฉะนั้นหมักจะ
มีกำลังน้อย ท่านควรฝึกหัดต้อยเปล่า ๆ (ต้อย
ลม) ให้ถูกต้องและไวเสียก่อน แล้วจึงฝึกหัด
กับคู่ซ้อมของคน ความสำคัญก็คือความ
ชำนาญจึงต้องการให้ซ้อมมาก ๆ

ในโอกาสที่ข้าพเจ้าได้เริ่มเขียนเรื่องลงใน

หนังสือไทยขณะมดขี้น ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะ
อธิบายไม่แจ่มแจ้งนักก็หวังว่า คงได้ รับ อธิบาย
เพราะข้าพเจ้าไม่ได้นึกเขียนที่ซ้ำซ้อน แต่
เพื่อหวังที่ก่อกลยบุตรของชาวเราคือคนไทย ให้
มีความเจริญในวิชชานี้ คือรู้จักใช้อาวุธอันแท้
ให้ชำนาญยิ่งขึ้น ถ้าผู้ใดสนใจ ในทางนี้อยาก
จะทราบข้อ ขี้ขายอย่างในวิชชานี้ ถ้าไม่เหลือ
ความสามารถของข้าพเจ้าแล้วยินดีที่จะช่วยเหลือ
เสมอ ในที่สุดก่อนที่ข้าพเจ้าจะจบ ขอแนะนำ
ให้ท่านผู้ ที่สนใจในวิชชานี้ ไปดูการแข่งขัน
มวยฝรั่งประจำ พ.ศ. ๒๔๗๓ ของกระทรวง
ธรรมการ ณเวทีในสนามของโรงเรียน
สวนกุหลาบ เริ่มแต่วันที่ ๒๓ ถึง ๒๖ พฤศจิกายน
ท่านจะได้เห็นว่าวิชชานี้ได้ เจริญขึ้นเป็นลำดับ
จนแปลกตาขึ้นได้ และอาจเป็นทางให้ความรู้
ความสำราญแก่ท่านได้ ไม่น่าก่นน้อย

น. ทองศิริ

คิวศรียานนท์

พฤศจิกายน

รูปลักษณะคนคายนั่งลงมายืนส่ง สวมเสื้อขาว
อย่างขี้นวรัตน์ และนายจางอู พงศ์งาม กวี
หล่อนอย่างสุกสว่าง แต่กวีการณอย่างหนึ่ง
เกิดขึ้น นายจางอู พงศ์งาม จำเป็นต้องจาก
หล่อนไปทางจังหวัดเสียมราฐ โดยมีได้บอก
ลาลาให้สัตว์ที่รักทราบดี หล่อนจึงเข้าไปใกล้
เลยมือ ความรักให้แก่ นายอาว สุนทรธรรม
บุรุษผู้ซึ่งหล่อนเชื่อมั่นว่าเป็นสามีที่ดี ปกป้อง
ครองหล่อนให้เกิดความสุขต่อไป

นายจางอู พงศ์งาม บุตรคนเดียวกับของ
หลวงส่งมา เมืองแมน เศรษฐินอยู่ผู้มีชื่อเสียง
กักตักอยู่ในสมาคมแห่งพาณิชย์ เขาเป็นผู้
ได้ริบการศึกษาขี้นวรัตน์ ประกอบด้วยเป็นบุตร
ของผู้มีเงิน จึงเป็นผู้ออกจะเด่นอยู่ในหมู่ชาย
หนุ่มทั้งหลาย และไม่เป็นภาระประหลาดอะไรที่
คุณหญิงประมวญโศกทั่ว ได้มีงานออกหน้า
ออกตาเช่นนั้น เขาจะไม่ได้รับเชิญมาเป็นแขก
สำคัญผู้หนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขากับ จันทระเพ็ญ
ได้เคยมีมาแล้วอย่างแน่นแฟ้นแต่ปางหลัง จน
กระทั่งทำให้คนทั้งหลายเชื่อมั่นว่า หนุ่มสาว
คนอย่างรักของกันไม่พบ แต่เมื่อมีเหตุ
สำคัญ ซึ่งเขาจำเป็นต้องจากกันไป โดย
มิได้บอกกล่าว จันทระเพ็ญ หญิงที่รักให้ทราบ

ทั้งนี้เพราะกิจที่เขาต้องไปนั้นเกี่ยวพันกับชื่อเสียง
และเกียรติยศของท่านบิดา เขาต้องไปทำการ
สืบสวน และจัดการขี้นวรัตน์ที่ร้าย ซึ่ง
เกี่ยวกับ ขี้นวรัตน์ที่บิดาของเขา มีหุ้นส่วนอยู่ใน
มณฑลชัมพูได้ จึงเป็นโอกาสให้นายอาว
สุนทรธรรม ซึ่งความรักของเขาอันได้แน่น
อยู่ในดวงจิตแล้วหลุดลอยไปได้ เขาพบ
อย่างเสียใจ แสดงว่ายังอาลัยหญิงที่เขาเคย
มุ่งหมายอยู่

“โอ! จันทระเพ็ญ ทั้งนี้เป็นความผิดของ
ฉัน ที่ลุลุนลุลไปจากหล่อนโดยมิได้บอก
แต่เป็นการสำคัญ ฉันไม่ทำอย่างนั้นก็ได้
และนี่ก็ว่า จะไปให้เร็วที่สุดแล้ว จะรีบกลับ
อา! เกรงที่ร้าย โชคไม่อำนวย ฉันต้อง
คง หนา ประกอบ กิจ การ อยู่ ด้วย ความ ขะมัก
ขะเม้น อีกอย่างหนึ่ง ก็ไม่แน่ใจว่าเวลา
เท่านั้น หล่อนจะสละรักได้เสีย แล้วเปลี่ยนใจ
ไปแต่งงานกับผู้อื่น”

จันทระเพ็ญผู้เคยพบกับความหนักใจ
“อฉันค่อยคิด ค่อยอย่างไม่มีหันเห
หันไป แม้เห็นสิ่งรักตัวหนึ่งฉันก็ไม่ไว้ใจ โอ!
คุณจางอู คุณเป็นผู้ทำลายความสุขของอฉัน
ให้แตกสลาย ความซอกแซกกระทำโทษอฉันได้
ประสพอยู่กัน ก็เกิดจากคุณเป็นคนเหตุ”

พ. ศ. ๒๔๗๑

ไฟดับกลับคิด

หล่อน พกพาลง น้ำตา หล่น ไหลลง พราก ด้วย
ความน้อยใจ “ในปลายขี้นแรกก็คงทิ้งอิฉินไป
อิฉินก็หมดหวัง เพราะยิ่งคอย ๆ ไปก็ยิ่งเลียบ
หาย ในช่วงเวลานั้นเขา (สามีของหล่อน)
ได้พยายามเอาอกเอาใจอิฉินด้วยความดีต่าง ๆ
จนทำให้ อิฉินเห็นว่า เขาจะเป็น ผู้ร่วมสุข ร่วม
ทุกข์กับอิฉินอย่างรายวัน อนิจจา! เราอยู่
ด้วยกันพออิฉินมีกรรมอื่น ๆ เขาก็จากอิฉินไป
อีก โดยบอกว่ามีกิจจำเป็นที่ต้องไปจัดการ
ค้าขายที่เขาใกล้ ๆ ทั่วทั้งทิศหนึ่ง และคงแค่
วันทีเขาจากไปจนเย็น นัยใด ๒ ปีเต็ม ๆ แล้ว
ฉินยังไม่ได้ทราบข่าวคราวเลย โท! คุณหญิง
อิฉินเป็นคนอาวโหฬารระภาค ได้รับแต่ความ
ทุกข์ระทมไม่มีสันติสุข คงเห็นหน้าแต่ลูกน้อย
เท่านั้นที่พอทำให้ ใจอิฉินสบายได้ อิฉินหมด
ความทะเยอทะยานต่อไปแล้ว คุณหญิงหา โลก
ที่เธออยู่ข้างเดิมไปด้วยความระทมทุกข์ ไม่มี
สิ่งใดที่เป็นสิ่งถาวร ย่อมมีการกลับกลายไป
ตามสภาพ”

“แต่ความรักอันแท้จริง หาได้กลับกลาย
ไม่” ชายหนุ่มพุกค่าน “ความรักของฉิน
เคยมีต่อหล่อนอย่างไร ก็ยัง คงเป็นอยู่ เช่นเดิม
แม้หล่อนจะมีสามีและมีลูกแล้ว จันทระเพ็ญจำ
ฉินก็คงรักหล่อนหาความรังเกียจไม่”

สตรีฝ่ายนี้ “อย่าคุณหญิง คุณชายเอ๋ย
ถึงความรัก อันมีเป็น แก่นสาร ของคุณ อีกเลย
อิฉินได้ริบผลแห่งความรักของคุณเพียงพอแล้ว
โอ! ความรัก นักปราชญ์ท่านเปรียบไว้ว่า
เหมือนอย่างย่นเวทีละคร ย่อมมีการแสดงทั้ง
คอนเวิ้งรยบและคอนโคกสลก”

ชายหนุ่มผู้น้อย “เปล่า! ยอกรัก
นักปราชญ์ ย่อมลงมติ ตามอัตถ์โนมติ ของตน
เสมอ ความรักอันแท้จริง จันทระเพ็ญจำ ย่อม
อำนวยความสะดวกสุขแน่นอน ฉันทราบเรื่องของเธอ
ตลอดแล้ว พอฉินกลับมายังบ้าน ทราบข่าว
หล่อน หัวใจของฉินก็จะแตกประทุ ฉินได้
คงเห็นสัจจะเรื่องราวสามีของหล่อนที่หายไป
และพยายามไปถึงจังหวัดแพร่ จนได้ทราบ
ข่าวอย่าง แน่นนอน ฉินเสียใจ ที่จะบอกว่า
นายอา สุนทรธรรม สามีของหล่อน ไม่ได้
จากหล่อนไปเพราะกิจธุระค้าขาย เขาเป็นคน
หากินปล้นปล้น เป็นผู้ร้ายแห่งช่องทำขนบัตร
ปลอม คำรวบรวบทั่วไถ่ ถูกศาลทักสิน
จำคุก ๒ ปี ได้พักข่อนโทษเพราะเขาเป็นแค่
เพียงผู้สมรู้และสารภาพความผิด นี่ก็วันจะ
พ้นโทษแล้ว ฉินเชื่อว่าเขาคงกลับมาหาหล่อน
ในเร็ว ๆ นี้”

จันทระเพ็ญ สุนทรธรรม หน้าซีกขาว

ศิวศรียานนท์

พลศรียก

เขียนสลับ เมื่อได้ฟังด้วยคำชายหนุ่มเล่า
น้ำตาหล่นไหลอาบแก้มอันนวลใบ ด้วยความ
โศกอันลึกซึ้ง หล่นผ่านพัก

“โอ! คุณเชื่อแน่ว่าคุณจรูญ ว่าเขา
เป็นเช่นนั้น? โท้! เวรกรรมของอีนี่”

ชายหนุ่มแสดงกิริยาเสียใจ พลาทตอบว่า

“เป็นความจริงเกี่ยวกับหล่อน การที่ฉัน
เกลียดเสียใจเรื่องราวก่อนหน้านี้ ก็เพราะ
ฉันรักหล่อน ฉันได้ยินเรื่องราวของเขาอยู่ข้าง
แล้ว จึงเห็นเหตุให้ฉันรู้สึกว่าเขาไปดังหัวเมือง
ฝ่ายเหนือ อันที่จริงแล้ว หล่อนล้มเขาเสียละ
นักกว่าหล่อน นอนหลับไปใน เรื่องราว ที่หล่อนได้
เกลียดชังกับตัวเขา แม้ว่าหล่อนจะเป็นม่าย
และมียศแล้วก็ตาม ฉันก็มิได้รักเขา เราจึง
คำนึงความรักของเราแต่ก่อนต่อไปละขอครึก
ขอให้หล่อนคิดถึงความรักบ้าง”

สทรวสย นั้นฉัน แสดงกิริยาทวิตรอง ใน
ที่สุดหล่อนก็กล่าวออกมาลย ๆ ว่า

“ฉันขอขอบคุณที่ได้รักเกีย แต่—โอ
คุณจรูญฯ อย่าเสียใจ ถึงอย่างไรก็ตาม อีนี่
ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อเขา จะทำอย่างไรได้
เล่าคะ ขอให้คุณเลิกคิดเสียละคุณทวิ
นักกว่าวาสนาของเราไม่เคยร่วมเรียง กันมาแต่
ก่อน อีนี่ก็ต้องกลับบ้านละคะ คิดแล้ว” หล่อน

ลุกขึ้นยืนด้วยอาการชวนเซ ซึ่งเป็นโอกาส
ให้นายจรูญเข้าประคอง พอหล่อนทรงตัวได้
ก็รีบผลัดออกจากชายที่รักเก่า วิถีเคียดทรวงไป
ยังคุกหาสน์ของเจ้าของงาน ทำให้นายจรูญ
พงศังาม แลตามจนล้นตา

๐ ๐ ๐

นับตั้งแต่วันที่กลับจากงานราชกิจสโมสรที่
บ้าน คุณหญิง ประมวลโย โลกสมัยนี้ วันนั้น แล้ว
นายจรูญ พงศังาม มิได้มีความรื่นเริงเลยสักวัน
หน้าตาที่เคยยิ้มแย้มแจ่มใสกลายเป็นเคร่งขรึม
แสดงว่ามีความเสียใจซ่อนอยู่ภายใน เขารู้สึก
เบื่อการเที่ยวเตร่ กับเพื่อน ดังที่เคยมา แต่ก่อน
จนทำให้เพื่อนฝูงทั้งหลายรู้สึกแปลกใจ เวลา
คำมักจะนั่งอยู่ตรง หน้าค่าง ชันยน แห่งเรือน
ของเขา ซึ่งตั้งอยู่ตอนกลางถนนพญาไท
มองดูแสงไฟ ซึ่งส่อง มาจากเรือน ออกหลังหนึ่ง
อยู่ถัดไป ห่างกันราว ๆ ๑๐ เส้น เรือนหลังนั้น
เป็นเรือนของ นางจันทร์เพ็ญ สุนทรธรรมนันท์เอง
หล่อนได้มาซื้อ และปลูกเรือนอยู่ใหม่ — เมื่อ
สามปีของหล่อน จากไปแล้วได้ขึ้นหนึ่ง

อา! ความรักที่มีรสชาติปานใด ผู้ที่ได้
ผ่านมาแล้วจะเข้าใจ นายจรูญ พงศังาม
ผู้กำลังอยู่ในห้วงความรักอันไม่สมหมายนั้นเขา
จะรู้สึกเพียงไร ก็ยากที่จะบรรยายให้ชายหนุ่ม

พ.ศ. ๒๔๗๑

ไฟดับกับติด

หญิงสาวผู้ยัง ไม่เคย ก่อ ความรัก ให้ เข้าใจ
เท่ากับความ เป็นจริง ได้ ล่วง มา ได้ สัปดาห์หนึ่ง
เวลาเช้า เขา สวม แขนง เพียง เสื้อ ชิค นุ่ง กางเกง
จัน ถึง ไม่ เท่า อัน ใหญ่ ออก จาก บ้าน เกิร เล่น
เพื่อ เป็นการ ออก กำ ลัง กาย แล ะ ะ บัร สธากาศ
อัน บัร สัทธ ใน ยาม เช้า เพราะ ไม่ ได้ ไป ไหน
มา หลาย วัน แล้ว เขา ปลด ปล่อย ให้ แท้ พา ไป โดย
มิ ได้ มีความ ระวัง ว่า จะ ให้ ถึง ไหน เป็น ที่ สุก
ส่วน สาย ทาน นัย ย่อย ที่ เรือน หลังก ที่ เขา ผ่า มอ ก
อยู่ใน เวลา กลาง ค่ำ นั้น นม ได้ ซาก นาน ๆ จะ
เหลียว ไป ดู ทาง อัน สัก ครั้ง นาย รุณ พงศ์ งาม
เคิร กลับ ไป กลับ มา อยู่ ตาม ถนน อัน ปราศ จาก
ขั้ว ยาน ไค ๆ อยู่ จัน รู้ สึก เมื่อย เขา จ กลับ หลังก
หัน เคิร จะ กลับ ย้าน ก็ พอก ม ชาย คน หนึ่ง
หน้า คา สก ปรก ผม คัก เกิร ยน ทน วก เควา ไม่ ได้
โกน เคิร โช เซส วน ทาง มา พอ ประ จัญ หน้า
กับ เขา ชาย แผล ก หน้า นั ก หุยก จ้อง ู
ชาย หนุม กัวย ทำ ทาง แผล ก ผิก กับ คน ที่ มี วิ ต
ปกติ แล ้ว ตาม ชัน กัวย กิ ริ ยา เร่ว ัร ัน ว่า

“จ่า—คุณรู้จักย่าน แม่—แม่จันทร์เพ็ญ
ไหมขอรับ?”

เมื่อ ได้ ยิน คำ ถาม เช่น นั้น กัวย เขา นั น
แล่น นาย รุณ ก็ คา ก ได้ ั น ทิ ว่า มุ ก ค ล ผู้ น คื
นาย อา สามี ของ หญิง ที่ รัก ของ เขา นั น เอง แต่

เขาจะ ทำ อย่าง ไว จะ บอก ให้ ชาย ั น นั้น ทราบ
คาม วัจ หรือ เขา จะ ปลด ปล่อย ให้ ชาย ข ค ก ผู้ น
เข้า ไป เกิย ข้อง กับ หล่อน อัก ุ ค ่อ ไป หรือ บัญ ุ ทา
เหล่านั ก กำลัง เกิ ก ยู่ ั น ใน สมอง ของ เขา แต่ ใน
ที่ สุก ก็ ตาม ไป ว่า

“แกมาจากไหน? ตามถึงบ้านแม่
จันทร์เพ็ญทำไม?”

ชาย นั น แล ะ ยะ หน้า แล ้ว พก อย่าง หึ่ง ั ว่า
“อ้อ! ฉัน คือนาย อา สุน ทรร วม สามี
ของ หล่อน ฉัน คื ง การ พย วั ย ของ ฉัน ถ้า
คุณ ุ ร ก็ ม อ ก ชี โอ! หิว เติ ม ทน ไม่ ได้ กิน เข้า
มา วั น ั น ั ง เติ ม ๆ แล ้ว”

นาย รุณ พก กัวย อา ก วร คิ ริ ของ
“อ้อ! ก็ ก็ เกิย นาย อา ฉัน มี ขัระ สำ คัญ
ที่ จะ พก กัวย —”

“ฉัน ไม่ มี ขัระ อะไร ั น นอกจาก คื ง การ
รู้ ั ก ย้าน เมีย ฉัน ถ้า ไม่ ม อ ก ฉัน ก็ ะ ไป” ชาย
แผล ก หน้า พก อย่าง ไม่ เอา ใจ ั ใส่ แต่ ชาย หนุม
ผู้ สะ ก ก ใจ พก กัวย อย่าง เร็ ย วั ย

“ขอ ให้ พัง ั น ก่อน นาย อา ฉัน รู้ ว่า แก
คื ง การ เงิน —”

คำ ว่า เงิน ยัง มี ั ท ที่ ะ คื ค ความ ม อ ก ไป อี ก
ก็ ทำ ให้ นาย อา คา โพลง พก ทวน คำ ว่า
“เงิน?”

ศิวิลยานนท์

พฤศจิกายน

“ถูกแล้วเงิน ฉันรู้เรื่องของแกหมดแล้ว ถ้าแกตกลงกับฉัน ฉันจะให้เงินแก ๕๐๐๐ บาท แล้วไปเสียให้พ้น จาก กรุงเทพ ฯ อย่ามาเถวข้องกับแม่จันทร์เพ็ญอีก หล่อนโคจร ความทุกข์มาแล้วเป็นอันมาก ยิ่งแกออกมาจากคุกจะเข้าไปอยู่กับหล่อน ก็ยังจะทำให้หล่อนทุกข์ทรมาน หล่อนจะมองหน้าใครได้”

ชายแปลกหน้าควมวก หน้าขมึงทง แยกริมฝาอกันน้ำเกลียว ยมอย่างเขว

“ชะ! นมกการอะไรของเธอง หล่อนรักข้า ข้ารู้ เมียของข้า ข้าจะไปหา ไม่บอกก็แล้วไป ข้าไปของข้าเองก็ถูก” ว่าแล้วก็ออกเทร

นายจรูญเอาใจเข้าคอ จีบแขนชายนันไวแล้วพูดว่า

“ประเพียรก่อนนายอา —”

นายอาหันมาอังก ขยวเวทอาันปรากฏว่าโกรธจัก เขามิทินให้นายจรูญพุกยความพลางสยบมือโดยแรงแล้วพูดว่า

“ชะ! อัยหมอนแวงอะไร กูต้องเอาให้เห็นฤทธิสัถย์” พุกแล้วก็เหวี่ยงหมักทั้งซ้ายและขวาอย่างคึกคัก ทำให้ชายหนุ่มต้องถอยปิกของ โดยมีได้คิกะก้อยทอย แต่่นายอา

พยายามโถมเข้าใส่มิได้หยุดยั้ง จึงจำเ็นที่ชายหนุ่มต้องคอยบัง เขาทั้งไม่ไ้ถ่วงวิมถนแล้วเสือกหมักเข้าตรงชอกคอชายชุก ทำให้ถึงแก่ล้มก้นกระแทกลงทงย่น พอกมือทอยขึ้นคืนนั้นจับไม้เท้าของนายจรูญที่ทงไวได้ ก็รวมกำลังแผ่นเข้าใส่รวดเร็ว จนนายจรูญมิทันขยักกันตัว นายอาเหวี่ยงไม้เท้าอันหนักถงเต็มแรง ถูกที่ขมยซ้ายนายจรูญทำให้เขาล้มลงทงย่นมิได้ สักสมปฤคอยู่ทันเอง

นายอา สุนทรธรรม หยคทอย แล้วพุกอย่างแค้นใจว่า

“สมน้ำหน้า ชวกเก่ง ทำไมไม่ลุกขึ้นอีกล่ะโว้ย”

แล้วก็ออกเทร ตรงไปยังบ้าน ที่ นายจรูญพงคังาม ผูกพันอยู่ เขานินเเก่ถึงอยู่ที่ประตุนานางจันทร์เพ็ญที่เเยกอยู่บ้านหนึ่งโดยอาการที่ไม่แนใจว่าจะใช้บ้านภรรยาเขาหรือไม่ พอกสันธิในบ้านแลเห็นคนหน้าตาสาครปรก แ่งตัวรุงรังยืนอยู่ที่ประตู มันก็วิ่งเห่กันออกมาทง ๓ ตัว ตรงเข้าล้อมหน้าลอมหลัง ก่อนที่คนในบ้านจะได้ยินเสียงแลหรือออกมาช่วยทัน มันก็โจนเข้าใส่ชายเคราะห์ร้าย ซึ่งอ่อนเพลียเต็มทีอยู่แล้วล้มลง แล้วมันก็คายชะย่ำฟากฟักตามสยาย ปราศจากการต่อสู้ พอกคนในบ้าน

พ. ศ. ๒๔๗๑

ไฟดับกลับติด

ออกมาได้ ชายผู้นั้นก็หมดสติแล้ว เขาถูก
สุนัขกัดขึ้นแผลเหวอะหวะไปทั่วตัว ไก่ยืน
แค่เสี่ยงควรวูควางอย่างเจ็บปวด และเสี่ยงเพื่อ
อย่างคนวิกลจริต

“เฮาซิเว เปกเข้าไป นั้นเห็นมือพ่อใหม่
โอโย-จ๊ะ-จ๊ะ-โอโย-”

จันทร์เพ็ญ สุนทรธรรม เจ้าของบ้าน เมื่อ
ไก่ยืนเสี่ยงอะระอะที่ประตูบ้าน ก็รีบลงมาจาก
เรือน พร้อมกับ จินดา บุตรน้อยวัยมาหยงที่
เกิดเหตุ พอเหลียวเห็นคนเจ็บนอนอยู่อย่าง
น่าอนาถ หลอนก่จะงัก สีหน้าซีดสลด ตัวสั่น
ด้วยความตกใจ ในทันใดนั้น ยายเปลื้อง
คนคว่ำเก่าแก่ของหล่อน วิ่งตามมาอีกคนหนึ่ง
พอเห็นคนเจ็บก็ร้องจนด้วยความตกใจ “โธ!
คุณ-” จันทร์เพ็ญยกมือขึ้นห้าม แสลง
กิริยาให้นิ่ง ส่วนหนูน้อยจินดา ก็สอตาม
จนตามภาษาเด็กว่า

“แม่จ๋า ใครจ๊ะแม่? เขาเป็นอะไร อ้ายคุณ
ก็ตายหรือแม่?”

สตรีผู้มารดาตอบ

“จ๊ะ อ้ายคุณก็เขา” หล่อนพูดกับมือให้
ทารกทวาย แม้ยังไม่รู้จักว่าใคร เห็นจะยัง
ไม่ตายออก” ในทันใดนั้น หล่อนก็สั่งให้
คนในบ้าน ช่วยกัน หาม คนเจ็บ เข้าไปใน บ้าน

และจกให้คนอื่นที่ห้องรับแขกชั้นล่าง พลาดสั่ง
ให้คนไปตามขุนไวยกกิจ แพทย์ประกาศณียบัตร
ซึ่งอยู่ใกล้บ้านของหล่อนไปหนึ่งให้รีบมารักษา
แล้วสั่งกำชับยายเปลื้อง มิให้แพร่พรายให้
หนูน้อยจินดาทราบว่า คนเจ็บเป็นบิดา

“ข้าต้องยึดความไว้ก่อน อย่าให้หน
รู้เรื่อง และบอกคนอื่น ๆ ให้ช่วยยกตัว”

“ค่ะ” ยายเปลื้องตอบ “แต่ฉันรู้สึก
สังสาร โธ! เคะระหวั่นจริง ๆ” ว่าแล้วแก
ก็ออกไปจากห้อง สักครู่หนึ่งแพทย์ ก็มาถึง
จันทร์เพ็ญก็ต้อนรับอย่างคนทนนับถือ พลาดกล่าว
ด้วยความร้อนใจว่า

“เชิญท่านขุนเข้าไปตรวจคนเจ็บเถะคะ
อฉันร้อนใจ ลูกสุนัขขี้นานก็กัดจนยับยั้งตัว”
หล่อนนำแพทย์เข้าไปในห้องคนเจ็บทันที

ท่านขุนไวยกกิจ วางหีบยาของตนไว้
แล้วบอกกับเจ้าของบ้านว่า “เชิญเธอออกไป
ข้างนอกก่อนเถะ ฉันต้องการตรวจแต่
ลำพัง” แล้วก็ลงมือตรวจ

สตรีเจ้าของบ้าน ออกมานั่งคอยหมอบอยู่
หน้าห้องด้วยความทุกข์ระทม ภาพของสามี
หล่อนเมื่อครั้งใด ก็นึกอยู่ด้วยกันใหม่ ๆ ไก่มา
ฉายอยู่ตรงหน้า แล้วเลียบเลือนลงมาเห็นภาพ
ชายนักโทษ ฟังพันโทษ หน้าตาสกปรก หนวด

เกรวกรร้ง นอนแถมอยู่กับพินกันอย่างน่า
สงสาร ก็มีชายหนุ่ม ทำทางเป็นสง่า ซึ่ง
หล่อนเคยรู้จักเขาคือแล้ว เมื่อ ๔ ปีก่อน ยืนทำ
หน้าเศร้าด้วยความไม่สมหมาย แทรกเข้ามา
อีกภาพหนึ่ง ทำให้หล่อนรู้สึกอึดอัดกระวน
กระวาย “โอ! นี่เขาจะรอกหรือตายแน่
อาการหนักมากอยู่” หล่อนนั่งเพ้ออยู่ในใจ
“อา! คนไทย เขาพึ่งออกมาจากคุก กังท
คุณจรรยาบอกแน่ นี่เราจะทำอะไร? อา!
ลูกเอ๊ย จินดาลูกรัก พ่อของลูกเป็นนักโทษ
โอร้ายจริง! แต่อย่างไรก็ดี เราตียังคงเป็น
ภรรยาของเขา เราคือจะทำหน้าที่อย่างหญิงที่
ซื่อสัตย์” จันทร์เพ็ญครุ่นคิดอยู่ไปมา ด้วย
อาการกระสับกระส่าย พอที่ขุนไวยกิจชำนาญ
เสร็จ การ ตรวจ อาการ คน เจ็บ แล้ว ก็ ออก มา
หล่อนรีบลุกขึ้นกระซิบถามอย่างร้อนใจ เมื่อ
เห็นสีหน้าแพทย์เศร้า ๆ

“เป็นอย่างโรคของท่านขุน? หนักมาก
โรคอะไร?”

ท่านขุนไวยกิจชำนาญ โคลงศีรษะ แล้ว
พูดว่า

“หนักมาก หัวใจก็พิการด้วย เพียงแผล
สนั่นซึกก็ไม่ถึงตาย คนเจ็บกำลังน้อยเต็มที
หัวใจอาจจะหยุดเมื่อไรก็ได้ นั่นแหละ เป็นข้อที่

ฉันทวิค”

เจ้าของใช้หน้าเสีย เมื่อได้ยินคำแพทย์
หล่อนก้มหน้าซ่อนความโศกไว้ภายใน แม้ว่า
เขา—สามีของหล่อนจะเป็นคนเลวทราม แต่
ครั้งหนึ่งเขาเคยรักหล่อนและต่อมาหล่อนก็รู้สึก
รักตอบ จนมีบุตรด้วยกัน เวลานี้เขาควรจะร้าย
ถึงแก่กรรมแล้ว ก็เป็นธรรมดาที่หล่อน
ต้องรู้สึกสลดใจ ขุนไวยกิจชำนาญพูดต่อ

“ขอโทษเถิดจ้ะ คนเจ็บเป็นญาติของเข
หรือจ้ะ?”

นี่แม่จันทร์เพ็ญจะตอบอย่างไร? หล่อน
นั่งนิ่ง ถ้าหล่อนรับว่าเป็นญาติ มิใช่การกล่าว
มั่วสาทหรือ? และถ้าไม่ใช่ญาติ เหตุไร
หล่อนจึง เอาใจใส่เป็นธุระแก่ผู้เจ็บเกินควร
แต่อย่างไรหล่อน ต้องคอย คำถาม ของท่านขุน
หล่อนจำเป็นต้องเลือกทางใดทางหนึ่งตอบ

“มีได้จ้ะ แต่เขามาได้ ๖ วันอันตรายก็
ประคองอันฉิบ และเนื่องจากสนั่นซึกในวัย
ของฉันทวิคเขา ฉิบจำเป็นต้องเขาเป็นธุระ
จะทอดทิ้งเสียอย่างไรได้จ้ะ”

“เธอใจดีมาก ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เม
ยามยาก” ท่านขุนยกย่อง “แต่เวลานี้จะทำ
อะไรไม่ได้ นอกจากพยายามชะแผลให้สะอาด
เท่านั้น พอพ้นชนงให้ ก็กันยาบำรุงหัวใจ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ไฟดับกลับคิด

จันทร์เพ็ญคอย

“แล้วแต่ท่านขุนชีวิตะ อิดันขอมอบให้เป็น
ชีวิตะก๊วย”

ขุนไวยทบทิณชาญาณ กลับเข้าไป ทำการ
ล้างแผลคนเจ็บ แล้วรักษาบำรุงหัวใจมอมไว้
เมื่อสิ่งเสียเสร็จแล้วก็ลากลับไป

จันทร์เพ็ญ สุนทรธรรม พยาบาลสาม
ห้องนอนมิได้ มีความรังเกียจ หล่อนเฝ้าเอาใจใส่
ต่อเขาอยู่ตลอดรุ่ง แล้วจึงมอมหน้าให้
ยายเปลี่ยนคนเจ็บแทน เพราะหล่อนต้องไป
นอนพักผ่อนในเวลาเช้า เมื่อหล่อนคนลูกขึ้น
ล้างหน้า แ่่งตัวเสร็จแล้วก็ลงมายังห้องคนไข้
เพื่อเปลี่ยนให้ยายเปลี่ยนไปทำการคว่ำ คนไข้
มีอาการเพื่อ “โอ๊ย—ฮือ—อา๊ยะหมา—โอ แม่
จันทร์—จันทร์เพ็ญ—จำ—ฉัน—คว่ำ!” แล้ว
ก็งีบไปอีก หล่อนออกมาจากคนเจ็บคว่ำ
ความหนักใจ พอหยิบหนังสือพิมพ์วางอยู่
บนโต๊ะชั้นอ่าน ก็เห็นเจ้าหน้าที่คว่ำหนังสือ
คว่ำโท ๆ ว่า “การทำร้ายร่างกาย” ข้อความ
ในหนังสือพิมพ์นั้นมกกัน

“เมื่อตอนเย็นวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐
นายจรูญ พงศ์งาม ซึ่งใคร ๆ ก็รู้จัก ออกไป
เก็บเล่นที่ถนนพญาไท ซึ่งเป็นถนนที่บ้าน
ของเขาเองอยู่แถวนั้น มีผู้ร้ายลอบที่เขาถูกก็

ขมิ้นซ้าย เป็นแผลสาหัส นายจรูญ พงศ์งาม
ล้มสลบอยู่ริมถนน ตำรวจซึ่งเกิดตรวจการ
แถวนั้นพบเข้า จึงเอาเขาขึ้นรถยนต์ ไปยัง
สถานตำรวจประทุมวัน ตำรวจประทุมวัน
ก็ตรวจดูบาดแผลที่เขาถูกทำร้าย เห็นเป็นแผล
ฉกรรจ์ จึงรีบส่งตัวเขาไปยังโรงพยาบาลกลาง
ทันที แต่จะถามข้อความอะไรไม่ได้ เพราะ
คนเจ็บยังไม่ฟื้น รุ่งขึ้นวันนั้น เราได้ ไปยังโรง
พยาบาล เพื่อสอบถามอาการเจ็บของเขา แพทย์ ได้
แจ้งให้ทราบว่า เขาฟื้นแล้ว และอาการก็ดีขึ้น
น่าจะไม่ถึงแก่อันตราย แต่นายจรูญ ยังไม่ยอม
บอกว่าใครทำร้าย ตำรวจคงยังทำการสืบสวน
อย่างละเอียดถี่ถ้วน หวังว่าผู้ร้ายซึ่งมีใจ
เหี้ยมโหด ลอบทำร้ายคนอย่างฉลาดกลั้ว คง
ไม่พ้นมือเจ้าหน้าที่ไปได้

“ความทางสืบสวนของเรา เราเห็นว่าผู้
กระทำการร้ายรายนี้ ไม่ไกลลอบทำร้าย เพราะ
แผลของ นายจรูญ ปรากฏเป็นพระยานว่าอยู่ทาง
ขมิ้นซ้าย ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ร้ายคงจะคิดข้างหน้า
หรือมีคณันท์คงจะเกิดคู่สู้กัน ตามธรรมดา
ถ้าลอบคิดข้างหลัง แผลก็คงจะอยู่ที่ขมิ้นขวา
เพราะคนโง่มาถนัดมือขวา ตามเหตุผล
ของเรานี้ เชื่อว่าตำรวจจะเห็นอย่างงั้นแล้ว
เหมือนกัน”

หล่อนวางหนังสือพิมพ์ลงบนโต๊ะควียา
ตกใจ เมื่อเห็นเธออยู่บนเตียง “โอ
นายจรรยา ถูกทำร้ายจนสลบ เมื่อเย็นวานนี้ !
ยังไม่รู้ว่าใครทำร้าย เพราะเธอไม่บอก ทำไม
เธอไม่ยอมบอก ? คงมีความลับอะไร
สักอย่าง” หล่อนครุ่นคิดอยู่ไปมา เมื่อเย็น
มานักถึงอาการของสามีหล่อน “ทำไมเขา
จึงเพื่อเหมือนดังต่อสู้กับใครหนอ ?” หล่อน
ทบทวน ใคร่ ครอง คอย เหตุ ผล ต่าง ๆ ตามที่
ปรากฏในหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ ก็ทำให้
หล่อนแลเห็นความจริงกระจ่าง “เขาคงก็
คู่สมรุษเป็นแน่” หล่อนลงความเห็น มีฉะนั้น
จะเพื่อเรื่องต่อสู้กับใครทำไม หล่อนต้องไป
เยี่ยมเขา พอจิตแจ่มมอຍหมายหน้าพยาบาล
ให้ย้ายเปลลงเสร็จ เตรียมตัวจะออกจากบ้าน
ก็พอกับนายตำรวจมาหา จันทรเพ็ญ ต้อง
ถือนิ้วควยใจคอไม่สยบ นายร้อยตำรวจเอก
ขุนเจนวิจิ นายตำรวจแขวง สถานีตำรวจ
พระนครบาลประทุมวัน แสวงกวียาสุภาพต่อ
เจ้าของบ้าน เมื่อได้รับเชิญให้นั่งเรียบร้อย
แล้ว จึงพูดขึ้นว่า

“ขอโทษ ฉันจำเอาโดยมิได้บอกล่วงหน้า
แต่ด้วยมีธุระอื่น ฉันอยากทราบว่ามิใช่
คนหนึ่ง ถูกสุนัขกัดที่ประตูบ้านของเธอ แล้ว

เธอรีบเข้ามาพยาบาลไว้ในบ้านจริงหรือ ?”
เจ้าของบ้าน ตอบตาม ตรงไป ไม่มี ทาง
หักเหลี่ยม

“จริงค่ะ”

นายตำรวจซัก

“เมื่อไร เวลาไหน ?”

จันทรเพ็ญตอบ

“เมื่อวานนี้ เวลาประมาณ ๓๗ นาฬิกา
ค่ะ”

“เกียวน้อยไหน มีอาการเป็นอย่างไร ?”

“อยู่ในห้องนั้นค่ะ” หล่อนชี้บอก “อาการ
หนักมาก จนฉันยังไม่กล้าสติ แพทย์บอกว่า
เกียวน้อยโรคหัวใจพิการด้วย”

นายตำรวจซัก

“เขาเกียวน้อยอย่างไรกับเธอ ? ขอโทษ”

จันทรเพ็ญตอบด้วยอาการฉะฉาน

“เสียใจค่ะ ฉันมีความจำเป็นต้องคอย
คำถามของฉันยังไม่ได้อีก”

นายตำรวจสงสัยแต่ยังคงแสวงกวียาสุภาพ

“ขอให้ฉันนึกตัวสักหน่อยได้ไหม ?”

“ได้ค่ะ” ว่าแล้วหล่อนก็นำนายตำรวจ

เข้าไปในห้องเก็บ ซึ่งเวลานั้นเขากำลัง
เพื่องานเขียนภาษา เมื่อนายตำรวจตรวจ
รูปร่าง และอาการป่วยเสร็จแล้ว ก็ออกจากห้อง

พ. ศ. ๒๔๗๑

ไฟดับกับยัยติ๊ด

จันทร์เพ็ญเกิดความมากับ นายตำรวจเอ๋ยขึ้น
“การที่ฉันมานักเพราะเหตุเกิดขึ้น เมื่อ
วันวานนี้ ชายผู้หนึ่ง ถูกขังเข้าคุก แผลฉกรรจ์
ตามทางสยงส่วนใครร้องร่ำว่าฉัน แผลหนัก
ผู้หนึ่งถูกสุนัขขี้นกเขากัดเจ็บมาก ฉันเกิด
ความรอนแค้นเข้ามา เมื่อได้เห็นหน้าคนเจ็บและ
อาการเพื่อ ก็เชื่อมั่นว่าเขา เป็นคนร้าย ที่ตำรวจ
กำลังต้องการ แต่เวลานี้จะทำอะไรไม่ได้ ฉัน
จะต้องจัดการส่งตัวเขาไปโรงพยาบาล”

สตรีเจ้าของบ้านรู้สึกอึดอัด แต่จะพูด
ของกันอย่างไรก็ใช้เหตุ เพราะเรื่องเหล่านั้น
ก็เชื่อมั่นว่าเป็นจริงถึงกับนายตำรวจเล่า ใน
ทันใดนั้นเอง เห็นยายเปลื้อง ทำหน้าคน ออกมา
พลางพูดอย่างละล้าละลักว่า

“คุณจันทร์เพ็ญ—เร็ว—คุณ—”

จันทร์เพ็ญพูดสอ เพราะไม่อยากจะให้
ยายเปลื้องเอ๋ยนามคนเจ็บ

“เป็นอย่างไรบ้าง อาการมากจนหรือ?”

ยายเปลื้องพูดอย่างกะพริบกะพริบ

“ไม่ได้การอะไร หอบ—หอบแล้ว คา
ทั้งตัว”

ขุนเงินขวัญดี รีบสาวเท้าออกหน้ากลับ

เขาไปยังห้องคนเจ็บ จันทร์เพ็ญก็มายืนปลั่ง
ก็ตามคิกเข้าไปด้วย พอเข้าไปถึง ก็เห็นคนไข้
คาเตียงแล้วก็หมดลมหายใจ ชายแปลกหน้า
ตายเสียแล้ว!

จันทร์เพ็ญรู้สึกสลดอย่างยิ่ง แต่หล่อน
เป็นคนที่ใจแข็ง ชื่นความเศร้ามิให้ปรากฏ
แก่นายตำรวจ หล่อนยืนยันมิให้ยักยอก ส่วน
ขุนเงินขวัญดี ควักสมุดพกความจำขึ้นมาท
ข้อความอยู่สักครู่หนึ่งก็ถากลับ

๐ ๐ ๐

ภายใน ห้อง คนไข้ พิเศษ ณ โรงพยาบาล
กลาง นายจรูญ พงศ์งาม นอนพวยเหยียดตรง
อยู่บนเตียง ที่ศีรษะมีผ้าพันพอกແລກคล้าย
สวมหมวก ข้างๆตัวเขามีสตรีสวย แต่สีหน้า
ซบเซา แต่ทั้งตัวก็ถูกขังอยู่บนเก้าอี้รวมเตียง
หล่อนจึงยกคนเจ็บซึ่ง กำลัง หลับ อยู่ด้วยความ
สงสาร สักครู่หนึ่งคนเจ็บก็ล้มตา สตรีผู้
มาเยี่ยมจึงกระซิบเรียกชื่อเขาแต่เบา ๆ

“คุณจรูญขา คุณค่อยสบายหรือคะ?”

พอได้ยินเสียงแล้ว คนเจ็บก็เข้าไปไ้ว่า
เป็นเสียงใคร เขาซายตามาทางเสียง โดยมิได้
กระตุกกระตักกาย เพราะแพทย์ห้ามขาคมิให้

ศิวศรียานนท์

พฤตจิกร

กระเทือน เขาพลูเสียดเยาแล้ว

“ฉันทัน—ฉันทัน เสียใจจริงเทียวหล่อน ฉันทันจำ

“โอ ! หล่อนอุตสาห์มาเยี่ยม แม่ เขาไม่ได้”

จันทร์เพ็ญ กระจันนั้นค่อยๆ เสด็จ ฉันทันแนใจว่าคง

จันทร์เพ็ญถอนหายใจ

ไม่เย็นไร อา! วาสนาของฉันทัน——” พุก

“อา คุณบุญญา อีฉันทันเข้าใจว่าคุณทราบดี

แล้วก็หล่นคาน้ำ

แต่คุณป้า ตามเหตุผลที่เกิดขึ้น อีฉันทันทราบแน่

จันทร์เพ็ญเข้าใจความหมายของเขาได้ก็

เทียวว่า ใครทำร้ายคุณ”

หล่อนรู้สึกทงรักและสงสารเขา ถ่านไฟเก่า

นายบุญญาเห็นท่านแสดงความแปลกใจ

กำลังมีแสงเรืองเริ่มคึกคึกขึ้นไฟขึ้นแล้ว

“หล่อนจะทราบดีอย่างไร เพราะเมื่อ

“คุณบุญญา อย่าเพื่อกำลังเรืองอะไร

เลิกเหล้าไปไม่มีใครเห็น และหล่อนก็ไม่อยู่

เลยล่ะ พยายามระงับจิตใจ ให้แผลหาย

ที่นั่น”

ก่อนจะก็”

“เอาเด็กเป็นอันว่าฉันทันทราบดีแล้วกัน จะ

คนเข้มนพ

อย่างไรก็ตาม และขอขอกให้ทราบดีว่า เขา

“จะ ฉันทันจำเป็นต้องระงับใจ เพราะ

เขาตายเสียแล้ว” หล่อนพลูเสียดเยาแล้ว

ความหวังของฉันทันหมดเสียแล้ว”

“ตาย—เขาตายแล้ว!” นายบุญญาทวนคำ

“อย่าทำใจเสียอะไร ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า

“ค่ะ ตายแล้วเมื่อเข้ามานอนเอง” หล่อน

คุณต้องทราบดี ส่วนความหวังนั้นก็คงไม่ไร้ผล

บรรยายเรื่องราวตั้งแต่ต้น จนกระทั่งตำรวจ

นัก แต่ฉันทันคุณบุญญา ถ้าคุณพอจะอธิบายได้

ไปสืบถามปากคำที่นั่นให้เขาทราบดีถึงฉันทัน

ไปบอกให้อีฉันทันทราบดีหน่อยได้ไหมคะ ว่าคุณ

นายบุญญา พงศ์งาม เวลาที่รักและ

ถูกใคร?”

สงสาร หล่อน เมื่อได้ทราบดีว่า นายอา

นายบุญญา พงศ์งาม นี่ฉันทัน เขาจะบอก

สุนทรธรรม ทายเสียแล้ว เขาพูดอย่างแสดง

อย่างไรให้รู้ว่าเขาถูกสามีของหล่อนตี เขา

ความเสียใจ

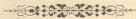
จำเป็นต้องฝึกเป็นความลับ

“ฉันทันเสียใจกับหล่อน แม่จันทร์เพ็ญ”

จันทร์เพ็ญ “คุณจรรยา คุณค่อยสบายหรือคะ?”

บรมจักรีวงศ์านุสรณ์

สยามงามเกษรดิเบอง

บุรพา ภาคเอย

งามพุทธศาสนา

ผ่องด้าว

คงอิสสระ, เพียบผา—

สุขสวัสดิ์— ดินา

ต่างประเทศต่างน้าว

มนัสน้อมนับถือ

คือบุญกษัตริย์เจ้า

จักรี วงศ์เอย

เจ็ดพระองค์ทรงทวี

วัฒนธรรมพร้อม

เพื่อประโยชน์สยามภัย

โยภาพ

ขอกล่าวขื่อพื่อน้อม

มนัสตั้งภักดี

จักรีราชแรกผู้

วีร— ราชเอย

สมเด็จพระพุทธ—

ยอดฟ้า

ทรงบำราบหมู่อ—

มิตรราบ— คาบแฮ

ทรงสถณฐ์กรุงเทพชา—

ชวนเชิดชูไทย

พระคณัษพระแล้ว

และนิตดา พระนา

สืบจักรีวงศ์มา

อะเคือ

ถึงที่เจ็ดรัชกา—

ละบั้ง— จุบันแฮ

ต่างพระองค์ทรงเกอ

ก่อสร้างทางเจริญ

พ. ศ. ๒๔๗๑

บรมจักรวงศานุสรณ์

เชิญเราชาวราษฎร์ผู้

ผองไทย

นักพระคุณทรงชัย

เชิดเกล้า

ซึ่งทรงปกป้องภัย

พิบัติ

จนประเทศไทยเข้า

เขตต์พินภูมิอารย

ขอมานมนนสนน้อม

ในศรี รัตนเอย

ศาลพระวงศจักรี

เกริกกล้า

จูงจรสติดยทั

วัดนั้ง บึงเทอญ

อยู่ตราบสันดินฟ้า

เพื่องด้วยคุณธรรม ท่านแล.

อ.ช.ภ.

ไซ้คลาก อาจ ให้ ย่นท่าน ไม่น้อย, แต่ทว่าใจของท่านเองจะต้องเป็นผู้กระทำส่วนไม่น้อย
นั้น ให้เป็นทเพียงพอ.

สลักขณ

ตำราพระคชลักษณ์

กับ

ราชทินนามพระยาช้างแก้วกรุงสยาม.

ลัทธิไสยศาสตร์กล่าวว่า เมื่อก่อนสมัย
กฤตยุค พระนารายณ์เป็นเจ้าใต้ทรงรำพึง
ถึงการณ ที่พระองค์มีทิพยกายกำเนิดมาแล้ว
ก็บรรทมหลับไป และในเวลาบรรทมหลับอยู่
นั้น พระองค์ ได้ทรงพระสุบินนิมิตร์ ไป ถึง พระ
กฤษณะกษัตริย์ทรงสรรพสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ จึง
ขณะนั้น ก็ออก ขี่พลอง ก็สุก ขน จาก พระนาคี
คอกหนึ่ง และภายในเกษรแห่งคอกขี้พลอง
นั้น ได้ปรากฏเป็น พระพรหม (อากาพรหม)
ขึ้นอย่าง มหาจักรย์ ซึ่ง คือไป พระพรหมา
องค์นั้น ได้เป็นผีสร้างมนุษย์, อมนุษย์, และบรรดา
นา ๆ สัตว์ทั้งปวงไว้ในโลกทั้งสาม. ท่าน
วรรณวิจิตรแต่โบราณสมัย และใน ปรัชยคัมภีร์
ได้ ออก แบบ อย่าง สร้าง เทวรูป ขึ้นไว้ โดย
ประกอบ ด้วย พระลักษณะ ตาม ที่กล่าวนี้ เป็น
สวกลาย วิจิตร ยัง เป็น ศิลปะหลักยิ่ง และ
ด้วยโลหะธาตุอื่น ๆ ยัง ซึ่งเราท่านทั้งหลาย
พากันขนานนามว่า “ พระนารายณ์
บรรทมเกษรคอกสุก ”

เราพิจารณาแล้ว ด้วย ความเคารพ ต่อรูป
และลายลักษณะอันเป็นที่หมายว่าองค์พระผู้เป็น
เจ้านั้น แต่ปลื้มด้วยความเชื่อมั่นในพระธรรม
ชวนให้รู้สึกพิศวงสงสัยยิ่งแล้ว ด้วยว่าถ้า
พระนารายณ์นั้น ทรงสมฤทธิพระกฤษณะก็แค่
เพียงเท่านั้นไซ้ ก็ทำไมหลักฐานอื่น ๆ จึง
ไม่ประกอบไว้ให้ชัดเจนว่า อันคอกขี้พลอง
ทั้งคอกซึ่งโดยธรรมชาติจะไม่ใช้เด็กนกได้
สุกขนกับ พระนาคี ของพระผู้เป็นเจ้านั้น ได้
เหี่ยวแห้ง ไป ด้วย อาการ สิ้นฐานใด ! ชะก็
ชะร้าย ถ้าไม่ใช่เพราะว่าคอกขี้พลอง อันเป็น
ที่ทรงกำเนิด แห่งพระพรหมานั้น มี สภาพชาติ
ทั้งลักษณะแห่งคอกขี้พลองทั้งหลายแล้ว ก็น่า
จะเป็นด้วยเพราะ พระนารายณ์ทรงทนความมุง
รังที่พระนาคีไม่ได้ แล้วจึงทรงทิ้งเขาออกจาก
เสียทั้งนั้นคอกกระมัง ! ฉะนั้นจึงมิได้พบเห็น
พระนารายณ์ ในรูปและลายอื่น ๆ ยังคงปรากฏ
ทั่วทุกแห่งคอกขี้พลองประหลาดกัน อยู่ ที่ พระ
นาคีกละเลย. ทั้งนี้เป็นที่น่าชม, บรรดาท่าน

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

รณนารายณ์ อันมีนามนิกายว่า ไวยธว (พวก
นับถือพระนารายณ์) นั้นมิได้เลย ด้วยท่าน
มิได้พร้อม ใน การที่ ชอบทั้ง ความพิศวงไว้ใน
คัมภีร์ ไก ๆ แต่เท่านั้น ช้ายังไ้กระทำการ
ความให้ติดต่อกันเหตุการณ์นั้น ๆ ไว้ จนสม
ควรแก่ผลแห่งความ เลื่อมใสไ้โดยย้ง นามศักดิ์
จรรย ไ้ทั่วไย. บัญเเหตุที่เกกแก่พระคัมภีร์
คชลักษณ์ ซึ่งระไ้กล่าวคือ โยน ไ้จนสนธิ
เกยวเนองมาแต่รากของคอกยัศวหลวง ที่ พระ
นารายณ์อย่างไร ไ้มีคำกล่าวว่
ท่านโคปะระ พรหมณะ ไ้รนาไว้ ใน ทมว
หนึ่ง เป็นภาคผนวก ของ อรรถพรเวท เช่นที่นำ
ควรร้อยมาก แต่เราไม่กล้ายืนยันว่ พระ
คำวาระนั้นจะตรงกันกับหลักคชศาสตร์ ของ
พระครู ประกรรมหมอเจ้าพฤติยาศ อัน ท่าน
พระครูพิทักษ์ชัยศิริ ศักตพณ ร้อย กรองขึ้นไว้
นั้นหรือไม่ว่ เพราะเห็นทวรายอยู่แก่ใจว่
อัน คำว่ไสยศาสตร์นั้น ก่อนข้างจะมีบาย
พระเคราะห์เสวยอายุเป็นประจําอายุด้วยเสมอไป
ทั้งเช่นวิญญนคตร ซึ่งขึ้นพระเวทของพรหมณ
พฤติยาศเช่นคณ ๆ ๗ ๗

อันคอกประทุมชาติซึ่งผูกขึ้นด้วยเทวฤทธิ
แห่งพระนารายณ์นั้น กล่าวว่มีกลียุคแต่เพียง
๑ กลียุคเท่านั้น แต่มีเกษรศคณขรลงถึง ๓๘๓ เกษร

พระนารายณ์ ทรง เด็ก ออก จาก พระนารี ของ
พระองค์แล้ว ก็เสกไปส ไ้โรลาศขรพรท และ
ถวายคอกยัศวหลวงนั้น แก่พระอิศวรเป็นเจ้า จึง
พระอิศวร ก็ทรงแบ่งกลียุค และเกษรนั้น ออกเป็น
๔ ส่วน ๆ หนึ่ง ๘ เกษร ไ้แก่ พระองค์เอง
ส่วน หนึ่ง ๘ เกษร ทรง ประทานไ้แก่พระ
นารายณ์ไป ส่วนหนึ่ง ๘๔ เกษร พระพรหม
เป็นผู้ ไ้รับ อีก ๓๓๓ เกษรไ้แก่พระเพลึง
อันกลียุคทั้ง ๘ กลียุคนี้ พระพรหมเป็นผู้ มีโชค
ที่ สก ไ้รับไว้ แต่ พระองค์ เกยว.

จึงในครุชคณนี้ คชพงศ์ทั้ง ๔ ตระกูลก็
อยุคขึ้นมาในโลก คือตระกูลทงงนงนเกีนาม
ว่ อิศวรพงศ์ ไ้โดยลักษณะชาติ มีวรรณะ เป็น
กษัตริย์ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์ หนึ่งเนอ
คำสนธิ ผิวพรรณ ละเอียดเกลี้ยง หน้าใหญ่
โสมคตสูง น้ำเต้ากลม งวงเรียว แลกล เช่นคณ
และปลาย งาที่ส้องใหญ่จนขนอยู่เสมอกัน
ปาก ร้แหลมรูป เป็น พวย หอยสังข์ คือ กลม
เมื่อยามย่างกลอยคณเช่นสง่า หน้าสูงกว่าท้าย
ทรวงอกคณผายใหญ่กว้าง แสงก้างสังข์ เท้า
ใหญ่ ท้ายเช่นสกรชาติ หลังรววคณขนศร
ณทงยังเป็นไปตามวงหลัง ขาหน้าทงส้อง
อ่อนประหนึ่งขนเท้า ยาทและข้อหน้าหลัง
เรียววิคตงผกขยกลม ทาเป็นข้อทง สันย

อายัดโทษ

พฤศจิกายน

จาแลเห็นเป็น ๒ ชั้น ขยับเค็มได้มีไคพ่อง
หูใหญ่ ซ่อม่วง ข้างขวา ยาว ใบหูอ่อนนุ่ม
สรรพด้วยขนชันมากกว่าข้างซ้าย เป็นต้น.

ตระกูลหนึ่ง ได้นำมาว่า พรหมพงศ์ โดย
ลักษณะชาติ มีวรรณะ เป็นพรหมณ์ สมบูรณ์
ด้วยคชลักษณ์ เนื้อหนังอ่อนขนอ่อนละเอียด
เส้นเรียบ หน้าใหญ่ ท้ายต่ำ หน้าเตี้ยแผ่
ของคางสูง โคมคาง มีกระทั่วตัว คางคอก
กรรณิก ขนหลัง, หู, ปาก, และริมคางยาว
ขมุกขมูยร่วมกันอยู่ ๒ เส้น หูกใหญ่ งวง
เรียวคอก แดง กงามยิ่งนัก จาใหญ่ปลายและ
คันทันส่วน มีลักษณะคอกจำปา เป็นต้น.

ตระกูลหนึ่ง ได้นำมาว่า พิศนพงศ์ โดย
ลักษณะชาติ มีวรรณะเป็นแพทย์ สมบูรณ์ด้วย
คชลักษณ์ ผิวเนื้อหนังหนาจนเกรียน ทรวง
อก, คอ, และลำข้าง เท้าทั้งสี่ใหญ่ โค้งนาค
หาง, งวง, และ หน้ายาวใหญ่อย่างประหลาด
มีกระที่หูแดงประไป สม่่าเสมอกัน คางชัน
ขนตาใหญ่ และหลังยาว เป็นต้น.

ตระกูลหนึ่ง ได้นำมาว่า อคินพงศ์ โดย
ลักษณะชาติ มีวรรณะเป็นสุท สมบูรณ์ด้วย
คชลักษณ์ ผิวเนื้อหนังแข็งกระด้างจนหยาบ
หน้าเป็นกระแดงคางงวงมยุร จาแดงหลังแดง
ท่อนางวงแดง ผิวเนื้อหยาบไม่ดำสนิท ตระเกีย

พทาง หางเงิน จักยั้งสันนาง เป็นต้น.

อนึ่ง กาลนั้นในเกาะโลก ได้มีเทพบุตร
มีทิพยกายเป็น คชลักษณ์ อยู่ ๓ คน คือ
เอราวัณ ไครตรีชัยเศียร ๑. ภิรมะชล ไครกายศ
ตรีเศียร ๑. สมิติภูษณชรรเอกเศียร ๑. โดยได้
นามว่า สวรรคพงศ์ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์.
กัณเฑบุตร อีก ๒๐ องค์ มาประมวดแห่ง
ทิพยกายกันเข้าเป็นคชชาติอื่นอีกคน ๑ ชื่อว่า
มาตังคกัทธิเพ เพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งคชพงศ์
ทั้งหลายในโลกนี้ โดยได้นำมาว่า พระดำริ
สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์.

และในกาลเดียวกัน นางมหาอุปาสสิ
เทพยบุตร แห่งพระอิศวรเป็นเจ้า ต้องพระเทวะ
ทัณท์ ให้ลงมาสถิตอยู่ภายในถ้ำเทวสินทร
บรรพต นางนั้นได้เสกเอาคชคาวลียเป็น
ภักษาทวาร จึง พระพรหมภักททรงแยกเกษร
คอกบัวหลวง ซึ่งได้ส่วนแบ่งมาจาก พระอิศวร
๒๔ เกษรนั้น ออก ๑๐ เกษร แล้วประสาธให้
ไปยังเกิดเป็นโอรสแห่งนางนั้น ประกอบ
ด้วยรูปกาย เป็นคชชาติสำหรับประจำหิวันค
ประเทศ ๑๐ ชาติ โดยได้นำมาว่า พรหมพงศ์
สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์ ทั้งมีนามต่าง ๆ กัน
ต่อไปนี้.

๑. นามว่า ฉิททันต์ ผิวหนังสีชาวกั

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

สีเงิน งาขาวทั้งเงินยวง กอปรด้วยรัศมีทั้ง
๖ ประการ, งวง, ทา, และเล็บแสด สันหลัง
แดงประคองข้างปลั่งก็คล้ายระลอกคลื่น ทรวง
พลงกำลัง เติบโตในจักรวาลได้ ๓ ล้าน ๖ แสน
๑ หมื่น ๓ ร้อย ๕๐ โยชน์ ตั้งแต่เข้าไปไม่ทัน
ถึงเพลาฉาย.

๑ นามว่า อุโยสถ ผิวหนังทั้งสี่แห่ง
ของอุไร เจริญบริวารพาได้แต่เข้าเพียงเที่ยง
เท่านั้น. (แต่พลเขตดอยกว่าฉันทันต์).

๑ นามว่า เทมหัตถ์ ผิวหนังทั้งทอง
ธรรมชาติ.

๑ นามว่า มงคลหัตถ์ ผิวหนังทั้งเนื้อ
ไม้กฤษณา มีกลิ่นกาย และมธุรสก็หอม
ทั้งกฤษณาคณะ.

๑ นามว่า บึงกัล ผิวหนังทั้งแสงอาทิตย์
อุไทยแลเลื่อมสลัประพริบทั้งทิวารา.

๑ นามว่า ตามพหัตถ์ ผิวหนังทั้ง
ทองชมพูอันน่าย่าง หล่อไว้ด้วยน้ำใหม่
รูปพรรณสูงใหญ่ยิ่งกว่าคชสารทั้งหลาย.

๑ นามว่า ยัตถาร ผิวหนังทั้งสี่แห่ง
เขาไกรลาศ.

๑ นามว่า กังไคย กำเนิดมีผู้
แม่น้ำคงคา สีกายคู้ทั้งน้ำไหล.

๑ นามว่า กาลวหัตถ์ สีกายค้ำสนิท
ไม่ผิดกับยกแห่งกาคณะ.

๑ นามว่า เทมหัตถ์ ผิวหนังทั้งทอง
ธรรมชาติ กอปรด้วยเล็บและรัศมีเช่นเดียวกัน.
(นามนี้ซ้ำกัน แต่มีผ้อยมากกว่า).

ครั้นพระพรหมประสาทให้นามมหาอุปการ
ยังเกิดขึ้นเป็นคชชาติเสร็จแล้ว จึงตั้งนั้น
ก็ทรงรังสรรค์สฤงฆ์ ให้กลีบ ประทุมชาติ อันยัง
เกิดแต่ พระนางของ พระ นารายณ์ เป็นเจ้าทั้ง
๘ กลีบนั้น ให้อุบัติขึ้นเป็นคชชาติต่อไป โดย
ได้นามว่า อัฐกสิ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์
ทั้งมีรายนามต่าง ๆ กันต่อไปนี้.

กลีบหนึ่งทรงทั้งออกไปข้างทิศบูรพา เกิด
ข้างชื่อว่า ไธราพท มีสีกายคชวรรณะแห่ง
เมฆมุกเมอพยัพสน เท้าทั้งสี่กลมทั้งงอนคิ
เล็บเรียบเสมอ หนาสั่ง ท้ายคำประคองสิงห์
กำยำใหญ่กว่าช้างทั้งหลาย ตัวใหญ่กว่ามว
ทั้งทวารประกายพฤษภ งาวยาวขึ้นไขว่ขวางกัน
ทั้งพระยาอุชงคระชากระบวัก พลัวยาวทั้งคันท
พราน ปลายหุ ปรยหน้า ปรยหลังถึงกัน โขมค
ทั้งสองสูง มีเสียงกู่ค้ำพาทแห่งสังข์ มีทั้งหาง
ยังตลอดจนตัวนั้น สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์

๑๑ ประการ.

อายันโฆษา

พฤคจิก

กลีบหนึ่ง ทรงทง ออกไป ข้างทิศอาคเนย์
เกิดข้างชื่อว่า ขุนทวีก มีสีกายกึ่งคอกอุบล
ขาว งาใหญ่สันสี่กิ่งสังข์ สีเสื้อมงประกาย
ทองคำ กระพริบทองม้วนังฝนคว่ำ กลั้นกาย
หอมกึ่งกอกสัตว์คองกษ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ
๕ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทง ออกไป ข้างทิศทักษิณ
เกิดข้างชื่อว่า พราหมณ์ โลหิต มีสีกายกึ่ง
สีหยากแห่งโลหิต งาใหญ่ คอกกลม มีเสื้อม
กุศัพทแห่งแตรเกรน สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ
๕ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทงออกไปข้างทิศทักษิณ เกิด
ข้างชื่อว่า กุมท มีสีกายกึ่งคอกโกมุท ตัว
สูงโตขาวกลม ห่อขน เสื้อมกึ่งคัพทแห่ง
แตรงอน งามอนขนยาวแห่งจันทร์ในวัน
แรม ๓ ค่ำ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ ๕ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทง ออกไป ข้างทิศประจิม
เกิดข้างชื่อว่า อัญชัน มีสีกายกึ่งคอกอัญชัน
ฉนั้น งาใหญ่คอกใหญ่ มีเสื้อมกึ่งคอก
ในปล้องไม้ไผ่ สมบูรณ์ด้วย คชลักษณะ
๕ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทงออกไปข้างทิศพายัพ เกิด
ข้างชื่อว่า ขุนปัทม มีสีกายกึ่งหมากสุก ผิว

เนอะละเอียดอ่อน หน้ากระตือรือร้นมีสังข์งาม
งามอนเคียว ขน ข้างขวา เสื้อม กึ่ง เมฆฉนั้น
สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ ๖ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทงออกไปข้างทิศอุดร เกิด
ข้างชื่อว่า เสาวโหม มีสีกายกึ่งคอกแก้ว ทรง
สูงสันฐานคองสร้อยเสื่อ เท้ากึ่งสัดคองซ้อน
ตัวกลมหน้าใหญ่ยาวและเล็ก เสื้อมกึ่งนง
กระเรียนร้อง สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ ๕ ประการ.

กลีบหนึ่ง ทรงทงออกไปทางทิศอีสาน เกิด
ข้างชื่อว่า สุประคิน มีสีกายกึ่งสีเมฆเม
สนธยา ผนวกทองคองทอง งามอนสีขาวยริสุทธี
คองโขมพัตร์ ผิวเนอะอ่อนคองสร้อยโกมล ขนเท
ปากยาว อดงาโกศอ่อน เท้ามนัชน เสื้อม
คองฟ้าคำณ สมบูรณ์ด้วย คชลักษณะ
๕ ประการ.

เมื่อ พระพรหม ทรงประสาธ คชอัฐทิศ ขึ้น
เสร็จแล้ว บรรดาพระคชลักษณะทั้งแปดคนนั้น
สัญญาไปในพนัสสถาน และได้สัมพาสกัณนาง
กรันในแกนต่าง ๆ นั้น จึงคองนั้น พระองค์
ก็ทรงทง เกษรคอกขั้วหลวง ซึ่ง ยัง เหลือ อยู่อีก
๑๔ เกษร นั้นให้ ไปยังเกิด ในควรรโณแห่ง นาง
กรันทั้งแปด ผู้เป็นทศลิน แห่งคชอัฐทิศ แล้วตก
บุตร ออก มา เป็น คชชาติ โดย ให้นาม ว่า

พ. ศ. ๒๔๓๑

ตำราพระคชลักษณ์

อานวพงษ์ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์ กังมาม
ทาง ๆ กันต่อไป.

วรรดสำถาน ๑. (นามไม่ปรากฏ) เป็นกระทำ
เหมือนคชสามัญ แต่กระไปโดยทั่วกายอย่าง

ไธรวาท ไท้ภรรยาชื่อว่า อพม (ไธรา
วัค-อรธม^๑) สักกายทั้งหมอก เกิดบุตร

งาม ๑. นาม นิลชา สักกายคำสนิท จาชาว
คาชาว เลี้ยวขาว ๑.

คนหนึ่งชื่อว่า เมฆ มีสักายทั้งเมฆ จา
๔ จา เลี้ยวขาวผ่องหางยาวยักกิน ๑.

อัญชัน ไท้ภรรยาชื่อว่า ตามพวรรณ
(อัญชัน-อัญชันวัก) สักกาย คุททองแดง

บุณจาริก ไท้ภรรยาชื่อว่า สิงคณะ
(บุณจาริก-กยลา) สักกายเขียวเหลืองระคน

(น้ำเงินอ่อน^๒) เกิดบุตรคนหนึ่ง นาม ประมา
สักายทั้งทองฟ้า ๑

ปน เกิดบุตรคนหนึ่ง (นามไม่ปรากฏ) ผิว
หนึ่งละเอียก เลี้ยวขาวทั้งสัหยาตะค้ำ กายแดง
จา^๓ ๑.

บุษยพันต์ ไท้ภรรยาชื่อว่า สุกทันต์
(บุษยพันต์-สุกทันต์) สักกายขาว ขนขาว
ขนขาว จาชาว เกิดบุตรสองคน คือนาม ะสาร

พราหมณ์ โลหิต ไท้ภรรยาชื่อว่า กนิลา
(วาม-บึงคะลา) สักกายเหลืองแก่ เกิด

สรรพกาย สีขาว เหลืองอ่อน จาเหลือง คุ
ทองคำ ๑. นาม สหะสารสรรพ กายขาวเจือ

บุตรสองคน คือนาม นิลก กายขาวใหญ่กลม
สักกายคุททองสามหางโรย ๑. และนาม ยีคลัก
ตัวดำกลมผิวหนึ่งทั้งโลหิต ๑.

เขียวอ่อน จาเหลืองคุททองขาว ๑.
เสาวโถม ไท้ภรรยาชื่อว่า สิงคณะ

กมุต ไท้ภรรยาชื่อว่า อนัฏฐมา (กมุต-
อนัฏฐมา) สักกายแดงอ่อนสีนวลละเอียก เกิด

(สรรพโถม - ตามระกรณี) . สีเขียวแก่
(สีทองแดง) เกิดบุตรคนหนึ่งนาม บุษยพันต์

บุตรห้าคน คือนาม มหัทธม สักกายทั้งออก
สีทกขุขัยาน ๑. นาม อุบลมณี สักกายทั้ง

สักกายทั้งออกบัวแดง กายขาวกลมเกลี้ยง
หน้าใหญ่กว้าง ๑.

ก้านสีทกขุขัย ๑. นาม เวชระ สักกายทั้ง

สุประคิษฐ์ ไท้ภรรยาชื่อว่า อัญชันวัก
(สุประคิษฐ์-อัญชัน) สักกายทั้งออกอัญชัน

๑ นามในพระราชนิพนธ์ รัชชกาลที่ ๖ ทุกแห่งทั้งเขียนไว้.

๒ สีในพระราชนิพนธ์ รัชชกาลที่ ๖ ทั้งเขียนไว้ทุกแห่ง.

อาัยณโฆษ

พฤศจิกายน

(สี่เขี้ยวแก่) เกิดบุตรคนหนึ่ง นามไม่ปรากฏ
สีกายเขียวคังเหมือนแพรก ๑.

ครั้นแล้ว พระอิศวรเป็นเจ้า ก็ ทรงทง เกษร
ประทุมมาลย์ อัน ไต่ ไ่ว ทั้ง ๘ เกษร วนั้น ลง ใน
จักรวาลพิภพ และประสาธให้บังเกิดเป็นคชชาติ
ทั้ง ๘ คน โดยไต่ นามว่า อัฐิศฐาธาร สมบูรณ์
ด้วยคชลักษณะ คึงมีนามต่าง ๆ กันต่อไป.

คนหนึ่งชื่อว่า อัมมจักรวาลี งามชาย
เสมอหน้าวง งามขาวอกวง ทยอย่นงามชาย
นิทหนึ่ง.

คนหนึ่งชื่อว่า คชกรรณหคิก งามขาวโอ
งวงบน งามชายยอย่นไพรปาก โอของงโยไค
ปลายงามขาว ปลายงามขนไพรปากเสมอกัน
เป็นข้างสำหรับยุทธการ มีอาอาพมาก.

คนหนึ่งชื่อว่า เอกทนต์ งามอกแต่เพดาน
งามขนขนทางขวา ยกวงไปข้างขวาจะแลเห็น
งามยอย่นซ้าย ยกวงไปข้างซ้ายจะแลเห็น
งามยอย่นขวามีพระกำลังยังยวก พันสารจงกฐ
เอกทนต์ไค คุราย โทโยมาก ขณะทะเลมก
เพราะหลงทางงาตนเอง เป็นพาหนะคิกวินทรา
วิราช เทพคชนาครักษา ไว้ในป่าพันคา
มุนยเห็น.

คนหนึ่งชื่อว่า กาฬทนต์คคิก สีกาย, งา,
เล็บ, คา, คำทวารพวงค สัน.

คนหนึ่งชื่อว่า จักรคก โขมคสูง งามค
กลมกล่อมค แต่ปลายข้างหนึ่งแยกออกเป็น ๒
รวมสองข้างแลเห็นเป็น ๔ งา.

คนหนึ่งชื่อว่า โรมทนต์ งามขาวทนต์
งามยอย่น ทรงพลรกายกำยำ สักรทั้งหลายย้อม
พ่ายแพ สัน.

คนหนึ่งชื่อว่า สิงหขงม เทาหลังทงสอง
คำกสิงทราช.

คนหนึ่งชื่อว่า งามปราสาท ปลายงามคมี
อันแดงงาม.

ส่วนเกษร ๘ เกษร ซึ่งพระนารายณ์เป็นเจ้า
ไค ไว นั้น พระองค์ทรงทงออกไปและประ
สาธให้บังเกิดเป็นคชชาติคนอีก ๘ คน โดย
ไค นามว่า อัฐิศฐ สมบูรณ์ด้วยคชลักษณะ คึงมี
นามต่าง ๆ กันต่อไป.

คนหนึ่งชื่อว่า สิงขทนต์ ทรงลักษณะ
๔ ประการ สีกายคังทองธรรมชาติ งามยอย่น
งามเสมอกัน เวลาเขาเสียงทงประกเลื้อ ครั้น
เวลาสายดงหกาดเสียงคังเกแกวชนขน ย้อม
ย่นอยู่กลางทคคิกประจำพิภพ.

คนหนึ่งชื่อว่า ตามพคคิก สีกายค
ทองแดงอันหม่น.

คนหนึ่งชื่อว่า ชมลบ หูปรยเบองหน้าพอ
จรกกัน.

พ. ศ. ๒๔๓๑

ตำราพระคชลักษณ์

คนหนึ่งชื่อว่า ลยชม หุปรเยของหลัง
ถึงกัน.

คนหนึ่งชื่อว่า ครอบกระบอก มีลายเท้า
๕ เล็บ.

คนหนึ่งชื่อว่า พลิกสะก้า งางอนจนทาง
ขวา.

คนหนึ่งชื่อว่า สังขพันต์ (ข้างกัน) งาม
ขาวถึงสีสังข์ งามคำบริสุทธิ ไม่มีขาวระคนปน.

คนหนึ่งชื่อว่า โคยตร์ สักกายคังวรณ
แห่งหนึ่งโค กล่าวว่าเย็นยตร์แห่งนางโค เสียง
นั้นกรโคร้อง ขนหางขึ้นรอบคอหางโค งาม
จนน้อย ผู้ใดได้ไว้อาหุคัมไทยอันตรายต่างๆ
ได้.

อนึ่ง อินทรภูล สวัสดิคิมงคล มหา คเชนทร์
ชาติทั้ง ๔ ทรภูล คือ อิศวรพงศ์, พรหม
พงศ์, พิศณพงศ์นั้น. ย่อมทรงด้วยคชลักษณ์
ในจำนวน ๑๑ ประการ กุลยตร์ ผู้ปรารถนาจัก
เล่าไว้ย่นลภษณะคชลักษณ์ทอไป ภายภาคหน้า
จึงพึงสังเกตไว้ด้วยประการดังนี้ คือ ขน ๑
หาง ๑ ใจมู ๑ เล็บ ๑ อัดขาโกศ ๑
ช่องแมงกู่ ๑ ขุมขน ๑ เพดาน ๑ สันยง ๑
คางใน ๑ ไรเล็บ ๑ ถิ่นและคชสารทนต์โคทรง
สิริภาพประกอบไปด้วยวรรณะเป็นพิเศษ อันแปล
กว่าสามัญคชชาติทั้งหลาย โดยเกณฑ์ย่อมมี

ว่าสมบูรณ์ด้วยคชลักษณ์ และใน ๔ ทรภูล
นั้นเอง ยังได้ จำแนก ออกไปอีก เป็น ๕ ทรภูล
ระคนกัน อันได้ ขยาย ออกจาก ลภษณะ ทั้ง
๑๑ ประการที่ได้อกล่าวไว้แล้วนั้น คือ:—

คนหนึ่งชื่อว่า อินทรจักร์ เลี้ยงแคงคัง
นำครั้ง ผ่าทามไว้งนกขั้ว สีขาวจนงาม
โชมคตส ครอบแก้วพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็น
จอมทัพ.

คนหนึ่งชื่อว่า สุรัสว สัปลายางเหลือ
ใส่กัณฑ์ ทาแลด้วยผงนํก (ทรงนี้ไม่ได้ความ)
มักอาหาญ.

คนหนึ่ง เพลาร้องขอหญ้าเสียงกึ่งสิทธราช
ควรแก่มนคร. (ไม่มีนาม).

คนหนึ่ง เพลาร้องขอหญ้าเสียงกึ่ง กววก
(ออกไม่เปล่งขนิบหนึ่ง) ควรแก่เสนาบดี.
(ไม่มีนาม).

คนหนึ่งชื่อว่า ราชเสน่ห์ เพลาร้องขอ
หญ้าเสียงกึ่งนี้ ผู้ใดได้ ไว้ย่อมเป็นทรรักแก่
เทพยดามน.

คนหนึ่งชื่อว่า คชโล ขนกายอ่อนคุดผ้า
รักกัมพล ของอาภูล้าหาญ ผู้ใดได้ ไว้ย่อม
เป็นสิริให้บังเกิดพรพรมาก

คนหนึ่งชื่อว่า คชกรณ ผิวเนื้อหนา
กระด้าง กลางงาหนัก.

อายันโมฆะ

พุทธจัก

คนหนึ่ง เพลานอนกรนคังเสียงแตร ควร
แก่พระมหากษัตริย์. (ไม่มีนาม).

รักษัมพลคนหนึ่งคุ้มไทยได้สัน ถ้าจะใช้
ประสมโกลนก็ทำอันครายมิได้เลย.

คนหนึ่งชื่อว่า มหิบาล ออกใหญ่ โขมคอง
เท่าทั้ง ๔ กลม ปากแวง หลังเป็นคันนอน
น้ำเต้าเต็ม ทาใหญ่ งามอน หูใหญ่ หาง,
อติหาโคศ, แลวงวงรกกิน เพลาเรียวมัน
เสียงกังพม่า สักยาคำสนิท เดิมเป็นสง่าทั้ง
สัหราช ข้อมมีเคโซชัยในการสงคราม.

คนหนึ่งชื่อว่า เศวตพระพร สักยาคอง
เท่าทั้ง ๔ ขน, ทา, เล็บ, แลเหงาขาว.
คนหนึ่งชื่อว่า ประทุมหัตถ์ สักยาคอง
ดอกบัวโรย ขน, หาง, เล็บ, มีวรรณเช่นเดียวกับ
กัน แลเหงาขาวบริสุทธิ์.

เมื่อพระอัครเทพบุตร ได้ ส่วนแบ่ง เกษรไว้
๑๓๓ เกษรแล้ว พระองค์ทรงแยกเกษรนั้น
ออกทั้งไป ๔๗ เกษร แลประสาทให้บังเกิด
เป็นคชชาติไทยได้นามว่า อัครพงศ์คชลักษณ์
สมบุรณกัวยคชลักษณ์ คังมีนามต่าง ๆ กัน
ต่อไปนี้.

คนหนึ่งชื่อว่า เศวตคชราช สักยาคอง
ยอกทองตากแห้ง, ขน, เล็บ, หาง, มีวรรณ
เช่นเดียวกับกัน ทาขาวบริสุทธิ์.

คนหนึ่งชื่อว่า ประพทจักรวาท เมื่อเกิด
เช็กังวงเห็นอกระพองคัระ.

คนหนึ่งชื่อว่า ประทุมทนต์ ทัว, เท้า, งวง,
แลหางสั้น งามออกออกจากโพรปากเพียง ๒ นิ้ว
ขงวงขึ้นเห็นงา งามนุรูปเหมือนจาวมะพร้าว.
คนหนึ่งชื่อว่า ประทุมทนต์ กายสั้น เท้า,
งวง, แลหางสั้น งามออกจากโพรปากเพียง ๕ นิ้ว
รูปเป็นคังพองโก.

คนหนึ่งชื่อว่า วิกัมพล งามขาทั้ง
ซ้ายเสียดกัน ทรงคดเป็นอันมาก แม้มัก
ยากได้ช้างไทย สักพบนั่ง แลคล่องได้

คนหนึ่งชื่อว่า ประทุมทนต์คณณกร กาย
สั้น เท้า, งวง, แลหางสั้น งามออกจากโพรปาก
เพียง ๕ นิ้ว รูปคังปลัดถั่ว.

๑ คือ คชกัวยคชลักษณ์ ของ พระเศวตคชเชนคัลลิก ราชชาลประยูร. อันพระยาช้าง
ซึ่งประคองกัวยคชลักษณ์ คังนี้ พระหม่อมเจ้าพุดผกาศพยาภรณ์ว่า จักเป็นคัระของหมาย
สำแดงถึงความรุ่งเรือง ของคองประทับแก้วแห่ง สยาม อนาคต. (พระยวร พุทธศาสนา จัก
รุ่งเรือง).

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

คนหนึ่งชื่อว่า นพสุบรรณ งาม, งาม, หาง,
อินทาทิเศวตดิถีกัน.

คนหนึ่งชื่อว่า บิณฑิติน สักกายเหลือง
แลเลื่อมประพิศ งามชาวคงสีสังข์.

คนหนึ่งชื่อว่า พินนศวรรมหาพิณาย งาม
งอกแต่เมืองชายช้างเคียบ ข้างขวาออก ทา

ขาว เลี้ยงขาว ข้างอื่น ๆ ย่อมพ่ายแพ้อำนาจ.

คนหนึ่งชื่อว่า เทพามาพิณศวรรมหา
ไพฑูริย์ งาม, และเลี้ยงขาว มีงาแต่เมืองขาว
เมืองชายออก ผู้ใดทกยากไฉนยเทาศรีษะข้าง
รอยหนึ่งดาเลียงไว้ถนัดบ้านเมืองใด ย่อมยังเกิด
ศรีมงคลยิ่งนัก.

คนหนึ่งชื่อว่า ภัทร สูง ๗ ศอก โข
กายได้ ๑๐ ศอก จากศรีษะถึงหาง ๕ ศอก
งามเหลืองคงสีนาค หลังท่งคันทัน หนาสูง เทา
กลมคงผกขว เลี้ยงเกียรณคางข้างเลือน มี
คำกล่าวว่ายินดีเป็นกระต่าย.

คนหนึ่งชื่อว่า มิกะ กายแคงคงสีชาติ
สูง ๖ ศอก โขกายได้ ๕ ศอก จากศรีษะ

ถึงหาง ๘ ศอก งามแคงคงสีกาย. นามันทกสี
เขี้ยว คงคาทั้งตำราขี้สี รวาคอราบ ท้อง

ใหญ่ ขนตาขาว มีคำกล่าวว่า บิณฑิติน
สมัน.

คนหนึ่งชื่อว่า สังคิน สูง ๕ ศอก ชั่ว

ตัวยาว ๗ ศอก ใหญ่ ๘ ศอก คางสั้น หาง
เขิน หู และตาใหญ่ สักกายทองชมพู
นามันคกคงสีเขมาไฟ สักกายคุดหมอกกลุ้ม มี
คำกล่าวว่ายินดีเป็นนาคราช.

คนหนึ่งชื่อว่า ครอบจักรวาล งดงาม

อยู่เห็นเย็นมีเลื้อย ๕ เลื้อย ครันยกเทาขนเห็น
มีอยู่อยู่ทั้ง ๔ เท้า ถ้าเกิดอยู่ในพระนครใด
เป็นมงคลยิ่งนัก.

คนหนึ่งชื่อว่า กุญชรศรี ทายใหญ่ มีคำ
กล่าวว่า บิณฑิติน.

๑ กับ ๒ พระหม่อมเจ้าพดุมิยาภรณ์ท่านว่า อินุติชาติของพระยาช้างซึ่งประกอบด้วย
คชลักษณ์กัน ก็เพื่อยืนยันการสมภพพระประกาศราชสมภารพระภินิหาร และก็เป็นเครื่องหมาย
แสดงถึงบรมเกศานภาพอันศักดิ์สิทธิ์ของพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นประมุขของประเทศ ซึ่งจัก
ไภร์บดินทามา พระปรมาภิไธย จากสากลโลกว่า สมเด็จพระมหาปรปรัญชยธิปัตย์ (ทรง พระ
ปณิธานเป็นยอดแก่ปวงปราชญ์, ทรงพระราชอำนาจเป็นยอดพระมหากษัตริย์แก่กษัตริย์).

๒ คือองค์ทวยลักษณ์ของพระเศวตฉัตรทิศา ๖.

อายันโมษ

พฤตจิก

คนหนึ่งชื่อว่า ศษทำณิมพงศ & เท้า
ปลายหาง ศรัยะคตอภวง มัสคังคอกเง
ทัวคำกรใส่เสื้อ.

คนหนึ่งชื่อว่า สมพงศณิม ทา, เลี้ย,
ขน, หาง, และกายขาว เป็นประกรอยู่ทัวทัว.

คนหนึ่งชื่อว่า เสาวโรช กายแดงทึงปาก
นกแขกเต้า สปากแดงและขนทึงนกแขกเต้า.

คนหนึ่งชื่อว่า ขลุมประเจียก ไผ่หุขอย
สนิท ขนห่อออนคอกทอกหน้าขนละเอียก.

คนหนึ่งชื่อว่า เทพศรี สี่เขี้ยวขนตึงผล
หว่าคิย.

คนหนึ่งชื่อว่า กุมประสาธ ไข่มกสงงาม.

คนหนึ่งชื่อว่า พาลกริร ปลายางขน
พร้อมกัน ปลายันรทกัน.

คนหนึ่งชื่อว่า นิลานโรช สิกายทึง
ตอกสามหา.

คนหนึ่งชื่อว่า ศัพทเทว มเสียงคังกลอง.

คนหนึ่งชื่อว่า สรสังข มเสียงคังสังข.

คนหนึ่งชื่อว่า โกฎิรคัพท มเสียงคังนก
กระเรียน.

คนหนึ่งชื่อว่า มุชตโรช มเสียงคังเสียง
แตร.

คนหนึ่งชื่อว่า เมฆควรวชิต มเสียงคัง
ฟ้าคำรณ.

คนหนึ่งชื่อว่า เสวทกัญ ทาขาวบริสุทธิ์.

คนหนึ่งชื่อว่า นิลกัญ ทาคำ.

คนหนึ่งชื่อว่า รัตนกัญ ทาแดง.

คนหนึ่งชื่อว่า เหมกัญ ทาเหลือง.

คนหนึ่งชื่อว่า นิลทนต์ งาทั้ง ๒ คำ.

คนหนึ่งชื่อว่า เสวทนต์ งาขาวบริสุทธิ์.

คนหนึ่งชื่อว่า เหมทนต์ งาเหลือง.

คนหนึ่งชื่อว่า นิลนชิ เลี้ยคำ.

คนหนึ่งชื่อว่า เหมนชิ เลี้ยเหลือง.

คนหนึ่งชื่อว่า เสวทนชา เลี้ยขาวทาเสียน

โทณคมิโก.

คนหนึ่งชื่อว่า มณิรทนต์ เลี้ยขาวใส่คัง

แก้ว.

คนหนึ่งชื่อว่า รัตนช เลี้ยแดง.

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

สูงหน้า ท้ายค้ำ หางยาว เคี้ยวเร็ว งามี
โค้งอกเหมือนช้างพลายทั้งหลาย บรรดาช้าง
สามัญทั่วไม่มีอาหรับหน้าไคเลย.

ครั้นแล้วพระคชเทวราชก็ทรงทั้งเกษรกล
บัวหลวงออกไปอีก ๘๑ เกษร^๑ และประสาธ
ให้บังเกิดขึ้นเป็นคชชาติ โดยได้นำมาว่า อັນ
พงศ์ปาลักยณ ฉันทะกัวยคชลักษณ์ กังม
นามต่าง ๆ กันต่อไปนี้.

คนหนึ่งชื่อว่า ธรรมสังโก โขมคสงเขน
จอมปลวก ไม่มีแสงกลาง ะพาตพวงเวียน
วางขอบมีไค ชอยหลับทายูเสมอ.

คนหนึ่งชื่อว่า ระแหกชีพ ภายคเป็นเกลียว
กลวงในเข่นปล้อง คุงไม้ไผ่กลอนเนา ปลาย
แตกเป็นย่างง.

คนหนึ่งชื่อว่า พลุกตะแบก งาแตกจน
ปลายงาทะลุย่างง กลอนเนาพิการอยุ่เป็นอัครา.

คนหนึ่งชื่อว่า ทมพลก งาใหญ่ปลาย
แหลม ร้าวแตกแตกันตลอดปลายจนถึงใต้
กายคค กายสั้น.

คนหนึ่งชื่อว่า นาคคิกพินาย มีงาเคี้ยว
แก่งข้างซ้าย ปลายเวียค้อมโค้งวงขวาขวาง
ปาก ใช้ปากคายหญ้างินยากยิ่งนัก.

คนหนึ่งชื่อว่า นควมาต งายาวไล่เลี่ยกับ
วงว ครงปลายเสมอกัน วงแวงเวียค้อมกาย
ก้นหญ้างมกักมหน้า ๆ กับท้ายสูงต่ำเท่ากัน.

คนหนึ่งชื่อว่า สวามีมาต หน้าววยเสมอ
คุงหน้าแวน ท่าซ้ายขวาใหญ่เล็กมไคเท่ากัน.
คนหนึ่งชื่อว่า โชนโชน หลังโค้งทง
กระพ้อม หัวค้ำ ปลายไหลอยู่เสมอ ควงศา
เหลือก นมย้อยยานคุดมนางพริ คุยหะฐาน
และหางสั้น.

คนหนึ่งชื่อว่า ชนโกวัน งาขาวสาก เข้า
ชีกตัวจับคุริ สักสากมื่อ ตามเหลือก ท้ายสูงกว่า
หน้าคกยาศิมักถูกเท้าหน้า เพราะสันคานของ
ข้างขะนคันมกกลบหน้ามาสู่ข้างค้อเข่นเง้ แม่
แต่ไคเห็นก้เข่นญโร.

คนหนึ่งชื่อว่า เทโพร วงวใหญ่ กาย
สั้นหางสั้น กิริยาเขื่อมมน ถ้าจะเอาเขาคคคอง
ไว้ทคินกคคโก.

คนหนึ่งชื่อว่า ลักกีน นมงอกออกกลาง
อกสามแห่ง ศิริยะเข่นชม.

คนหนึ่งชื่อว่า โภยกีน มีนมงอกออก
ตามราวข้าง ๆ ละสามและสนม.

คนหนึ่งชื่อว่า โคกระกีน มีนมทปาก

๑ คชเข่น ๆ ว่า ๘๐ เกษร ในคชเข่น ๘๑ เกษร แก่เข่นเข่นข้างกลบเข่น ๘๒ ข้าง.

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

คนหนึ่งชื่อว่า นาคพินธุ งามทั้ง วังสัน หน้าเล็กหางเงิน เลี้ยงขาวไม่ครีบเหมือนช้าง
เพลาเกินญาคองโอนกาย ศีรษะคว่ำ ตัวดำ ทั้งยวง มักชอบขึ้นแต่ ๓ ขาเท่านั้น.

หลังค่อม ขาคเล็กแฉะงอน เหมือนคาง. คนหนึ่งชื่อว่า ยรวลียโคก อัดชาโคก

คนหนึ่งชื่อว่า นามพา ตัวดำ ท้องห้อย ปรายอยู่อัครา ลักษณะทั้งนี้แม่เขนพิกมีไทย
ร้องแรง เรืออยู่ก้นดิน สันชิดคอกมีโค หุ้ยอน เสมอกัน. (คือความหมายไม่เข้าใจ).

หงายนอนขอย่างม้วนเสื่อ หนาสน คางงาเน่า. คนหนึ่งชื่อว่า กระแฉะสกริม หูใหญ่ยาน

คนหนึ่งชื่อว่า พาหน ค่อมร้องลกล้าม คุยกักกา ขอยคามากเหลืออกและไม่กระพริบ.

แห้ง มักชอบคายหญ้ายากไม้ ที่ศีรษะลิกขิง คนหนึ่งชื่อว่า พูลึกควาญ รูปท่อนหน้า
น้ำไฟ. ใหญ่สูง ออกยานท้ายเรียวเล็ก หางขาว มัก

คนหนึ่งชื่อว่า คุณเกาะ มนมงอกขึ้น กระทำร้ายหมอคควาญ.

ข้างขึ้นเท่าหลัง คลอกทองไปจนถึงเนอสนับหาง คนหนึ่งชื่อว่า กระแฉะลาย กายคคากาย
ข้างบนและท้ายก็มีอยู่สามนม กิริยาเคียวชักขวาง สั้น หุแลคอุโยตาล คอยาว ท้ายเล็ก หาง

จ้วงยุย. สั้นเหมือนหางสกร.

คนหนึ่งชื่อว่า คคธรรณ เทาหลังสูง เทา คนหนึ่งชื่อว่า ท้ารง งาเรียวเล็ก เทา

หน้าค้ำคักกัน เมื่อเคียวหลังร่าย และทรงกลอก ทั้ง ๔ สูง ช่วงทวนสั้น หุแลคจากัน หาง
ท้าย หางขาวเล็กโง่ง ขนเรียวรายบาง งาข้อ

ขยับเขยื้อนยง. คนหนึ่งชื่อว่า รัตไสย เวลาค้ำเมอจะเข้า

คนหนึ่งชื่อว่า ปุค กายใหญ่หน้าเล็ก นอน ม้วนงวงขึ้นไว้ระหว่างงาทุกเมื่อ นอน
ราวข้างกลมคักทอง ขนทองและข้างเวียนเขิน ไม่ร่าย.

กันหอยสองแถว ๆ ละ ๓-๔ วง. คนหนึ่งชื่อว่า ทิพาไสย หินยานห้อย

คนหนึ่งชื่อว่า แร้ง กายใหญ่สั้น ออกหู แร้งแร้ง ท้องก็เข้นแรงคักโค มักคักเข้นนอน
คักแรงทั้งยานยาว ราวข้างเข้นคางท่างขาวกลม เวลากลางวัน นอนไม่ร่าย.

คักชอบกระคักอยู่แห่งเดียว. คนหนึ่งชื่อว่า ชะคอนสุข อายุไม่ถึงสิบ

คนหนึ่งชื่อว่า กระรอกสอ กายใหญ่ คักยครุอย่างหน่ง หรือไปพาคโพนมาจากบ้า

อายันโมษ

พฤศจิกายน

กัก หรือโหลงปักพามาตักกัก
ออกมาย่างหนึ่งอย่างโคกกัก
เลี้ยงไว้ระเกกกันครายต่าง ๆ.

คนหนึ่งเรียกว่า อินทกีนพิณาย งามอน
สีกางคิงชาต งามของชวาวาวเล็กน้อย เบื่อง
ซ้ายสั่นคิงชานาย.

คนหนึ่งชื่อว่า พินายชาต งามซ้ายสั่นงอน
งามขวาไขว้ไถ้งาซ้าย โยงวง ทรง ปลาย งาม
คลอคงวง หัสข้างหนึ่ง อักข้างหนึ่งหยาว
ชาควนแห้วทั้ง ๒ หู.

คนหนึ่งชื่อว่า กระตกกันทุย หนึ่งงาม
คุพพองเน่า คันทางคค ปลายหางคิงจามร
ยวาวรคคิน.

คนหนึ่งชื่อว่า กลีบสมุทรกลีบไพร เมื่อ
กีนากินญากมหนากินกักด้วยปาก ไม่ขี
หญากด้วยวง เหมอนข้างทั้งปวง ปลายพม
ลักษ์ณะคิงนมไทยเสมอกัน.

คนหนึ่งชื่อว่า เกียนงน หางสั้น ขนหาง
ไม่มี คุกเข้าหน้า กีนศีรษะกีนญากินน้ำ.

คนหนึ่งชื่อว่า นักขเสน รูปเรียวท่อนหน้า
ใหญ่ท้ายเล็ก หางเจินสั้น ขนหางหายาก ถ้า
เอาผกกับแหล่งไว้ มักเหยียบขงเสย.

คนหนึ่งชื่อว่า ชะเมียบ คาเหลือก มัก
จ้องแทงเทาทย เอางาแทงเสวคตุง เอางวง

กอกคตุงเล่นเนอง ๆ.

คนหนึ่งชื่อว่า ราหู งามและหน้าแคงกัก
ขาวกัก คตลอกไปงามปลายวงแลหุกระตันวง
ใหญ่ ปลายวงเรียวเล็ก.

คนหนึ่งชื่อว่า บังคตอง งวง, เท้า, และ
หางสั้น อกและโถมคค้ำ หลังทรงชอนและสั้น
หางบังคตองทวาร.

คนหนึ่งชื่อว่า ชำนันเสกัว คัวค้ำ ท่อน
หน้าใหญ่ ท้ายหลอยเล็ก หางเขิน โถมคตุง
มักเหยียบเตา.

คนหนึ่งชื่อว่า กระทุน รูปพรพพิกัด
หลังชอ กระกกหลังคตคตคคค คอค้ำคิงหมัก
มีว หนึ่งหย่อนท้องยาน.

คนหนึ่งชื่อว่า ค้ำเกิงคอง โถมคและ
หน้าเล็ก งามสั้นหางเขิน ท้ายขอย ท้องกัว
พิกัด.

คนหนึ่งชื่อว่า สกรพ คอใหญ่และสั้น
คางใหญ่ หน้าคตพองเน่า ทิ้งไม่รวบ เกิร
พะยกพะเยก หางคตคคค สันมีกลีบขิงไคหาง.

คนหนึ่งชื่อว่า สกต คัวใหญ่สูง หน้าเล็ก
งามเรียวสั้น ยิกตลาล้างคิงชานาย.

คนหนึ่งชื่อว่า คางขูร คอยาว คางขูย
หน้าหน อกหย่อนยาน ท้ายเรียวค.

คนหนึ่งชื่อว่า ยักข คัวค้ำและสั้นทัว

อายัดโทษ

พฤศจิกายน

คนหนึ่งชื่อว่า เนียมมรรลภกษณ์ พรหมท่า
งานเกล็ดปลาย คอข้างงัดพลอยบนพรคนสลาย
ให้พวงคดแก่งงก คกขาคโคแล้วให้ปลอยเข้า
เข้าไปเสียก่อน แล้วจึงคัดลอกเอาใหม่.

ส่วนเกษร ที่ยังเหลือ อยู่อีก ๕ เกษรนั้น ก็
ทรงทงออกไป และประสาธให้ยังเกิดเป็น
คชชาติ โขยไ้เข้ามาว่า อื่นทั้งศกฺรโทษ
ฉินทะควยคชลภกษณ์ คมนามต่าง ๆ กัน
ต่อไป.

คนหนึ่งชื่อว่า ช่างเขยวชางา มังกรอก
จากสนขงา แล้วมีเขยวแซมออกจากไฟปาก
หรือทสนขงา รูปร่างทรวลต่าง ๆ.

คนหนึ่งชื่อว่า ทนตราบ งงอกออกจาก
ปากแล้วเวียดคคไปกฐเขยวคยและเขยวสกร.

คนหนึ่งชื่อว่า ลอยทกช มีเลียบเท่า ๆ ละ ๓
เลียบ ทั้ง ๔ เท่า ขอเท่าแก่งคดคยแก่ง ผ่าเท่า
แก่ง ช่างนถาเขามาสูขานเมืองโค จกขงเกิด
อุยาทวจณโร มีทกขยทั้ง ๔ ประการ หมอ
ควาญผู้ โคคดองโค จะสนชวคกขยทวเทก
ต่าง ๆ ไม่มีเหลือจนคนแคยว ฉวถาช่างนเข้า
ขานเมืองไหน ให้หลอมเงินทองใส่รอยเท่าท
ช่างย่างไปทก ๆ กาวจึงจะพนโทษ.

คนหนึ่งชื่อว่า กนชฟ เพลารองชอหล้า
เสียงก่งแวก, ฟาน, สุนช, เสือ, ม้า กค ผู้ใด

เลี้ยงไว้ จกพลนช่ายแล.

คนหนึ่งชื่อว่า อุกทิสย เมื่อเพลานอน
เสียงกรนคังกระหิม เสียงกรนไค ขึ้นไปถึงทโค
ย่อมเกิดอุยาทว ไปดังทนั้น.

อื่นในลักษณะแห่งพระคชศาสตร ท่าน
โบราณจารย์ ได้กำหนดชวโทษไว้ให้พ
สำเนยกอก ๗ ประการ แต่มได้กำหนดว่า กำนิค
แต่คชพงศเทพองค์โคอันโคกล่าว แล้วมาแต่ค
ค้อมนามแรยง่าย ๆ ว่า ลหุโทษ โดยมิ
ลักษณะฉินทะควยคชลภกษณ์ต่าง ๆ กันคณ.

คนหนึ่งชื่อว่า เกาะชุม ทกายทวไปเช่น
ชุม. (กลากหรือเกลอน).

คนหนึ่งชื่อว่า วรสิม ชอขบนสยคระชอยู่
เป็นจ.

คนหนึ่งชื่อว่า เกาะหุด ทกายทวไปเช่น
หุด. (โรคเนอรัย).

คนหนึ่งชื่อว่า เทียบยพลิง ทลาทาสแลง
ไปถึงเลียบ.

คนหนึ่งชื่อว่า วรโยก ชอขบนโยกคว
เขา ๆ อยู่เป็นจ.

คนหนึ่งชื่อว่า โปกกันโคน ทกายม
สค่างแต่เพียง ๑ แห่ง.

คนหนึ่งชื่อว่า โปกกันโคม (อย่างเกี้ยว
กัน) ทกายค่าง ๒ แห่ง.

พ. ศ. ๒๔๗๑

คำราชประสงค์ลักษณะ

สิริรวมสวรรคพงศ์ ๓ พระท้าว ๑ พรหม ๑๑ ประการนั้น ๆ ด้วย หรือไม่น้อยกว่า
พงศ์ ๑๐ อัฐิศักดิ์ ๘ อำนาจพงศ์ ๑๔ อิศวร ๕ ประการ เป็นกำหนด จึงจะนับว่าสมบูรณ์
พงศ์ ๘ พิศนพงศ์ ๘ สวัสดิ์กิมงคล ๕ อัคร
พงศ์กษัตริย์ ๔๗ ปาปัสกษณ์ ๔๑ ทู
กษณ์ ๕ สหุ โทย ๗ เขากันทั้งสิ้นชน ๒๐๑
บริษัทรณ ถ้าเมื่อหิกลสวรรคพงศ์ ๓ พระท้าว ๑
สวัสดิ์กิมงคล ๕ สหุ โทย ๗ รวม ๒๐ อธิก
เสียแล้ว ก็คงเหลือ ๑๔๑ เท่ากันก็ยก
คอกบวหลวง ๘ กลียเกษร ๑๗๓ เกษรของ
พระนารายณ์เป็นเจ้า ซึ่งผูกชนกับพระนาคแต่
เดิมนี้แน่.

ก็แต่ธนะจะเป็นกำหนดว่า พลายพิงคนใด
เป็นเผือก เอก, โท, ครุ ฉินโค่น ประเพณีเช่น
ย่อมอนโลมตามเกณฑ์กษัตริย์ โดยคตินิยม
เป็นกำหนดกษัตริย์.

ข้างสังข์ ๑ สหุของนธรัน ๑ สังเคราะห์
เข้าในเกณฑ์ว่าขึ้น เผือกเอก.

ข้างสังข์ไวย ๑ สังเคราะห์เข้าในเกณฑ์
เป็น เผือกโท.

ข้างสังข์ออกของแถมแห่ง ๑ สังกะแก่ ๑
สังกะฮอน ๑ สหุของแถม ๑ สหุเมฆ ๑ (นิต)
สังกะ ๑ สังเคราะห์เข้าในเกณฑ์เป็น เผือกครุ.

แต่อย่างลัทธิว่า บรรดา พลายพิง ที่มีสกลย ทั้ง
กล่าวนี้ ก็คือยังประกอบด้วยลักษณะใน จำนวน

มงคลเมืองตามทูลแล้วแน่แล.

อนึ่ง—แม้แต่ระโค มีประเพณีนิยม คงแล้ว
กิต ภาระนสำหรับการช้ชาคว่า ช้างคนใด เป็น
เผือก เอก โท ครุ ก็ระก้องแล้วแต่ พระราช
ปลาสัตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์
เคยไว้ในทูลก็ กรมช้างมหานาคแต่เพียงท้าว
งาน กรวยบังคมทูล พระกรุณา เพอประกอบ กับ
พระบรมราชวินิจฉัยเท่านั้น.

อันประเพณีนิยม ตามลัทธิ โสยศาสตร์ ว่า
ช้างเผือกเป็นมีขวัญแก่บ้านเมือง และเป็น
เครื่องหมายสำแดงพระราช ปัญญาวิหิต ของ
พระเจ้าอยู่หัวในประเทศสยามนี้ จะใด มอญ
แต่ในกรุงรัตนโกสินทร์นี้หาไม่ ถึงเมื่อครั้ง
พระนครศรียทอชา ยังเป็นราชธานีของไทยอยู่
นั้น ตามตำนานได้มีปรากฏอยู่ว่า ครั้งแต่
ระกาเป็นยุคกษัตริย์ราช ๘๑๕ เป็นต้นมา ได้
บังเกิดช้างเผือก และช้าง ช้าง สมบูรณ์ด้วย
กษัตริย์ มา สู่พระบรม โภธิสมภาร พระเจ้า
อยู่หัวถึง ๗ รัชชกาล ประมวลได้เป็นจำนวน
๒๑ ช้าง ทั้งนี้ย่อมมีมาแต่สิ่งท้าวเจ้า
อยู่มากเหมือนกัน อนึ่งแม้ เมื่อครั้งกรุงธนบุรี

เป็นพระนครหลวงของไทยเล่า ก็ได้นำข้างกระ
สมพงศ์เดิมข้าง ๑ ซึ่งไทยเกณฑ์ท่านถือว่า
ข้างกระหรือข้างทางท่านนั้น ย่อมเป็นเครื่อง
หมาย ถึง พระ กฤษดาภินิหาร ของพระเจ้าอยู่หัว
ในรัชกาลนั้น (หมายถึง อำนาจในทาง
แสนยานุภาพ) ซึ่งการนั้นสมด้วยเหตุผล
ไม่ผิดเพี้ยนเลย ด้วย สมเด็จพระเจ้ากรุงธน
บุรีแล้ว จะเห็น พระบรมรูป อันกล้าแข็งแต่เพียง
เท่านั้น ข้าในรัชสมัยของพระองค์ท่านนั้น
ได้ ทรง กระทำ พระคุณาธิคุณ ประโยชน์ไว้ แก่
ชาติไทย และ ประเทศ ไทย อย่าง ลึก แล่น ทว่า
ว่าพระรณสรวโรญ พระกฤษดาภินิหาร พระองค์
ท่านได้ด้วย ซึ่งกระคนทักกล่าวถึงนกลองโก
เมือขัญ นพศักราช ๑๑๒๕ แต่นาม
มิได้ปรากฏว่าพระราชทานไว้ว่าอย่างไร

ในแผ่นดิน สมเด็จพระบรม ไตรโลกนาถ
ทรงหมายบรรทมที่ใกล้กล่าวไว้ คราว ๆ ว่า เมื่อ
บรรทม เจริญศักราช ๘๑๕ “สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวได้ช้างเผือกคนหนึ่ง” แต่มิได้ปรากฏ
ว่า ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นบรรพ
พระราชทานนามไว้ว่าอย่างไร แต่ไปยัยเค้าเอา
ไว้ว่า เมื่อจุลศักราชล่วงแล้วไป ๕๑๖ ใน
รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดี ๒ ซึ่งเห็น
พระราชโอรสของ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

คือเมื่อ จุลศักราช ๘๒๕ ได้พระราชทานอุป
ราชาภิเษกให้ดำรงพระอิสริยยศเป็นพระมหา
อุปราชา และได้เฉลิมพระอภิไธยนามว่า สมเด็จพระ
บรมราชาธิบดี ไท่กล่าวถึงนามพระยาช้าง
คันคดหนึ่งชื่อว่า เจ้าพระยาปราบไตรจักร ซึ่ง
ถ้าสันนิษฐานโดยพระคชลักษณ์ ก็เชื่อได้
สนิทเกี่ยวกับ เจ้าพระยาปราบไตรจักรท่านเอง
ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ไวเมื่อจุลศักราช
๘๑๕ นั้น เพราะโดยธรรมเนียมช้างพลายเผือก
เอกแล้ว เป็นส่วนมากที่ไว้บรรพชนนามอย่าง
สูงศักดิ์เช่นนั้น ซึ่งข้อความตามอดีตในมค
กัน ได้ มีพระยานปรากฏ ต่อไปใน รัชกาลอื่น ๆ
อนึ่ง ถ้าจะอาศัยท่านยัย นามศักดิ์ พระยาช้าง
คันค่านาง (รวางใหญ่) มาเป็นเกณฑ์
คำ คำ สันนิษฐาน นี้ ก็จริง อยู่ ด้วยว่า
ต่อมาในชั้นหลัง ๆ นั้น ก็มีการฉ้อในหน้าที่
กรมพระคชบาล คงจะได้เป็น ระเบียบ เรียบร้อย
เสียแล้ว เพราะในรัชกาลสมเด็จพระบรม
ไตรโลกนาถนั้น ทุกสิ่งทุกอย่าง ได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการเปลี่ยนแปลงเจ้า
หาบยแฉฉัตติยราชประเพณีทั้งนั้น คงจะเห็น
ได้จาก พระตำหรับพิไชยสงครามนั้นเป็นต้น ก็
ได้ให้คงชนในรัชกาลนั้นเป็นปฐม คงนงใจได้
มีชื่อพระยาช้างคันค่านางไว้ดังนี้ “เจ้าพระยา

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

ไซยานภาพ ๑ เจ้าพระยาปราบไตรจักร ๑”
แต่สำหรับเจ้าพระยาข้างเผือกคนนั้น คงจะเป็น
เช่นว่านมีโคเลย เพราะเวลานั้นและเหตุการณ์ต่าง
กันไกลมาก และถ้าจะคิดคงอายุข้างมาเป็น
เครื่องประกอบเขาคงออกแล้ว สำหรับเวลา
เพียง ๕๑ ปีเท่านั้น ไม่เป็นการพวยสยของ
วิจารณ์เช่นข้างจะมั่วชวักอยู่ได้.

เมื่อแผ่นดินสมเด็จพระศรีสุริเยศราชธิดา จะขึ้น
ศักราชด้วยใดไม่ปรากฏ พระองค์มีพระยา
ข้างสำคัญสองคน แต่ในรัชสมัยของพระองค์
ท่านนั้น จดหมายบรรทมก็บอกกล่าวไว้ ครั้น
เมื่อเสด็จสวรรคตแล้ว พระราชโอรสทรงพระ
นามว่า สมเด็จพระเอกาทศ์ ได้เสวยราชสมบัติ
จึงได้เกิดมีการ ยำรา พระยาข้างขึ้น เมื่อจุล
ศักราช ๘๕๐ คนหนึ่งชื่อพระฉัททันต์ อีก
คนหนึ่งชื่อพระยาไฟ อันข้างทั้งสองคนถ้า
จะพิจารณา ก็สันนิษฐานได้ง่าย ๆ ว่า คน
หนึ่ง คือพระฉัททันต์คนนี้จะต้องเป็นข้างเผือกเอก
หรือโทนั้นเป็นแน่แท้ เพราะส่วนอีกคนหนึ่งจะต้องเป็น
ข้างอันสมบัตินด้วยคชลักษณ์นั้นไม่ต้องสงสัย
หรืออาจเป็นเผือกครุสนธ์คล้ายโคอย่างหนึ่ง
ก็ได้ ซึ่งโดยเหตุจากท่านกล่าวว่าเป็นมัจฉล

เมืองเหมือนกัน.

จุลศักราช ๘๕๗ บรมมเสถียรศึก สมเด็จพระ
มหาจักรพรรดิ ได้ข้างเผือกพลาย คนหนึ่ง
พระราชทานนามว่า พระเชษฐโศภิต ๑๐ ปี
ได้ข้างเผือกพลายคนหนึ่ง พระราชทานนามว่า
พระรัตนาคี รุ่งขึ้นใหม่ได้ข้างเผือกพลาย
อีกคนหนึ่ง พระราชทานนามว่า พระแก้วทรงนาค
กษัตริย์ในยี่เกียวกินได้ข้างพงเผือก ทั้ง มารดาและ
บุตรรวมสองคน แต่มีได้พระราชทานนามให้
ปรากฏ ครั้นต่อไปอีกยี่หนึ่ง ได้ข้างพลาย
เผือกอีกสองคน พระราชทานนามว่า พระสุริยะ
กฤษณ์ และพระบรมไกรสร รวมด้วยกันทั้งสิ้น
เป็น ๗ ข้าง เป็นทานมศักดิ์รวย ยิงนัก จัน
บรรดาประชาชนพากันขนานพระบรมนามาภิไธย
ว่า “สมเด็จพระเจ้าข้างเผือก” นั้น.

อันในรัชสมัยของ สมเด็จพระมหาจักร
พรรดิเมื่อครั้งข้าง ๆ อันเกี่ยวกับข้าง อยู่หลาย
ก่อน จึงเห็นควรที่จะนำเอามาเล่าสู่กันฟังเล่นใน
บางตอน ซึ่งเชื่อว่าจะไม่ผิดคนก็ คือครั้ง
หนึ่ง เมื่อสงครามพม่ายุคแรก ในรัชกาลของ
พระองค์ท่านนั้น ทพไทยเสียดหลงกลยุทธพม่า
ล้อมจับเอา พระราชบุตร ทั้งสองของ พระองค์

๑ พระราเมศวรกับพระมหินทร ๒ คน

อายณ์โฆษ

พฤตจิก

ท่านไต่ได้ แต่ว่าพม่ามิได้กระทำร้ายอย่างใด กลับใช้ให้กระต๊อบทวยทั้งสองพระองค์คนเฝ้าขอพระราชทานช้างชำนะจากพระองค์ และพระองค์ก็พระราชทานให้ไปตามความประสงค์ คือคนหนึ่งชื่อว่า พลายนมคงคล อีกคนหนึ่งชื่อว่า พลายนมคงทวย เมื่อกรมช้างพาเอาพลายนามะทั้งสองไปมอบให้แก่พม่าแล้ว ก็ระกลัย แต่ในทันใดนั้น ช้างไทยทั้งสองข้างโดยดลใจมาจากเขตนครเจฉาน ก็ยังรู้จักหวงแหนอิสสระภาพตน ในการที่จะออกไปเป็นพาหนะของพม่า จึงในกระต๊อบนั้น ก็กล้าแกล้งขัดขืนขัดขวางตลอดทุกคืนทุกคืนมิยอมเข้าคอก ซึ่งสำแดงตนเป็นความอหโมยขึ้นคอกและท่ายนั้ คงก้งก้งหนอนท้องลมสละกันละนั้น จนกระทั่งความยอมของพม่าผู้ไว้ความสามารถ ต้องพากัน กระเด็นตกลงมาอย่างไม่มีอันสำ แล้วก็มีหน้า ช้างไต่ได้แสดงคึกคัก ความ เป็นผู้ ขาดุลกรรจ์ ในท่ามกลายเจ้ามิตรทั้งหลายอีกด้วย กล่าวคือทั้งสองพลายนไต่ได้โดยมิเข้าทะเลวงแหงข้างมาผู้คนแตกคายเป็นอลหม่านจนถึงท้องที่พม่า ก็เป็นทนายหาควากลัวขี้หนั ไม่มีพม่าคนใดก็สามารถถากหารายปรายปรามได้ เจ้าเมืองพม่าต้องขอร้องให้หมอมความไทย ซึ่งเป็นผู้พาเอามาส่งนั้น ให้รับพาเอากลืนกันไปยังพระนครโดย

ถ้วน ทั้ง ๆ รักและเสียกายเป็นอย่างยิ่งนั้น ขึ้นประพุดใจเหตุของพงศาวดารของตน มีใช้กันเล่นเพื่อความหรรษาหามิได้ ผู้ใดใครไต่เห็นการแสดกตำนานเสธยา เมื่อพ.ศ. ๒๔๕๔ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเจ้า ภูมิวิรัชกาล ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีขึ้นแล้ว ก็จักไต่เห็นเหตุการณ์เรื่องข้างก่อนที่เล่านี้ เช่นที่กระต๊อบ และก็ยังเกิดความเสียชำน้อย่างซบซึ้ง จนโลมซาตชู้ช่นักเดียวตำนานแสดกให้เห็นหากเช่นเครื่อง วิเคราะห์ถึงความอิสสระภาพของชาติไทยฉันใด! ใครคิดถึงปัญหาสำคัญข้อนี้ ก็จักไม่-way เว้นที่จะขอสงวนเสธยาพระปรีชาสามารถของ พระองค์ท่านนั้น มิได้เลยเป็นแท้จริง.

เมื่อ บจธ สมฤทธิศักดิ์ จุลจักรราช ๑๐๒๐ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๓ (คือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช) ได้ช้างเผือก พงคตหนึ่งพระราชทาน นามว่า พระอินทร์ไธราวรรณวิสุทธิธราชกรณีนี คือไปอีก ๒ ปี ไต่ช้างเผือกพลายอีกคนหนึ่ง พระราชทานนามว่า เจ้าพระยาบรมมคเชนทรลัททันต์. (พลายเผือกเอก). อีก ๓๐ ปีต่อมา ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศบรมมหาราชบุรุษเพทราชา ได้ช้างเผือกพงคตหนึ่ง พระราชทานนามว่า พระอินทร

พ. ศ. ๒๔๘๑

ตำราพระคชลักษณ์

โอราพท คชขัตตินทร วรินทร์เลิศฟ้า เมื่อรุ่ง
 บัใหม่ กรุงกัมพูชาธิปัตถ์ ถวายช้างเผือกพงคน
 หนึ่ง พระราชทานนามว่า พระบรมรัตนากาศ
 ชาตคเชนทรมหัทธันท์ อนันตคุณ วิมลเลิศฟ้า.

แผ่นกินสมเด็จพระสรวเพ็ชร ที่ ๘ ไก่ช้าง
 พลายางสันคนหนึ่ง พระราชทานนามว่า พระ
 บรมไตรจักร คล้องไถ่เมื่อจุลศักราช ๑๐๖๔
 บรมเมษ.

รัชกาล สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓
 (พระบรมโกศ) บัเกาะ อัฐิศกุลศักราช
 ๑๐๘๕ ไก่ช้างเผือกพงคนหนึ่ง พระราชทาน
 นามว่า พระวิเชียรหัตถ์คินทร วรินทร์เลิศฟ้า
 ครั้นคือไปอีก ๗ บั ไก่ช้างพลายางสันคนหนึ่ง
 พระราชทานนามว่า พระบรมนาเคนทร์ ไก่ช้าง
 พลายเนยมี ๓ คนคือ คนหนึ่ง พระราชทาน
 นามว่า พระบรมวิชัย คนหนึ่งพระราชทานนาม
 ว่า พระบรมจักรพาฬ อีกคนหนึ่งพระราชทาน
 นามว่า พระบรมกฤษร เมื่อล่วงไปอีก ๔ บั
 ไก่ช้างพลายเลือกคนหนึ่ง พระราชทานนามว่า
 พระบรมคชลักษณ์ อรรคเชนทร สุประภิชัย
 สัทธินทยามหามงคล วิมลเลิศฟ้า.

ต่อไปจนจกโคกล่าวถึง พระยาช้างแก้วมี

มงคลเมือง อันยังเกิด ขึ้นใน พระราชอาณาจักร
 สยามประเทศ และได้มาสู่พระบรมโพธิสมภาร
 เพือเฉลิม พระบรมราชกฤษฎาภินิหารพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชวงศ์จักรี เป็น
 ศักราชแห่งพมพมหานคร บวรรัตนโกสินทร
 มหิทรายุยาธิบาลภพ นพรัตนราชธานีบรมม
 มหาสถาน ทั้ง ๗ รัชชกาล ซึ่งได้ทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ชื่นรวงพระราชทาน
 นามไว้ นั้น ๆ ว่าคนใดค้งด้วยพระคชลักษณ์
 แห่งพระเทพพงศองค์ใด จะได้มีการแสดง
 ไว้ โดยละเอียดค้งต่อไปนี้.

ตระกูลอิศวรพงศ์.

พลายเผือกทรงงาไขว้ พระราชทานนามว่า
 พระบรมคชลักษณ์ คัคคิสารมปราสาท ชาติ
 รัตกัมพล มงคลสรรพอนันตคุณ ศัรสุนทร
 เลิศฟ้า. (ร.ก. ๑ ที่ ๓).

ตระกูลพรหมพงศ์.

พลายเผือกทรงงาไขว้ พระราชทานนามว่า
 พระบรมเมฆเอกทนต์ วิมลสุประภิชัย สัทธ
 สอนยามหาศักรมงคล วิมลเลิศฟ้า. (ร.ก.
 ที่ ๑).

๑ ร.ก. คือ รัชชกาล

พลายสีประหลาด พระราชทานนามว่า เอกธรรโฆษา มงคลพาหนะนาถ ขรรษา
พระบรมไกรสร ขวรสุประคิษฐ์ อัฐทิศพงศ์ จักรพรรดิ วิเชียรรัตนนาเคนทร์ ชาติ
มงคลาภิเษก เขมหนักัน อนันตคุณ สมบูรณ์ คเชนทรวลัทธินันท์ หิรัญรัตน์พระนคร สุนทร
เลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๑).

พลายเผือกครีเนียม พระราชทานนามว่า พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระยา
พระบรมไกรสร ขวรบุษปัทม สวรรณลักษณา เศวตโฆษา ขวรพาหนะนาถ อิศราขรรคมจักร
มหาศุภมงคล วิมลเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๑). สีสันชัคคโฆส คชคเชนทรวลัทธินาเคนทร์
ในรัชกาลที่ ๒ พระราชทานนามใหม่ว่า พระ เลื่อนผ่องศรีบริสุทธิ เฉลิมมอชญาชัย วิมลมัง
เทพกฤษณ ขวรศรีเศวต อมรเมศวรณมิตร มงคล ขยสกลเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๒).

พลายสีทองแดง พระราชทานนามว่า พระ พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ
บรมฉัททันต์ สุวรรณรัตน์ ศรีศุภลักษณ บาเศวคชชลักษณ ประเสริฐศักดิ์สมบูรณ์ เกิด
อรรคทศชาพงศ์ มงคลเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๑). ตระกูลสารสินธุ์ เผือกผู้พาหนะนาถ อิศรา
วิธราชารัง บัณชาพงศ์ทศพรพิทักษ์ สุวรัถย์
รังสรรค์ ผ่องผิวพรรณผดผาด ศรีไกรลาศ
เลิศชัย เฉลิมพิภพพยุขยา ชันชาเสมามณฑล
มังมมงคลเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๒).

พลายสีทองแดง พระราชทานนามว่า พระ พลายสีทองแดง พระราชทานนามว่า พระ
บรมนาเคนทร์ คเชนทรวลัทธินาเคนทร์ ศรี บรมคชลักษณ ศักกิสุนทรธาดา คชาพงศ์
สุวรรณเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๑).

พลายสีทองแดง พระราชทานนามว่า พระ มงคลคช ยศกมลเลิศเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๓).

พลายสีประหลาดจากเขียว พระราชทานนาม
ว่า พระบรมเอกนันท์ สรรพคุณลักษณ ศักกิ
ทศพงศ์ ณรงค์เลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๑).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ คามพคชาพรณพิทักษ์ สฤษดิ์รัตนมงคล
บาเศวคกฤษณ อิศรประเสริฐศักดิ์ เผือก พลลเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๓).

พ. ศ. ๒๔๓๑

ตำราพระคชลักษณ์

พึงสัประหลาด พระราชทานนามว่า พัง
หงสาสุวรรณ^๑ อนันตคุณวิบุลยลักษณ์เลิศฟ้า.
(ร.ก. ที่ ๓).

พลายสิทธิ์ทองแดง พระราชทานนามว่า พระ
บรมโอบยเรศ สัตรีเยศยอแสง ตามพลแสง
กมลเศศสุย^๑ สักกิมงคลคุณวิบุลยยศ คช
วิลาสลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).

พึงเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
วิมลรัตนกรีน สุธอศรีสรรพางคพิเศษ ทศย
เศศวรโรโณภาส พงศกมลาคันรังสุย^๑ ราช
บุญฤทธิสมาหาร โสภาราชบุพผาล้า มหา
อุคมมมงคล พระยผลวิบุลยประสิทธิ ศรีสันนิ
พรหมนาถ ลักษณ์วิลาสเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๔).

พึงเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
วิสูตรรัตนกรีน โยเกษรศักดิ์ตระกูล สกล
บริษัณบริสุทธิเศวท ศษพิเศษวรรลักษณ์ เฉลิม
ราชศักดิ์สยามโลกยาธิเบษน^๑ ประเมษนมหา
ราชาธิราชบุญ วรกุลบุญฤทธิสมาหาร สรรพ
การศุภโสภณ มงคลคุณประเสริฐเลิศฟ้า.
(ร.ก. ที่ ๔).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ
มหาศรีเศวทวิมลวรรณ ฉัททันตคเชนทรวชาติ

วรราชรัตนกรีนลักษณ์ จทรพิศตรพิสุทธิพงศ
มิ่งมงคลสถนอัสรรพางคไพบุลย์ ประเมษน
นเรนทรสุบรรพิตาสมาหาร สุนทรอารวิธงาม
สยามโลกยภักถ คชนายกนาคินทร หัตถินทร
รัตนรุ่งฟ้า. (ร.ก. ที่ ๔).

พึงเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ
เศวตสุวรรณภาพรณ สรรพางคพิบุลยลักษณ์
เผือกเอกธรรวศุภคม บรมรัตนราชกรีน ยิ่ง
อย่างคิศรีพระนคร สุนทรศุภโสภณ มิ่งมงคล
คชคุณ อุบลยภิรียมารยาท ชาติช้างอุโบสถ
ลักษณ์ปรากฏพรอัมมุล บริษัณบัณฑิต
เนตร โลมเกศกายฉวี ล้วนสิทธิ์ของมั่งแล้ว
เป็นบุญชวีแก้วกานึกพรหมพงศ์ คำวราช
ขารมี สมเด็จพระสยามาธิบิ ประเมษนมหา
ราช วรวิลาสเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๔).

พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
เศวตสุวรรณภาพรณ สรรพสันทิศคุณ สมบุรณ
ลักษณ์นเรศ ทศยเศศวรโรณวิจิตร สยาม
วิจิตรทันนาคินทร ประเมษนทราชธิราชธำรง
กมุทพงศ์จทรพิศตร ประสิทธิศักดิ์สถนอวิเศษ
สุทธเนตรนัชโลมฉวี สีสันกายฉายเฉิด
ดิกลเลิศเฉลิมกรุง อมรมงคลรัตนโกสินทร

๑ ตามหนังสือทำเนียบนามภาค ๑ ไม่มีสร้อย.

อาลัยโฉม

พฤศจิกายน

สยามินทรวิกรมมณาด ธรรมะราชพาหนะ พงศมกลาสนรังสรรค์ อุโบสถพันธพิศุทธพงศ์ เทพ เลิศสวัสดิ์พิพัฒน์ผล มิ่งมงคลวิลาศ สารอักษรจักรพรรดิ พาหนะทันนฤกษินทร์ เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พรมินทรบารมีทาสมนนหาระประสิทธิ์ เลิศม วิชิตสยามภพ ขรรจบเกียรติคุณ อุกฤษ ประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ เศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั พวรรณโกมลพิศมณก สรรพางควิสุทธิจารณู. กุมุทธะกฤษณะกฤษณะกฤษณะ บรมธรรมะกฤษณะ ทาสสมาหาร สุตสมาหารกฤษณะ พาหนะนาถ นฤกษินทร์ ปรมินทรมหาพิชัยยศ อุดม พิเศษมหาพรหมกษัตริย์ มิ่งมงคลกฤษณะรัตน ศรีสวัสดิ์ประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ เศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั กุมุทธะกฤษณะกฤษณะกฤษณะ ทวยะนัทรสกลนั อโรรส สกลนัมงคลกษัตริย์ ธรรมะราชพาหนะ บรม ราชาธิราชอักษร พรหมพงศ์พิเศษ พลกษัตริย์ คชคุณ อุกฤษประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ เศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั อุดมกฤษณะกฤษณะกฤษณะ สมนัโสภณโกมลนัทร สัตว์สุวรรณเศวทวิเศษสรรพ อุโบสถพันธพิศุทธพงศ์ เทพ เลิศสวัสดิ์พิพัฒน์ผล มิ่งมงคลวิลาศ สารอักษรจักรพรรดิ พาหนะทันนฤกษินทร์ เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระศรี เศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั กุมุทธะกฤษณะกฤษณะกฤษณะ สมนัโสภณโกมลนัทร สัตว์สุวรรณเศวทวิเศษสรรพ อุโบสถพันธพิศุทธพงศ์ เทพ เลิศสวัสดิ์พิพัฒน์ผล มิ่งมงคลวิลาศ สารอักษรจักรพรรดิ พาหนะทันนฤกษินทร์ เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ เศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั อุดมกฤษณะกฤษณะกฤษณะ สมนัโสภณโกมลนัทร สัตว์สุวรรณเศวทวิเศษสรรพ อุโบสถพันธพิศุทธพงศ์ เทพ เลิศสวัสดิ์พิพัฒน์ผล มิ่งมงคลวิลาศ สารอักษรจักรพรรดิ พาหนะทันนฤกษินทร์ เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกเอก พระราชทานนามว่า พระ ศรีเศวทรรณกษัตริย์ คเชนทศกัณฐ์นทรสกลนั กุมุทธะกฤษณะกฤษณะกฤษณะ สมนัโสภณโกมลนัทร สัตว์สุวรรณเศวทวิเศษสรรพ อุโบสถพันธพิศุทธพงศ์ เทพ เลิศสวัสดิ์พิพัฒน์ผล มิ่งมงคลวิลาศ สารอักษรจักรพรรดิ พาหนะทันนฤกษินทร์ เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระยศลักษณะ

อัครราชบัณฑิตยสถาน เอกอัครราชบัณฑิตยสถาน ลักษณะเล็กฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).
 ประมุขกรมมหาดเล็กราชสำนัก ประกาศเกณฑ์ราษฎร พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ
 สดายุ เสด็จมาบรรพชาโกสินทรพิศาล มโหฬาร บรมสังฆภัณฑ์ ฌัฏฐวรรณิลจักรี พงศพิศณ
 พรหมคุณ วิบูลย์ลักษณะเล็กฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕). รั้งราช ประเสริฐศักดิ์บริษัทยา อนันตคุณ

พระภิกษุพิศณุพงศ์.

ภิกษุโพธิ์ มงคลยศเล็กฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).

พระเชษฐา พระพรหมราชทานนามว่า พระ พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ
 อินทรโยธิน รัตนนาเคนทร์ ศาสนาพรหมบัณฑิต บรมนาเคนทร์. (ร.ก. ที่ ๓).
 อินทรวิจิตร อนันตคุณ สมบูรณ์เล็กฟ้า. พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ
 (ร.ก. ที่ ๑). ในรัชกาลที่ ๒ พระพรหมราชทาน นาคะพรหม. (ร.ก. ที่ ๓).

นามใหม่ว่า พระอินทรโยธิน วิชาชาตินิกุล พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ
 พิศณุพรหมเชษฐา สยอกทองตากแห่ง บรมกัณหา โยธาลักษณะรั้งสุภะ วิมลพงศ์
 วิมลเกล้ารั้งราช มงคลลักษณะเล็กฟ้า. มงคลคุณ พรหมศาสตร์สายฝน สยอกเล็กฟ้า.
 (ร.ก. ที่ ๓).

พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ บรมนาเคนทร์ ฌัฏฐวรรณิลจักรี บรมนาเคนทร์ พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระบรม
 วงศ์พรหม อนันตคุณ สมบูรณ์เล็กฟ้า. ศุภราช สมมติชาติยศโคตร ๒ กฤษณทรง
 (ร.ก. ที่ ๑). ราชประสาธน์รั้ง สยอกพรหมเชษฐา วรรณ

พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ นิลผกผ่าน สารสวัสดิ์มงคลคุณ สุนทรลักษณะ
 บรมนาเคนทร์ ปวเรนทร์ ๑ คุ้งคฤหา พงศ เล็กฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).
 พิศณุรั้งราช อนันตคุณพรหมศาสตร์ วิลาศ พลายน้อยพระพรหมราชทานนามว่า พระ

๑ ตามหนังสือทำเนียบนามภาค ๑ เขียนว่า “วเรนทร์” แต่คงหมายถึงเหตุอันมีสยามบุรุษ
 เขียนว่า พระบรมนาเคนทร์ นเรนทรคุ้งคฤหา อนันตคุณพรหมศาสตร์ ลักษณะวิลาศ
 เล็กฟ้า.

๒ ตามหนังสือทำเนียบนามภาค ๑ ไม่มีคำว่า “ศษ.”

อายันโฆษ

พฤศจิกายน

บรมนชิสมย^๑ หักศิรทันรื่องฤทธิ พงศพิศณ หาดูหัวเหี้ยม ลักษณเนียมประทุมทันต์ เกลิม
เทเวศร์ วิเศษกฤษณาวรรณ ศุภสุนทร ขวัญพระนกร เกียรติขจรบสกล มิ่งมงคล
สรพาวยวงค์ มหาเสนาณรงค์มิ่งกล อากาล เลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๒).

พรมผลประสิทธิ์ มหิศรราชพาหน คชลักษณ์ พลายสีทองแดง พระราชทานนามว่า พระ
ประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๔).

พลายสินธุ์ พระราชทานนามว่า พระศรี
สกลกฤษณ. (ร.ก.ที่ ๔).

พลายเล็กโต พระราชทานนามว่า พระ
เศวทวรรตราชวงศ์ ปวรังกศุขรัตน์ ลักษณ
สมยวิชัยพิเศษ พิศุทธนครนชิโถมฉว^๑ ศิร
วิศปทุมมบรร สารสุนทรทุขยเศวต พิศณเทเวศร
รังสรรค์ ลักษณภรรณสยสภาร^๑ กเชนทร

ชาติลยชม อุกุมเมโสพล อมรเทพยกล
บันดาลสุ คุสมภารพาหนนาถ จอมุขาราช
ธำรง อาสนอิศวรองค์พงศ์จักรพรรดิ พิศาล
สวัสดิประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก.ที่ ๕).

ดระกุลอักษิณพงศ์คุลลักษณ.

พลายเนียม พระราชทานนามว่า พระ
บรมรัตนนาเคนทร์^๒ คเชนทรธราดรร กำแหง พลายเล็กคำ พระราชทานนามว่า พระ
พิชัยกฤษณลักษณ^๔ นิลนชิคณพงศ์ ดำรงรณ

๑ หนังสือทำเนียบนามภาค ๑ ไม่ปรากฏสร้อย.

๒ ตามหนังสือทำเนียบนามภาค ๑ ไม่มีคำว่า "รัตน."

๓ กับ ๔ หนังสือทำเนียบนามภาค ๑ ไม่ปรากฏสร้อย.

และ ๕ หนังสือทำเนียบนามภาค ๑ เรียก "พระพิไชยกฤษณาวรรณ"

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

ฤทธิ ประสิทธิประสาท มงคลเกษมทร อมร ยกินทร์ คชนาคินทรวิลาศเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).
แมนนำมา มหาศักรัตนรุ่งฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕). พังเผือกโท พระราชทานนามว่า พระศรี

พลายางาแงงาเกี้ยว พระราชทานนามว่า สวัสดิ์เศวตวรรณ สุทธาศิษย์พรหมสกลนพิเศษ
พระเทพสยาม มหาพิณณศวร์ พิเศษสรพ ทุติยเศวตกนิษฐารสังกาศ อคินศรเทวราช
วรลักษณ์ เศวตนิชัทภยเดกทันท์ ประสิทธิ รังสฤษดิ์ ราชบุณฤทธิยารมิกาสมาหาร รัตน
สรพศุภผล เจริญราชวรชนมาบุญกาล คชา คชาธารวรพาหนนถา ยมราชธานีราชอาร
ขาวประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕). วราภิมงคลลักษณ์ สุนทรศักดิ์อิศริยพัฒน์

พลายก่างำพงศณิม พระราชทานนามว่า กรินทร์นเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พระเศวตวรรณ สรรพวิสัยบุคชลักษณ์ กำ พลายเนียม พระราชทานนามว่า พระยม
พงศณิมศักดิ์อิธาร มิ่งมงคลรัตนาส์ จักร ทนตวรรณลักษณ์ นาเคนทรศักดิ์สิงหสรเดช พงศ
พรตวิราชกฤษฏ์ พรหมกพรพลเดช วรค พิเศษทุติยปทุมทันท์ อคินศรสรแสงประสิทธิ์
เนทรนิลสนิท พิศิณิกายถ่องประพัศร์ สาร อุดมฤทธิเอนกคุณวิบุลยสวัสดิ์ เกลิมสยามรัตน
สุนทรบัณฑิตโลมพิเศษ สุทธเศวตสอประสถาน ราโช ศวรบุยาธิปไตยยมอาสน์ คชพาหน
นิลวรรณผ่านเล่ห์นฤมิตร อคินศรแสงเศกสรร นาดสุทวิมล มหันตมงคลเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

ต้องแบบบรรพชาหรัยคช จกกาลก่อนก่อนเคย พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
มี มาเฉลิมศรีพระนคร เอกอัครสยามาธิบ เศวตวิสุทธิเทพา มหาพิณณศวร์ พิเศษสุนทร
กัณทร ประมินทรจุฬาลักษณ์ อุดมมหาภิเรภยศ ศักติภักษิณเอดทันท์ อนันตวิบุลยคุณประสิทธิ์
เกียรติปรากฏบุลยสวัสดิ์ หัสกันรคนประเสริฐ สรรพวงศสนิทพิสุพรรณ อคินศรสรค
เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕). มหันตวรรณ ทุติยเศวตวิสุทธิวิมล พิพัฒน์

พังเผือกโท พระเทพชวรรัตนกรนิ ศุภศรี ศุภผลกลประภักษ์ เจริญราชวรศักดิ์ชชนมา
สกลนเศวต วรเชษฐคุณนิยโลลลักษณ์ เกลิม กาล เกลิมสมภารพาหนะนรินทร์ ประมินทร
ราชศักดิ์สยามวิชิท พงศอัครนิศรมหิศรเดช จอมจุฬาลักษณ์ อรรคมหามหิทธิคุณ อุดม
สุทธเนตรนัธิโลมวิมล มงคลคุณสุนทรกนิทร์ ลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

ประมินทรมหาราชกฤษดา นุพาหนนถา พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ

อาัยณໂໄໄ

พฤษจิก

เสวตสุนทรสวัสดิ์ คชินทรรัตนสมบุรณ์ ศักดิ์
 ทรกุลประทุมศักดิ์ เนทวันฉัตรโสมวิมล สาร
 โสภณเสกนก พิเศษ ทศิยเสวตวรรโณภาส
 ฉัตรินเทวราชรังสรรค์ ชาติประพันธ์กาญจนาภิษฐ์
 ขนเกษมบุญฤทธิลมาคม เกลิมยะมวาชยาม
 จอมเรศศรีเบญจเมธัช พิศาลสวัสดิ์ประเสริฐ
 เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
เศวตวชิรพาหะ ออกลกัณณคชินทร รัตน
กุญชรทักขิเศวต โลมนครนันทมุล เอกทนต์
ทักขินผลักซ์ อธิปัตพงษ์ทองคำรา เทพามหา
พิณเนศวร อคินเทเวศรังสฤษฎิ ประสิทธิผล
ชนมาขยนิยง กำนะคกงเขวจนครศวรค์
พลันมาสู่พระบรม อนุภคภูริรัชกาล คุ
สมภารภบเศร์ พิเศยสิวรพมกค สัตถ์พล
เพยฆล วรรณพระเกยรวิภมัท ทศคิน
ประเสริฐเลิศฟ้า. (ร.ก. ๖).

พลายเผือกโท พระราชทานนามว่า พระ
เศวตच्छเกศนทีลล ๑ ประชาธิปกปฐมนำ

[illegible]

ตระกูลพรหมพงศ์ นามอำนวยพงศ์.
ซึ่งเป็นบุตรของกษัตริย์.

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
คชลักษณ์ อรรคเชนทร์ สุเรนทรฤทธิ
สิทธิสมพงศ์ มงคลเลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๑).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
หัตถ์คืน วรนิทรราชพาหนะ พนขาวกระส่มพวง
สารทงประเสริฐศักดิ์ เกลิมลักษณเลิศฟ้า.
(ร.ก. ที่ ๒).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
นาเคนทร. (ร.ก. ที่ ๒).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม

๑. ราชทินนาม พระยาช้างต้น ในรัตนโกสินทร์ โดยมาก ที่ปรากฏมาแล้ว มักจะแสดงคุณลักษณะไว้อย่างชัดเจน ว่าต้องควยนามอย่างไรในหลักเกณฑ์ของพระคชศาสตร์. แต่พระยาช้างต้น ถ้าเว้นคำว่า “ฉวี่เยี่ยงบุษกรโกลด” (ขั้วสี่แฉ่ง) เสียแล้ว ก็มีได้ปรากฏว่า “พระเศวตสุนทรสวัสดิ์” ของรัชกาลที่ ๕.

พ.ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

โอโยธา รัตนนาเคนทร์ สุเรนทรรักษ์
คชกรังสรรค์ มหันทกคุณภาคุณ สุนทรลักษณ์
เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
นาเคนทร์ คเชนทรเฉลิมเมือง เวียงบุญ
วราฤทธิ์สิทธิคคิก ลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).

พลายสีประหลาด พระราชทานนามว่า
พระยามงคลหัตถีณ คชินทรสถิตขมย กัม
พูชพ่ายภินหาร สู่สมภารสมโพธิ อโยธยา
พาหนะนาถ วิลาชลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๓).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
ไกรสร ฤทธชราคิอำนาจพงศ์ มงคลคช
ยคธมนต์ มหันทกคุณ วิบุลยลักษณ์เลิศฟ้า.
(ร.ก. ที่ ๓).

พลายกระ พระราชทานนามว่า พระบรม
คชรัตน์ เถกวิจิตรพัชรกำพลพรณ สรรพพงศ์
สร้างสกลวยอำนาจพงศ์ พาหนทวงสมบัติ
เทวศรี วิเศษลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๔).

พลายสีประหลาด พระราชทานนามว่า
พระมหารัทธิพรณคชพงศ์ ทวงสุระเทววิเศษ

คคิก สกนอลักษณ์เลิศชัย ขจรบริจิธรรมราช
คเชนทรชาคิอุบลมาลี วรณวลสถิตขมย
วิสุทธิพงศ์พรพิศกร รัตนพาหนะนาถ ควรง
ราชกฤษณากนิหาร สมภารสุคัพระยามมี เฉลิม
ศรีอมรโกสินทร์ องค์พระสยามินทรพ้าหล้า
ปรมินทรมหาราชยพิกร สฤทธิพรยผลกล
ประจักษ์ วรลักษณ์เลิศฟ้า. (ร.ก. ที่ ๕).

ในรัชกาลที่ ๓ มีช้างอัศจรรย์อยู่ข้างหนึ่ง
เกือกเป็นช้างกำธรรมา ลาวคนใช้ของ
เจ้าพระยามนครราชสีมาใช้บรรทุกข้าวและปลาร้า
ไปเที่ยวค้าขายตามต่างจังหวัด แต่ต่อมา
ภายหลังลอบออกป่วนภูฏาเป็นพลายเล็ก. ส
ภายหลังไปชาวอย่างโสมพัทธ์ แต่ชนและคากัย
ทางค้าอยู่ตามเดิม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานนามให้เป็นพิเศษกว่าพระยาช้างคัน
ทั้งหลาย คือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
สงเคราะห์เขาใน ลักษณะ พระคชพงศ์ ของ พระ
เทพเป็นเจ้าโค ถึงสามพระองค์ ซึ่งไม่เคย
ปรากฏมีตัวอย่างมาก่อน นามเดิมดังนี้:
“พระยามงคลนาคินทร์ อินทรโอวาวรรณ”

๑ ทศมหาเบญจธำมัสยามบุทโธ เขียนว่า พระยามงคลหัตถีณ คชินทรสถิตขมย
กัมพูชพ่ายภินหาร สู่สมภารสมโพธิ อโยธยาพาหนะนาถ วรลาชลักษณ์เลิศฟ้า. ถูกเพราะค.

๒ ตามหนังสือทำเนียบนาม ภาค ๑ ว่า “พระณวลสถิตขมย”

อายันโมษ

พฤศจิกายน

พระนริศซึ่งประเสริฐเลิศกว่า กมลเครื่องสอยก็
อิศริวงษ์ จักรกฤษณราชวังสระปทุมมา
มหาวิมาดาณ วิมลลักษณเลิศฟ้า."

ทศมัยบรรพตกระษัตริย์ โคกกล่าวถึงนาง
พระยาช้าง ๒ ตนของรัชกาลที่ ๔ ว่าเป็น
พงศ์เอกเอกทั้งคู่ คือคนหนึ่ง พระศรี
วรราช กรมการเมืองบิโสธรแห่งนครจำปาศักดิ์
คล้องได้ ทักทายเขาแก้ว ในขณะมาชะยา
แขวง ระแวก เรียบกันว่า "นางพระยา
เขาแก้ว" ทรงกระโ้วว่าพระราชทานนามว่า
"พระเศวตวิโรคน" ภายอีกคนหนึ่ง กรม
ช้างคล้องได้ ทักทายบ้านนา แขวงเมืองนคร
นายก เรียบกันว่า "นางพระยาบ้านเมืองนคร
นายก" ทรงกระโ้วว่าพระราชทานนามว่า
"พระเศวตวิโรคน" แต่ นางพระยา
ทั้งสองคน ก็ลมหเสียก่อน จึงยังมีทระโค ชน
รวาง. ทศมัยบรรพตกระษัตริย์ชมกันว่า
นางพระยาทั้งสองคน มีความงามเทียมดัง
พระยาเศวตกฤษณราช ๒ ตน
สิ่งทักทายทักไปอยู่ในปลายัน ก็คือ
ปริมาณจำนวนพระยาช้างแก้ว ซึ่งได้บังเกิดมา
สู่พระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่
ปฐมรัชสมัยจนถึงในรัชสมัยปัจจุบันนี้ ได้ถึง
๗๒ ช้างแล้ว ทั้งนี้ย่อมแสดงว่า พระบรมราช

บุญญาธิการของพระมหากษัตริย์เจ้าในพระราช
วงศ์จักรีนั้นมากมายเพียงใด วิญญูชนผู้เลื่อม
ใสในพระบรมราชศุภมิตร ย่อมจักได้รู้เห็นอยู่
เป็นตระหนัก และยอมรับด้วยความศรัทธา
ว่าเป็นสิ่งทักทายทักพระบรมราช

ในคราวจำนวนพระยาช้างทั้ง ๗๒ นั้น ได้
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระ
ราชพิธีสมโภช ชน รววง พระราชทานนามเป็น
พระยาช้างคันแล้ว ประมาณ ๖๑ ช้าง ส่วน
ที่นอกไปจากที่กล่าวมานี้ไว้ในที่นี้ ได้ลมหเสีย
ก่อนบ้าง และทักทายเหตุอื่น ๆ บ้าง ประมาณ
ว่าอยู่ในราวสัก ๑๐ ช้างเศษเท่านั้น
อนึ่งในพระคชศาสตร์แสดงความเป็นสิริมงคล
ผู้ได้ช้างแก้วมีมงคลเมือง และความอภัยมงคล
แก่ผู้ได้ ช้างไทย ไว้ อย่างใด จักได้นำเอา
แสดงไว้ดังต่อไปนี้.
ช้างคนใด ต้องทักทายลักษณะ เป็นอิศวรพงศ์
จักจำเริญด้วยทวีปศุภผลนามบริวารยศ และระ
ประกอบด้วยอำนาจศานา.
ช้างคนใด ต้องทักทายลักษณะ เป็นพรหมพงศ์
จักมีอายุวัฒนาการ และระบังเกิดวิทายสมยศักดิ์
โดยแพร่หลาย.
ช้างคนใด ต้องทักทาย ลักษณะ เป็นพิศณุพงศ์
จักจำเริญด้วยผลาภิคุณ อันมีวิญญูท้าวเกล้า

พ. ศ. ๒๔๗๑

ตำราพระคชลักษณ์

ปลา ขมิ้นแดงคว้นน้ำฝนน้ำเย็นกัน.

ช้างตนใดต้องทัวลัษณะ เป็นอันพึงศ
ศุภลักษณ์ ท่านว่าพอเป็นสัณฐานปานกลาง
แล.

ช้างตนใดต้องทัวลัษณะ ปาลักษณ์,
ทูลักษณ์, และลหุโทษทั้ง ๓ ประการไซ้

ท่านเป็ยบเล็ม่อน เพลงภาพ สุมไว้ ในทรวงอก
ย่อมเร้าร้อน วิปริตต่าง ๆ กุลบุตร ผู้ปรารถนา
จักเล่าเรียนตำราพระคชศาสตร์เพื่อ เป็นศิลาปัก
ไปภายภาคหน้า จึงพึงชมทราวดังชาติและ
ตระกูลแห่งรูปกายของช้างสาวทั้งหลาย อัน
ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ในนี้.

อันอุบัตินาติ แห่งพระยาช้างแก้วมิ่งมงคลเมือง ซึ่งปรากฏมาแล้วแต่อดีตกาล
และในปัจจุบันนี้ก็ดี ต่างคนต่างทรงคุณธิคุณผลาธิการด้วยประการอันใด ก็ขอ
ความสิริสวัสดิพิพัฒนามงคลนั้น จดลประสพ แต่สยามรัฐราชสีมา อาณาจักร
พร้อมด้วยความสฤณคสิทิสสมบูรณ์ณันนั้น เทอญ.

อายัณโฆน

รวบรวม

สิ่งที่ชนะความชั่วก็คือความดี, ทำใจการหักโหมไม่.

สาลักษณ์

ยาอายุวัฒนะ

ชาวบอสตันเผ่าตะกอก
ผู้มีอายุอย่างน้อย
อย่างมากมีอายุ
รวมเผ่าตะกอกสิบนาย
กล่าวอายุยืนว่าไม่ยาก
ครบสิบข้อบอกไว้

แห่ง ส. ป. อเมริกา
เพื่งครบร้อยปีพอดี
ลุ่มยี่สิบหนอ
บรรยายแก้หนังสือข่าว
หากประพศุติวัตรได้
อยู่ได้ร้อยหน้า ช่างนา

๑ โยสบาย

โยสบายช่วยให้
กายเจ็บแต่โยสบาย
โยสบายดุคกายสลวย
กายชืดโยสบายให้

สบายกาย
ช่วยได้
รับโรค เร็วแล
แรงรัฐวังมรณ

๒ ทำงานมาก ๆ

สักรหน้าท่ว
งานมากชีวิตนทรย์
อ้อมแรงอ่อนแรงมี
แรงเกิดเพราะแรงให้

จงดี
มากได้
แต่หมด แรงลง
เสพได้นิทรชาติ

๓ อย่าเดือดร้อนรำคาญ

อย่ามแต่เดือดร้อน
จิตตจักได้ชนบาน
แกงกวัดกินจาน
ดีเดือดเลือดเผาไหม้

รำคาญ
อยู่ได้
ข้าวอีก ได้ฤ ?
เร่งให้ตายเขว

๔ กินข้าวบ้าน

หมวดเต้าเขากะต่ายตั้ง
รสมากหลาก^ขเลียงบ่อ
ข้าวบ้านรสน้อยหน้อย
มีแต่คุณโทษไว้

โตะอร่อย จริงแล
บ่มไข่
อร่อยมาก เหมือนกัน
สุชาติส้มเสมอ

๕ เป็นคนเลียงง่าย

บ้ำเรอตนแต่น้อย
กินง่ายหลับง่ายจัก
ติดชินหมดสิ้นสัก
อยู่ที่ไหนนั่น^ขเพียง

ควรนัก
ง่าย^ขเลียง
แต่ส่วน สดวกตาย
อยู่บ้านบานใจ

๖ ออกแรงมาก (เอ็กเซอร์ไซส์)

เอ็กเซอร์ไซส์ไป^ขทิ้งเพื่อ
วันแต่งงาน^ขแห่งออาบ
อาศรัยกีฬาทาบ
สนุกเห็นขมิให้แคล้ว

สุขภาพ บำเพ็ญ
มากแล้ว
เชิงเล่น สนุกแล
คลาสทั้งเอ็กเซอร์ไซส์

๗ ใจเย็น

สำรวมใจไป^ขเร้าร้อน
เจ็ก^ขต้นไฟให้สำ—
ผ่าว ๆ เป่าประโชชน์ทำ
กิจยังยากยิ่ง^ขกู้

เกินจำ เป็นแล
เหนียกรู้
โทษร่าง ทยพอ
เก่งด้วยใจเย็น

๙ ยังสนุกในชีวิต

ยังเห็นสนุกด้วย
ไม่เบื่อโลกไม่เห็น
งานและเล่นบำเพ็ญ
หน้มแก้แท้ไม่แคล้ว

ความเป็น อยู่หอ
'แก้แล้ว'
เป็นนิตย์
คลาสม้วยด้วยกัน

๙ มัชฌิมาธิในสิ่งทั้งปวง

สรรพสิ่งสองเสพย์ให้
จ่ายมากทรัพย์ร่อยหรอ
กินมากธาตุก็ บ
กามมากแรงชะราเม้น

เพียงพอ ดีเทอญ
กันแค่น
ปรกติ
โรคเร้าเมามรณ

๑๐ นอนคืนละมาก ๆ

นอนหัวค่ำตื่นเช้า
ในธุระการงาน
นอนมากซ่อมประสาร
งานกับนอนแบ่งไว้

เอาการ
มากได้
กายสีก หรอแล
ชอบใช้วันคืน

อวสาน

อายุยืนได้ด้วยวัตร
คนเพื่อตนบับัด
เตือนญาติมิตรถนัด
เผื่อจะพากันได้

ปฏิบัติ สิบเทอญ
พยาธิไว้
ทนครอบ— ครวัเทอญ
ร่วมร่อยเลณนำ

ดร/ทพ.

เรียนเรื่องรัก

—๐๐๐๐๐—

ประมาณ ๒๐ นาทีเศษ ขำพเจ้าถึง
โชติธรรมณีย์ และมีความประหลาดใจอย่างยิ่ง
ที่แลเห็น เสียงม กลองเก่า ของข้าพเจ้านั่งอยู่
ที่โต๊ะกลางแจ้งผู้เดียว บนโต๊ะตรงหน้า
ยอนหันขวบไปแล้ว ก่อนขอก ทั้งยืน อยู่
กับขอกโชติฯ เขานั่งคาบมือ คอตก ท่วงที
กำลังนึก ถึงอะไร คืออะไร ทางไกล จาก การ
เห็น ว่า แลคนศรี เจ้าแค้น ที่ กำลัง ยืนแสง อยู่
ไกลตัว ทำทางของเขาคนมองก็ออกันก็ไม่ไ้
ว่า เขากำลังทำ ถ้าข้าพเจ้าเห็นคนนอนกันเหล่า
หรือมาจนเป็นคนแค่เพียงครึ่งเดียว ข้าพเจ้า
คงไม่ต้องประหลาดใจ หรือเขาเป็นกิ้งกวดเลย
เพราะเป็นสิ่งที่เหตวิสามัญ แต่ลำห้วยเสียงม
เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เสียงมเป็นชายหนุ่มชื่อนี้ก็
เราท่านเรียกกันว่า “เก็กกี” ไม่ชอบการ
กินเหล้า เล่นขลุ่ยเล็ก เทยวกลางคืน หรือ
ชุกชวนอย่างชายหนุ่มทุกคนอื่น ๆ เวลาว่าง
ของเสียงม หมกเปลือง ไปกับการศึกษาวิชา
กฎหมาย ทั้ง ๆ ที่ ไ้เป็น เนติบัณฑิต มา แล้ว
บเคีย เพราะฉะนั้นเมื่อข้าพเจ้าแลเห็นเขามา
นั่งกินเหล้า อยู่ในสถาน อัน สุกครนเครง เช่น

รมณีย์ และมีอาการเมาด้วยเช่นนี้ ข้าพเจ้า
ก็ต้องยังเกิดความ อิศรรยาศาด้วย กับเมื่อเห็น
แมวลงเล่นน้ำ ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเก็บไปหา
ก็พอกเขาแลเห็นและตะโกนเรียก ข้าพเจ้า
ทอดตัวลง นั่ง ที่ เก้าอี้ ตรงกันข้าม พลาญ พิศุ
สหาย “เก็กกี” ของข้าพเจ้า เขาเปลี่ยนแปลง
ไปมาก เขาเคยเป็นคนผ่องใสกระชุ่มกระชวย
และแต่งตัวเรียบร้อยสวยสออยู่เป็นนิตย์ แต่
รูปร่างที่ข้าพเจ้าเห็นวันนี้ตรงกันข้าม หน้าเขา
ซีดเป็นมันคล้ำไปด้วยเหงื่อ คาโรย แสงเงา
ของคนมาหลายคน สมที่เคยหัวเราะไม่แตก
เส้นก็ปรกตมาข้างหู เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว
ยับเยิน แสดงความไม่เอาใจใส่ของเจ้าของ
สีหน้ายังให้เห็นว่ากำลังมีความระทมทุกข์อย่าง
มหันต์ ข้าพเจ้ายังเกิดความตกใจเป็นอย่างยิ่ง
“เอ๊ะ, เสียงม !” ข้าพเจ้าถามด้วยความ
คนกัน “นแปลกว่าอะไรกัน ทำไม เก็ก
เก็กร้ายอะไรขึ้นหรือ ?”
เสียงมหัวเราะแห้ง ๆ เอามือ แลยผม คล้าย
กับกำลังพยายามบังคับสติสัมปชัญญะ แล้วตอบ
ก็กลืนเสียงที่เล่น ๆ ว่า

“เปล่า! กัน.....^๑ นึกอยาก สก^๒
ขึ้นมายัง ”

เสียงมหัวเราะอีก แต่แค้น ๆ อย่างเดิม

“แกยก็ไม่มีกเลยเพอนเฮ้ย” ข้าพเจ้า

ปดอย “สีหน้าแกยถอยโทนโทว่าไม่สบายใจ
มีใครตายหรือ?”

“เปล่า! ยังไม่ตาย” เขาพกลอย ๆ
สีหน้าขมกทันที “แต่คงไม่ช้า”

“เฮ้! ใครเล่า?” ข้าพเจ้าร้องกัง

เสียงมวางหน้าเลยพุกอ้อย ๆ ว่า “กันเอง”

“แล้วกัน เสียงม” ข้าพเจ้าพุกด้วย

ความฉงน “แกระเป็นยักะมึง”

พจนันคำว่า

“ถูกทีเดียว เพอนรัก กันกำลังจะเป็นยัก”

“แกกินเหล้า” ข้าพเจ้าว่า “แล้ว
เมาด้วย”

“กินกินเหล้า” เขาตอบ “และเมามา
ห้าหกวันแล้ว”

“แปลว่าอะไรกัน?”

“แปลว่า” เสียงมหัวเราะแต่ัน ๆ แล้ว
รินเหล้าลงในแก้ว “กันต้องการเมานะซี
เพอนอยาก ”

“นั่นนะ, เสียงม ถ้าแกมเรื่องทกชรอน
อะไร ควมเล่าให้กันฟังดีกว่า หรือไม่มันัก
ควมให้กันพาแกไปส่งบ้าน เพราะแกกินเหล้า
เขาไปตักค้อนชวคคนเดียวเช่นคองมาเย็นแน่”

“ข้อร้ายที่สุดก็คือ กันไม่มา ขางวัน
กันกินคองชวค แต่ก็ไม่อาจทำให้กันล้ม...”

เขาส่ายหน้าก้วยความขมขื่นอย่างสาหัส “ผี!
ใครว่า กันเหล้าแล้วล้มควมทกช โทท
ทงสัน ”

“เล่าให้กันฟังเถะนะ” ข้าพเจ้าวอน

“แกระรู้ ไ้หรือ ขางที่กันอาจช่วยแกได้ยัก
ก็เย็นไ้”

“ไม่มีใครอาจช่วยกันไ้” เขาพกลอย

เสียงมแหงนคอบ ยกแก้วเหล้าชนควค แล้ว ทอคชาลย “ต่อให้ทวทากก็เหลว แต่เอาเถะ

พ. ศ. ๒๔๗๑

เรียนเรื่องรัก

เราเป็นเพื่อนรักใคร่กันมาก กันจะขยายให้ฟังเพียงไร”

พอเป็นเค้า แกเคยอ่านเรื่อง ‘เวมิวีก’ ของแมร์คอว์ลด์ทมิผู้แปลให้ชื่อเป็นไทยว่า ‘แอ็บแซ่งซ์’ หรือเปล่า”

“เคย ยังจำเรื่องได้ก็ เพราะออกจะจ๊อบมาก”

“นั่นแหละ เวลานั้นกำลังมีขบขันเป็นทวีกำลังของโยเวผู้โชคร้ายอย่างระบ่ำที่สุด”

“อ้อ! อ้อ!” ข้าพเจ้าลืมคาโพล “เกือบกับผู้หญิงละซี”

“อะไรเสียอีก” เขาพูดอย่างแค่น ๆ “ก็เรื่องแม่โลมงาม ซึ่งแม่แต่พระอินทร์ ก็ยังไม่พ้นต้องเกิดก่อน”

“ยกโฮ! เท่านั้นเอง” ข้าพเจ้ากลืนหัวเราะไว้ไม่อยู่

“ข้าไปไ้” ข้าพเจ้าพูดต่อ “ถ้าเป็นเรื่องผู้หญิง แกก็ควรจะหัวเราะ และเลิกพยายาม ทำคนให้ เขินขำโดยกิน อัยเหล้านั้นเข้าไปจนเกินต้องการ หรือมันไม่อยากเป็นผู้เป็นคน เรื่องผู้หญิงนั้น พันธมัยที่จะมาชักอกชักหัวเสียแล้ว เป็นเรื่องสำหรับเล่นที่โรงละครตลอดเกิด ๆ เท่านั้น”

“แต่กันผ่นความรู้สึกอันจริงใจไปไม่ได้” เขาพูดเสียงแข็ง “แต่ไม่รู้ว่ากันรักเจ้าหล่อน

“โรคของแกนะ กันอาจรักษาให้หายได้ อย่างปลิดทิ้ง”

“เย็นใจไม่ได้ แกจะให้กันทำอะไร?”

“หาผู้หญิงอื่นรักเสียใหม่ ก็สิ้นเรื่องกันจนไป”

“ในชีวิตของกัน” เขาพูดอย่างหนักแน่น

“จะไม่รักผู้หญิงอื่นอีกเป็นอันขาด”

ข้าพเจ้าอดหัวเราะไม่ได้ เลยปล่อยเสียงกักใหญ่

“เส่งม แกมันโง่ใหญ่เสียแล้ว แกพูดอย่างพระเอกในเรื่องละคร แกควรรู้ว่าชีวิตจริง ๆ ไม่ใช่เช่นนั้นเลย กันไม่เห็น

เหตว่่า ทำไมแกจะรักคนอื่นไม่ได้ แกคิดผิดมากที่รักเพราะหล่อนเป็นแม่นั้นแม่น แก

ควรรักเพราะเหตุที่หล่อนเป็นผู้หญิง เมื่อแกระคางหมางใจกัน แกก็จะได้นไปหาคนอื่น

เปรียบเหมือนการกลาพอนตร์ แกไม่ได้ตั้งใจอย่างแน่วแน่มิใช่หรือว่่า ต้องโรงนั้นหรือ

โรงนี้แห่งเดียว แกก็จะรู้ ความจริง เมื่อโรงนั้นหรือ หรือว่ากาญเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง

แกก็เปลี่ยน มากโรง นี้โดยไม่ได้ตั้งใจเสียออกเสียดังกิมจะเป็นยหรือตาย และแกก็ไ้

วัย ความเพิกเพิก ใน ทำนอง เดียวกัน หมก

ช. ทรัพย์สาร

พฤศจิกายน

ทุกโร”

“ผู้หญิงกับภาพยนตร์รักกัน” เสียงมเล็ก
“แกระเขาไปเปรียบเช่นนั้นจะไ้ที่ไหน อีก
ประการหนึ่ง กันแน่ใจว่าในโลกนี้ไม่มีหญิงใด
ที่สวย และน่ารักเหมือนแม่สาวองค์ของกัน”

“กันเองไม่เคยเห็น แม่สาวองค์ ของแ
ข้าพเจ้าพวกกลางม “แต่กันอาจทำพณันไ้
ว่า มีผู้หญิงอื่นอีกเป็นอันมากที่.....ถ้า
ไม่สวยกว่าแม่สาวองค์ของแ.....ก็ไม่ว
กว่าเลย ขอให้แกระใจใส่ในหล่อนจริง ๆ
เท่านั้น”

“ไม่มีประโยชน์กอดเพื่อนอ่ย” เขาพ
ยกเหลาขนม “ที่แกระยื่นหัวกันไ้ลมหล่อน
กันลมหล่อนไม่ไ้เป็นอันขาด และจะรักใคร
อื่นก็ไม่ไ้ หัวใจกันแตกสลายเพราะหล่อน
เสียแล้ว”

“ของที่แตกไ้ในโลกนี้ ก็แค่จำพวก
ชามกับเปลือกไข่ หัวใจหาอาจแตกไ้ ไม่ เสีย
เวลาที่จะหลอกตัวเองเช่นนั้น ขอให้รอพอแ
รู้จักโลก รู้จักผู้หญิงอีกสักสี่ห้าปี แล้ว
แกระต้องหัวเราะทองแข็ง เมื่อนกถึงเรือน
ขอให้รอไปเท่านั้น ไม่มีอะไรไ้ที่ระรักษารอค
รักไ้สันตึกเหมือนกันเวลาที่ล่วงไป”

“ที่เกพุกเช่นนี้” เสียงมว่า “อาจเป็น

เพราะ แกระยังไม่เคยรัก ผู้หญิง อย่างที่กันรักแม่
สาวองค์ แกระไม่รู้ว่ความรัก และความ
รู้สึกของกันสำคัญและลึกซึ้งปานไร”

“การที่กันพูดอย่างไ้ไ้พุกแล้ว ก็เพราะ
กันเองไ้เคย ประสบ เหตุการณ์ อย่างเดียวกับ
แกระแล้ว กันเคยรู้สึกเป็นยาหลังถึงกันก็
จะฆ่าใครต่อใคร ตลอดจนตัวกันเองมาแล้ว
กันเคยสาปสาปผู้หญิง.....”

“เป็นไปไม่ไ้” เสียงมชักขึ้น “กันเห็น
แกระเที่ยวรักผู้หญิงออกทั่วสารทิศ ไม่เห็นแกระ
เกลียดผู้หญิงสักนิด”

“ฟังไ้ตลอดก่อนซี” ชนคันกันรู้สึก
อย่างแกระเคยวัน ครั้นต่อมากันก็ไ้คิด เวลา
กันหวล คิดถึงความผิด ของกันใน ครั้งโน้นยัง
นึกขึ้นไม่หาย เอ็กซบเหวี่ยงช้อนไ้กัน
รู้จักโลก และเมื่อกันรู้จักโลก กันก็รู้จัก
ผู้หญิง”

“แต่แกระงไม่มีเรื่องเจ๊ซ้ออะไรนักหนา”

“ถ้าแกระฟังกันแล้ว แกระรู้สึกว่ หล่อน
ทำกันเจ๊ซ้อพอเพียงไร แต่แกระต้องการฟัง
อะไร?”

เสียงมยกเหลาขนมแล้วว่ “เล่าไปเถิด”

“กันจะเล่าอ่ย ๆ” ข้าพเจ้าเริ่ม “และ
จะขอวันไม่แสดงข้อจริงของหล่อน จะสมมุติ

พ. ศ. ๒๔๗๑

เรียนเรื่องรัก

นามเจ้าหล่อนในทันว่าแม่วิลัย เพราะหล่อน
เป็นผู้ที่งามสรรพจริง แม่วิลัยก็ยกขึ้นเพื่อน
เล่นรักใคร่ซอซพอกันมาแต่เยาว์ ด้วยยานยิกา
มารดาของหล่อนและของกันอยู่ติดกัน ครั้น
ต่างโตขึ้นเป็นหนุ่มสาว ความรักกันมีศรีสหาย
ก็กลายเป็นความเสน่หาตาม โลภียวิสัย เรา
พรอภพว่าพรอภพความรักซึ่งยังมีใน
กันและกัน สาขาลความซอซตรงต่อกันชั่ว
กาลยาวนาน ทั้งสัถย์ว่าจะไม่ยอมให้สิ่งไร
มาชักขวางความรักของเรา ถ้าไม่ได้กันก็
ปรารถนาจะไม่ซอซเป็นมนุษย์ และอะไร
ต่ออะไรประเภทนอกคอกวนใจไม่ได้วัน ซึ่งแ
คงร้อยแล้ว จึงไม่เป็นประโยชน์ ทักกันต้อง
แรงให้ถวิลวัน คงเป็นความจริงแต่ว่าเวลานั้น
เราต่างรักกันอย่างลึกซึ้ง และคำนึงสัญญา
ของเรากองบรรลุลความสำเริง ถ้ากันไม่เกิดความรัก
จำเริญ ต้อง จาก หล่อน ไปเสีย เกือบ สองปี ใน
ภายหลัง

ผู้ใหญ่วางฝ่ายกันและ เจ้าหล่อนก็ทราบ
ว่าเราซอซกัน แต่จะซอซพอกันฉันใด ไม่สู้
เอาใจใส่นัก เพราะประการหนึ่งกึ่งพึ่งสำเร็จ
การเล่าเรียน ยังไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง กับ
อีกประการหนึ่ง ความสนิทสนมรักใคร่อันมี
มานาน ระหว่างครอบครัวทำให้ฐานะของเรา

กลายเป็นพี่น้องกันมากกว่าคนอื่น กันจะ
เข้าออกนอกในในบ้านหล่อน หรือจะกินจะนอน
อย่างไร ไม่มีใครเอาใจใส่ ทั้งผู้ใหญ่ฝ่ายกัน
และเจ้าหล่อน ยังมีกระนั้น อยู่เสมอว่าเราเป็น
เด็ก ๆ เล็ก ๆ เหมือนอย่างแต่ก่อน

กันได้งานรับราชการอยู่กรุงเทพ ฯ ไม่ทัน
ได้ค่อย ก็ถูกย้ายไปประจำตำแหน่งอื่น
เป็น หลัก ดาน ยิง หัวเมือง โกล ชาวย พระราช
อาณาเขต กันไม่มีทางเลือกนอกจากเตรียมตัว
ไป และคิดพิลาจำหัวใจของกัน เรากอดคอ
กันร้องไห้อาลัยรักเสียนักหนา สดแล้ว
สลดเล่า ทั้งสองฝ่ายใน อันที่ จะ ซอซตรง ต่อกัน
ทั้งกายและใจ ให้ของกัน ให้รูปกัน ให้สม
กัน ส่วนแต่กระระระถูกที่จะผูกใจให้ร้องอยู่
กับกันชั่ววันชั่วคืน ครั้นถึงเวลากำหนด กันก็
ออกเคียวทางไปรับตำแหน่งหน้าที่ มิได้เคลือบ
นึกถึงการที่จะให้ผู้ใหญ่ผู้ซอซมานั้นหมายแม่วิลัย
ไว้ มันใจว่าอย่างไรก็ยังไม่ไปไหนเสีย ด้วย

แม่วิลัย มิได้เคย เอาแขน อัน นวล และ อ่อนนุ่ม
กระหวัดคอ กัน กระซิบ นัยด้วยรอย ด้วยพินหน
คอกหรือว่าในชีวิตนี้ ออกกับชีวิตหน้า ๆ จะ ไม่
ซอซยอมเป็นคอกกับชายอื่นเป็นอันขาด นอกจาก
กันผู้เป็นซอซชีวิตของหล่อนผู้เดียว เมื่อผู้หญิง
รักอย่างนี้แล้ว จะต้องระแวงอะไรอีก กันบอก

ข. ทรีพีลาร์

พฤศจิกายน

กับหล่อนว่า เมื่อไปอยู่เรื่อยเรื่อยแล้วสักครู่
หรือหนึ่ง จะกลับลงมาจัดการข้อทำงาน
สมัคร

ในระหว่างหกเดือนแรก กันได้รับ
จดหมายของหล่อนทุกเที่ยวแล้ว ว่าพรรณถึง
ความรัก และ ความ คิดถึง อัน ใหญ่ ยิ่ง อย่าง
ยากยาว ละท้ายมักแถมว่าหล่อนจะคงหน้า
รักษาความซื่อสัตย์ต่อกันไว้ ให้ผ่องแผ้ว ใน
ระยะ หกเดือน ที่สอง จดหมาย ของ หล่อน ห่าง
ออกไป และข้อความสั้นเข้า ละท้ายมัก
ออกตัวว่าไม่ใคร่ว่าง เมื่อกันจากไปได้ครู่
ก็ยิ่งหาอาลาถกลับไปยังกันได้ ไม่ เพราะประจวบ
กับต้องเตรียมการรับเสด็จ มังงานการที่จะต้อง
ทำอยู่เต็มมือ เป็นอันว่ากว่ากันจะมีโอกาสลา
ไปบ้านได้ ก็อยู่ในราวปลายปีที่สอง ระหว่าง
หกเดือน ที่สามนั้นได้ รับจดหมายของหล่อนห่าง
และสั้นอย่างผิดสังเกต ด้วยคำที่แห้ง ๆ

ไม่ขยับใจอย่างแต่ก่อน แต่กันก็ยังไม่นึกเลี้ยว
อย่างไร ใจอย่างที่เราว่าความรักทำให้
ตายอด จนกระทั่งได้ รับจดหมายของหล่อน
ฉบับหนึ่งว่า ยินดีมาขอยืมมาทนายทนายจะ
ส่งขอหล่อน ผู้ใหญ่ของหล่อนก็ทำทางจะ
ไม่สู้รังเกียจ แต่หล่อนบอกอย่างไรเสียก็
ไม่ยอม กันได้ทราบดีว่ามีข้าศึกมาทักเตือนเช่นนั้น

จดหมายจากกันไปยังเจ้าหล่อน แต่อย่างไร
ก็ ยังไม่สู้วิตกอะไรนัก เพราะยังมีใจใน
ความซื่อตรงของแม่วิลัยอยู่ ล่วงมาได้อีก

ประมาณ ๓ - ๔ เดือน กันได้ รับจดหมาย
ของแม่วิลัยพุดอ้อมแถมว่า ผู้ใหญ่จะยังคงให้
หล่อนแต่งงานกับชายผู้นั้น หล่อนไม่ทราบว่าจะ
ทำประการใด เพราะบิดามารดาก็มีพระคุณ
และอะไรต่ออะไร ซึ่งเราเคยเห็นอย่างมาแล้ว
แต่ก่อนในเรื่องละคร จดหมายฉบับนั้นจบลง
ด้วยว่า ไม่พูดให้ชัดว่าหล่อน จะตกลงปลงใจ
ด้วยหรือไม่ กันเริ่มรู้สึกตกใจขึ้นทันที จึง
รีบเขียน จดหมาย ถึง คุณพ่อ คุณแม่ ของ กัน
ฉบับหนึ่ง บอกว่าได้ข่าว ว่ามีผู้ชาย จะมาส่งขอ
แม่วิลัย ขอให้ท่านจัดการขอแม่วิลัยให้กันเสีย
โดยเร็ว เพราะแม่วิลัยกับกันรักใคร่กันมา
นานแล้ว และเขียนถึงเพื่อนฉบับหนึ่งขอทราบ
เรื่องที่มีผู้ชายมาทักเตือนแม่วิลัยโดยตลอด พออีก
สองเที่ยวแล้ว ได้ รับจดหมายจากบ้านว่า จะ
ส่งขอให้ตามต้องการไม่ได้ เพราะมีชายผู้นั้นมา
ส่งขอและแม่วิลัยมาสามเดือนเศษแล้ว ได้
ตกลงจะจัดการแต่งงานในไม่ช้าวันนั้น จดหมาย
ตอบของเพื่อนในมดึกเคยกันมีความว่า นาย
วิเชียรชายหนุ่มซึ่งได้ รับมรดกอันมั่งคั่งได้
มาทักเตือนแม่วิลัยหกเดือนเศษแล้ว ที่แรก

พ. ศ. ๒๔๗๑

เขียนเรื่องรัก

กทำแม่วีลียไม่เล่นด้วย แต่เจ้าวีเชียรมาเนะ
มาก เขาถึงเย็นถึงทุกวัน และพอมันกัน
แล้ว ก็เห็นพากันขวิดจนครเทียว และคทำทาง
แม่วีลียมีความสำราญเขียขยานเย็นอนันที เพราะ
ฉะนั้น ไม่ต้องสงสัยว่าการมันและการสมรส
ที่จะได้กระทำนั้น จะไม่เป็นไปโดยความ
ยินยอมของแม่วีลีย ในตอนท้ายเราเพื่อนคนนั้น
สอนว่า ให้มันล้มเจ้าหล่อนเสีย ไม่ต้องเสียโ
หาเอาใหม่ต่อไป

เย็นวันนั้นเอง กันอาพาราเข็ดล้มรอยชอง
เข้ากับหัวอาน เอาเหล้าวันก็กัยคยไฟฟ้า
ใส่ข่าม โทกขึ้นหลังม้าได้ก็ออกเคียวทาง โดย
ไม่ฟังเสียงห้ามปรามของใคร วังตะยังไปใน
ข่าเข็ดลว ล้มกถั่วสัตว์ร้าย ความมืด ความ
อคน้อคอาทว หรือภัยอย่างไร ๆ ทั้งสน
ระยะทางเขาเคียวกัน ๑๘ วัน แต่กันมาเทียบวัน
เพียง ๕ วันถึงถึงทางรถไฟ ฝากม้าเขาไว้แล้ว
ก็ขึ้นรถไฟแนว้มากรุงเทพ ฯ

เมื่อถึง กพอ เป็น วัน สักกีย ของ งานสมรส
แม่วีลีย ผู้คนพลกพลานเต็มย่าน แม่วีลีย
ไว้ก่อนแล้วก็กมหนาทลยเจ้าหม่นพ้อง ไม่ยอม
ให้มันมีโอกาสได้พิศเลย สีสหน้าของหล่อน
เห็นได้ว่า มีความกระดาก และหวาดกลัวกันเป็น
อันมาก กันเขียนจดหมายให้กันเอาไปให้ขอ

นักพิศทศนหลักบ้านคอนกลางกัน พอพลยคำ
กันก็ได้รับจดหมายคยของหล่อนว่า จะมา
พบไม่ได้ ขอให้อะโหสิกันเพียงนี้ นึกว่า
วาคณาไม่ได้อสร้างสม มา ด้วยกัน แต่ชาติก่อน
และขอให้กันยกโทษให้กับหล่อนด้วย จดหมาย
นี้ทำเอากันแทบสิ้นสติ รู้สึกโกรธจนกันอย่าง
ไม่มีอะไรเปรียบ ขึ้นแรกก็คิดจะฆ่าแม่วีลีย
สำหรับทไคทพยศค้อกัน และฆ่าเจ้าวีเชียรท
ยังอาวมาทำลายความรักของเรา แต่เมื่อนึก
ถึงยิกามารกาแม่วีลีย ซึ่งเป็นทวิกรไคร
นับถือของกันมาแต่กันยัคมใหญ่ ก็เลยละลาย
ล้มความคิด เพราะกันไม่สามารถจะเย็นผู้นำ
ความอดวอชยอชยให้เก็กมี แก่ครวยครวของ
ท่านได้ ส่วนเจ้าวีเชียรนั้นเล่า อาจไม่รู้
ก็เย็นไคว่ากันรักไคร้อยู่กับหล่อน จะลงโทษ
เขากยังไม่มีลู่กันตัก ลงท้ายกันจึงเห็นว่าทางค
ที่สัดกค้อ ทำลายตัวเองเสีย เพื่อให้ปรกฏ
แก่โลก และแก่แม่วีลีย ว่ากันรัก เจ้าหล่อนจริง
เพียงไร กันยังมีมันในสัญญาที่มิไว้ตอกันเพียงไร
และกันเป็นผู้ที่มิเกียรคยเลศคคว่าหล่อนเพียงไร
ความคิดก็ระพว่ทวน ยังคิดคให้เห็นคเห็นงาม
ไปทุกอย่าง กันจึงเริ่มเขียนจดหมายลาแม่วีลีย
และไครค่อไครหลายคนพอเสร็จแล้ว ก็ยัก
ประตุลันกัน ฉวยพาราเข็ดล้มมา—กระชากลูก

ข. ทรัพย์สินสาร

พฤศจิกายน

ชนล้าหลัง—ยกยอนชนจ้อทขมัย....แต่ใจก็ยัง
ไม่อาบักคยวมอให้เหนวโกไค ความอาลัย
ชีวิตยงคงเหลืออยู่ ถึงแม่ ไม่มาก ก็พอที่
ระทำให้ก้นคักใจเหนวโกไม่สำเร้ง ก้นวาง
ย่นลงแล้วเริ่มปลุกใจให้กำเรวในความเสียใจ
ในความหมกทวงแห่งชีวิต และอะไรต่ออะไร
ต่าง ๆ ยันคักที่ระเป็นเครื่องสนยสนุนให้ ก้นทำ
การอื่นโลกเขลานั้นให้สำเร้งไป ขณะนั้น
พอคิเหลือยคาไปเห็น รูปถ่าย ของ สหายผู้หนึ่ง
ซึ่งได้กระทำอติควนขาดกรรม เมื่อสักสองสาม
ย่นแล้วมา ทนไค่นั ภาพแห่งความอดทนมาน
และ เคี้ยวสคท สคท ใน เหตุ การณ คราวนั้น ก็
ปรากฏแก่ก้น ก้นนถมอเห็นเพื่อนผู้นั้นนอน
ตะแคงโลหิตไหลออกจากปาก คาไปน
หน้าเสยะ เป็นท่นาเกลียค่นาสังเวชอย่างย้ง
เสียบยิกามารกา และเคืออญาคิ ของผู้ตาย คร่า
ควรวญทลให้ ก้วย ความ ทุกข์ทเวศแสนสาหัส
ก้วยก้งก้องอยู่ในทของก้น ภาพนั้นทำให้ก้น
ยังเกิดความรู้สึกตยอยจนในท่นไค่นั และ
ก้นยังระภูคโคไคไคว่า มุตกระฉยททำให้เพอน
ก้น ผู้นั้น ย่นรอน ชีพ ของคน ก็เนองนย มาจาก
ความแค้นเคืองรื่องผู้หญิง การกระทำแก่ตน
ของเขาครงนนั้น มีใครสรรเสริญย่างหรือ
เปล่า ครวงก้นข้าม เขากลยไค้วยความคติน

หม่นประมาท ความสยะแสดงของคนทั่วไปที่
ทรวยเรอง เขากลยโทษอย่างหนัก ว่าเป็น
อ้ายบ้ายผู้หญิง เป็นอ้ายไคยักขย เป็นอ้ายเนรคุณ
พ่อแม่ และเป็นเสนยคัจญไคแก่สมาคมนย
ชาติ เมื่อระภูคชนมาไคเพียงน พลนสคคและ
ความยยยงใจก็ยงเกิดมชนแก่ก้น เริ่มคค
พิจารณาทบทวน ใน เหตุผลต่าง ๆ อย่างถ่วง
พอล่วงเขาส่นาพิกา ก้นก็ย่นล้งความรู สัก
คคชอยและ สัมปชัญญะอัน พรอม มุต กระซาก
ลคย่นออกแล้วโยนย่นเข้าในสนชคิ กระโคค
ย่นเคียงแล้วก็ทลยไปไคไม่ช้า รุ่งช่นก้นไป
ท้าง แลค. ย. วิกนค ชอนาพิกาชอมือเรอนทอง
ผู้หญิง ผูกคคิ ก้นนามยัตว์ ของก้น ซึ่งเชย่น คำ
อวยพรส่งไปไคแม่วิลย แล้วก้นก็ช่นรคคว่น
กลยไปห้วเมืองทก้นอยในย่ายวันนเอง
เรองของก้นเป็นเช่นน เอ๊ะ ! นนทลยหรือ
ย๊ะ ! ย่นอัยให้ก้นเล่านเคยแทยทคย ”

“เปล่า ! ไม่ทลย” เสงยมทอยพลาถ
เสยท่นาชน “เรองของแกชอยกล แต่ก้น
ไม่เข้าใจว่า เหตุไรแกยงยกโทษให้ทล่นไค
อาการทกแกชอยของให้และอวยพรเป็นการแสดง
เช่นนนั้นไม่ไช่หรือ ก้นเห็นว่าทล่นทรวคคยแก
อย่างน่าเคือคแค้นทลค”
ข้าพเจ้าท้วระแล้วว้า “ก้นไม่ไครว

୩. ୩. ୩୫୩୩

๒๕๖๖

หล่อน ก็เพราะไม่เห็นมีเหตุไรที่จะต้องลงโทษ
หล่อน "

“แก่นพท่ง่ายฟ้งยาก” เสงี่ยมพุก “หล่อน
รัก และสัญญาว่าเชซอตรงกัยแก แล้วโพล่
ไปรักคนอื่น ะว่าไม่ควรโกรธอย่างไร?”

“ขอถามหน่อยเถิด ^{เสียง}เสียงม ^{อัน}อันหา
ไม่เท่าทันด้วยแก้วไขน ^{ด้วย}ด้วยแก้วระแตก
หรือไม่?”

“ มนต์เสน่ห์ ”

“ถ้าแกคิดละ จะมอดไหม ?”

“ก็แต่คุณะจ้! เหน้! แหม่จอยมด”

“เฮาเถระน่า” ข้าพเจ้าพูดอย่างใจเย็น
“ตอบคำถามของกันดีกว่า” ก็เหตุไรกัน
“ค้แตก และแตกค้แตก”

“แกจะขี้เกียจ!” เสียงมพอกอย่าง
หัวเสีย “ก็โดยธรรมชาติหรืออีกนัยหนึ่งโดย
สภาพของมันนี่แหละมันเป็นของที่แตก ใครจะคิดไม่เป็น
ข้อสำคัญ”

“นั่น ประเด็น ที่ กัน ไม่ ไกรข หล่อน อยู่ ที่
ทรงนี้”

“กัณธารภาพว่า” เสงี่ยมพุดโดยฉฉฉฉฉ
“ไม่สามารถจะตีความหมายของแกได้เลย”

“ง่ายนิดเดียว” จ้าพเจ้าอธิบายพลางยิ้ม
“เมื่อหล่อนรักกันได้ ทำไมหล่อนจะรักคนอื่น”

ไม่ได้ เพราะธรรมชาติของหล่อนต้องรักอยู่ในตัวแล้ว ความรักก็เปรียบเหมือนระฆังฆราวาสฝรั่ง ต้องคอยกังวลงอแงระฆังไว้ จึงจะมีเสียง ฉายงอแงงอแงจนเสียงนั้นก้องกังวานมากขึ้น และตึกแล้วว่าใครมีกำลังกังวโล่ ก็เป็นดังทงนั้น ฉะนั้นเมื่อกันต่างเห็นหล่อนไปนานเพียงใด ความรู้สึกของหล่อนทมิฬก็ก้องกังวลงอแงงอแง ในที่ตึกเมื่อมีผู้นมาติดพันหล่อน ใจหล่อนจึงเอนเอียงไปเป็นลำดับ ยิ่งซ้ำๆ ที่มารักทีหลัง มีคุณวิเศษกว่าคนก่อน เช่นหุรมากกว่า เกีมากกว่า รวยมากกว่าแล้ว หล่อนก็รักก็ไม่ได้ว่า คนโน้นสู้คนโน้นไม่ได้ เมื่อคนโน้นเลกว่าคนความนิยมในคนโน้นก็เสื่อม เมื่อความนิยมเสื่อม ความรักก็จาง ความรู้สึกคนนั้นก็ทำให้ นยมนคนมากขึ้น เมื่อนิยมมากขึ้น ความรักก็มากขึ้น กฎธรรมชาติบอกว่าเมื่อเรได้ของโดยเลือกแล้ว ก็ต้องเลือกสิ่งที่ดีกว่าหรือดีกว่าที่เราเลือกได้”

“หลักความกึกของแกแปลก” เสงี่ยมพูด
“แต่กันฮยากระเทือนแก้วำ คำพูดของแก
ฮอกระหมายความไกลเกินไปเสียแล้ว เพราะ
ตามหลักของแกนั้น ฮาทำให้กันเข้าใจว่า
กันฮอว่าผู้หญิงแล้ว หากความแน่นอนไม่ได้

ข. ทรพยสาร

พฤศจิก

ซึ่งออก จะเป็นการใส่ร้ายผู้หญิงรุนแรง เกินไป
กรรม เพี้ยนเอ๋ย”

“แกเข้าใจไม่ตลอด” ข้าพเจ้าว่า “กัน
ไม่คิดว่าผู้หญิงใจไม่แน่นอน แต่ตามธรรมชาติ
ความรักเป็นความรู้สึกชั่วแล่น ถ้าไม่มีสิ่งไร
มาทำให้ คนเค้นแล้ว ความรู้สึกก็คลายเข้าสู่
ความสงบเป็นลำดับ ตามปกติ ความรู้สึกจะ
คนเค้นต่อสิ่งเดียวในคราวหนึ่ง และสิ่งที่จะ
ทำให้ คนเค้นได้ ย่อมต้องเป็นสิ่งที่ผู้รู้สึกนิยม
หญิงจะไม่รักชาย ที่หล่อนเคยคลั่ง เป็น อันขาด
และหญิงที่กำลังรักชายอยู่ จะรักผู้อื่นอีกพร้อม
กันไม่ได้โดย ถ้าจิตทางสติในความรักเก่าแล้ว
นั้นแหละ จึงอาจรักคนอื่นได้ ที่จะรักสองคน
พร้อม ๆ กันนั้น เป็นการผิดธรรมชาติ ความ
เสน่หาตามโลกวิสัยเป็นความรู้สึก อันมีรูป
สัณฐานเปรียบเหมือนเชือกเรียวแหลม จะ
หักไหม้เพราะสิ่งเดียว ความยังหย่อนมีประจำ
อยู่ในของทุกอย่างในโลกนี้ควายก็ ผู้หญิง
ก็ยังคง เลือดรัก แต่ ผู้ที่ หล่อน รู้สึกว่ารักสุด
ซื่อตรงนั้น เพราะฉะนั้น ถ้าแก่สามารถทำ
ให้หล่อนเห็นว่าแก่ดีกว่าผู้อื่นแล้ว อย่างไรเสีย
หล่อนก็เปลี่ยนใจไปรักผู้อื่นไม่ได้ ถ้าแก่จะ
ปล่อยให้ ความคนเค้นจากใจ สงบ ดังซึ่งยุติ
และ ผู้อื่น มาทำให้ คนเค้นใหม่ จนหมด แก่เสีย

เพราะเหตุผลถึงกล่าวแล้ว แก่ยังจะมีหน้าไป
โกรธหล่อนอีกหรือ”

“กันต้องคิดกันอย่างแรง” เสียงมดเียง
“ตามที่แก่พูดกันไปแล้ว ถึงคนทมิฬมาแล้วก็
ต้องคอยพะโนให้หล่อนรักอยู่เสมอ แต่ถ้า
จากไปเป็นเวลานาน พอมีคนมาเกี้ยว หรือ
อย่างทีแก่เรียกว่า ทำให้ คนเค้นแล้ว หล่อน
ก็จะเปลี่ยนใจในหรือ?”

“ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว” ข้าพเจ้าแก่
“ไปอีกรูปหนึ่ง จะเทียบเคียงกับหญิงสาวไม่ได้
เพราะผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว มีความผูกพัน
และมีเหตุผลพิเศษที่จะต้องนึกถึง เช่น
เกียรติยศชื่อเสียง ของตนเองของตระกูล และ
ของบุตร กับคำสัตย์ปฏิญาณที่ได้ รับผิดชอบ
ภาระกานัน อีกทั้งทรัพย์สินสมบัติและอื่น ๆ
หลายอย่าง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กันคงเห็นว่า
ถ้าต้องการให้ภรรยารักแล้ว ก็ออกจะจำเป็น
ต้องพะเน้าพะนอหล่อนอยู่ตลอดไป”

“เหตุผลทั้งหลายที่แก่ว่ามาแล้ว” เสียงมด
พูด “ก็ซื่อตรง แต่เรื่องของคนไม่ใช่
ทำนองที่แก่ว่ามาเลย ฉะนั้นจะจดหลักของแก่
มาปรับใช้ก็จะไม่ถนัด”

“ถ้าไม่รังเกียจแล้ว” ข้าพเจ้าออกคิ้ว
ความขบขัน “ควรเล่าให้กันฟัง กันอาจ

พ. ศ. ๒๔๗๑

เขียนเรื่องรัก

ให้ความรักที่ เป็น ประโยชน์ กับ แก่ได้บ้าง ก็
เป็นได้”

“กันจะเล่าสั้น ๆ” เสียงเริ่ม “กันพย
เจ้าหล่อนเมื่อหกเดือนมานี้ ต่างคนต่างรักกัน
มา จนได้จัดการมันและตกลงจะจัดการสมรส
ในเร็ว ๆ นี้แล้ว ก็พอมานี้เทศขึ้น คือเมื่อ
วันเสาร์ ที่แล้ว กันไปเที่ยวหาเพื่อนที่ โรงเรียน
กฎหมาย ยังได้อยู่กับเพื่อนคนหนึ่งพักถึง
หญิงที่รัก พวกที่คุยกันนั้น ไม่มีใครรู้เลย
ว่ากันเป็นคัมภีร์ของหล่อน พักถึงเรื่องคนนั้น
กัน แล้วก็เลยเรื่อยมาถึงเรื่องแม่สาวองค์
เคยรักใคร่พิชิตกัน อยู่ กับ นายทหาร ผู้หนึ่ง มา
ก่อน ยังได้เคยเห็นเที่ยวงานถูกท้าวด้วยกัน
ครั้งหนึ่ง พอกันได้ยินรู้สึกว่าท้าวสาว หัวใจ
แทบจะหยุดเต้น ผลุนผลันออกไปก็ตรงไป
หาหล่อนเพื่อเค้นเอาความจริง นักภวณาไป
ตลอดทางว่า ขออย่าให้เสียความจริงเลย แต่
อิจิเจ้า ! หล่อนสารภาพอย่างซื่อตรงว่าเป็น
ความจริง ที่เลิกร้างกันไป ก็เพราะหล่อน
ทรายภายหลังว่าเขามักทราย หล่อนจึงปลุก
ตัวออกหาก หล่อนว่าหล่อนตั้งใจจะเล่าให้กัน
ฟังเหมือนกัน แต่ความเกรงกลัวที่กันจะรังเกียจ
หล่อนและทั้งหล่อนเสีย ทำให้หล่อนอ้าปาก
ไม่ออก เพราะหล่อนว่าหล่อนรักกันมาก

ในชีวิต ของกันมีความ มาครุหมาย ไล่
อยู่เสมอที่จะรักและแต่งงานกับสาวสวยบริสุทธิ์
หาความหมั่นหมองสักเท่าของโยมิได้ เมื่อการ
มาปรากฏตรงกันข้ามกันเช่นนี้ ความสุขที่
กันนั้นกลัว หวังว่า จะได้เสีย ก็เป็นอันสูญสิ้น
ถ้ากันสละทิ้งหล่อนเสียได้เหมือนอย่างชั่ววูบ
กันยหรี กันก็จะไม่ต้องทุกข์ร้อนอะไร แต่
กันรักหล่อนเสียอย่างถอนตัวไม่ขึ้น และ
ส่งสารหล่อนเมื่อคราวควมร้องไห้ ก็เหลือแสน
จึงอ้อนคันไ้ ตกอยู่ในความระทมทุกข์อัน
สาหัส สักคิกก็จะแก้ไขประการใดได้”

เสียงแม่สาวปลางสะท้อนด้วยความทุกข์อย่าง
น่าสงสาร

เสียงกันไปครู่หนึ่ง

“กันเข้าใจความทุกข์ของแก่” ข้าพเจ้า
พูดอย่างเห็นใจ “แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะต้อง
คิดตรอง ว่าทำอย่างไรจึงจะสมควรที่สุด กัน
เห็นว่า การ ที่ แก จะ มา พบว่า ท้าวโดย ประพฤติ
ทำนองที่เป็นอยู่ในขณะนี้ หากอาจเป็นทางช่วยตัว
แก่ได้ ไม่ ถัดก็จะเกิดผลตรงกันข้ามเสียอีก ขอ
ทั้งใจฟังเหตุผลอย่าง สองนี้กว่าถ้าเราเป็น
อกหล่อนจะทำอย่างไร หล่อนจะทรายได้
อย่างไรว่า เจ้าผู้ชายคนนั้น เป็น สุนัขขี้ว่า ที่คอย
ผลาญหล่อน หล่อนจะทรายได้ก็อย่างไรว່ว่า

พ. ศ. ๒๔๗๑

เรียนเรื่องรัก

ไปอีก ขอให้เชื่อเถิดว่า มลทินเช่นนี้ย่อมมี
ประจำตัวหญิง เป็นแต่แก่เรารู้หรือไม่เท่านั้น
กัน เห็นว่า หญิง ชะนิศ ที่ เราไม่รู้ ว่า หล่อนมี
มลทินอะไรนั้น ควรที่เราจะทวาดเกรงให้มาก
กว่า เพราะเราหยิ่งไม่ได้เลย่ว่าความจริงมี
เพียงไร ”

“ ที่แกพกมานั้น ” เสียงมพุก “ กันจะ
งกเว้นไม่ได้แน่ แต่ต่างว่ากันไปกับหล่อน
จริง กันก็คงไม่วายถนัดเรื่องเก่าของหล่อน
อยู่ตลอดไป จะเป็นเสมือนกับหนามที่คอย
เสียดแทงความสันติสุข ของกันให้ระคายเคือง
อยู่เป็นนิตย์ เช่นสมมุติว่า ถ้ากันจะสนใจ
หล่อนสักก็ กันก็จะอดทนไม่ได้ว่า แกมัน
มีผู้อื่นแต่ต้องมาก่อนแล้ว ก็จะเป็นการ
แสดงใจไม่ใช่เล่น ”

“ สิ่งทีล่วงเลย ” ข้าเจ้าพุก “ และ ไม่อาจ
แก้ใจได้แล้ว แกยังจะยอมปล่อยให้มา
รังควาญใจโดยอุกฤษณ์กันเช่นนั้น แกก็ขย
เต็มที ถ้าอยากจะทำให้ชีวิตขวงความสุข
ของตัวแกเองแล้ว ทำไมไม่เลยสักปองสังขาร
หล่อนเสียว่า หล่อนนั้นเมื่อหาชีวิตมิได้แล้ว จะ
เห็นว่าเป็นหนอน ตัวแกเองก็จะต้องเป็นหนอน
และทุกสิ่งในโลกก็คือหนอน ที่แท้ โลกนี้

คือโลกหนอน จะได้ เลย ขวชตายเสียรู้แล้วไป
ส่วนแก้มของหล่อนนั้น ไม่ต้องวิตกว่าจะแสดง
กัยแก่ พอถึงเวลาที่แกรู้ สักว่าหล่อนเป็น
ของแก่ที่ทำได้ตามอำเภอใจ แกก็จะเข้าไป
ครึ่งตัว พอแกปล่อยหล่อน แกก็จะว่า....
ก่อนที่แกจะรู้สักตัวว่าทำอะไร และเมื่อแก
กำลังคลอเคลียอยู่กับหล่อน ความรู้ สักก็จะ
ปลาศไปจากแกหมดสิ้น แกจะกลายเป็นวัตถุ
ที่ลอยละล่องอยู่ในเวณอันว่างเปล่า หาวัว ห
หาว หางามมิได้ ตอนนั้น ถึงแกจะนึก กัน่าจะ
ระกุกแม่แต่ชื่อของแกเองก็ไม่ได้เสียแล้ว ”

“ ย้า ! ” เสียงมรึงพลางขมออกมาก
“ คงไม่ถึงเช่นนั้นหรอก ”

“ เชื่อกันเถอะ เสียงม เลิกย้ายเหล้านเสีย
แล้วไปศิริครองกุให้ดีกว่าที่แกจะบรรลุนิผล
และแสงสว่างได้ เหล้าจะไม่ช่วยแก่ให้คิด
ใคร่ครวญได้ถูกต้องเลย กันขอยกกว่า กัน
ที่กันคลั่งเรื่องเมวลิย ถ้ากันกินเหล้ายาม
คงไปอยู่ที่ข้าสาวก็กระเถิบเสียแล้ว เพราะเมื่อ
เหล้าเข้าป็นในสมอง กันจะไม่บรรลุนิผล
อันต้องแท้ ฉันทิ โก แกกฉันทิ ”

ทันใดนั้น ย่อม โยเศล เกิร เข้ามา พุก อย่าง
อ่อนน้อมว่า “ สองยามครึ่งแล้วควีย ถึง

ช. ทรัพย์สาร

พฤศจิกายน

เวลาจะต้องขี้โซ่เค็ด”

เราทั้งสองก็ออกจากโซ่เค็ดไป

๑ ๑ ๑

ต่อมาประมาณเดือนหนึ่งภายหลังจากการ
สนทนากันที่โซ่เค็ดมณีนี้นี้ ข้าพเจ้าได้รีบขาก
จากเสียงมดระบับหนึ่งที่มีความกังน —

ก่อนคืนที่รัก

วันที่ ๑๔ เดือนนี้ ฉันจะทำการ สว่างแล้ว ขอบใจแก่ด้วย

มงคลสมรสกับแม่สำอางค์ ถ้าแก่

ไม่ติดขัดแล้ว อยากจะขอเกณฑ์
ให้เป็นเพื่อนบ่าวด้วยคนหนึ่ง ขอให้
มาแวะที่บ้าน เพื่อทราบ กำหนดการ
ต่อไปด้วย

แต่เพื่อนรัก

นายเสียงยม

ป. ล. กันบรรลุลเหตุผลและแสง

ส. ง.

ช. ทรัพย์สาร

ถ้าเธอเอาใจผู้อื่นโดยชอบธรรมได้มากเพียงไร ก็ยิ่งพยายามทำให้มากเพียงนั้น; แต่
ก็อย่าลืมนึกที่จะปฏิเสธ (ในเมื่อถึงคราว).

สำคัญนี้

ลักษณะปกครองชาติ

—๐๐๐๐๐๐—

๐ ประเพณี ฝรั่ง กำลังคน
เรียกกีโม เครซี่ วิถีการ
แต่โลกนี้ มีประชา มากหน้านัก
เลือกผู้แคว้น แทนคน อดเว
แต่คนเขลา เขาความ ยังหลวมแคว้น
ต้องจำกั กัที่ ค่อยประชา
เมื่อเช่น ประเพณี ประชาครอง
สันพระยศ หมกทำ กัฝ้าทน
กลายักโย เบียงโฮ ลีการัก
นุโลมกัทวี เอกองค์ ข้างธรรม
เหตุคน วิถีปรอง ปกครองชาติ
ใช้สำคัญ ชันเห ประเพณี
แม้ราชา มหากษัตริย์ กัได้เหมาะ
ยิ่งประชา ขิขิโย ไทน้อยพร
ฝรั่งสำเนญ เบินเลห์ ประเพณี
กษัตริย์ครอง ร้องอ่าว รวอิกา
ทุกคนยก ปกคน พันพิสัย
แม่เลือกต่าง ตัวเกอ ยังเหลือปรอง
ประเพณี วิถีไทน์ แม่ให้ผู้

เอกกว่าอื่น พนป็ก พระสกลมาน
ปล่อยประชา ขิวิหาร ประชาเอง
สฤพร้อมพรัก ยงการ พาลเหลงเง
แสร้งทาเพลง แผลงผัน ช่วยัญชา
เลือกผู้แทน ชันคิไทน์ ไม่ประชา
เลือกคณา ปกคณางค์ ไวต่างคน
กัไม่คอง ตามเลส ผิกเหตุผล
ปล่อยขางคน ปกแคว้น แทนทัวกัน
ประเพณี ขางท่าน ยงการชันชี่
พร้อมพงศ์พันธุ พฤตามาตย์ ราชมนตรี
ให้ผงาก สฤษคันต ชันดุกที่
สำคัญที่ นายก ปกนิก
อาจสงเคราะห์ เพาะภิโย สโมส
หากสำสอน เลือกผู้ อ่อนรู้มา
อย่างประชา ขิขิก ว่ากักว่า
ตามกันสรว สิ่งหลัก มีพักครอง
ระทำได้ กังฉวิล เบินสันช่อง
ระประลอง ทุกเหล่า กังกล่าวมา
ยอกวิญญู ชูชาก คาสนา

กอไกรฐ

พฤศจิกายน

ถนนฉนวน คันทะเกษม เปรมาปรคา

คองขอมยก ปกครอง ทำนองนั้น

คนแต่นาม ประเพณี ล้อมเวียง

สิ่งกัณฑ์ แต่เรือ เหลือกำลัง

ไม่เห่อจำ กระเยื่อกระแหง แผลงตามไป

เน้าชีวิต อาณาสิทธิ์ แต่ศิขอย

ไม่ค่อทำ ลำพัง ฟังมนต์

คนหนึ่งพลาก อาจเห็นยว กันเกลียวกลม

คองขิงก็ ขยักนั้น นั่นเป็นรอง

บุญของไท ไก่หลัก ฟังกริ

เจ้ากษัตริย์ รัชชเทอลอม มิเลียมทรม

อวยสุขสันต์ ยิ่งขึ้น ประชาธิป

นฤททช ปุณคภา นิรามย์

ฉิแลงเผ่า เจ้าไพร ใจมิฉน

เหมือนพ่อลูก ผูกสมัคร สมศักดิ์งาม

เสียงประชา ผาสก ปุณคพรหมเพียง

เย็นมิ่งขวัญ มหาชน สมยลเยียง

สักแต่เสียง ก็ไมแครท พืดแต่โย

โลกะหวัง วุ่นประวัง ทำจริงไหว

ไหนทำได้ กังคัง นั้นจึงก็

มุ่งประกอย สุขสันต์ ขวัญกรุงศรี

มากคนมี มารับญา มากตามอง

มักกระสม ประโยชน์หวัง กันทั้งผอง

แม้นองกรอง สมองเพน เห็นเห็นตาม

ปลกรุงศรี สุขารมย์ สมสยาม

ถึงเทกนาม วาชา ขิปปโย

เจริญดิย ทิพยอย่าง อวคางไค

สยามเด่น เย็นไท ไซ่แต่นาม

ต่างเกอกัน สมานกิตย์ ไม่คิตทยาม

กษัตริย์สยาม นิยมฉน คาบไคญ ๑

กอไกรฐ

เมืองตักกสิลา

ในหนังสือ ซากกนิยาค กล่าวถึง เมือง ตักกสิลา เสมอ ว่าเป็นเมืองที่ถูกยุบร้างแห่งแคว้นต่าง ๆ ไปศึกษาศิลปวิทยา เพราะฉะนั้นตักกสิลา คงเป็น เมือง ทมกิง ใหญ่โต ในสมัย พุทธกาล และสมัยต่อมา แม้จะเป็นเช่นนั้นก็ว่า ทางฝ่ายประวัติ และ พงศาวดาร มีทราบบ้างน้อย เเทมที่ จะทราบได้บ้างก็จากหนังสือทศชาติกรก และหลวงจีนซึ่งไปสืบทอดพระพุทธศาสนาในวันหลัง เขียนไว้ ก็อาศัยอนุมานมาเรื่องจากจินตตราของโยธามหาชกโก และศิลาจารึกบางแห่ง แล้วเอามาประกอบสันนิษฐานเป็นเรื่องราวขึ้น.

คำว่า ตักกสิลา (สันสกฤตเป็น ตักขสิลา) แปลตามรูปศัพท์ ว่า หินที่แตกออก แปลตามนัยว่า ก้อนหินของพญานาคชกโก ทกข มีนัยว่า ในหนังสือมหาภารตว่า พระเจ้าชนเมชยเฮนาค มากระทำความผิดกรรม เหตุพระเจ้าชกโกติดพระ ราช ชกโกต้อง เสีย พระชนม์ลง เพราะ นาค กับ ไก่ทรงปรายพวงนาค แห่งเมืองตักกสิลา ซึ่ง มี พญากษัตริย์เป็นชกโก. ในอีกนัยว่าหนึ่งว่า ตักกสิลาเป็นเมืองอยู่ในแคว้นคานธาระ (เทียบอย่าง เคร่า ๆ คือ ประเทศ อาฟกานิสถาน ใน

ปัจจุบัน) ซึ่งตรงกยซากกนิยาคเร่องกล่าว ว่าเป็นเมืองหลวงของแคว้น คานธาระ และ ว่าเป็นเมืองที่สถิตของพระกษัตริย์ โอรัสพระภรท วามพ ซึ่ง เป็น พระ กนิษฐ ภาคา ของ พระ วาม วามพ เหตุนี้ จึงมีชื่อ ตามพระนามของ พระเจ้า ตักข เร่องราวทางต่งเมืองตักกสิลา ครั้ง ค่ายบรรพมเพียงเท่านั้น.

ต่อมาในราวตอนพุทธกาล ปรากฏว่ามีศิลาจารึก และหลวงพระศัพทของ คาริธัส พระเจ้ากรุง เปอร์เซียว่า ทรงได้อาณาเขตต์ ใน อินเดีย มาเป็นเมืองออกอีกแคว้นหนึ่ง เป็นแคว้นที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด และมีพลเมืองคึกคักยิ่งกว่าแคว้นอื่นในอาณาจักรเปอร์เซีย แคว้นที่กล่าวนี้ย่อมรวมเมืองตักกสิลาเข้าด้วย โดย มีหลักฐานเป็นเครื่อง อนุมานให้ ทราบได้ว่าเป็นเช่นนั้น ตาม หลก ของ โยธาม คติ นอก จากนี้ ยังได้พบ ศิลาจารึก เป็นภาษา อرامية (Aramaic — ชาติ โยธาม ทาง ประเทศ ลีเรีย) ใน ยุคนี้ เป็น เครื่องประกอบ อีก ช่น หนึ่ง. เพราะฉะนั้นจึงเป็นอันเชื่อได้ว่าเมืองตักกสิลาใน สมณนั้น และสมัยพุทธกาล มีชื่อเสียงโด่งดัง

เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป

พฤตจิก

ว่าเจริญด้วยศิลปวิทยา สมกับที่กล่าวไว้ ใน
ชาตกนิยายทั่วไป.

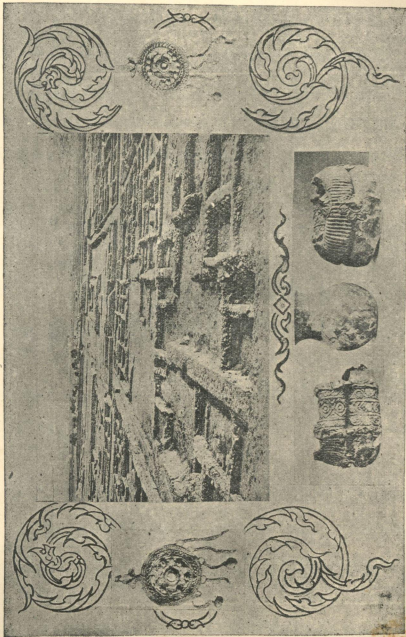
ลพทศกัณฐ ๒๑๗ พระเจ้าอาเล็กซาน
เดอร์ มหาราช กษัตริย์ ชาวคิเมสติกอนยกกองทัพ
กรักรเขาไปประเทศทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ในดินแดนซึ่งเรียกว่าแคว้นยูเดียในปัจจุบันนี้
พระองค์เสด็จไปตั้งนครกักกิสลา ซึ่งในตำนาน
ที่ชาตกรีกเขียนไว้ว่าเป็น เมืองสมัยบรรณใหญ่โต
พระเจ้าอามภี (กรีกเรียก อมฟิส Omphis) ผู้
ปกครองเมืองกักกิสลา มีอิทธิพลต่าง ๆ
ที่เป็นอิสระ อยู่ใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้น
ทรงรับรอง พระเจ้าอาเล็กซานเดอร์ เป็น อย่าง ดี
ไ้ประทานโค สามพันตัว และแกะเป็นจำนวนตั้ง
หมื่น เป็นเสบียง แก่กองทัพ ของ พระเจ้า อาเล็ก
ซานเดอร์ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า ชาตกรีก
สลา ยังดิธธรรมเนียมฆ่าโคเลี้ยงแขกเมืองตาม
แบบใน พระเวทอยู่.

ภาค ทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือ แห่ง ประเทศ
อินเดีย ซึ่งเป็นที่ตั้ง แคว้นยูเดีย สมัยพระเจ้า
อาเล็กซานเดอร์ ยกไปปราบปราม แยกกัน
เป็นอิสระมากแคว้น เพราะฉะนั้นเมืองกักก
ิสลา จึงเป็นแต่แคว้นหนึ่งในภาคนี้ เมื่อ
พระเจ้าอามภีทรงรับรองพระเจ้าอาเล็กซานเดอร์
อย่างฉันทมิถุน จึงไม่มีการรบพุ่ง และในหนังสือ

ที่ชาตกรีกกล่าวไว้จึงไม่กล่าวถึง ย่อมก่ ประทศ
ของเมืองกักกิสลา คงกล่าวแต่ขนบธรรมเนียม
ประเพณี ซึ่งรวมความไว้คือ ประชาชน
ชาวกักกิสลา ถ้าเป็นคนยากจน ไม่สามารถ
จะปลูกฝังธัญญาหารให้ มี เหล้าเรือกิน ตามประเพณี ที่
กำหนดไว้ ก็นำธัญญาหารไปขายที่ตลาด แล้ว

เข้าตั้งซื้อ ธัญญาหารเป็นอาหารที่สัญญาณ ประชาชน
ก็พากันมาลื้อต้ม เป็นกลุ่ม ผู้ใดต้องการก็แทรก
เข้ามา ในชั้นต้นควรทูลหลังของหญิงสินค้า
เปลืองเสมออย่าแล้วควรทูลข้างหน้า ถ้าชอบ
ใจตกลงราคากันก็นำไปเป็นภริยา หญิงที่
สามีตาย จะต้องเผาไฟตายไปกับสามี เป็นอัน
แสดงว่าลัทธิ สัก (ธรรมเนียมหญิง โจนเจ้าของ
ไฟตายตามสามี) ไ้มีปรากฏแล้วในสมัยนั้น.

การที่ พระเจ้า อาเล็ก ซานเดอร์ ยก มา ที่
อินเดียครั้งนี้ ว่าทางฝ่ายความสามารถใน
กลศึกสงคราม แล้วก็นับว่ายอดเยี่ยม แต่
ว่าทางผลแล้วก็ไม่ดี เพราะ เมื่อพระเจ้า
อาเล็กซานเดอร์เสด็จกลับแล้วไม่มีข้า กอง
ทัพกรีก ท้องประจำ อยู่ตามแคว้นต่าง ๆ ที่พระ
เจ้าอาเล็กซานเดอร์ ทรงตั้งไว้ ก็ถอยร่นมา เทก
ด้วยเกิดผู้มิชอบยชน ในประเทศอินเดีย ปราบ
ปราบแคว้นต่าง ๆ ที่กรีกเคยตั้งไว้ ก็ถอยคืน
ไปเป็นของ ชาตอินเดีย ปกครองได้หลายแคว้น

ภาพเมืองตาก

พ. ศ. ๒๔๗๑

เมืองตักกิสตา

ผู้ มยุชน นคอ พระเจ้าจันทระคุปต์ พระอัยกาของ
พระเจ้าอโศกมหาราช แม้ในกาล ต่อมา
สลิวกัสต นิกาเตอร์ (Seleucus Nikator) แม่ทัพ
คนหนึ่งของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ แห่ง
เป็นกษัตริย์ปกครองดินแดนที่พระเจ้าอเล็กซาน
เดอร์ ทรงได้ ในแถบเอเชีย ยกทัพไปทำ
สงคราม กับพระเจ้าจันทระคุปต์ เพื่อชิงแคว้น
ต่าง ๆ กัน ก็ต้องพ่ายแพ้แก่พระเจ้าจันทระคุปต์
ยอมยกพระอิศราให้แด่มเหษี นอกจากนี้ยัง
ต้องยกอาณาเขตคามแคว้นให้ด้วย เหตุนี้เมือง
ตักกิสตา จึงตกไปอยู่ในราชอาณาจักร ของพระ
เจ้าจันทระคุปต์ พระเจ้าจันทระคุปต์ จึงทรง
ปกครอง ราชอาณาจักร โดยเฉียบขาด รุนแรง
พอ สัน รัชชกาล พระเจ้า จันทระคุปต์ ถึง
รัชชกาล พระเจ้าพินธุสาร์ ราชโอรส เมือง
ตักกิสตา ก็เป็นกษัตริย์ขึ้นเป็นอิสระ ต่อเมื่อ
พระเจ้าอโศกมหาราช (โอรสพระเจ้าพินธุสาร์)
เมื่อ ดำรง ตำแหน่ง อุปราช ครอง อาณาจักร
เฉียงเหนือแห่งพระราชอาณาจักรเสด็จไปปราบ
ปรามเมืองตักกิสตา จึงตกมาเป็นเมืองขึ้น
เมื่อ พระเจ้า อโศก มหาราช สวรรคตแล้ว

ราชอาณาจักรแห่งแคว้นมคธของพระเจ้าอโศก
มหาราชก็แตกสลาย แคว้นต่าง ๆ รวมทั้ง
เมืองตักกิสตา จึงกลายเป็นอิสระอีก แต่ในไม่
ช้าชาตินกรซึ่งครองแคว้น ยักเทรีย (Bactria)
อยู่เหนือเมืองตักกิสตา ขึ้นไปยกมาตี เมืองตักก
ิสตาได้อีก ชาตินกรก็ชาวแคว้นยักเทรียเป็น
ลูกหลานของทหารพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มาตั้ง
ภูมิลำเนาอยู่ในแคว้นต่าง ๆ ทางทิศตะวันตก
เฉียงเหนือของอินเดียซึ่งพระเจ้าอเล็กซานเดอร์
ทรงได้ไป แคว้นเหล่านั้นตกเป็นอาณาจักรของ
พระเจ้า สลิวกัสต นิกาเตอร์ แม่ทัพของ พระเจ้า
อเล็กซานเดอร์ ดังได้เล่าไว้ข้างต้น ต่อมา
เจ้าเมืองแคว้นยักเทรียเป็นกษัตริย์ ปรากฏตนเป็น
ผู้ครองแคว้นยักเทรียโดยอิสระ สยัสนกัตวงศ์
ลงมาได้สด็จพระเจ้าทิมทริออส (Demetrios)
มีอำนาจมากมาตีแคว้นต่าง ๆ ที่ติดลงมารวม
เมืองตักกิสตาไว้ได้ ด้วยมากอีก ๒๐ ปี ยุครา
ทิดิส (Eucratides) เป็น กษัตริย์ อาณาจักร
ของ แคว้น ยักเทรีย โยโค ครอง แห่ง เมือง
ตักกิสตาตกไปอยู่ขึ้นพระเจ้ายูคราทิดิส เสด็จ

เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป

พฤศจิกายน

มีการแย่งชิงดินแดนต่อกันยุ่งยาก แต่จะยก
ไว้ ไม่กล่าว จะกล่าวแต่เพียงว่าพระเจ้ามิน
เตอร์ หรือ พระเจ้า มิลินท์ ก็ เป็น พระเจ้าแผ่นดิน
ครอง แคว้น ยักเทรีย องค์ หนึ่งใน สาย พระ เจ้า
กัมพรออส และนับว่าได้ปกครองเมืองตักก
สลาด้วย เงินตราที่ใช้ ในรัชสมัย พระเจ้า
มิลินท์ มีผู้ชดพบได้มากแห่ง พระเจ้ามิลินท์
เป็นกษัตริย์ ที่มั่งคั่งมาก ปรากฏว่าเมื่อ
สวรรคตแล้ว แคว้นต่าง ๆ ในราชอาณาจักร
ต้องการให้ ส่วนแบ่งอัฐราชูไปประคิยฐานไว้
ชาติกรีกได้ปกครอง แคว้น ที่กล่าวได้ สก
วียบเคีย ก็มีชาติตักกที่หนึ่งเรียกว่าชาติ
คีลลีย (Scythian) อินเดียเรียกว่า คัก ยกมา
ที่แคว้นยักเทรียได้ ชาติ คัก อินเดียใช้เรียก
ชาติต่าง ๆ ที่เร่ร่อนอยู่ในเอเชีย ตอนกลาง มี
หลายก๊กด้วยกัน บางก๊กเข้ามาปะปนกับ
ชาติ ปาร์ธีย (Parthian) ซึ่งเป็นชาติเร่ร่อน
เหมือนกัน มีมูลลำนาคา ถัดจากอินเดียนั้น ไปทาง
ตะวันออกเฉียงเหนือ กักเหล่านี้นับมากแคว้น
ยักเทรีย และปกครองสืบกษัตริย์กันต่อมา
ในยุคนั้น ใน พงศาวดาร อินเดีย เรียก ว่า สมัย

ปาร์ธียอินเดีย (Indo-Parthian)
ถัดจากยุคนั้น ชาติตักก อีกพวกหนึ่งเรียกว่า
ชาติกียาณเจันเรียกว่าชาติตักกเอียกั ตั้งใกล้เคีย
เล่าไว้แล้วในลัทธิของเพอณ ภาค ๒ คักินแทน
ทางแถบ ที่ เหล่านี้ ได้ กษัตริย์ชาติกียาณที่
พระนาม คือพระเจ้า กนิณ ซึ่งตามตำนาน ฝ่าย
มหายาน ว่า ได้ ยก สังคายนา พระพุทธ ศาสนา
ณะเมืองปूरียปุระ (กุลลทิลิกภาค ๓ ตอน ๑)
เมื่อ พุทธศักราช ๕๕๓ ปี หลวงจัน
ฟ้าเขียน มาสย พระพุทธศาสนา ในอินเดีย ได้มา
มีการพระสถูปเจ้ายิ่งเมืองตักกสลา แต่ไม่
ได้เล่าเรื่อง ราวไว้ คงกล่าว แต่สั้นในแถบ นั้น
ซึ่งพอ จะประมาณ ได้ว่าเมือง ตักกสลา ก็ยัง คง
บริบูรณ์อยู่ ต่อมา ชาติหุณ หรือที่เรียกกัน
ว่า ชาติฮัน ยกมาที่ อินเดีย และนับว่า เมือง ตักก
สลา ต้องพินาศสาบสูญไป ก็ด้วยอำนาจ ชาติหุณ
ทำลาย ถึงพระพุทธศักราช ๑๑๘๖ หลวงจัน
เทียนจง มาสย พระพุทธศาสนา ในอินเดีย กล่าว
ว่า เมือง ตักกสลา ตก เป็น เมือง ฮัน ของ แคว้น
กัณมิระเก่า โยลฉัหวารถูกทำลายรกร้างลง
หมดแล้ว แต่นั้นมาก็ไม่ปรากฏเรื่องเมือง

พ. ศ. ๒๔๓๑

เมืองตักกสิลา

ตักกสิลาอีก จนถึงขุขันธ์

ทุกแห่ง พร้อมทั้งวัดโบราณต่าง ๆ ครั้น

เมื่อ พ. ศ. ๒๔๐๖ และต่อมา รัฐบาล
อินเควย ส่งนายพลกัมมิงแฮม (Cunningham)
ไปสำรวจหาซาก เมือง ตักกสิลา คง ซุก
ใต้ ซาก เมือง ตักกสิลา ตรง หมู่บ้าน ชาห์ เฮอร์
(Shahdheri) ในจังหวัดไรวัลปีนดี (Riwalpindi)
แคว้นปัญจาบ ซุกใต้สถานสำคัญต่าง ๆ ถึง

มาเมื่อเร็ว ๆ นี้ เจ้าหน้าที่จะขุดได้ซาก สถานะที่อีก
แห่งหนึ่ง และได้วัตถุต่าง ๆ อีกหลายอย่าง
ทั้ง ได้จำลอง รูป จาก หนังสือ พิมพ์ อิลลัสเตร
เกทลอนคอนนิวส์ ประจำวันที่ ๓๑ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๑๐ มาให้ดู ๓ รูป เพื่อบรรยาย
ถึงเรื่องนั้น

เสี่ยวริคเสด

โศดะวิฬ

อย่าเชื่อเสียว่าใคร ๆ เป็นมิตรทั้งหมด โดย อาศรัยเหตุ เพราะเขาสำแดงตนดังนี้ ;
แต่ก็อย่าใจเขาเห็นใคร ๆ เป็นศัตรูไปเสียทุกคน.

สาธักษณ

เมรยานุภาพ

นายสมาน อินวรัตน์ นั่งเอนหลังพิงพระนกก
เก้าอี้ในห้องรับแขกเคียงกับภรรยาสาว นักชม
ความงามของเจ้าหล่อนอยู่แต่ในใจ

เขาค่อย ๆ พูกว่า “น้องรัก, คืนนี้น้อง
ไม่ต้องเตรียมอาหารเย็นไว้สำหรับพี่หรือ? วัน
นี้เขาเข้าเร็ว ๆ เขาเชิญไปกินเลี้ยง”

นางละเมียด อินวรัตน์ ผู้ภรรยาหันมาจึง
หันหน้า เขมอคว แสทงว่าไม่พอใจในคำพูด
ของสามี แล้วทำหน้าสลดพูดอ้อย ๆ ด้วยความ
สงสารและเคารพว่า “คุณชา, ที่ฉันขอร้อง
คุณอีกครั้งหนึ่งก็คือว่า การเที่ยวเตร่คุยเพื่อน
ฝูงชนิกหย่าเปยของคุณนี้ มีได้ น่าประโยชน์
มาสู่คุณเลย มันจะใคร่กับความเก๋ครอื่น
ความเร่ไร และความคยแค้นขยั้น”

หน้าเสียง ของ เจ้าหล่อน ฟังครู่ สัก ว่ากำลัง
ร้อนใจเกี่ยวไปในทางเก๋อนสกลสามี แต่ยังมี
ความสงสาร ความรัก และความกรุณาปนเจ้า
อยู่ สมานเป็นคนว่างส่ง ชายประมาณ ๓๐ ปี
เขาคงทวภรรยาเขาไปไกล แล้วกล่าวว่า

“ไม่ต้องเป็นทุกข์ เป็นเร่จน ถึงพี่หรือคนอื่น
ทวของพี่ ๆ ย่อมมรรกว่าได้”

นางละเมียดสนครึ้ม “ไม่จริงละทีคุณว่า
คุณมรรกว่าทวของคุณได้ คุณก็เป็นคนคง
แก่เร่เย็น มีความรู้มากแล้ว แต่—เหตุไฉน
คุณจึงมามองเห็นทางผิดเป็นชอบ เห็นงจกร
เป็นคอกขัว คอคยคำสมาคมกับคนชั่วเมา อัน
จะลุดคุณไปสู่ทางชั่ว ชักจงให้ลุดเกิรทาง
ผิด ที่ฉันเกลียดกัน! มาหาคุณทีไรเป็นคอง
ลุดเอาตัวไป แล้วก็ยังคยให้ลุดกินเหล้า คน
อะไรเช่นนั้น ส่วนคุณก็ทวมาเพอจนเกินเหตุ
ยอมให้เขาทำเล่นอย่างเก๋ ๆ น่าอาย!”

สมานเป็นคนรักภรรยา ถึงแม้ว่าคำตักเตือน
อย่างยักยวของภรรยาจะไม่นำฟัง เขาก็คอง
ฟังคำทอนฉลวและตักคองของหล่อน แต่
สมานหรือจะลุดชักใจเพอ เขาเป็นคนไม่ยว
ชักใจเพอหรืออื่นในภรรยา สมานจะเล็ดคย
เพอใดหรือ เปล่า! เขาเร่ทำเช่นนั้นไม่ได้
แน่ เพราะเขาไม่เคยยักเล็ดคำขอร้องเชอเชิญ
ของเพอจนชอบ ๆ กันเลย

ได้กล่าว แล้ว ว่า สมาน เป็น คนรัก ภรรยา
รักอย่างสุดแสนทวรัก ภรรยาเร่ว่ากล่าวตัก
เก๋อนสกลปานไรเขาก้เชอ และคยขยโถมทว

พ. ศ. ๒๔๓๑

เมรยานภาพ

ความประสงค์ของเจ้าหล่อน เขาปล่อยเจ้าหล่อน
ให้สัญญาแก่เจ้าหล่อนว่า

“น้องอย่าเป็นห่วงเลย คนนั้นแหละจะเป็น
คนสืบทาย พระไม่พยายามคุมให้มากจนเกินไป
และขอสัญญาว่าต่อไปพระไม่ไปเที่ยวไหน ถึง
แม้ว่าจะไปก็คงจะหาของไปถวายเสมอ”

ละเมียด “เมื่อคุณให้สัญญาที่แน่นอนเช่นนั้น
แล้ว คุณก็หมกหมัก จะไม่รีบร้อนให้เขานึก
ซัดเคืองใจแก่คุณอีก รัง ๆ นะคะ คุณก็
น้อยอกน้อยใจเสียแล้ว ในโลกนี้หาสามัคคี
เช่นคุณอีกไม่ได้เลย!”

“เฮาเถอะ! แม้ละเมียดละเมียด ทั้งคนพ
จะกลับตัวกลับใจให้เขาคิดเสียบ้าง ทพคณ
เพราะต้องรักษารมณนิยมและมรรยาท แต่
เวลาพเมมา พกทำอะไรก็เลยไม่ได้เลย”

คนนั้นนั้นสมานถูกเชิญไปรับประทานอาหาร
เพื่อเลี้ยงส่ง เพื่อน คนหนึ่ง ซึ่ง ระวัง จากไปรับ
ราชการต่างจังหวัด เขารับคำกรณียาว่าจะไม่
กลับมาก็ จะไม่มา และจะเป็นคนสืบทายทเขา
จะเที่ยว

พอ ๑๕ น.เศษ เขาไปถึงบ้านเพื่อน เมื่อ
แขกเหรื่อมาพร อมแล้ว จึงลงมือรับประทาน
ในระหว่างนั้นเสียงเบกกรชวศวิสีและโซคากัง
อยู่เรื่อย ๆ ต่อมาผู้นำสีกลโซคามาให้เขา

หนึ่งแก้ว, สองแก้ว สมาน สักเรียนเพื่อนฝูง
หลายคนก็เห็นเขาเหล่านั้นคม — คม — และ
คมเท่าไร ๆ ก็ไม่เมา ลึกกับตัวเขา

ในการเลี้ยงกันคราวนี้ ใครมีอะไรใส่และ
ไวหาวเพราะ ๆ จะต้องถูกเชิญให้ลุกขึ้นแสดง
สุนทรพจน์ ให้พรแก่ผู้ระทึงจากไป สมาน
เป็นคนหนึ่งซึ่งลุกขึ้นแสดง เขาพูดอย่างฉะฉาน
ชัดเจนและแจ่มแจ้งน่าฟัง พอจบก็เสียงทมิ
และชโย เขาก็มีพระเศียรพองแสงแวววาว
ตามเดิม ต่อจากเวลานั้นเพียงเล็กน้อย เพื่อน ๆ
หลายคนต่างขยับขยับขอให้เขาค้ม — ค้มเพื่อ
ความสุข เขาคลาย — ลายคา หัวหมอนอยู่
ครู่หนึ่ง ครั้นแล้วสมานผู้รักการยากเลย
ปราศจากสติ เขาค่อยมีใจกลาขึ้น กลาจน
ปล่อยไหวสัดและโซคาล่วงพัน ล้าคดลงไปโดย
มิได้ยั้งใจ เป็นเหตุทำให้เขาล้มคว่ำ ล้มสัญญา
และล้มอะไรต่าง ๆ นานาหมดสิ้น

สมานไม่อาจที่จะยืนคืบสัดไว้ได้ต่อไป ด้วย
มีผู้เห็นเขาเตะใครคนคนหนึ่งกระเด็นไปกิดผา แล้ว
ร้องก้าควยถ้อยคำรุนแรง เขาจึงขยับตัวเข้า
ไประทาม เขาก็เลยคืบควยเท่าเขาลาถ่วง
ความยาวของพนักห้อง สมานร้องขึ้นควยเสียง
กังลั่นห้องว่า

“เพื่อนหญิงชายทั้งหลาย จงจำไว้ว่าวันนี้

เจิม ติษยบุตร

พฤตจิก

กระเมา—เมา—มาวมน์ให้เตมทชวระ อัก!
เกิดมาเป็นคน ไม่ใช่สัตว์ ม่ายช่ายหมา—
พรงันกระไม่ไคเห็นหน้าอัยคน— อัยพวกข้า
อย่างลืออีก!”

“หมา น ๆ กลับบ้านเสียเด็ก มากไปแล้ว
ละ” เพื่อนซิงยังมีสติคิดเตือนเขา แล้วช่วย
พยุงแขนระพาออกไปส่ง

◎ ◎ ◎

พรงันเข้า สมานจำไค ไม่แน่นอน นึกว่าเขา
ไคกลับบ้านกัยใคร เขาหลยตานอนจนถึง
เมือตอนเขาเมา พยายามพนความทรงจำรงน
ไคแต่เพียงวาง ๆ ว่า มีคน ๆ หนึ่งถกถกถก
ลงบนพ่นทอง แล้วทวนนถก ไค อักว่าเพื่อนของ
เขาคนหนึ่ง โยนชวคเหลาขึ้นไป บนอากาศ ทำท่า
จะรับชวคไคขึ้น แต่รับไม่ทัน ชวคตกกลงท
พ่นแตกกระเวาย คนทโยนชวคขึ้นถลยลยลย
ลงทียชวคแตก เขาไคตรงเข้าไปพองเพื่อน
คนนั้นถลกขึ้นขึ้น แต่สมานจำไคไคเลยว้าเพื่อน
ของเขาคนนั้นคือใคร

พอเขาถลมาทชว นิ่งแรกทเขาเมาองคคือตัว
ของเขาเอง เคระองนคังกายกึ่งแต่ปลยลายเทาขึ้น
ไปยังมีไคเปลี่ยน คงสวมอย้อย่างเคียวกัยเมือ
ตอนถลกถลกน แต่เสื่อฉาเยื่อผน สักปรกมอม
แมม เขาถกมอชวคคนทเจมนเสื่อชางช่าย

พองนจางออก เขาคกใจทเห็นเจมนเสื่อชางนั้น
เประอกรังไปทวยเลือก เขาค่อยอูนใจทพอนัก
ไคว่า เขาเป็นผูพองเพื่อนคนทถลก ชวคยาค
เลือกนั้น คงเป็นของเพื่อน ผูเคระะหรายนั้นเอง
แต่ เขาทำไคไคละหรือ?

สมานแงยหนามองครอย ๆ ท้อง ใจเขา
ไม่คอกกรงหนิง ทท้องนั้นเยนท้องสเลียม
ทางช่ายและชวาเป็นผาผนถลยควยป่นสชว มี
รอยชกเขียนอะไรอยู่ ๆ ทั้งสองท้าน และทั้ง
คานทเขาเขาหลยพงกมีสภาพเช่นเคียวกัย ส่วน
คานทแสงแถกสเลือกเขาเมาไค นนเป็นถลกกรง
เหล็ก มอถลกชกกรงออกไประแลเห็นพลท้าวร
ถลกบนนรทษาราทอย

เสยงระงง สันระรว — รัวยอกเวลา ๗
นาฬิกา เขาถลกขึ้นนสยคแข็งสยคชา แล้วเคิ
วไปเกาะ ถลกกรงเหล็กพคกัยพลท้าวรยามันนว่า
“นแนนาย! ฉินหายเมาแล้ว ปล่อยให้
ฉินถลกไปบ้านเสียเด็ก”

พลท้าวรนั้นไม่คอย
สมาน เคียวถลก ท้าวร รัยมาชัง เช่นนี้หลาย
ครั้ง เพระะโทษทคอง ท้าวเมาสวราชถวาค
และทกครั้ง เมือรุ่งเช้า เขาค็ปล่อยให้ กลับบ้าน
ไคคองเสยค่าปรยแต่พอครว

“โขนาย! ฉินไคไคมีความลิกะไร นาย

พ. ศ. ๒๔๗๑

เมรยานภาพ

จะเกล้งกักขังเอาไว้ทำประโยชน์อะไร เงิน
รัชชูปการฉันก็เสียให้หายแล้ว” เขาพูด
อย่างอ่อนหวาน “ไปรทหน้อยเด็กนาย! นี่
ว่าส่งสารฉัน และภรรยาของฉัน โอ! ยานัน
แม่ละเมียดเมียด—คงคอย!”

คำรวนนั้นยังคงนิ่งเฉยมองไปทางอื่น
“ด้วยเหตุไรเล่า นายจึงเกล้งนิ่ง?”
ฉันอยากจะพุกกับนายคำรวนประจำสถาน นาย
ช่วยไปรทเชิญท่านมาหาฉันสักหน้อยเด็ก”

พลคำรวนนั้นทำหน้าโกรธ พุดกระซางๆ ว่า
“อย่าเป็นทุกข์เลย ๑๐ นาฬิกาวันนี้เขา
ก็จะเอาแกไปศาล”

“เฮ้!” สมานสงสัย “เอาฉันไปศาล
ทำไมกัน? ฉันไม่เคยทำผิดรุนแรงอะไรเลย”
คำรวน “อย่า! แกอย่ามาลวงคำรวนเลย
แกจะเสียใจในภายหลัง เข้าใจไหม?”

“เข้าใจอะไร? ฉันไม่เห็นมีอะไรที่
เข้าใจ” เขาย้ำและคอยด้วยความคิด
คำรวนเขยื้อนหน้าพุดพึมพำว่า “อย่าหมิ่น
เห็นจะบ้านั่นแล้ว”

สมานออก “โธ่นาย! ไปรทปล่อยเด็ก
สายมากแล้ว เมียดฉันจะคอย!”

คำรวน “เสียใจจริงเพื่อนเอ๋ย มันปล่อย
แกไม่ได้หรอก”

“ฉันหายเมาแล้ว ทำไมจึงยังไม่ปล่อย?”

“หายหรือไม่หายฉันไม่เข้าใจ”

“โอ! นายไม่เห็นใจฉันบ้างเลยนะ”

คำรวน “แกนี่กว่า คำรวนเขา ขี้แถมมา
เพราะเมาเหล้าเท่านั้นหรือ?”

สมาน “แน่ละซี ฉันเคยถูกขังมาสอง
หนแล้ว เพราะเมา”

คำรวน “แค่รวนแถมโทษผิด!”

“เปล่า! ฉันไม่เคยทำผิด”

“แกเชื่อหรือว่าแกไม่ผิด?”

สมาน “เชื่อเสียยิ่งกว่าเชื่ออีก นายมี
หลักฐานอย่างไรจึงได้มา ประกัปว่าฉัน ทำผิด
และผิดด้วยเรื่องอะไรกัน!”

“แกเกล้งทำลั้ม” คำรวนตอบ

“เปล่า! ฉันไม่ลั้ม ยังทำได้ว่าไปกินเลี้ยง
ที่บ้านเพื่อน ไม่ไ้ทะเลาะวิวาทกับใครเลย กลับ
แล้วกันนอน”

คำรวน “ไม่จริงเช่นแกว่าตก แกลูก
จับ เพราะ—เพราะ—”

สมาน “เพราะอะไร—?”

คำรวน “—เพราะแกฆ่าคนตาย!”

“คุณพระช่วย—!” สมานออก

“—เห็นไปไม่ได้จริงๆ
แน่นอน”

ตำรวจ “หลักฐาน และพยานมีอยู่รอบข้างว่า แก่ได้ฆ่าเขาตายจริง”

สมาน “ถ้าเช่นนั้น—นายช่วยฉันหน่อยได้ไหม?”

ตำรวจ “จะให้ฉันช่วยอะไรกัน?”

สมาน “ถ้าหากว่า ภรรยาฉัน มาถามหาขอให้นายช่วยโปรดยกข้อที่ว่า ฉันไม่มีความผิดอะไรรุนแรงนัก”

ตำรวจ “ไม่มีประโยชน์หรอกแกเอ๊ย”

“เหตุไรจึงไม่มีประโยชน์?” สมานถาม

ตำรวจ “เพราะเมียของแกตายเสียแล้ว”

สมานตะลึง “ทำไม—?”

ตำรวจผู้นั้นยกมือขึ้นชี้หน้าเขา “—และขอให้รู้ไว้ด้วยว่า แก่นั้นแหละเป็นผู้ทำลายชีวิตหล่อน แก่ฆ่าเมียของแกเองได้ลงคอ”

อา! สมานจำได้ละหรือว่าเขาได้ทำอะไรไว้ เขาพิลาปว่าว่าพรตถึงภรรยา ส่วน

สายตาร้องจ้องอยู่ที่แขนเสื้อข้างซ้าย น้ำตาไหลหยก้อยลงต้องรอยแฉะ สมานรู้ สักแล้ว จำได้ว่า รอยนั้นคือรอยโลหิตภรรยา โลหิตแม่ละเมียด แม่ละเมียดเมื่อยัก

คืนเป็นคืนมาทรมานทำลายศัลยของ อันกระทำให้ยังเกิดการตื่นเต้นกันยกใหญ่ เพราะสามห้าภรรยาที่สนิทสนมรัก เวลาไม่มาเขาเป็นคนสุภาพอ่อนโยน มีความเมตตากรุณาอย่างน่าชม ภรรยาว่ากล่าวสั่งสอนสักปานไร เขาก็เชื่อ และคอยอนุโลมตามความหวังดีของหล่อนเสมอ — แต่— บัดนี้เขาฆ่าหล่อนเสียแล้ว ฆ่าหล่อนโดยความไม่รู้ สักตัว

เมื่อคดีถึงที่สุด ศาลพระราชอาชญาตัดสิน วางขทลงโทษจำคุก นายสมาน ๑๐ ปี ในสถานจำคุกตายโดยความประมาท—แต่เขาก็ได้ตั้งแก้กรรมด้วยโรคจิตลงไว้ในกองมหันตโทษภายในนั้นเอง

เจิม ดิษยบุตร

พระพุท

พระพุท เป็นเทพสำคัญองค์หนึ่งในลทธิไสยศาสตร์. ชนชาติอริยธิดาว่าพระพุทเป็นต้นวงศ์กษัตริย์ อันนามว่า “จันทวงศ์” ซึ่งเป็นวงศ์ใหญ่และสำคัญวงศ์หนึ่งในภารตวรรษคู่กันกับกษัตริย์ “สุริยวงศ์.”

ประวัติการของกษัตริย์จันทวงศ์ทันทิยาเป็นต้นสำคัญ ก็คือการสงครามระหว่างกษัตริย์ปาดชาพทังหากกับกษัตริย์ ไกรพ ทิกระทำต่อกัน ณที่ทุ่งกุรุเกษทร์, เรียกว่า “มหาภารตยุทธ” ตามที่ปรากฏเป็นคัมภีร์มหาภารตะ อันเป็นคัมภีร์สำคัญที่ชาวมัธยมประเทศ เคารพนับถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในลทธิศาสนาอย่างยิ่ง. ความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์ มหาภารตะนั้น มีคุณวิเศษไม่ผิดอะไรกับคัมภีร์ รามายณะ อันเป็นประวัติการของกษัตริย์สุริยวงศ์เทวไรณก. คัมภีร์ รามายณะกล่าวถึงกษัตริย์สุริยวงศ์, มีพระรามจันทร์เป็นวรมุข, เป็นทศารพณธิดาของชาวมัธยมประเทศอินเดีย; คัมภีร์มหาภารตะ

กล่าวถึงกษัตริย์จันทวงศ์, มีกษัตริย์ปาดชาพเป็นวรมุข, ก็ถือว่าเป็นทศารพณธิดาของชาวมัธยมประเทศคู่กันกับคัมภีร์

กำเนิดของพระพุทมีตำนานทางไสยศาสตร์กล่าวมาว่า ครั้งหนึ่ง พระจันทร์ โคจร

วาระขะลุ คือพลกกรรมประกาศความเป็นเจ้าเป็นใหญ่เพื่อแผ่อาณาเขตทวยเทพบรรดาที่โคจรเขี่ยอยู่ไปประชุมพร้อมหน้า. เนื่องด้วยเหตุนี้ ทำให้พระจันทร์มีความกำเริบถึงกับไปพาดนางคารุณีย์เป็นแม่เหล็กพระพุทหทัยไป. พระพุทหทัยของให้ สิ้นนางคืนโดยค, พระจันทร์ก็ไม่มีขมก. พระพรหมาสั่ง, พระจันทร์ก็ไม่มีพง. จึงได้เกิดสงครามกันขึ้น ระหว่างพระจันทร์กับพระพุทหทัย. พระศุกรซึ่งเป็นธิดาของพระพุทหทัยอยู่ก่อนได้เข้าข้างพระจันทร์. ศิษย์พระศุกรคือพวกทานพเทวและอสูร ก็เข้าช่วยข้างพระจันทร์ด้วย. ฝ่ายพระจันทร์และเทวดาถือพระพุทหทัยอาจารย์ ก็เข้าช่วยฝ่ายพระ

กาญจนาศพนธ์

พฤศจิกายน

พฤหัสดี. การเทวสุรัสสงครามคราวนี้รีบ
ว่า “การกามะ,”^๑ ไ้รับฟังข้อสัญญานี้
คึกใหญ่ “เสียดสเทอนไปทั่วโครภพ.”
พระอิศวร ซึ่งเข้าข้างพระพฤหัสดี ไ้เอาครุฑ
พันอุกพระจันทร์ทวฉากสองท่อน. ในที่สุดพระ
พระหมาเข้าห้ามการสงคราม และบังคับให้พระ
จันทร์ส่งนางคืน, ทั้งห้ามมิให้พระจันทร์เข้า
ในชุมชนเทวาคว. ที่หลังพระจันทร์ไป
วิงวอนพระอิศวร. พระอิศวรจึงเอาพระจันทร์
ทำเป็นย่นเข้าไปในเทพสภา. พระจันทร์จึงเข้า
ไ้. (รูปพระจันทร์ครึ่งซีกอยู่ล้อมควงศาที่
สามของพระอิศวร ซึ่งอยู่ตรง กลางหน้าผาก).
ฝ่าย นางคารา เมื่อ กลับไป อยู่ กับ พระพฤหัสดี
นั้น กำลังตั้งครรภ์ ซึ่งต่อมาก็คือประสูติโอรส มี

รูปงามยิ่งนัก. กุมารนทิงพระพฤหัสดีและ
พระจันทร์ต่างร้องว่าเป็นโอรสของตน แต่นาง
คาราไม่ยอมบอกว่าเป็นใคร. ในที่สุด
ต้อง ร้องถึง พระพรหมา เสด็จ มา ยังค้ำให้นาง
การายบอกความจริง, นางการาจึงปฎิญาณว่า
พระจันทร์เป็นบิดา. กุมารนคือพระพุ.

พระพุไ้หานางอิลานเป็นเมีย. กำนินนาง
อิลานไ้มาเป็นเมียให้พระพุอย่างไร มีเรื่อง
ราวบรรยายไว้ต่าง ๆ กัน. คัมภีร์รามายณะ
ละมัย สันสกฤตกล่าวว่า พระกรรมมประชาบดี
(โอรสพระพรหมา) มีโอรสชื่อท้าวอิลราช,
ไ้ครองนครพลทิกา. วันหนึ่งท้าวอิลราชไ้ล่า
เนื้อ, ล่วงล้าเข้าไปในป่ามรณอันเขตรโหฐาน
ของพระปารวดี (อุมา). ขณะนั้นพระอิศวรทรง

๑ การกา เป็นชื่ออีกชื่อหนึ่งของนางคารา. สงครามการกามะแปลเป็นความหมายว่า
สงครามอันเนื่องด้วยนางคารา. สตรีเพศมักเป็นต้นเหตุสงครามโดยมาก เช่น นางเฮเลน เป็นต้น
เหตุสงครามใหญ่กรุงทรอย และนางสีดา เป็นต้นเหตุสงครามกรุงลงกา. ทั้งน่านะเป็นเพราะ
“กามเทพ, กระทำ, กรรมมกปลา ในสายสา, ครชัวิต, นิสิน ไซ้หญิงสวย,
ขวนเยอ, เป็นเหยื่อชน เกี้ยวขอหมั้น, กลเม็ด, หย่อนเบ็ดลง อันมวลาชย, หมายชาทิ,
มัจฉาไ้ เห็นเหยื่อไ้, ชูหาง, เหตุพรางหลง องค์สาว, จักน้ำ, สมจำนง ปลดปลาปลง,
ยังใหม่, ในไฟรัก.” (คำกลอนแต่งตามภาคอังกฤษ ซึ่งถอดความจากภาคสันสกฤต)

พ. ศ. ๒๔๗๑

พระพุท

ลือพระธูมาโดยจำแลงเพศเป็นสตรี และอะไรๆ
ในย่านนั้นก็กลายเป็นสตรี ไปด้วย. ท้าวอิล
ราชกับบริวารก็เลยกลายเป็นสตรีไปหมด. ท้าว
เออไปจึงวอน ขอโทษพระอิศวร ขอให้เป็นอย่าง
เดิม, พระอิศวรไม่ยอมยกโทษ. แต่
พระธูมาขอประทานพร ให้เป็น บรม เสด็จขึ้น
แล้วเป็นสตรีเสด็จขึ้นสถิตไป, และเมื่อเป็น
เพศบรม ให้ลมเหตกการณ เป็นเพศสตรี, เมื่อ
เป็นสตรีให้ลมเวลาเป็นบรม. เวลาที่ท้าวอิลราช
เป็นสตรีมีนามว่านางอิลลา. วันหนึ่งนางอิลลากับ
บริวารไปเที่ยวฆ่า, ได้พบพระพอกำลังฆ่าเพี้ย
พรคอยู่ในสระน้ำ. นางอิลลาไปว่ายน้ำเล่น. พระ
พอกำลังเล่นน้ำ, ลมพัดขึ้น, เห็นนางอิลลา
ก็มีความรัก, จึงพานางอิลลาไปเป็นชายา. (ส่วน
บริวารนั้นพระพอกับนางอิลลา). คราใด
นางอิลลาก็เป็นท้าวอิลราช ก็ฆ่าเพี้ยพรคอยู่
กับพระพอก. เมื่อครบคืนก็กลายเป็นนางอิลลา
ทำการปฏิบัติพระพอกต่อไป. (เรื่องพิสดารมี
อยู่ในพระราชนิพนธ์ชื่อเกศิกรามเกษียติ). คัมภีร์
ปฐมกาลกล่าวว่า พระมนุไว้สวัสดิ (พระมน
เป็นใหญ่ อยู่ในโลก องค์ละ ๔,๒๐๐,๐๐๐ ปี
ในกาลที่ยกขึ้นอยู่ในสมัยของพระมนุสสัน) กระ
ทำบุญกรรมบวรดวง พระมิตร และพระบรรณ
ขอให้บังเกิดบุตร, แต่ภักพการไม่ถูก. ผล

ที่กลายเป็นอิลลา มีนามว่า อิลลา หรือ อิลลา
(คล้ายกับเรื่อง ใน คัมภีร์ ศักดิ์ประพราหมณะ ที่
กล่าวถึงวงศ์พระมนุ). พระมิตรกับพระบรรณ
กรุณาช่วยจัดการ แปลงเพศให้เป็นชาย มีนาม
ว่า สุทษมนะ แต่กลับต้องคำสาปของพระอิศวร
กลายเป็นนางอิลลาไปอีก. ต่อจากนั้นนางอิลลาจึง
ไปเป็นชายาพระพอก. อย่างไรก็ตามคัมภีร์
ไสยศาสตร์ต่าง ๆ คงกล่าว ร่วมกันในที่สุด ว่า
เมื่อนางอิลลาได้เป็นแม่ทัพพระพอกแล้ว, เกิด
โอรสองค์หนึ่งซึ่งพระพอกให้นามว่า ปฐมพ. ต่อ
มาพระปฐมพได้ครองนครประคิยฐาน, นับเป็น
ปฐมชนกแห่งกษัตริย์ราชวงศ์ในไตรภพ
ประคิยฐาน และสืบต่อน ในภพพระพรหม สืบสันตติ
วงศ์ต่อกันมาอีกหลาย.

นอกจาก พระพอก เป็นต้นวงศ์ กษัตริย์ราช
วงศ์แล้ว ยังเป็นเทวดาสำคัญในลัทธิไสยศาสตร์
มาเก่าแก่กึกก้องด้วย. ในยุคทศชนชาติอริย
ฝึกฝนในทางศาสนาธรรม ในชั้นแรก, การ
กำหนดเวลาพระเคราะห์ ๕ เรียกว่า ปุณณาคา
ก็จักเอาพระพอกเข้าไว้ เป็น พระเคราะห์ ดวงหนึ่ง
มี พระเสาร์, พระศุกร์, พระอังคาร, พระ
พุธ, และพระพฤหัสบดี. การแย่งวันเป็น ๗
เรียกว่า สักตนาคา ก็คือเกณฑ์พระเคราะห์
๕ รวมเข้ากับพระอาทิตย์ พระจันทร์ด้วย. การ

กาญจนาคพันธุ์

พฤกษิก

แบ่งอุทฺทหก็แบ่งตามองค์พระกระหี คือ ๖ สันค
 (อุทฺทกอกไม้ผลิ) น้าท้ พระเส้าร, คิริยม
 (อุทฺทอื่น) พระศักร, วรรณ (ฝน) พระ
 อังการ, ศารท (ใบไม้ร่วง) พระจันทร์, ไค้แก่พระพุท.
 เหมันค (หนาว) พระพุท, ศิสิริ (หนาว) ของพระพุทคัวย. สำหรับพาหนะของพระพุทนั้น
 พระพุทหิสิยค. การอุทฺทศัรคณท้เรื่ยกว่า “มหา
 รัตนาค” คือ รัตนวิเศษ ๕ สันคเก้เทวคางค

พระเคราะห์นั้น ทบิทมไค้แก่พระอาทิตย์, มุกกา
 ไค้แก่พระจันทร์, เพ็ชรไค้แก่พระศักร นิลไค้
 แก่พระเส้าร, ส่วนมรกคณเป็นรัตนสำคัญ
 จึงนับว่าสัเขียวเป็นสัคคกสิทอิ
 ของพระพุทคัวย. สำหรับพาหนะของพระพุทนั้น
 ปรากฏตามคัมภีร์สัยศาสตร์ว่าเป็นช้าง.

พุทธาวสมภพให้	ธรณินทร
สยามรัฐคชาชิน	๙ ๙ ชอช
พระพุทคชพ้าห้ภัญ	โญยศ
พระปกเกล้าปกสยามอน	นิมิตน้อมมงคลสนอง ๑
อ บุรสุดเส็กสู	สบศานติ สัมฤทธิน
อุ ทิตเทียมอรบสสถาน	ทัวหล้า
ม หิตธิมเหพาพร	เลอโลก
โอม เคชพระเจติเจ้า	จรัสเรือง จิรเจริญ ๑

หมายเหตุ. กระหี อะ อุ ม คือสำเนียงกล้าของคำโอม. “อะ” ปรากฏตามคัมภีร์
 ภาควัทคัคกา เป็นคำพคของพระภคญณะ (วิญญ) ว่า “อภยรณาม อกาโร สมิ” แปลว่า
 “ในทัวอภยร ทูเป็น อะ.” อ คือพระอิศวร, ม คือ พระพรหม.

พุทธาณนหอ

หมอแจ่มเริ่มสืบ

ความเบื้องต้น

ข้าพเจ้ามีเกียรติยศที่จะแนะนำหมอแจ่ม
นักสืบชั้นสูงตัวท่านหมอเอง คิดว่าเป็นที่ ๑
พร้อมกับคุณต้องสหายผู้หนึ่งของข้าพเจ้าและ
ของหมอแจ่ม แต่ท่านผู้อ่านทั้งหลาย อีก ครั้ง
สำหรับหมอแจ่มไม่จำเป็นต้องบรรยายมากนัก
เพราะเชื่อว่าบรรดาท่านผู้อ่านที่ได้อ่านเรื่อง
นักสืบคนที่ ๒ ของหมอแจ่มแล้ว และถ้า
ยังไม่ลืมก็คงจำได้ว่าหมอแจ่มเป็นผู้มีนิสัย
ใจคอและอาชีพเป็นอย่างไร ฉะนั้นคุณต้อง
ข้าพเจ้าเห็นว่า แม้จะกล่าวถึงครึ่งหนึ่ง
แล้วในคำนำเรื่องเย็บเคล็ด พงศาวดารจีนของ
ข้าพเจ้าว่าเป็นผู้ที่ได้อธิบายให้คำราวพ
งศาวดารจีนสมัยอาจารย์ชก แก่ข้าพเจ้ารวม
หลายเล่มถึงแก่แก่เพียงได้ออกนามของ
คุณต้องเท่านั้น หากได้กล่าวถึงประวัติของ
คุณต้องไว้ด้วยแม้แต่เพียงโดยสังเขป จึง
เห็นว่าควรจะบรรยายไว้จนทันบ้าง สักเล็กน้อย
เพื่อท่านผู้อ่านที่จะอ่านเรื่องอื่นคุณต้องได้มี
ส่วนอยู่ด้วยต่อไปนั้นเข้าใจก็งั้น

อย่างน้อยที่สุดก็จะได้ทราบว่า คุณต้องเป็นใคร
และมีคุณสมบัติเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าขอกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า คุณ
ต้องที่ได้ให้คำราว พงศาวดารจีนสมัยอาจารย์
ชกแก่ข้าพเจ้าดังกล่าวนั้น กับคุณต้องที่
ข้าพเจ้าได้มีโอกาสกล่าวถึงออกในเรื่องนี้ เป็น
สภาพบุคคลเหมือนกัน และเป็นผู้มีนิสัยใจคอ
กว้างขวาง และรื่นเริง กล่าวหาญ ชาญ เกียว กับ
หมอแจ่ม แต่มีอายุน้อยกว่าหมอแจ่มหลายปี
ชอบในทางโบราณคดี วรรณคดี และสาสนคดี
อาชีพของคุณต้องไม่มีอะไร มากกว่านี้ถึง
คำเจ้าชก อัน ขวดยก ซึ่งบรรพบุรุษได้
ชวนชวนหาไว้ให้ตั้งแต่คุณต้องยังอยู่ปลาย
อ้อยปลายแฉม กิจวัตรที่คุณต้องปฏิบัติอยู่
เป็นอาชีพนักคือไปคุยกับพระตามวัดต่างๆ ด้วย
เรื่องทั้งกล่าวแล้ว

บรรดาท่านอาจารย์ หรือท่านสมภารใด ๆ
ที่มีชื่อเสียงไม่ว่าจะสถิตอยู่ ณ อารามไหน
คุณต้องเป็นต้องรู้จักหมด ถึงนั่งไว้ที่คุ้นเคย

คืนสอ

พฤศจิกายน

กับท่านอาจารย์ชก นับว่าคงต้องเป็นคน
ป๋อขี้ฉ้อ ในหมู่ พระสงฆ์ของคณะเจ้ามาผู้หนึ่ง
สิ่งที่ทำนั้ อ่านคหฺรทราญ เป็นพิเศษในลักษณะ
ของคุดต้องมอญหน้อยหนึ่ง คอ หากคุดต้อง
จะมี นาม ช่งแสง บ่ทอ ว่าสยแซ่มาจากคณะ
กักมันคงกค แต่อาการ พคของคุดต้องนั้นอา
ทำให้ผู้ฟังก็ว่าคุดต้อง มีเชื้อสาย สยเนองมา
จากชาวลังกาได้ เพราะคุดต้องพคเร็วฉฉ
ละรีวี่เหมือนอวยมีมากกว่าอาแป๊ะ โดยการพค
เร็วป๋อขี้ของคุดต้องนั้ ถ้อยคำทก ๆ คำท
คุดต้องพคเนบียงทกถกออกเสียงเพียงครั้งคำ
บ่าง ค่อนคำบ่าง และบ่างทกเพียงรวว ๆ
เศษหนึ่งส่วนสี่ของคำเท่านั้น คึงน ถาผู้ทไม่
คุ้นเคย กับ คุดต้องใน การสนทนาแล้ว ก็ออก
จะพ้งคุดต้องบักอยู่สักหน้อย ส่วนหมอแจ่ม
เป็นผู้คุ้นเคยกับคุดต้อง และได้มีปจฉาวสชานา
และสักรวาท ปรวาทกนเสมอจ้งท่างเข้าใจกัน
ท้งสองฝ่าย และเป็นทกถกกันบั้งน

ในการที่ข้าพเจ้าแนะนำหมอแจ่มท้อทถก
ก่นาเรองของหมอแจ่มเข้าส่วท่านผู้ อานอกัน
หากจะไม่แดง ท่านก้ทกรายว่าเพอแก่ตัว
ไม่ใช้เพื่อชยายจก่ชอกเป็นคฺรท ๒ เพราะ
คฺรทแรกท่านมส้เคอร์หมอแจ่มได้ก่นาเรองสย
จยผู้ราย อย่างช่ทอ มา หลอกให้ ข้าพเจ้าอาน

และได้อานอย่างสนใจ ลงท้ายก็รู้ สักว่าคอก
เคอร์แจ่มคยตาเอาช่ง ๆ หนา แต่ข้าพเจ้าไม่
อยากจะยอมเสียท้หมอแจ่มแต่ผู้เดียว จ้งได้
ออกตัว ค่อท่านผู้ อาน อื่น ๆ ในไทยเขมม อีก
ค่อหนึ่ง เลยเป็นเหตุให้ถกค่อว่าค่อชานเสีย
เกือยบ่าแย้ และบคินข้าพเจ้าได้รยเรองสยจย
ผู้ รายออกฉกรรจของหมอแจ่มอีก ข้าพเจ้า
จ้ง ได้ ขอ โอกาส เนะ นำ ท่าน หมอ และ บั้ง
คุดต้องคคทายเข้ามาด้วยอีกคนหนึ่งค่อท่านผู้
อานท้งหลายในไทยเขมม อีกคฺรทก้ถกแล้วแล้ว
แต่คั้น และ ขอ รยรอง ว่า การสย คฺรทนี้ จะไม่
เหมือนกนการสยในเรองนักสยคท ๒ ของ
หมอแจ่ม ท้งมา คราวแรก แต่ จะเหมือน กับ
อะไรนั้ ขอท่านผู้อานจ้งสนนึฐานเอาเอง
คามาชอยใจเมื่ออานแล้ว ส่วนความสนก
ของเรองนั้ ข้าพเจ้าอยากจะรยรองว่าสนก
นักประพนชเรองนามผู้ท้งถกแล้วไว้ ว่า เรอง
โคมท้งนถกปราชญ์ และนักรบ เกือบอยู่ด้วยแล้ว
เรองนั้ยอมสนก และเรองของหมอแจ่มท้จะ
ปราชญ์ ค่อไปนั้ ก็ ประกอบ ด้วยนักปราชญ์และ
นักรบบริยรณ คอ คุดต้อง เกลธของหมอแจ่ม
เป็นผู้ท้งทงใน เรอง ศาสนาอาคม โคลงฉฉนท
กาพย กลอน พงศาวดารโบราณคค ท้ง
ก้พอนนั้เข้าอยู่ในวงของนักปราชญ์ได้ ส่วน

พ. ศ. ๒๔๗๑

หมอมแจ่มเริ่มสลับ

ตัวท่านหมอล่างเป็นผู้ที่สนใจในทางมวยและ
 ฝึนกายจักก็ปรากฏแล้วในเรื่อนักสลับคนที่ ๒
 ของหมอมแจ่ม ฉะนั้นก็ควรจักให้เขาอยู่ในโลก
 ของนักมวยได้สักคนหนึ่งด้วย ถ้าเรเจียวรบ
 ตามคำของนักประพันธ์ ทักกล่าวนั้นแล้ว เรอ
 นี้ต้องสนุก และข้าพเจ้าสงสัยว่าเรสนัก
 กว่าเสียอีก เพราะเรอนอกจากเรมทง
 นักปราญณ์และนักมวยแล้ว ยังแถมมีนักสลับ
 เติม เข้ามา ด้วยอีก ประเภทหนึ่ง คือ หมอมแจ่ม
 แกเป็นทั้งนักมวยและนักสลับ ซึ่งเกินอัตราของ
 คำที่นักประพันธ์นั้นกล่าวไปอย่างหนึ่ง จึง
 ทำให้สงสัยว่าเรสนักกว่า แต่ท่านผู้อ่าน
 จะสงสัยเหมือนข้าพเจ้าหรือไม่นั้น เป็นอีก
 ปัญหาหนึ่งต่างหาก

จริงอยู่ หมอมแจ่มได้เคยนำเรอสงสัยซึ่ง
 เป็นไปด้วยความพิ่งชัน แทะเส้นประสาท ของ
 ท่านหมอ โดย ความท่งในการ เป็นนักสลับจัก
 เกินไป มาแสดงครั้งหนึ่ง เมื่อท่านผู้อ่านเห็น
 เรอกลอกแล้ว ย่อมต้องคิดว่า หมอมแจ่ม
 ขยาขยเพื่อ แต่ความขยาขยเทอของหมอมแจ่ม
 นั้นเอง เป็นเหตุให้หมอมแจ่มได้รบเกียรติก
 โดยกองสลับลานตากฟ้าเชียวหมอมแจ่มเขาเป็น
 สมาชิก ของกองสลับนั้น รวมกับ นักสลับผู้ นาม
 อูโฆยอน ๆ ด้วยคนหนึ่ง เพราะกองสลับลาน

ตากฟ้าเห็นตระหนักเห็นว่า หมอมแจ่มจะเป็น
 นักสลับที่เยี่ยมยอดได้คนหนึ่งในอนาคต โดย
 การที่เขาใจได้ ถึงกับได้ นิมิตว่าได้ทำการ สลับ
 นั้น เป็นเครื่องส่อว่ามันสลับในทางนี้อย่าง
 แรงกล้า ผู้ใดที่มีนิสัยจะประกอบกิจใด ๆ
 อย่างแรงกล้า ก็นั้น ๆ ย่อมสำเร็จ และ
 โดยอาการที่ได้ปฏิบัติไปในนิมิตนั้น ส่อให้
 เห็นว่าหมอมแจ่ม มีไหวพริบ และค่านิยม การถูก
 ทาง หากว่า เรอนั้น ได้เป็น เรอจริง แล้ว
 กองสลับลานตากฟ้ารับรองว่าต้องค่านิยมการตาม
 วิสัยนี้ได้ เป็นไปตาม นิมิตของ หมอมแจ่มจริง ๆ
 ด้วย และ กองสลับลาน ตากฟ้าได้ลงมติ ว่า
 ความสนั่นอาจแสดงให้เห็น ใจเกียของมนุชย์
 ก็อาจทำให้มนุชย์แลเห็น ทางข้างหน้า ต่อไป
 ได้ ด้วย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวแล้วนั้น กองสลับ
 ลานตากฟ้าจึงเชียวหมอมแจ่ม เข้าเป็น สมาชิก
 ของกองสลับลานตากฟ้าซึ่งปรากฏข้างบนนี้และ
 อนุญาต ตาม คำ ขอ ของ หมอมแจ่มให้ ทำการ
 สลับกับผู้ร้าย อันได้ กระทำ การ ประทุษกรรม
 อย่างทารุณ รวยหนึ่ง เช่นเรอแรก ที่หมอมแจ่ม
 ประถมโซบ และเรอนั้นคงต้อง ซึ่งเป็น
 ผู้มีส่วนช่วยเหลือ หมอมแจ่มเป็นคนตรวจงาน
 พฤติการในเรอนั้นคงแต่คนงานปรีโยสานส่งมา

คืนสอ

พฤศจิกายน

ให้ข้าพเจ้า ๆ ขอนำลงใน ไทยเซม ค่อไป
และก็ได้ รัยอนุญาติ จากเจ้าของให้นางได้
โดยตลอดแล้ว

ประวัติสังเขปของนิยายออกฉกรรจ์

ถ้าท่านยังจำได้ ก็คงยังไม่ลืม เรื่อง อ้าย
เสียดย ซึ่งไปตั้งห้องสมอย์ กลางป่าใน
จังหวัดราชบุรี เจ้าหน้าทีได้ไปล้อมจับ ถึง
กับยังต่อสู้ กันตามทำนองวิถีไทย ในที่สุด
พวกเหล่าร้ายปราชัย ตัวอ้ายเสียดยหัวหน้า

ต้องกระสุนปืนเจ้าหน้าทีพุ่งเข้าคอไปแล้ว และ
ถ้าท่านยังไม่ลืมก็คงจำได้ด้วยว่า ในขณะที่
ที่เจ้าหน้าที กำลัง ขยายแถว ยังต่อสู้ กับ พวก
อ้ายเสียดยอยู่นั้น ปรากฏว่าลูกสมันอ้าย
เสียดยได้วิ่งหนีเข้าป่าไปสองคน เจ้าหน้าที
ได้ยิงตามไป แต่ไม่ได้ติดตาม เพราะ

เป็น ท้องหัวหน้า ของ มันยิ่ง กว่า และ
คงเด่นมากไม่มีใครได้เข้าขวางเลย จน
กระทั่งเรือนเกิดขึ้น และออกมาถึงกองสับ
ลานตากผ้า จึงได้ทราบ กันว่าผู้ร้าย
ออกฉกรรจ์รายนี้ เป็นลูกสมันคนหนึ่ง ใน สองคน
ของอ้ายเสียดยที่หนีออกมอเจ้าพนักงานไปได้
ทั้งกล่าวแล้วมีนามว่า “อ้ายแม้ง” การ

โจรกรรม ของ มัน มิได้ ดำเนินไปอย่าง ไครม

ความเช่นหัวหน้าของมัน โดยมันไม่ใช่
วิเศษพวกพวกเข้าทำการปล้นสดมภ์ คงจะ
คร่ำมเจ้าหน้าที มันทำการเจ็ย ๆ โดย
ล้าหลัง คือ ใช้ วิธวิธีเจ้าทรัพย์ ด้วยยาเบื่อเมา
อย่างชะงัก แล้วจึงเข้าทำการลักทรัพย์
สรรพคุณยาอย่างหนึ่งและเป็นอย่างสำคัญของ
ยารมธินรายกาของอ้ายแม้งนั้นก็คือ “นิ้วม
มนุษย์”

ชายแปลกหน้า

เวลา ๖.๐๐ นาฬิกาเย็นเวลา ซึ่งตาม
ปกติ หมอแรมได้ คืนนอนแต่ด้วยอย่างย้าน
เสร็จ และ ออก มานั่ง ที่ ห้อง ทำการ แห่ง ร้าน
ขายยาของหมอแรม ตรวจสรรพกิจการของ
ร้าน หรือมีละนกันส่งวิสัยคำรายาต่าง ๆ รวม
ทั้งคำรณักสับด้วย เป็นนิตย และเช้า วันหนึ่ง
แห่งกาลเมื่อยเข้าวันศกฤกษ์ในเวลากลางคืน
กับที่กล่าวแล้ว และหมอแรมก็อยู่ในฐานะ
คฤ ก็นั่น ได้ มี ชายแปลกหน้า รุ่นหนุ่ม
คนหนึ่ง ทำทางสุภาพเห็นได้ว่าไม่ใช่คน
สามัญ สรรวม เลือดฝานยาวดัง ข้อเท้า เพราะ เวลา
นั้นฝนกำลัง ตกเรื่อย ๆ ไม่เห็น ว่า ฝนเล็ดสั่น
เป็นอย่างไร นอกจาก จะเห็นว่า สรรวม ลงเท้า
รองเท้าและ นุ่งผ้าม่วง สีโพลเน่า ซึ่งเห็นได้

ไทยแลออกมาจากชายเสื้อฝางวาระ เกร
เข้ามาในร้านหม่อมแจ่ม พร้อมกับดอกลมวก
กันแตก หรือถ้าจะเรียกให้ถูกต้องตามกาลเทศะ
ก็หมวกกันฝนออกกัมค่านัยหม่อมแจ่มด้วยกิริยา
สัภาพ เมื่อมาถึงที่ ทหม่อมแจ่มนั่งอยู่แล้ว
หม่อมแจ่มก็ค่านัยตอบ พร้อมกับเหลืออกตามนค
นอกแว่นตามเคยในเมื่อจะตลึงไ้ ๆ ที่ไกล ๆ
และชายคนนั้น มิใคร่ให้ หม่อมแจ่มถามว่ามา
ธุระอะไร โดยรับกล่าวด้วยอาการอันร่อนรนว่า
“ผมเชื่อว่า ผมมิ เคยรบกวนที่ใด ๆ กับ
ท่านหม่อมแจ่ม และขอให้ ชำระขาดแผลท่นว
ผม” “ถูกแล้ว และผมยินดีปฏัติกับทักความ
ปราสักของคุณ” หม่อมแจ่มตอบด้วยอาการ
กระฉิกะเงิง “ขอบพระคุณ” ชายคนนั้น
ตอบ “แต่ก่อนจักการ ผมขอให้คุณสัญญา
ว่าจะไม่นำเรื่องการรักษานไปเยืค เผยในที่อื่น
ไม่ว่าจะเยืคเผยและจะไม่พยายามซักถามว่า
ผมเป็นใคร ถ้าคุณหมอกตกลงตามผมขอ
ให้ค่าธรรมนียม ๑๐๐ บาท สำหรัยชำระแล้ว
ใส่ยาและ พันผ้าให้เรียบร้อย ละเพาะ คราวนี้
คราวเกียวเท่านั้น” ชายคนนั้นแพคค่อด้วย
อาการอันแสดง ว่ามีความวิตกยิ่งกว่า มีความ
เจ็บปวด “อ้าย, เรื่องชาทงวนความลัษ
ของไว้ ใจผม ๆ มีหน้าที่ ต้องชาทงวนความ

ลัษ ของคนใช้ ของผม ทักคน รวม ทักคน ด้วย
และเรื่อง ค่าธรรมนียม ธรรมนียม ก้อไม่ ต้อง
วันววย ถึงเพียงนั้น มาให้ ผมท เดอะ เพียง แต่
ชำระ และ ใส่ยา ครึงเกียว บางที ไม่ต้อง คิคค่า
บ่วยการบ่วยแทนอะไรก็ค้าย” หม่อมแจ่ม
แสดงให้ คน เจ็บ เห็น น้ำใจ เป็น นัก กิฟ้า ของ
หม่อมแจ่ม และ ในเวลาเกียว กันกันก สงสัยใน
เหตุการณ ของชายแปลกทหน้าและเห็นว่าออก
จะเย็นเรื่องลึกลับตามทาง ของนักสืบ พกพลา
กก็เชิญชายคนนั้น เข้าไปในห้องตรวจ และ ขอค
ขาดแผล ชายคนนั้นยอมบ่วยชงท่นวกับอ
พันไว้ ด้วย ผ้าเช็ดหน้า เป็นก้อนใหญ่ และแวง
ไป ด้วยโลหิต จึงแก้ผ้าเช็ดหน้า ที่พัน ออก
เห็นนวก้อย ขาดไป ครึงนว แผลเรียบ ประท
ลุดกด้วยทุดกตกขาด้วยมีคม หม่อมแจ่ม
รับชำระแผล ด้วยยา กัน ขาดพิษ แล้ว เอาสำล
ชุบยาทุมแผลและเอาผ้าพันแผลพันอีกชั้นหนึ่ง
พลาทพุดว่า “นวกุณนี้ ต้อง ไ้ถูก อาวชัคคม
กริบ และด้วยอาการ อย่างหนักแล้วขาด สะบ
ทันที้ และจะ โดยเอ็กซีเค้นต์ หรือโดยถูก
ทำร้ายอย่างเจตนาโดยละเพาะ ก้อเป็นค้ายและ
ในเวลาไกล ๆ แอง” ชายคนนั้นซิกสะกั
เมื่อได้ ยินหม่อมแจ่ม ช้แ่งในตอนสุดท้ายน พอ
หม่อมแจ่ม พก เสริ้ง กิพัน แผลเสริ้ง พอก และ

ดินสอ

พฤศจิกายน

กล่าวต่อไปว่า “ไม่เป็นไร เมื่อผมได้รักษา
โดยไม่สายเกินไป ยิ่งรียปรากันว่าไม่เป็นไร”
ชายคนนั้น ก็มี คิริระ คำนับ ด้วยอาการ ช้า ๆ
และชัก หน้าซิก ๆ หอมแถม วันเหล่านี้ แบนค
ให้พร้อมกันคำพูดว่า “โลทิตคุณออกมาก
ทำให้เพียงควรคมย้าหรับคิเสสคหน้อยจะทำ
ให้ คิชน” ชายนั้นรีบแก้แบนคหหอมแถม
ส่งให้ ไปกับทวยอาการคุณณภาพ เมื่อหมค
แล้วก็มีคิริระ คำนับ หอมแถม พร้อม กยชน
แก้เปล่าให้ อีกครั้ง ด้วยอาการ แสดงว่ารู้สึก
ในความอวและอัยาศัยของหอมแถมมาก

โดยเหตุที่หอมแถมได้สั่งสยแต่ในชั้นแรก
แล้วว่า เรืองน่านะมีความลึกซึ้งอย่างไร
อย่างหนึ่งอยู่ จึงกล่าวแก่ชายผู้ยากแถมว่า
“การ ที่คุณได้รียยากแถม ครั้นนี้ ผมสนใจ ว่า
คงไม่ใช่ อยุคิเหตุ คุณคงถูก ทำร้าย ด้วย
อาการแปลกประหลาดสักอย่างเย็นแน่ ถ้า
เป็นเช่นนั้นจริง และถ้าไว้ใจผม ๆ เติม
ใจจะช่วยค้นหาเอาตัวผู้ร้ายมา จักการให้ ได้
รียความ ยุคิธรรม ของกฎหมาย แห่ง บ้านเมือง
เพื่อสนองโทษจงได้ และโดยที่คงต้องการ
มิให้ แยกเผย ใน ส่วนตัวคุณ ผม รียรอง ว่าจะมี
ให้ เกยวของดังคุณเลย ขอเพียงแต่แจ้ง
เขาระแ ของ พูร้าย พอทราบ เคียง ท่านั้น”

เมื่อชายผู้ยากแถมได้ ฟังคำอธิบายอย่างชัดเจน
และ รียรอง จะมีให้ เกยว แก่ ตนอย่าง แข็งแรง
ของหอมแถม ก็ชัก ระบุ ลักคิริระ และทิ้งออก
จะพอใจ ในอัยาศัยของหอมแถมด้วย แต่
ก็เพิ่มเติมว่ายังมีอะไรอยู่ในดวงใจชายคนนั้น
มิให้ ให้แถลง ความจริง ออก มาโดยตรง และ
ชักเจน ได้ทันที เขาค่อย ๆ พุกด้วยเสียง
แผ่วเบาและเชื่องช้าว่า “ผมขอขอบพระคุณ
คุณหอมทกรณาสม ผมเห็นน้ำใจและไว้ใจ
คุณหอมแล้ว แต่—แต่ถ้าคุณหอม จะ ไปรทไม่
ชักตาม ขัณฑ์หาใด ๆ นอกเหนือไป จาก ที่ผม
บอกก็ระ เป็น พระคุณยิ่ง” “นั้นสิ”
หอมแถมรียบด “ตามธรรมเนียมผมก็ไม่ได้
ขอบเหมือนกัน ในการที่จะยังคงให้คนใด
คนหนึ่งพุกในสิ่งที่เขาไม่อยากจะพุก เรืองนขอ
ให้คุณ บอกให้ ผมทราบนิคิเกยว เท่านั้นว่า ถ้า
แม้คุณถูกทำร้ายแล้ว ชันคณพรายมันทำ
ยังใจแก่คุณ และมีนัยอยู่ที่ไหน ซืออะไร ถ้า
ทราบเท่านั้นพอ แล้วคุณก็ไม่ต้องเกยวของ
อาไว้อีก ผมจักการโดยลางคทาตลอด แหะ
จะเอาตัวอัยคนร้ายสำคัญนี้ให้ตาย คุณไม่
ต้อง วิตก วิจารณ์ อาไร—ผ่าน—เชือ ผม เอะ”
เมื่อ ยังพุก และ ยังถึง ตอน ที่ เกยว กับ การสืบ
หอมแถมก็ถึงเพลิน และชักคัยตามเคย

ดินสอ

พฤศจิกายน

เข้ให้และสั่งว้ให้เกิรตามทางนเรอขไป แล้
ระออกถนนใหญ่ได้และพันลัษี แล้ระยอกว้
เสียใจไ้ไม่มีโอกาสระช่วยเหลือก่อนถักตวน
เพราะถ้าช่วย เวลานั้น แล้ชีวิต ของเข้ก็คอง
เป็นอันตรายเหมือนกัน กระผลมรู้ สัก ขอบคณ
ชายผู้คมนั้น ึ่งบอกว้ระทนอยไ้ในทขิงไป
กว่าระตาย เพราะ ถ้าระทนไ้ไป ก็เท่ากั
ทั้งโทษไว้ ให้แก่ผู้คม การระเอาชีวิตคณ
รอกโดยให้ คณอื่นคองรับโทษแทน ผลทำไ้
ไ้ แต่ผู้คมอธิบายว้ เมื่อมันคคณวได้แล้
มันไม่มาคอก มันไว้ ใจผู้คมให้กแลค่อไป
การกแลค่อไ้มีอะไร วันทงกมากทททง ว่า
ประคทองขิงเรยรยหรือไ้ เพราะกลวท
และน้คำรวรมาคณจับท้าน นอกนนั้นผู้คมก็
ไ้ปอย บ้าง ขิง อย ไ้ลั ๆ นั้นเอง คิง นั้น ึ่ง
สามารถช่วยไ้ ภายหลังทมันคคเอนวไปแล้
ไ้รับทนไปโดยเร็ว แล้สั่งเฉียขาคว้ว่าอย่า
ไ้บอกไ้ ใครทรวเรอนเลย ไ้หลยท
ไ้ปอยเสียทงเมองทเกยว มิละนนั้นถ้ามันรู้เข้า
มันคองคามมาฆ่าเสียนไ้ แล้ผู้คมคอง
ตายด้วย มันมีพวกพ้องทมาท ผลควก
ขนยัร โยละ พันยาท จากกระเ้านสือ ของผล
ขิงอายผู้ รยไ้ไม่รู้และไ้ปวารณาระรู้ เพราะ
ไ้เห็นมันคคณอะไรไ้ทวผล มันคองการเก้

นวกอยของผลนวกเกยวแท้ ๆ แล้สั่งให้ ผู้คม
นั้นด้วยความรู้ สักคณ เขารับไ้ด้วยความ
เต็มใจ เมอทรวว้เป็นขนยัร ทิมคำ
พันยาท แล้ให้ คีลให้พรทง ๆ ผลมรับลา
ออกเกิรตามอโมงลัษี ด้วยความ กิใจทไ้ข้น
สรวรทงเอน แต่ก้ททก ใจกลวพวก อายผู้รย
ระตามมา เวลานั้นคคสักสองยาม ผลมรับ
เกิรเรย นาน ๆ ก็รู้ สัก ปวคณขบ ๆ แต่ด้วย
ความกลวพวกผู้ รย ระตามมาทนั้นถ้ามันทรว
ว้ผลมทั้น แต่จิงผู้คมก็ขอกแล้วว่ามันจะ
ไ้มาแยแสอิกภายหลังท มันไ้ นว ของผลไป
แล้ แต่ก้คคกลวไปกระนนั้น ผลมรับเกิรมา
ตามทางขิงรู้ สักเหมือนท่อน้ำคิ คณก็คอกไ้
เห็นทวเกเอนอะไรหมค ใจคเอนคคคก และ
คคคอะไรคคมีอะไรเรยไปไ้ไม่ทรวว้ก้ทมกยาม
และออกมาสถนนใหญ่ แต่เมื่อไรและจากไหน
ก้ไ้ไม่ทรวไ้เห็นอะไรหมค สักเกคอะไรไ้ไ้ไ้
แล้รู้ สักว้ ออกจากอโมง ลังถนนใหญ่ ก้เมื่อ
ไ้เห็นแสงสว่าง แล้ฝนคก ึ่งเกิรเรยมาตาม
ถนนจนพวร้านคคทหมอ กัวยเข้ามาขอ ความ
ช่วยเหลือทั้นทั้น แล้ก็ไ้ รับความกรณา
ช่วยเหลือของคคทหมอเป็นอย่งกั บคคการ
ก้เสีจและไ้ขยการ ขอร้อง ของคคทหมอ ผู้รย
ผลมไ้เล่าเรองน ให้ ฟัง มากแล้ขอ ไ้ รกษา

พ. ศ. ๒๔๗๑

หมอแจ่มเริ่มสับ

เรื่องนั้นความลับตามที่บอกถึงกันไว้ ผมขอให้คำช่วยการ ๑๐๐ บาทตามสัญญา และขอ ลา เกยวัน ว่า แล้ว ชาย ผู้ ยาก เจ็บ ก็ ควัก ขน้าย คัร รากา ๑๐๐ บาท ส่ง ให้ หมอ แจ่ม “อ้าย ผม ไม่ ต้องการ คำช่วยการ ช่วย แกน อะไร หรือ ก่น่า อย่า ให้ เลย จริง ๆ ผม ไม่ ต้องการจริง ๆ เชื้อผมเถะ ไว่ครวหน้า ครวหลัง พบกันใหม่ จะ ค่าย เป็น ที่ คู่กัน เคย กัน ค่อยไป ไช้ การ เล็กน้อย ไม่ เป็น ไหว่ เพียง แสง น้ำใจ เช่นนี้ ก็ พอ แล้ว ถ้า ชื่น ให้ ผม เสียใจ มาก ” หมอแจ่มปฏิเสธ ไม่ รับ เงิน เมื่อ ชาย แยก หน้า นั้น เห็น หมอแจ่ม ไม่ รับ คำ ขอรรม เนียมจริง ก็ ลุก ขึ้น คำนับ ลา และ กล่าว คำ ขอบ คุณ ตลอด เวลา ที่ เคาร ออก จาก ห้อง ตรว จง ณ หนั ยาน หมอแจ่ม หมอแจ่ม ออก มา ส่ง แล่ มอ ง กง ชาย นั้น ลับ สาย ตา ไป แล้ว ก็ กลับ เข้า ยาน และ คับ ญู ทา เรือง นั ไม่ แด ก ว่า ไป อย่าง ไรม าย ่าง ไว่ กัน แน่ ใน ที่ สด กกล ง ใว่ ว่า ต้อง ทำ การ สั ย จง ราย งาน เรือง นั เป็น ความ ลับ ไป ยั ง กอ ง สั ย ลาน ตาก ฟา และ ขอ ทำ การ สั ย ใน นาม ของ กอ ง สั ย ลาน ตาก ฟา ค่อย ไป

หมอแจ่มเริ่มสับ

“ไ้, คุณเห็นยังไ้ ความที่ผมเล่าให้ ฟังนี้” หมอแจ่ม ถาม ความ เห็น คุณ ต้อง

เรื่องชายนั้นชาก โขยไ้เล่าให้คุดต้องฟังเมื่อไ้ไ้เชิญคุดต้องมาปลุกษาในวันว่างวันหนึ่งค่อจากวันนั้น ประมาณ ๒-๓ สัปดาห์” ผมเกรงว่าเจ้าหมอนั้น จะไปทำ การร้าย อย่างไค อย่างหนึ่งจนตนเองต้องเสีย นว เพราะการร้ายที่ ทำนั้นก็ขึ้นค้าย” คุณต้องออกความเห็น เรือย ๆ “ม่ายช่าย-ม่ายช่าย” หมอแจ่ม สันคิระะไปมาช้าย ๆ “ตาม-รูปร่าง-กิริยา- วาจา-แลความรู-ที่ค้าย โสณทานา กัน-โสม รัยรอง ว่า ชายนั้นชาก นั้น ม่ายช่าย โคนร้าย แน่นอน” หมอแจ่มถามคางพุดค่อและ เน้นคำที่ละคำเนย ๆ ทำเสียง อ้าว ๆ ในทำนอง ค้ายจะแสดงธรรมเทศนา เพื่อ ให้คุดต้อง เห็น จริง “นี้ความเห็นของทันหมอว่าไ้ละ ?” คุณต้องถามเร็วหรือ “ผมเห็นว่าเรองนี้ ออกจะ เป็น เรอง ลักลั ย และ คิคว่า คม มี ช้อง ฝั ร้าย คึง ชาย นว ชาก นั้น ว่า รืง ส่วน เรอง การ คัก นว จะ รืง คึง ชาย นน ว่า หรือ ไม่ ยั ง ก่า กง กัน นอย หนาท ของ ผม ก็ คัก รคอง สั ย ให้ ค้าย ความจริง เท่า นั้น แต่ ค้อง ขอ ให้ คุณ ช่วย เหลือ คั ย ” หมอแจ่ม กล่าว อย่าง หนัก แน่น

“ค้าย, ผมเต็มใจช่วยทันหมอทุกอย่างตาม แต่จะช่าย” คุณต้องคอยทันที่ “ขอมไ้ ฝมรายนว ไป ลาน ตาก ฟา ยัน รាយ ยถวณ ถ แล้ว

คืนสอ

พฤศจิกายน

ฉันทานคาถาให้ทำ การสืบทอด แผลว่า ฉันทาน
คาถาพามความเห็นพ้องกันเสมอกัน” หมอ
แจ่มตอบแข็งแรง “แต่ที่นั่นหมอจะสืบทอดยังไ้ด้วย
เค้าเงื่อนอะไรซักอย่าง” คุณต้องถาม
แสดงความรู้วิถ “ไม่เย็นไรซ้อนนั้นความเห็น
ของสมมว่า ค่ายลทชวยแปลกหน้าอ้างว่า
ถูก ทำร้ายนั้น คง เป็น ทั้งร้าง พญารัง เป็นแน่
เพราะค่ายนั้นเสมอว่ามีการร้ายเกิดขึ้นอยู่ ใน
แถบนั้น ประกอบกับที่ทุ่งนั้นมืด โขราณ
ทั้งร้าง อยู่หลังทุ่ง จึงถึง ชายคนนั้นว่า และ
คำนวณระยะทาง ตามที่ชาย คนนั้นว่า ออกเดิน
จากที่ถูกซึ่งเวลาประมาณ ๒ ยาม และมาถึง
ร้านสมมว่าบ้านร้าง เศษ ๆ ก็เท่า ๆ กับระยะทาง
จาก บ้าน สม ถึง คอก ร้าง ที่ สม กล่าว คราว
๕ ชั่วโมงเศษ จึงเหมือน กับที่ ชาย คนนั้นว่า
เชื่อ แน่ ว่า คง เป็นคน ที่ อายเสียแยะ ไซ้ ซึ่ง
นักโทษของมัน ส่วนเรื่องอโม่งไม่แน่ว่า
จะมีอย่างไร ไม่เคยได้ ยืน สมเห็นว่าข้อสำคัญ
ในเรื่องนี้ ๒ ข้อ คือ หนึ่ง ถ้าเราไปกวรวท
คอกร้างนั้นจะทราบค่ายที่นั่นว่าการร้ายเช่น
ชายคนนั้นว่าหรือไม่ แลสอง ถ้าหาก
นั้นมันรอรบว่ามีการร้ายจริงแล้ว เราถือ
พยายามสืบทอด คาถาพมต่อไป เมื่อค่ายตัวคา
พมคนนั้นถือเอาไว้ทราญเรื่องอายเสียแยะและสื
๒๑

จับตัวต่อไป ถ้าปรากฏว่ามีจริง” หมอแจ่ม
อธิบายอีกยาว “ตามที่นั่นหมอมว่านั้นก่อนฟัง
อยู่ แต่ก็ถือคาถาพมเข้าในนั้นนั่นหมอมว่าไป
ตามทีไหนเล่า ซอเสียยังไ้ไ้ไม่ทราบซักนัก”
คุณต้องถาม “อ้อ, ง่ายนักเกี่ยวกับนั้นที่
คุณเห็นว่ายาก เป็นเพราะคุณไม่มันสืบทอด”
หมอแจ่มคิด คบ ตาม เคย พกถึง การสื
“สิ่งที่เราต้องทำคือ ครวช เทวสืบทอดหา
คนที่มีผลเหนือค่าแรงก่อนข้างหนุ่ม พันขาว สม
หยักโคก รูปร่างท่าพมทั้งนั้นเป็นเค้าที่เราค่าย
ทราญ จากชายคนขาวๆ เมื่อเรา พกคน รูปร่าง
เช่นนั้นแล้ว เราถือพยายามซักคิรชวยตาม
แต่สืบทอดความรู้เข้าซัพบงโร ความปร่าพฤ
เป็นยังไ้ ถ้าพมเค้าเงื่อนพมเป็นทางที่จะ
ให้เราสันนิษฐานค่ายว่าเป็นอคาพมคนนั้นเรา
ก็ขอให้ คารว ะบี มาได้ส่วน ฐาน สงสัย หรือ
ฐานอะไร ๆ ต่อเมื่อไรก็อย่าทิ้งงาน ทาง
มีเยอะแยะที่จำทำด้วย จึงอยู่การสืบทอดหัวเจ้า
หมอน้อยมยาก แต่เราก็ต้อง พายายามให้เต็ม
ที่—กกิง ๆ ๆ ๆ ก-วัง-ง- ทนไ้ทน
เสี่ยงโทษศัพทกษิน คุณต้องลกชนรับ
“โหล-โหล นานทีทนาย” เสียถาม
หัว ๆ มาทางโทษศัพท “ทั้งชายยา
หมอแจ่ม” คุณต้องคอยเร็ว “อ้อ, น

พ. ศ. ๒๔๗๑

หม่อมแจ่มเริ่มลับ

ห้องปลูกมาราชการลับ ลานตากผ้า อากาศ
ก็เย็นหม่อมแจ่ม” เสียงตอบมาทางโทรศัพท์
“เฮ้, ลานตากผ้าอากาศดีกว่า” คุณต้อง
พักด้วยพร้อมกับส่งโทรศัพท์ให้ หม่อมแจ่ม
“ฮุ้โหล-ฮุ้โหล, นี่แจ่ม, อ้า, หม่อมแจ่ม
พ-ก น่าน คราย ม่าย ทราบ-อ้อ-คุณ พระ
หรือครับ, ครับ, ครับ, อ้อ, ตกกลางน้ญาค
ให้ผมดำเนินการค้าหาครับ ครับ ครับ ขอ
พระคุณเล็กกันหนาครับ” หม่อมแจ่มวางหู
โทรศัพท์หันมายกคุณต้องว่า “สำหรับ
สำหรับ ลานตากผ้าเห็นพ้อง กับผมว่าเรื่อง
ต้องมีจริง แลอันน้ญาคให้ทำการสืบก้ายทันที
ไร, คุณจากออกไปเจ้าทั้งวังถามก้ายเมื่อไร
เจ้าทั้งนั้นเย็นที่แรกที่เราจะต้องเยี่ยม” หมอ
แจ่มกล่าว “เมื่อไรก็เมื่อนั้น ผมพร้อม
ชาหม่อมไม่มีการขัดข้อง” คุณต้องตอบ
“เฮ้, งั้นวันอาทิตย์ปรานนั้นเย็นว่าง เวลา
๖ ก.ท. ถึงบ้านผมแลออกเคียวทางที่เคียวเย็น
ไร” หม่อมแจ่มนวดวันเวลา “ตกลง”
คุณต้องยกหู

ข่าว จากเมืองไกล และปัญหา ลึกลับ

“ผลของการสืบเชื้อชาวดานเย็นที่พอใ
มาก” หม่อมแจ่มกล่าวจนเมื่อขณะปลูกยา

กันอยู่กับคุณต้องในเรื่องนั้นตอนบ่ายวันรุ่งขึ้น
จากวันที่ไปเที่ยวทั้งวังพญางวัง “ไป
เคียวหรือเคียว เข้าก็ไม่ได้ ไม่เห็นอะไร
ชัณนิค จะว่าพอไยยังไร” คุณต้องชักคอ
“อ้าว-ถึงว่า-น-อย่างเช่นนี้, ก็คุณ
ไม่เข้าใจการนักสืบนั้นา ถึงว่าจริงนี้, ส่วน
ผม ผมเห็นแยะ แลหลายคืบปัญหาคตก
หลายข้อแล้วก๊วย” หม่อมแจ่มคุย “ไหน
ปัญหาอะไรมี ที่ไหนหม่อม ว่าค้าย ค้แตกแล้ว”
คุณต้องชัก “อ้า-หรือว่า-การที่เราก้าย
ไปกรวยเจ้าบ้านวังโบราณนานนั้น เราค้าย
ความบัง ท-น-ง (ยกนวดชชวชนกรกิก
เวลานั้นที่ยาว) การปรากอขายกรวยใน
บ้านนั้นจะโดยอาการยังไรก็ตาม ย่อมมีจริง
แน่ ส-อ-ง ที่บ้าน บ้านนั้น มีโม่งล้วยจริง
เหมือนกัน เพราะงั้น ตามเรื่องของคุณ
นวดชชก ที่เล่ามานั้น ผมเชื่อว่า เป็นจริง ทั้งหมด”
หม่อมแจ่มยืนยัน “เฮ้ ก็ไม่เห็นทันหม่อ
ค้ายเข้าไปกรวยภายในแดนนั้นทำไมเราเชื่อว่า
มีอะไร ๆ จริงดังที่ ว่า” คุณต้องสงสัย
“อ้าว-น-หรือ-ง เมื่อเราไปถึงนั้นเราได้
กรวยชาดานที่แล้ว ไม่มีทางเข้า นอก
จากตรงที่ค้ายก็หาอะไรปลุกก้ายอยู่ไหมะ
แหละ โดยเหตุ ที่การรูปร่างใหญ่โตมาอยู่จำ

ดินสอ

พฤศจิกายน

เพราะทั้งจำเข้าในยานั้น ชาวแดงให้เห็น
ว่า ไม่ต้องการให้ใครเข้าไปในนั้นด้วย เรา
ไปขออนุญาตเข้าไปชมยานโบราณนั้นเล่นกัน
ว่าเข้าไม่กัย อ้างเหตุอะไรก็มีอะไรเข้า ๆ ไม่
เข้าเรื่องในฐานะที่จะไม่ให้เข้า ถ้าเราเซ็นเข้าไป
อ้ายกัยคนนั้น คงคาหนายเราโคจรวนเขี้ยว
แหว่งการทาทากนรปร่าง เป็นยักยเป็นมารเช่น
นั้นมารักยากก็แปลว่า ต้องการกำลังและสัสม
ของอ้ายคนนั้นด้วย ครือ หมายความว่า ถ้า
ใครเซ็นก็ จะเข้าให้ ด้วย ถ้า อ้ายกัยนั้นรับ
มอที่ด้วย ยิงก็แปลว่าในยานนั้นต้องมี
การร้าย จึงหวงห้ามกัยจนถึงกับมีคนเฝ้า
โดยปลกกาที่ขอกปรากยานนั้นเสีย จึงมีแม่
ส่วนเรื่องอ้อมนนั้นก็มีจริง ถ้าไม่มีจริงแล้ว
ชาวยนชาคนจะหนีไม่กัยเลย” หมอแจ่ม
อธิบายยักยาว “เฮ้ เรื่องการร้ายตกลง
เขาว่าเป็นจริงตามที่ที่หมออธิบายแหละ แต่
ก็อ้ายอ้อมนนั้น ผมไม่เห็นที่หมอไปเห็น
ซักกัย จะว่ามีจริง และ ส่วนเจ้า หมอ ชาย
นวลชาคนไข ของที่หมอ ก็ไม่เห็น จำเป็นจะ
ต้องหนีทางอ้อม เมื่อเจ้าผู้คุมตมึงทงหรือจะ
เรียกว่าเจ้าคนเฝ้าประคองกัย คนนั้น ปล่อยแล้ว
ก็เกิดลอยชายออกทางประตูไปก็ตมึงเรื่องกัน
เท่านั้นเอง จะคงกันลงไปใครในอ้อมนให้

พิโยทเพ่นทำไมกัน ผมไม่เห็นเข้าเรื่อง”
คุณตมึงแย้ง “อ้าว—ถึงว่า—แม่ เพราะ
คุณไม่เคยชินกัยการนักกัย คุณจึงแลไม่เห็น
ปล่อยสำคัญที่เหลอมนกัยอยู่ คุณเข้าใจว่าคน
เฝ้าปราก ที่เราพอกับ พุคมที่ ชาวยนชาคนกล่าว
เป็น คนเคยกัยกันถูกแม่?” หมอแจ่มถาม
“ถูก” คุณตมึงรีบเร็ว “น่าน—น่าน
ยังงาน คุณชาความพินพิเคราะห์มาก
เพราะไม่ใช่คนกัย ขอให้เข้าใจ คนเฝ้าปราก
นั้นไม่ใช่คน ๆ เกี่ยวกัยกับพุคม เป็นคนลาคน
ๆ เชี่ยวขอให้อ้าใจ” หมอแจ่มย่น “อ้าว—
ก็เจ้าหมอ นวลกัย ของ ที่หมอ บอก ว่า มีคน
รปร่างตมึงที่เฝ้าอยู่ยังไร ถ้า กัยอ้ายเฝ้าปราก
ที่เราพอนั้น รปร่าง รววกัยกับ จะไม่เรียกว่า
ตมึงทง?” คุณตมึงเถียง “นี่—นี่—อย่าง
เช่นนั้น ขอให้อ้าใจ คุณผิดชาคนกัย ผ่าช
ขอให้อ้าใจ คนรปร่างทาทมึงทงไม่จำเป็น
ต้องเป็นคนรปร่างใหญ่ด้วย คนรปร่างเล็ก
ก็ทาทมึงทงกัย เพราะคำว่าทาทมึงทง
ไม่ได้แปลว่าใหญ่ แปลว่า นากลัวเท่านั้น
เข้าใจแม่ แหว่งที่ว่าคนเฝ้าปรากกัยพุคมเป็น
คนลาคนกัยครือ อ้ายกัยเฝ้าปรากนั้น หาก
จะมีรปร่างทาทมึงทงด้วย แต่กัยเกินสันกัย
และ ผิวขาว ไม่ใช่ดำแดง ฟันดำ ไม่ใช่ขาว

พ.ศ. ๒๔๗๑

หมอมแจ่มเริ่มลับ

ผมก็ยังไม่หักโศก แผละทั้งนี้ไม่ค่อนข้างหนุ่ม
ทั้งที่ชายนี้นอกจากออกไว้ จังเห็นว่ามีไม่ใช
คน ๆ เดียวกัน เมื่อเป็นดังนี้ก็ต้องแปลว่า
ที่ขานร้างนั้น ต้อง มีคน เฝ้าปราศ ขาน คนหนึ่ง
และพวกมันก็โทษอีกคนหนึ่ง แผละโทษเหตุ
ที่มันเฝ้าปราศดังเห็นมาแล้ว ก็ก็ต้องแปล
กายออกจนเห็นว่างที่ขานนั้นมื่อไม่จริง ถ้า
ไม่มีมื่อไม่ ชายนี้นักขานหาไม่ได้ เว้นไว้
แต่คนปราศจะช่วยให้หนักเบาพวกมัน แต่ก็
ไม่ปรากฏ ดังนั้น ปรากฏ แต่ว่า พวกคนเคียว
ปล่อย และนักโทษครือชายนี้นักขานก็หนีรอด
พ้นการคุมขังมาด้วย จนเราตายเห็นแล้วดังนี้
ก็ต้องเชื่อว่ามื่อไม่จริง แผละเขาออกทาง
มื่อไม่จริง ถ้าไม่มีมื่อไม่จริง และออกทาง ปราศคงไม่
พ้นมือนายประคัย คนนั้นตายเป็นแน่ เพราะ
ชานนี้ ผมจึงว่า การทรวท่งร้างพญากรัง
ของเราเมื่อช้าวานนั้นมีผลเป็นที่พอใจมากโดย
กายความสองข้อ ครือ ท-น-ง (ยกนวช
ชาวขานกระดิกปากเมื่อดำว่าเช่นนี้แรก) ใน
บ้านร้างนั้นมีการร้ายจริง ส-อ-ง อูโมงลับ
ก็มีจริงด้วย ใจ เห็นหรือยัง ?” หมอมแจ่ม
พิศุณ แล้วถาม “ออกจะ เขาก็ ตาม ที่
มันหมอมว่า ผมซึกะเห็นดัง ๆ แะ” คุณ
ต้องเอนไปในทางที่ครือทหาหมอมแจ่มบ้าง “งั้น

เราทำยังงี้ต่อไปได้ ?” คุณต้องถามความ
เห็น หมอมแจ่ม “ก็ไม่มี อะไร นอกจาก
พ่ายยามลับหาเจ้าหมอมพุ่มนั้นให้กายเท่านั้น
แผละ—” “ก็อก ๆ ๆ” เสียงเคาะ
ประตูดังขึ้นขณะหมอมแจ่มกำลังเทศน์ “เข้า
มา” หมอมแจ่มร้องบอกออกไป ทันใดนั้น
ขานประตูก็เผลอออก หญิงคนใช้ค่อนข้าง
ชะรอน้ำห่อ อะไร ห่อหนึ่ง ปักคลุม ด้วยกระดาษ
สีเทาอย่างหนา มี เชือก มีครีดยื่น เผลาะ ๆ
มีตราลึงประทับตรวงรอยชมพูทุกแห่ง โต
ลักเท่ายาว วางลงบนโต๊ะพร้อมด้วยแบยพิมพ์
แผ่นไม่เชื่องนักแผ่นหนึ่ง จึงทรวได้ว่า
เป็นพิสดายประณัยกับโยลงนามวัยของ สิ่งถึง
หมอมแจ่ม ๆ ลงนามในใบวัย ของนั้น แล้วก็ถึง
ให้คนใช้ ไป แล้วหันมาพิจารณาห่อนั้น
ด้วยความพิศวงว่าวัตถุภายใน ห่อนั้นอะไร
อะไรได้บ้าง คุณต้องใจร้อนมาก ลอยห่อ
นั้นมาจากหมอมแจ่ม หีบมีปีกเครื่องมื่อหมอม
เล่มหนึ่งขานชักเชือกพรวดเคียวตลอดหมอก แล้ว
แก้กระดาษสีเทาออกทันที แต่แทนที่จะได้
เห็นของ กลับได้เห็นกระดาษสีขาวห่อของ
ไว้ อีกคนหนึ่งจึงรีบแก้ออก แต่ปรากฏว่ามี
กระดาษเช่นนี้ห่ออยู่อีก เมื่อได้แก้ก็ออกเป็น
หลายชั้น จึงเห็น วัตถุที่ถูกกระดาษห่ออยู่หลาย

คืนสอ

พฤตจิก

ขึ้นนั้นได้ คือกลองทำด้วยงาช้าง ทั้งแท่งไม้
รอบข้อประกบเลียบ ใช้กลิ้งทั้งฝ่าและตัว รูปกลม
ทวงกระบอก ขั้วเกลี้ยงเป็นมันทั้งภายนอก
และ ภายใน สึงนี้ทั้งฝ่า และ ตัวประมาณ
สามนิ้ว กว้างวัดตามเส้นผ่าศูนย์กลาง
ประมาณเส้นนิ้ว มีจดหมายอยู่ข้างในละซี่ยหนึ่ง
โดยไม่ได้ ใส่ซอง และลง วันเดือนปี จึงส่งให้
หมอแหม่ม จดหมายมีใจความดังนี้

เวียงเจ้าโท

คุณหมอผู้มีคุณ

นวมผมหายแล้ว ขอขอบคุณคุณหมอที่
ช่วยรักษาด้วยความกรุณา ไม่มีอะไรจะ
สนองคุณ ขอส่งกลองยंत्रงาช้างเป็นของ
เล็กน้อยมาให้เป็นพระลัทธิ ๑ กลอง

เรื่องสยบเป็นอย่างดี ระวังให้มาก ๆ พวก
มันมีทุกหนทุกแห่งตามที่เราพบมา ขอขอบ
เพิ่มเติมว่า ในเรือนนี้มีผู้หญิงคนหนึ่งเคยขอ
ผู้หญิงนั้น รูปร่างตัวมั่ง ๆ ซอซบ แต่งตัวชุดสี
ส้มแก่ และ ดิธ ร่ม แพร่ สี ส้มอแก่ ด้วยเสมอ
อายุค่อนข้างสาว ถ้าได้ตัวก็จะไปเร่ร่อนทั้ง
หมก ผมไม่ได้บอกให้ทราบ เมื่ออยู่ที่บ้าน คุณ
หมอเขารู้แน่นอน เพราะกำลังคนเด่นนักไม่ทัน

ขอโทษที่ต้องขี้กานามต่อไป เพราะเกรง
อันตราย ! ๗

เมื่ออ่านจดหมายเรียบร้อยแล้ว หมอแหม่มกล่าว
ว่า “ชายผู้นี้ถูกขาคเจ็บ ผมเคยคิดอยู่ว่า
จะเป็นไทยเหนือ เพราะสังเกตว่า หากจะพูดจา
ด้วยโวหารอันแสดง ว่าเป็นผู้มีภูมิรู้ ในภาษา
ไทยก็ แต่ก็มีสำเนียง ที่ชวนให้คิดว่าไม่ใช่
ชาวกรุงเทพฯ มายักยักมีสิ่งยืนยันว่าเป็นไทย
เหนือแน่ แต่ จะเป็น พวกไท่น คุณช่วยคิด
ค้นหาด้วยไหม ?” “ผมสังเกตจากคำยัด

ที่ว่า ‘เวียงเจ้าโท’ ประกอบกับรูปประพรหม
ทักันหมอเล่าให้ฟัง แล้วใคร จะบอกความเห็น

ว่า คง เป็น พวกจ้าว ๆ ทาง สิบสอง เจ้าไท่ก็
เป็นด้วย และที่ภาษาไทยก็ ถัดคงมีมา
เขื่อน นังสิบไทย ที่ กรุงเทพฯ แต่เล็ก ๆ เช่น
พวกจ้าวเขื่อนทุ่ง” “จริง, ผมเห็นจริงด้วย

คง เป็น ชาวเหนือแน่ เพราะที่กรา น้ากราไป
ชาตย์บากร ขอชิตว่า พัสติ ไปชาตย์ น้าก ที่
เขื่อนใหม่ เชื่อแน่ว่า ชาตย์คนกำลังเกร
ทางกลัยบ้าน และเมื่อส่งพิสกัน ให้เรวคามถัง
เขื่อนใหม่” “ที, ! เป็นด้วย” คุณต้องคอย

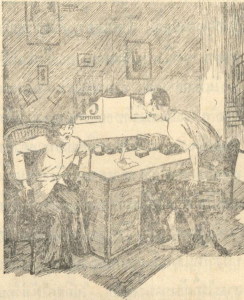
“แต่ขอความเห็นข้ออื่นน้อยเถอะ” หมอแหม่ม
กล่าวขึ้น “ครือ ชายคนนั้นดูเหมือนจะกลัว
พวกพวรมาก แต่ละสิ่งเขาเหมือนจะให้รางวัล
อันตราย พวามพวกมาก อาปปลอมอยู่
ในบ้านผมมันก็เห็นด้วย ในจดหมายนั้นถือ

พ. ศ. ๒๔๗๑

หมอลำเริ่มลับ

ยังสั่งให้วางอีก ชายนั้นคงจำเรื่องพรรษา
รายนมากพอ คุณเห็นยังงี้” “เห้ย,
มันจำเท่าไรก็ไม่ต้องวิตก ไปได้กลับมัน
ทำไม กอ้ายพวก——” คุณต้องพักยังไม่
ทันขาดคำก็เสียงกึ่ง ‘ฮัก’ ปรากฏขึ้นทำให้
คนทั้งสองสะดุ้งแล้วกลับตลึงพุกไม่ออกเมื่อได้
เห็นมิกมาย ปลายนแหลม เหล็กขาวจระ คามเข

ทำรูปใน ทำนองมีสามหมุก โยราด เล่มหนึ่ง
ยาวประมาณคืบเศษ ยัก อยู่กลางโต๊ะ พรหมกับ
ที่ใด ยืนเสียงโดย มีทันจะมีโอกาส เห็นว่า มา
ทางทิศไหน พอใกล้คึกคักพากันวิ่งออกมามอง
ที่หน้าต่างทางหน้าบ้านทั้งสองคน มิได้
แยกกันมาก ทางหน้าต่าง บ้านในบ้าน สัก คน

หนึ่ง เมื่อกลับมามองดูภายหลังจึงไม่เห็น
อะไรมากกว่าเมื่อก่อน (ภรรยาหมอลำเริ่ม)
กำลังเขียนบัตรขายยาอายุราว ๒-๓ ขวบ กว้าง
ไม่เรียวเล็ก ๆ อยู่บนตอห้อง ที่ใกล้ กับ ห้อง ซึ่ง
หมอลำเริ่ม และ คุณ ต้อง สนทนา หาฤกษ์ กัน อยู่
“ถ้า จะจริง อย่าง ชาย คนนั้น พก เสี่ยง แล้ว”
หมอลำเริ่มเขียนเมื่อกลับมาถึง ลงที่เกาะพรหม
กัน และชักมิกมายก้อยที่โต๊ะออกมาพิจารณา
ก้วยอาการแปลกเสียหน่อย ๆ “ถ้ามันจริง ว่า
เราตั้งรับพวกมัน ๆ จึงขวามักมันมาเป็นเครื่อง
หมาย เคือนตาม วังของ คนร้ายเพื่อไม่ให้เรา
เอะใจว่าเรื่องของมันก็อันตาย และ ไม่รู้
ว่ามันมันมาได้ทางไหน มันต้องภายใน
บ้านแท้ ๆ นับว่า เป็นอันพลาดกลับที่เราจะต้อง
สืบเพิ่มจนออกซิ่หนึ่ง หรือในบ้านผมจะมีพวก
มันปลอมเข้ามาอยู่เหมือนกัน ยังชายคนนั้นว่าเสีย
กรรมง้อ!” หมอลำเริ่มพอกอย่างวิตก “ก็
ทันหมอลำก็กึ่งง้อแล้ว เมื่อเรื่องเป็นยังงี้?”

คุณต้องถามขึ้น “หรือ เราต้องพยายามหา
ตัวเจ้าพวก หรือ นั่งพญิงแต่งชุดสีส้มแก่ที่
ชายขาดเขี้ยวออกมามีให้ท้ายโดยเร็ว จะได้
ท้ายความจริงและระทึกการต่อไป ยังงี้ก็
ต่อสู้กันมันจนเย็บตา ผมได้ ให้ชาหมอนของ
ผมไปสับหัวพวก ตามรูปว่า เช่นชาย ขาดเขี้ยว

คืนสอ

พฤศจิกายน

บอกแล้ว และถ้าพบให้ซักถามว่าอยู่ที่ไหน
กับสืบสวนว่ามีอาชีพอะไรบ้าง ถ้าทำรับ
รายงานแล้ว เรายังติดตามต่อไป” หมอแจ่ม
กล่าวชัดเจน คุณต้องเห็นด้วยแล้วเลยลากลับ
พอออกจากห้องสักพักน้อยก็พบแม่จาก คุณต้อง
ยกมือไหว้พร้อมถามว่า “แม่เอ๋ย
คือพ่อทำอะไรกันใหญ่โดยะ?” แม่จาก
รับไหว้พลางคอยด้วยอาการขื่น ๆ ว่า “อัย
ลูกฉันคนนั้นมันซนจริงเชียวจะ เผลอหน่อยเดียว
แอบมาพาเอาเมียข้างของฉัน ซอมมาใหม่ ๆ ฝ่าย
หายไปถึงไหนก็ไม่มี” “อ้อ” คุณต้อง
ร้องขึ้นด้วยความโล่งใจ โดยเห็นว่าหมอแจ่ม
ไม่เหมือนคราวเก่าที่ทักแล้วมึนตอบว่า “ไม่
หายหรืออ๊ะ แม่เอ๋ย อยู่ที่ไหนหมอแน๊ะ
ฉันลาทีละ”

การติดตามอย่างสาหัส

ตอนเช้าวันสุดท้าย แห่งงานมัสการ พระ
พุทธปฏิมากรบนพระเจดีย์ โบราณเจ็ดชั้น ชน
ทั้งสี่ประมาณร้อยฟุต และพระปฏิมากร
ประดิษฐานอยู่บนชั้นที่เจ็ด ณวัดจางวางทอง
ใกล้ ๆ บ้านหมอแจ่มเมื่อ ๒-๓ วันมาแล้ว
หมอแจ่มก็จะต้องได้นักกันไปเที่ยวในงาน
นั้นด้วย โดยหวังว่าในการที่มึนเมาประชุม

กันมาก ๆ บางทีอาจจะได้พบผู้ที่ต้องการก็ได้
ในบริเวณวัดจางวางทองอันไพศาล ซึ่ง
เกียรติยศไปทั่วบ้าน ขยายของ นา ๆ และ โรง
มหรสพต่าง ๆ สักจะพรรณนา ด้วย ปรากฏให้
ครบถ้วนถูกต้องตามที่เห็นจริงได้ นั้น มีมหาชน
ทั้งสอง เพศ แ่่งตัวล้วน ด้วย พระพรหม และ
พระภิกษุทั้งหลายก็พากันไปตามกัน มาเคิ
รตสิ่งต่าง ๆ ถึงแล้วอยู่หนาแน่น และ
ในหมู่มหาชน ถ้าสังเกตจะเห็นสภาพพระ
สองคน ๆ นั้นก่อนข้างหนุ่ม และอีกคนหนึ่ง
เข้าไปในวัดกลางคน ท่าทางคมสัน แต่งกาย
เรียบร้อย พากันเคิรเข้าชอก ออกแซกทั่วไปใน
วัดนั้นด้วยอาการร่อนรน เหมือนกับจะเที่ยวค
หาอะไร ที่ต้อง การ อย่างสาหัส สัก อย่างหนึ่ง
และมีใจเฝ้าใจใส่ที่จะที่ค้นหาภาพอันงดงามโดย
ประณีต ประคองอย่าง วิจิตร บรรจง ในบริเวณ วัด
จางวางทองแม่แต่สักพักน้อยหนึ่ง มุ่งแต่เที่ยว
หาอะไรที่ต้องการเรื่อยไป ในที่สุดก็นำคน
ขึ้นไปสู่ชั้นที่เจ็ดแห่งพระเจดีย์ โบราณ ซึ่ง
พ้นจากกระดุมแผ่นดินราวเจ็ดร้อยฟุต แล้ว
มองกวาดลงมายังพนักโดยรอบ เพื่อผู้คน
ผ่านไปมาอยู่เบื้องล่าง แต่ความสูงในระยะ
เจ็ดร้อยฟุตนั้นไม่อาจ เห็น อะไรได้ชัดเจน
นักจึงต่างเอามือของตนมาโดย ทำฝ่ามือ ชื่นน

พ.ศ. ๒๔๓๑

หมอมแจ่มเริ่มสลับ

ทุกวันนี้ คึกคักกันหมดนะ ให้คุ้ม ไ้ คง คล้ายรูป
กะบังหมวกแถมแถมอยู่ หน้าผาก เพระมอ
คู่สิ่งใด ๆ ให้ถนัดขึ้น และบุคคลทั้งสอง
กำลัง ทำการส่องกล้อง โดยใช้นัยน์ตาตนเอง
แทน กล้องโทรทรรศน์อยู่ ตั้งว่าน ก็คือ หมอมแจ่ม
กับคุณทอง

ใน ระหว่าง เวลา ที่หมอมแจ่มและคุณทอง
กำลัง สาดวง ร้องๆ คนที่กำลังผ่านไป มาใน
บริเวณ วิกางวงหมอง อยู่ อย่าง เกร่งเกร่งกัน
ระเนียวเป็นเคราะห์ ที่ของเขาทั้งสอง หรือ
ระเนียวเป็นอะไรก็ตาม เขาได้เห็นสิ่งที่เขา
ต้องการพบ กล่าวคือ สตรีคนหนึ่งแต่งตัวชุด
สีส้มแก่และกางร่มแพร สีส้มแก่ เหมือนกับ
ที่ชายช่าเคยบอกทุกอย่าง แต่ในระยะสูงเช่น
นั้นยากที่จะสังเกต รูปร่างและ อายุ ให้ละเอียด
ได้ นอกจากนั้นยังมีผู้คนแน่นแออัดเสีย ก็น
จอแจ จะพินิจพิจารณาอะไรให้ละเอียดขึ้น
ไปยิ่งกว่า จะ ยึดเอาการแต่งกาย ด้วย สีชุดทั้ง
กล่าวแล้วไม่ได้ และเห็นสตรีนั้นกำลังแยก
ฝ่าฝูงคนออกจากประตูวิกไป จึงพากันรีบ
ลงจากพระเจดีย์นั้นโดยเร็วในใจอยากจะเหาะ
ลงมาทันที แต่ยังมีสติกว่า ถ้าจะทำใ
ยเร็วเหาะลงมากงไม่มีโอกาสจะตามสตรีนั้นไป
ยิ่งกว่า นอนครางอยู่ที่ข้าง พระเจดีย์ นั้นเองจึง

ไม่ได้เหาะ เป็นแต่รีบลงมาโดยเร็วตามแต่
กำลังความเร็วของขาที่จะพาลงมาได้ แต่
กว่าจะลงมาถึงพื้นดิน สตรีนั้นได้ออกจาก
วิกไปแล้ว จึงชวนกันหลีก แยกเสียดสีคน
ออกมาด้วยอาการร้อนรน จนทำให้ฝูงคนเหล่าน
ั้นพากันดูด้วยความประหลาดใจ แต่คน
ทั้งสองมิได้ เอาใจใส่ในชั้นนี้ แม้แต่ เพียง เท้า
ของโย รีบยกขึ้นออกจากประตูวิกไปจนได้
แต่หาเห็นสิ่งที่ต้องการไม่ จึง พากันมอง
ซ้ายมองขวาอยู่เหลืกลั้ว มีชายผู้หนึ่ง
ตัวโหลยโหลไปเห็นภาพแห่ง สตรีแต่งกายด้วย
สีส้มแก่ล้วนตลอดจนร่มที่ถือ ถือไปสู่ถนน
หน้าวิกและกำลังจะเลี้ยวออก ถนนเจริญกรุงอยู่
ลียบ ๆ “โน้น ๆ ออกเจริญกรุงแล้ว เร็ว
ทันหมอ” คุณทองพูดเร็วและยังในเวลา
กะทันหัน เช่นนั้นก็ยิ่งเร็ว หนักขึ้น จนกระทั่งออก
เสียงไม่ครบพยางค์ของคำพูดตามเคย สอง
คนพากันวิ่งข้างเดียวย่าง หวาดผวากรวดเทกส
ก็ไม่มี กว่าเจดถึงปลายถนนหน้าวิกที่เธอออก
ถนนเจริญกรุง สตรีผู้นั้นก็หายไปแล้ว ทั้ง
สองคนเฝ้าตาม อย่างกระตือรือร้นออกไปจนมา
ถึงถนนวรจักร และเพราะเหตุที่มารอดูทางที่สตรี
คนนั้นมา จึงได้เห็นออกครึ่งหนึ่ง กำลัง
เฝียอยู่ข้างหน้าไว้ ๆ “นั่น ๆ เร็วทันหมอ”

คืนสอ

พฤศจิกายน

คุณต้องพูดอย่างกระตือรือร้น หมอแหม่มไม่พูดอะไรก็ทราบอีกต่อไปเลย ๆ พอจนจะเห็นฉันทศตวรรษก็เลยวไปทางประตูสำราญราษฎร์ พอที่เมื่อคุณต้องและหมอแหม่ม ออกจาก วิจิตรวงวามองคงใจหาผลลางหรือผลแตกสัซ แต่เมื่ออยู่ไม่จริงไม่ได้ ชี ครั้นออกมาถนนเจริญกรุง มีพร้อมทั้งรถราง รถลาก รถแท็กซี่ แต่เมื่ออยู่ลิมขไปด้วย ความกระตือรือร้นเพิก จงคดลงเย็นอันไม่ได้ ชะโรโก ๆ หมกคงเกี่ยวผ่านรถต่าง ๆ ตามลศตวรรษ เรือไป จน สศร ลักลอบ นเลียวไปทางประตูสำราญราษฎร์ จึงนกันมาได้ และอะไรทำให้ นก ได้ ก็ไม่มีใคร ทราบ ทั้งสองคน แต่ คุณต้อง เป็น คน พกกล้อง จึง เรือรถ ลักลอบคนใหญ่คนหนึ่งมานั่ง โดยที่คิดว่าสศรนั้นเคิระถ้าจะตามไปด้วยรถลากก็เกินทน ไม่ต้องไปรถอย่างอื่น “เจ็ก, ทรูราษฎร์เร็ว!” คุณต้องออก คำสั่ง โดยไม่ต้องว่า ราคา พลางก็งมอหมอแหม่มจนรถด้วยใจร้อนรน เจ็ก จะเข้าใจคำสั่งคุณต้อง หรือโดยเฉื่อยอย่างไรก็พูดไม่ถูก รีบคำสั่งคุณต้องว่า “ฮือ” แล้วก็ลากไปโดยถูกทาง พอเลี้ยวถนนจะไปทางประตูสำราญราษฎร์ หมอแหม่มกับคุณต้องชักคกใจหน่อย ๆ เพราะเห็น สศรนั้นนั่งอยู่ในรถลากคันใหญ่เช่นกันและกำลังวิ่งเรื่อย ๆ ไป

แต่ยังเห็น ร่มแพรสศรมอแก่ กางอยู่ ฉันท หมอแหม่ม “เฮ้ เจ็ก, เร็วเข้าอีกหน่อย” เจ็ก “ฮือ” แต่ปรากฏว่าความเร็วกว่าที่เจ็กหรือเข้าใจว่าวิ่งจะเพิ่มขึ้นนั้นก็ไม่แปลกไปกว่าเดิม แต่ อย่างไร ก็ คง จะเป็น เควาะที่ ดี ของหมอแหม่มที่ระ โดพยสศร ลักลอบตามที่หมอแหม่มเข้าใจ จึงเฉื่อยไรรถลากคันที่นำผู้ลักลอบเผาทักกว่าคันที่ถูกตาม จึงได้มี โอกาสไล่เข้าไปทุกที คุณต้องผู้ มีใจร้อนนก็จะเห็นการเย็นไป หมอแหม่มผู้ มีใจไม่เร่งเห็นผลของการสืบ ทำงมีใจระวนกระวายนั่งคิดว่าอะไร ๆ ไม่ใคร่จะเป็นไปทันใจ แต่พอรถลากของหมอแหม่มไล่รถลากของสศรแล้วชักสศรมอแก่เข้าไป ใจของคนทั้งสองก็งัดเค้นหนักเข้าและรถก็ไล่เข้า ๆ จนเห็นตัวได้ ฉันทแต่แทนที่จะเป็นสศรที่รูปร่างตัวม ๆ กลายเป็น สศรที่อ้วนตุนั่งรถลากคันใหญ่คนก็เียวเต็มพอกี ส่วนคันของหมอแหม่มซึ่งมีขนาดเท่ากันนั้นได้ ถึงสองคนและยังมีช่องว่าง อยู่พอ จะแซก ได้ อีกคนหนึ่งและ อาจเป็น โดย เหตุรถคันของ หมอแหม่มจึงตามทันก็เย็นได้ ลักษณะของสศรนั้น ถ้าจะเปรียบว่าเหมือน ใครที่หาปากเต็มทีในเวลานอนก็ไม่ทันที่จะเปรียบให้คล้ายคลึง กันพอให้เข้าใจได้ อย่างใกล้ชิด ที่สศร ก็เห็น ว่าคล้าย ๆ กับ รูปที่

พ. ศ. ๒๕๓๑

หมอลำแจ่มเริ่มสืบ

ปรากฏในย้ายออกขายข่างรถยนต์ ยี่สิบ “มี
เชลิน” ส่วนอายุนั้น แทนที่ระก่อนข้างสาว
ตามทีชานนขาบอก ก็กลายเป็นผู้ ม้วย
ซึ่งถ้าระอ่อนกว่ายา ของหมอลำแจ่ม ก็เพียงสัก
เดียวเท่านั้น

เมื่อเหตุการณ์ผิดคาดเช่นนั้น คนทั้งสอง
ก็จำต้อง กลับบ้าน ด้วย อาการ คอ ตก แต่
หมอลำแจ่มผู้มิใจคอไม่ทอดย ยังคงมีสติวิ
จริตอยู่อย่าง จึงชวนคุณต้องไปรับประทาน
อาหารด้วยกันที่บ้านหมอลำแจ่ม เพื่อปรึกษา
ถึงเรื่องคนหาตัวชาย ที่เป็นผู้คุม ตาม ที ชาย
นขาบอกเล่า ซึ่งเป็นความหวังครั้งสักท้าย
อีกต่อไป

อวสานของการสืบ

เมื่อหมอลำแจ่มกับคุณต้องอย่านำรับประทาน
อาหารเสร็จแล้ว ก็รู้สึกสดชื่นขึ้น และพา
กันเข้าไปนั่งดู ยี่สิบ อยู่ในห้องไปรเวท ของ
หมอลำแจ่ม ทันใดนั้น หมอลำแจ่มเห็นจดหมาย
ใส่ซองผนึกและสลักหลังซองว่า “จากที ๓”
วางอยู่บนโต๊ะ หมอลำแจ่มก็ใจ เพราะแน่ใจว่า
ต้องเป็นข่าวที่พอใจ จึงรีบฉีกออกดูด้วยความ

“พบชายคน ๓ แล้วย่านร้าง ทุ่งหญ้ากว้าง
รูปพรรณเหมือนที่บรรยายไว้ทุกประการ ไม่
ปรากฏอาชีพอย่างไร ไม่ค่อยอยู่บ้าน และไม่
ใ้ความว่าหายไปไหน อาการเป็นทีสงสัย
แต่คงแค่ปลายเค่อนก่อนนั้นเรื่อยมา กลางวัน
หายไป คำจึงกลับ เวลาตั้งแต่ ๒๓ น. ไป
อยู่เสมอ บ้านชั้นเดียวทาสีเทา หลังคา
กระเบื้องแคง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านร้าง
ห่างกันประมาณ ๕๐ เส้น ทุ่งนั้นมีบ้านหลัง
เดียวเท่านั้น นอกนั้นเป็นไร่และทุ่งนา”

เมื่ออ่านหนังสือแล้ว หมอลำแจ่มรู้สึกได้
ไปด้วยความหวัง วิ่งส่งให้ คุณต้องดู พร้อม
กันหันไปมองนาฬิกาข้างฝา เห็น ฟังระ ๒๐ น.
จึงกล่าวแก่ คุณต้องว่า “นี่เป็นรายงานลับ
จากซาปายเออร์ ๓ ของผม เราต้องจัดการ
ให้เสร็จไปในวันนี้ ระกายหมกหัวงเสียที
คุณต้องไปถึผม” “ยี่สิบ” คุณต้อง
ตอบเออ ๆ เพราะรู้สึกตัวนี้ไปว่าจะเหมือน
กับเรื่อง สตรีสี่ส้อมแก่เมื่อตอนย้ายอีก หมอล
ำแจ่มโทรศัพท์ถึง ลานตากฟ้า ซึ่งแจ้งความ
ประสงค์ตลอดทั้งความหวังด้วยเสร็จ และ
ขอให้จัดการส่งตำรวจไว้ไว้ ใจได้มาให้สองนาย

ดินสอ

พฤศจิกายน

แล้ว จะมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอำนาจ
ตำรวจบ้าง แล้ว หมอแหม่ ชวนกันแต่งตัว
อย่างนักสืบพร้อมออกมานั่งคอยตำรวจอยู่ที่ห้อง
รับแขก สักครู่หนึ่ง ก็มีตำรวจสองนายเดิน
ตามกันเข้ามา คนหน้าเป็นนายยามสามยัง
คนหลังเป็นพลตำรวจ หมอแหม่เชิญเข้ามา
ในห้องรับแขก นายยามทำท่าหวงเครื่องแล้ว
วันทียกคิ้ว รายงานว่า “ผมยามออกปารำ
กาดานคำหรววท้ายวัง กองสืบ รานตากฟ้า
ขอมาช่วยท้ายท้าวในรอกชำระสืบจับพวร้าย
พร้อมกับพลแจ๊ค” หมอแหม่ถามศิระวัย
คำนัยแล้ว เชิญให้นั่งเก้าอี้ พร้อมทั้งพลตำรวจ
แจ๊ค และเล่าเรื่องราวเหตุผลตลอดจนความ
ประสงค์ ให้ฟังเสร็จ เพื่อให้เข้าใจเรื่อง
ละเอียดจะได้ทำการได้ถูกต้องตามต้องการ “ครั้น
เรื่องจับพวร้ายแล้วผมร้อนนัก กับพลแจ๊ค (ซึ่ง
มือที่พลตำรวจแจ๊คซึ่งนั่งอยู่ข้างๆ) เป็นมือฝา
ของผมเชียว นึกโทษนั้นคนนี้เป็นต้องไปด้วยกัน
ซาเหมอ เพราะเป็นคนกล้าๆ ทั่วกัน ขอ
ท้ายท้าวจงไว้ใจ” นายยามคุย “คลาย
จริงอย่างยามออกว่า กลายวนจับพวร้ายลาย
ไหน ลายนั้น ผมก็ยามออกเป็นต้องท้ายลาย

คำสั่งให้ไปด้วยกัน ทักคลาว จาชัยโดย
ลาม่อม หลือไม่ลาม่อมด้วยทุกปลาการ ขอ
ท้ายท้าว จงนอนใจ” พลตำรวจแจ๊คสอ
“อ้อ, งั้นดีมาก หวังว่าถ้าจำเป็น พวกเรา
คงซาแดงส้มเต็มทีในคำวัน” หมอแหม่
กล่าวคล้ายๆ จะแสดงสุนทรวพจน์ปลุกใจตำรวจ
ทั้งสอง นายยามรีบคำ “ครั้น” พลตำรวจ
วัยรอง “คลาย” แล้วคนที่ ๔ ก็ขึ้นรยณตร์
แท็กส์ซึ่งเรียกมาคอยไว้ออกจากบ้านเวลาราว
๒๐ น. ครึ่ง มุ่งตรงไปยังที่หมาย กระว่า
คงจะได้เวลา และพบคนที่ต้องการ มีข้ามา
ถึงบริเวณย่านวังทุ่งพญากรัง ซึ่งยังดูว่าง
มากจนเมื่อมาเห็นในยามรัตติกาล หมอแหม่
สั่งให้รอหยุดคอยอยู่ห่างๆ แล้วชวนคุณต้อง
และตำรวจ ทั้งสอง คงไปยังบ้าน ที่กล่าวแล้ว
และได้พบโดยปราศจากความลำบาก เพราะ
มีแต่บ้านเดียวเท่านั้น เวลานั้นเป็นฤดูหนาว
อากาศในทุ่งอันเว้งว่างเช่นนั้นยังหนาวจัดกว่า
ในที่ๆ ถ้างัย เพราะฉะนั้น ที่บ้านนั้นจึงมี
หน้าต่างหมกทุกบาน และคนก็เข้านอนภายใน
กันหมด หมอแหม่มีความพอใจว่าได้ทำการ
เรียบร้อยแล้ว กล่าวคือ ได้เข้ามาจนถึงประตู

พ. ศ. ๒๔๗๑

หมอมแจ่มเริ่มสืบ

บ้านนี้ โดยเรียบบ้อย - และโดยเจ้าของมีพึ่งจรัญ
ตัว แม่แค่น้อยเกี้ยว และหมอมแจ่มเห็นว่า
ที่ เห็นได้ ถึง เพียงน ถัดโดย อาศัย ตำรานักสืบ
แต่ข้าพเจ้าแน่ใจว่า ท่าน คง เห็น ตรงข้าม กับ
หมอมแจ่ม อย่างไรก็ดี หมอมแจ่มได้พากัน
ตรวจรอบ ๆ บ้านนั้น ได้ยินเสียงผู้หญิงและ
ผู้ชายพูดกันไม่สู้คั่นนัก แต่พอได้ยินได้ ถนัด
เพราะบ้าน นั้น เป็น บ้าน เล็ก ๆ ไม่ใช่ใหญ่โต
อะไร ห้องจึงอยู่ใกล้ ๆ ประตูหน้าต่าง กัน
คนภายนอก ถ้าอยู่ใกล้บ้าน ก็อาจ ได้ยินคน
ภายในพูดกันได้ แต่ไม่มีช่องใด ๆ ระวัง
เห็นภายในได้ นอกจากทางช่องกุญแจประตู
หมอมแจ่มจึงถ่มลงมอง เห็นมีตะเกียงลาน
ตั้งอยู่หลังลิ้นแฉก และมีคนอยู่หลังลิ้นแฉก
นั้นเหมือนกัน แต่ไม่อาจเห็นตัว เห็นแต่เงา
หลัว ๆ เพราะผ้าหนามาก ส่วนนายยามออก
หากระไม่ได้มองตามช่องกุญแจ โดยยื่นคอ
หมอมแจ่ม ออกมา แต่ก็พลอยยื่นในท่าก้มตัว
ตามหมอมแจ่ม และพลตำรวจเอกก็พลอยยื่น
ใน ท่า ก้มตัว ตาม นายยามออก ต่อ ๆ ไป ด้วย
ฝ่ายคุณต้องเป็นผู้ยื่นคนทั้งสาม ซึ่งก้มกึก ๆ
กันไป คล้ายเด็กเล่นวิ่งทาง กว้าง อากาศ อัน

พิศวงว่า จะมี สิ่ง ชะนิคใด เกิดขึ้นได้ ข้าง ภาย
หลังนี้ ท่าน โทนน เสียง สตรี ปรากฏขึ้น พอ
ได้ยินดังว่า “โง่! แล้ว เรื่อง อ้ายแปง
ปลอมตัวหนีคนต่อไปซี มันทำยังไร เวลาตก
ไข่, ซี้, เป็นคนรู้เรื่อง จะเล่าให้ฟังหน่อย
ไม่ได้” หมอมแจ่มสละทิ้งเมื่อได้ยินดังนี้ และ
แน่ใจว่าหญิงชายคนสอง ที่ชานวทวน บอกว่า
เป็นผู้คุมคนหนึ่ง และหญิงเป็นผู้เกี่ยวขังก๊วย
กับพวกผู้ร้ายรายนั้น จึงสละทนายยามออกยื่น
การบอกให้ทราบว่า ตนได้พบ ผู้ ที่ ต้องการแน่
แล้ว และนายยามออกก็สละพลตำรวจเอก
ต่อไป เป็นการบอกเช่นเดียวกัน และพล
ตำรวจเอก ก็ กลับ สละ ทนายยามออก เป็น การ
รับรองว่า ความเห็นตรงกันแล้ว แล้วนายยาม
ออก ก็สละ หมอมแจ่ม ต่อไปก็ เพื่อรับรอง
ความเห็นเช่นกัน หมอมแจ่มก็พยักหน้าอยู่
ตรงช่องกุญแจหัก ๆ แสดงว่าเข้าใจกันแล้ว
โดยมิได้หันมาทางตำรวจทั้งสอง เพราะไม่
อยากจะได้ยินคำ คลาไ้ไปทางช่องกุญแจนั้น
ได้ “มันจะทำยังไร มันก็สละเจ้าหมอนั้น
ลงไปนั่งที่เก้าอี้ ตั้งเอามือซ้ายขวายบนโต๊ะ
คลื่นวอดไป เอามืออันคนกริบที่ถอยอยู่วางลง

ดินสอ

ฟฤตจิก

กลางนวก้อย ยังคับให้เจ้าหมอนันเฝ้ากำนัน
ของตนเอง ทูลลงไปให้สำนักโดยแรง ย้ายเคียว
เท่านั้น และนวก้อชากะเค็น” ชายคนนั้น
เล่าตามคำขอของหญิง

หมอแหม่มรวมทั้งตำรวจทั้งสอง ต่างพากัน
มั่นใจว่าเป็นเรื่อง อันไรเงาแห่งความสงสัยแน่
แล้ว จึงพร้อมกัน เปลี่ยนจากทำนบกัมเข็น
ทำนบตรงทั้งสามคน หมอแหม่มตรงเข้าทูล
ประคุด ค่ายน เพื่อกันข้างใน เข็ด โดย
อาการแสดงว่าเป็นผู้มีชัย ตำรวจทั้งสองนาย
พร้อมกันชักกระบองออกจากเข็มขัดและถือไว้
ในท่าเตรียม ประจันบาน ด้วย อาการ ผ่ง ผ่าย
สมกับที่เป็นผู้มีหน้าตาผ่องอำไพ ส่วนคุณต้อง
ยังคงยืนอยู่ด้วยอาการพรั่นใจว่า การจะเป็นไป
ดังคนทั้งสามเข้าใจหรือไม่ ทันใดนั้น ยาน
ประคุดยานน้อย ๆ นกค้อย ๆ เผลอออกมา และ
บรรดาผู้มั่งร่าว่เกิดประจักษ์คนเดียวกับที่ชายคน
ชาวยกไว้ แต่กิริยาอาการของเขาไม่ทำให้
คุณต้อง เชื่อว่า เป็นพรรคพวก ของ คนร้ายเลย
พอชายคนนั้นแหม่มประคุด ออกมาให้เห็นน้อยหนึ่ง
หมอแหม่ม กับ พวก ก็ ดัน พรรค เข้าไปใน บ้าน
และหมอแหม่มกล่าวจนด้วยสำเนียงอันชัดเจนว่า

“อ้า, ในนามแห่งราชดลาร ของ กองสืบลาด
ตากฟ้า ข้าพเจ้าจับท่านฐานสมรู้ร่วมคิดกัน
ประกอบ การ ประทุษกรรม อย่าง ข้าวร่าเห่า”
ชายคนนั้นจึงคุกหน้าหมอแหม่มด้วยอาการแสน
โกรธ แล้วพูดขึ้นด้วยเสียงอันดัง และด้วย
อาการ อันเจ็บใจ ว่า ตน ถูก สยปรมาท อย่าง
รุนแรงว่า “เฮ้, ในนามของกำนัน
(ยกกำนันขุนชูศักดิ์)” ข้าพเจ้ายังคับ
ท่านให้ออกจากบ้านของข้าพเจ้าทันที มิฉะนั้น
จะโดนกำนัน ฐานสมรู้ร่วมคิดกันกระทำการ
บุกรุกอย่างถึงขั้น”

ขณะที่กำลังฝ่ายแสดงสำนวนโต้เถียงกันนั้น
คุณต้อง เห็นหนึ่งสี่เล่มหนึ่ง วางเขี่ยอยู่ข้าง ๆ
สัตว์ร่าว่ทั้งสาม ๆ ก่อนข้างสาว ซึ่งกำลังนั่ง
ตัวสั่นอยู่ด้วยความตกใจ คุณต้อง จึงหยิบ
หนึ่งสี่อันขึ้นอ่านตามหน้าตาที่เขี่ยอยู่ เห็น
เป็นเรื่อง “อาแซงลแปง ตอน อาแซงลแปง
ปลดตัวเป็น เจ้าเชอรัน และกำลังยังคับ ให้
เขยรรคโยเปร ตักนวด เพื่อ ปลอม ตัว เป็น เขย
เลอติ๊ก เพื่อประโยชน์ของอาแซงลแปงอย่าง
หนึ่ง” คุณต้อง รู้สึกเฉลียวใจ จึงถามสัตว์
นั้น ด้วย วาจาสุภาพว่า “เธอ กำลังอ่าน

พ. ศ. ๒๔๗๑

หมอมแจ่มเริ่มลับ

หนังสือกันอยู่หรือจะ” “ค่ะ” สัตว์นั้น คณะอื่นประกอบด้วยคำวรสองนายฉอยฉอยออก
 ทอภายหลังที่คุมสติได้แล้ว “ฉัน ขอให้ จากบ้านนั้นไป ด้วย อาการทุญ์ฉิบา แต่
 คุณพเป็นผู้อ่านแล้วเล่าให้ฉันฟังค่ะ” “กำลัง คุณต้องยังหันไปเจรจากับชายคนนั้นด้วยวาจา
 อ่าน ทนอ่าน หรือจะ” “ค่ะ” เวลา สภาพว่า “ข้าพเจ้าขอ อภัยในการเข้าใจ
 คุณต้อง เข้าใจเรื่องกตัญญู จึงหันไปกะซิบ ฝึกกันด้วย” แล้วรยณตร์ ก็พาคณะนักสืบ
 กับ หมอมแจ่ม ๆ ซึ่งมีไหวที ความ ลักษณะของ กลับบ้านโดยเย็บเต็มผืนจักร ถึงลมพัด ปล่อย
 นักสืบ และซึ่งไต่ขึ้น การ สันทนา ระวาง ให้ชายเจ้าของบ้านนั้นยืน งง ด้วยความหัวเสีย
 คุณต้อง กับ สัตว์นั้น แล้ว ด้วย ก็เต็มใจพา อยู่นาน

อินสือ

มีแม่ทัพ แต่คนอีกคนที่จะนำพลเข้าโจมตีศัตรู โดยไม่รู้กำลังและฐานะของข้าศึก ฉันใด
 การให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำการสาธารณสุขโดยไม่ทราบสถิติเสียก่อน ก็ย่อมเป็นการไม่
 ยุติธรรม ฉะนั้น

กรมสาธารณสุข

เที่ยวสวรรค์โลก

—๐๐๐๐—

ถ้าท่าน^๑ที่อยู่ในกรุงเทพ พระมหานคร^๒ ผู้ใด
มีความประสงค์จะขึ้นไปเที่ยวจังหวัดสวรรค์โลก
แล้ว ข้าพเจ้าขอแนะนำว่า จะไม่
มีการชักของแก่ท่านเลย หากท่านจะลงไป
ที่สถานีรถไฟหัวลำโพง แล้วหยิบเงิน ๑๐ บาท
๑๐ สตางค์ ในกระเป๋ของท่าน (ไม่ใช่ในกระเป๋
ของคนอื่น ถ้าหยิบจากกระเป๋าคือคนอื่นท่านจะต้องถูก
ตำรวจนครบาลจับว่าลักขโมย) ขึ้นให้พนักงาน
งานขายตั๋วพร้อมกับคำว่า “สวรรค์โลก”
เพียงเท่านั้นพนักงานขายตั๋วก็จะส่งตัว “กรุงเทพ
-สวรรค์โลกชั้นที่ ๑” ให้แก่ท่านละบิ๊หนึ่งคนแก่
ท่านอย่ากระหาความสะทกสะท้านในระหว่างเคียว
ทางท่านก็ควรไปชั้นที่ ๒ โดยยอมเสียสละ
เงินเป็นจำนวน ๑๕ บาท ๑๐ สตางค์ หรือ
ถ้าท่านเห็นว่า การไปชั้นที่ ๒ ยังจะอานวย
ความสะทกสะท้านให้แก่ท่านไม่พอเพียง ก็
ยังมีชั้นที่ ๑ คอยรับของท่านอยู่อีก อีกว่า
ค่าโดยสารสำหรับชั้นที่ ๑ นี้ กรมรถไฟ
หลวง ฯ จะคิดเอาอีกท่าน ๒๕ บาท ๒๐ สตางค์
แต่ข้าพเจ้าขอกระซิบกับท่านผู้ที่จะไป สวรรค์โลก
โดยรถชั้นที่ ๑ ด้วยความหวังดีว่า ถึงแม้

ท่านจะมีสิทธิขึ้นชั้นที่ ๑ ตาม วาจาในตั๋วที่ท่าน
ซื้อจริง แต่ท่านก็จะไม่ไถ่ชั้นที่ ๑ ได้
ตลอดจนถึงสถานสวรรค์โลก ถ้าท่านไม่เชื่อ
ข้าพเจ้าท่านจะต้องเสียใจภายหลัง ที่ข้าพเจ้า
กล่าวถึงนี้ สำหรับผู้ที่ไม่ทราบความจริงอาจ
กำหนดเทียบข้าพเจ้าอย่างแรงก็ได้ว่า ทำไม
ข้าพเจ้าจึงพาไปให้ซื้อตั๋วรถไฟชั้นที่ ๑เล่า มี
เป็นการคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ซึ่ง กรมรถไฟ
หลวง ฯ ควรจะได้รับหรือไม่? ขอให้อรรถา
ธิบายว่า ข้าพเจ้ามิได้คิดโกธไปถึงเช่นนั้น
เลย เป็นความจริงข้าพเจ้าคอยคิดเอาใจช่วย
อย่าจะให้คนไทย ออกหน้าหน้าผิวยุทธ์ของไทย
เพื่อรัฐบาลไทยจะได้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเสีย อีก
ด้วยซ้ำ. การที่บอกให้ท่านผู้ที่จะซื้อตั๋วชั้น
ที่ ๑ ทราบไว้ ก็เพราะว่า ขบวนรถไฟ สาย
สวรรค์โลก ซึ่งเคียว กลับไป กลับมา ระหว่างชุม
ทางบ้านคาวากับสวรรค์โลกมีแค่เพียง ชั้นที่ ๒
เป็นอย่างสูง ชั้นที่ ๑ ไม่แน่นอนเอง ทั้งนี้บางที
จะเป็นด้วยกรมรถไฟหลวง ฯ เห็นว่า ทาง
สายสวรรค์โลก มีระยะสั้นเพียง ๒๘ กิโลเมตร
รถแล่นเพียงชั่วโมงเศษแล้วแต่ผู้โดยสารชั้นที่ ๑ จะ

พ. ศ. ๒๔๗๑

เที่ยวสวรรค์โลก

ไม่กี่วันรถชนที่ ๑ เพียงชั่วโมงเดียว ก็คงจะ
ไม่เจองานเคอร์ซันเท่าไรนัก ในอันที่ประหลาด
รถชนที่ ๑ โค้ง ๑ คน จึงไม่จำเป็นที่จะ
มารถชนที่ ๑ พวงไว้ ในขณะนั้นก็เย็นไป
ข้าพเจ้าก็จะพ้อออกนอกวงของการ เหวี่ยงไป
เสียแล้ว จึงขอคำแนะนำภายในวงต่อไป.

เสร็จจาก การ ชั่วคราว โดย สวรรค์โลก
(จะเป็นตัวขึ้นไหนก็ตามแต่ใจท่านเถิด) ท่าน
ก็ควรจะไปขึ้นรถ ขยวนที่สมควรจะโดยสรว
ไปนั้น ข้าพเจ้า ขอแนะนำ ว่า ขยวน ค่วน ไป
เขียงใหม่เป็นเหมาะที่สุด เพราะไปทอดเคียว
ถึงไม่ท้องแหวะ ลงค้างกลางทาง อย่างเช่น ขยวน
อื่น .

เมื่อขยวน รถ เล่น ไป หยุด ที่ ชุมทาง บ้าน
คารา ระยะทางจากกรุงเทพฯ ๔๕๘ กิโลเมตร
ท่านต้องลงรถ ณที่นั้นแล้วขึ้น โดย สวรรค์โลก
ขยวนหนึ่ง ซึ่งเคี้ยวระหว่างชุมทางบ้านคารา
กับสวรรค์โลก ต่อจากนั้นก็จะได้ถึงสวรรค์โลก
อันเป็นจุดที่ท่านมุ่งหมายจะไปเที่ยว.

สถานสวรรค์โลก เป็นสถานปลายทางที่สุด
ของรถไฟสายนี้ ทั้งอยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอ
วังใหม่ชอน ซึ่งเป็นอำเภอเมืองที่กลางกลาง
จังหวัดสวรรค์โลก.

ทันใดที่ ขยวน รถไฟ เทียบ ชาน สถานี

สวรรค์โลกก็จะแลเห็นตลาด ซึ่งตั้งอยู่ใกล้
กับบริเวณสถานี คำนวณตก .

เมื่อเคี้ยว ออกจาก สถานี ย้าย หน้า ตรงไปที่
ตลาดซึ่งแรกทีจะประสพแก่สายตา ก่อนอื่นก็คือ
ที่พักคนเคี้ยวทาง ๆ แห่งนั้นนอกจากจะมีที่พักคน
สะอาทพอใช้แล้ว ยังมีโต๊ะบิลเลียด อาหาร
และเครื่องดื่มจำหน่าย อีกด้วย เหมาะแก่
อาคันตุกะจะเข้าพักอาศัย ก่อนนั้นไปก็ขึ้น
ร้านจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ทั้งสิ้นแล้วขายก็
ทั้งสองฟากถนน .

เมื่อเคี้ยว ไปสู่ ตลาดก่อนนั้น ทนทาง นัยจาก
สถานีรถไฟ ไป ประมาณ ๓ เส้นก็ถึงถนนสาย
ใหญ่ของบ้านเมืองซึ่งก็เลยไปคามริมฝั่งซ้าย
(ฝั่งตะวันออก) ของแม่น้ำยม ถึงตรงถนน
จากนั้นเป็นท่าเรือจ้าง ริมฝั่งสินค้า และ คน โดย
สรวข้ามไปมาระหว่างฝั่งซ้ายกับฝั่งขวา (ฝั่งตะวัน
ตก) ของแม่น้ำยม เลี้ยวขึ้นไปทางขวามือ
ก่อนเห็นอันเป็นร้านจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ทั้งสอง
ฟากถนนอย่างสายที่มาจากสถานีรถไฟ ตลาด
ก่อนนั้นยาวประมาณเส้นเคี้ยว เลี้ยวจากตรงที่
ถนนสายที่มาจากสถานีรถไฟจากนั้น ลงไปทาง
ซ้ายมือตอนใด ก็มีความจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ
ทั้งสองฟากถนนเช่นเคี้ยวกันอีก ตลาดก่อน
นั้นยาวประมาณ ๖ เส้นแล้วหมด.

ศรีนพรัตน์

พฤศจิกายน

ตลาดที่สวรรคโลกนั้น เท่าที่ไต่สัปดาห์ก็
สักว่าเจริญมากทีเดียว ว่าถึงสินค้าจำหน่าย
ขายชอกัน ถึงแม้จะมีเกวียนสักร้อยอย่างก็
วิ่งแหล่ แต่ที่ว่าไม่มีอะไรแปลกไปกว่าที่
จำหน่าย ในกรุงเทพฯ เลย มีข้อที่ทำให้
ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจ แทนคนไทย อยู่หน้าชกคือ
เจ้าของร้านค้าขายที่นั่นเกือบทั้งหมด ถ้า
ข้าพเจ้าไม่ผิดก็เหมือนมีร้านของคนไทยแซก
อยู่ข้างเพียง ๓-๔ ร้านเท่านั้นเอง.

เมื่อสุดตลาดตอนใด ก็เดินทางสามแยก ที่
เกิดเป็นทางสามแยกขึ้น ก็เพราะมีถนนซึ่งกรม
ทาง เป็นเจ้าหน้าที ๓๓ คน ใหม่ อีกสายหนึ่ง แยก
ตรงไปยังจังหวัดสุโขทัย ระยะทางจากที่
ถึงสุโขทัยยาว ๓๘ กิโลเมตร (๕๕๐ เส้น).

เที่ยว ต่อ จาก สามแยก ลงไป ตาม ถนน สาย
ใหญ่ ของ บ้าน เมือง ผ่าน วัด สว่างอารมณ์
(คำสามัญเรียกกันว่า “วัดจวน”) ซึ่งเป็น
วัดสำคัญของจังหวัด กล่าวคือ เมื่อถึงงาน
พระราชพิธี ถือน้ำ พระ พิพดนมัสการ ขวรวาท ขา
ราชการจังหวัดสวรรคโลกต้องมาทำพอกันที่วัด
นี้ ในบริเวณของวัดสว่างอารมณ์ เป็นทั้ง
โรงเรียนชาย และ โรงเรียน สตรี ประจำจังหวัด
อีกด้วย ที่ในพระอุโบสถวัดสว่างอารมณ์ มีพระ
พุทธรูปทองขนาดใหญ่วางประดิษฐานอยู่

ชวนอยู่ยั้งยืนยง พวกชาวพื้นเมือง ชานา
นามว่า “หลวงพ่อโตวัดจวน” ได้ยื่นจาก
คำของราษฎรผู้หนึ่งกล่าวยกย่องว่า ขวรวาท
พระพุทธรูปขนาด ๓๖ นิ้ว ซึ่งสถิตอยู่
ตาม พระอาราม ของ จังหวัด ทั้งหลาย ที่ขึ้น กับ
มณฑลพิษณุโลกด้วยกันแล้ว ในเวลาปัจจุบัน
นี้ของนับว่าพระพุทธรูปองค์นี้ น่าเป็น ๒ รอง
จากพระพุทธรูปในราชธานีพิษณุโลก.

ออก จาก วัด สว่าง อารมณ์ ถึง ที่ ทำ การ
ไพบรณีย์ โทรเลข จวน ผู้ว่าราชการ จังหวัด
และศาลากลางจังหวัด ระยะทางทั้งนี้แต่สถานีรถไฟ
ไปถึงศาลากลางจังหวัดประมาณ ๒๕ เส้น ที่
หน้าศาลากลางมีสนามหญ้า ทำขึ้น รูป ใช้
กว้างใหญ่ มีหญ้าเขียวชอุ่มและตัดไว้เรียบ
เรียบร้อย และ ประดับ พรมผืน ใหญ่ ที่ปลาย ไม้ ก้าน
กัน เพิ่มความสง่าผ่าเผย ให้แก่ศาลากลาง
จังหวัดขึ้นอีกมาก.

ที่ในบริเวณสนามหญ้าทางบ้านพักที่กักกัน
หนางจังหวัด มีสิ่งสำคัญอยู่สองแห่งซึ่งเดอน
ใจผู้ใดผ่านไปประสพพบเห็น ให้หลวงรัก นก
ถึงเหตุความที่ผ่านพ้น มาแล้ว ได้เคยสัมผัส
สำคัญที่นั่นก็คือ “อนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์” ซึ่ง
ทางราชการได้ก่อสร้างขึ้นเพื่อเชิดชูเกียรติยศ
และวีรกรรมของท้าวสุทนต์คนหนึ่ง

พ. ศ. ๒๔๗๑

เที่ยวสวรรค์โลก

ซึ่งไคศาตสมิครออกไปในงานพระราชสงคราม
ณทวีปยุโรป และไคเสียชีวิตเป็นราชพลีใน
สมรภูมิกวัญความ อองซาอกล้ำหญา.

ทิว ศาลาลกลาง ทำด้วย ไม้เป็น แขนว เรือน
บนหยาทรงเศยชนเศยว ทในหือรยแซกรัก
เป็นทิวสำหรับเศย โยราณนวด ที่โคมมาจาก

โยราณนวดในเมือ่งสวรรค์โลกเก่า (กรง
ศรีสุขาลัย) มีของท้าวท้าวอยู่หลายสิ่ง อาทิ
เช่น ด้วยขาม สักกะโลก รูปพระร่วง พระ
ฎา รูปทั้ง ๒ นี้อลเป็นพระพุทธรูปอย่างท้าว
สมุทรเศยเศยท้าวถึงประมาณหนึ่งฟุตเศย และ
เพดานหือ ซึ่งทางขามเมือ่ง โคมมาจากเพดาน
หือ ใน ปรางค์พระบรมธาตุ เมือ่งสวรรค์โลก
เก่า เพดานท้าวท้าวไม้ปลงรูป ๔ เหลี่ยม
มลายีสลัก ยักทอง ลายกลางเศยเศยธรรม
จักร มีลายมูมประกอบ ฝีมือสลักบรรจง
วิจิตรงามมาก กิยราชยาน ของเก่าเป็น
กัน ฯลฯ.

ออกจากศาลากลางผ่านศาลจังหวัด ที่
ว่าการอำเภอวังไม้ขอน และเรือนจำ ท่อจาก
นั้นก เป็นขามเรือน ของราษฎร ตั้งอยู่ติด ๆ กัน
ตลอดไป.

ทั้งแต่หน้าวัดสว่างอารมณ์ลงไปใน ถึงหน้า
เรือนจำ ถ้าขึ้นอยู่บนถ้ำจะแลเห็นหาคทราย

ยาวเป็นฟุตตลอดถึงกัน เมื่อน้ำทอน หน้าวัด
สว่างอารมณ์ คนมาก จนคนสามารถเดิน
ท่องน้ำข้ามได้ เพราะน้ำลึกเพียงครึ่งหน้า
แข้งเท่านั้น ส่วนน้ำใส สะอาดก็ เพราะ เป็น
น้ำทราย.

ทิวของแม่น้ยม (ฟากตรงข้ามกับ
ศาลากลางจังหวัด) เป็นทั้งตึกตึกกองตำรว
ภูธร เหนือตึกตึกกองตำรวภูธรขึ้นไปประมาณ
๒ เส้น มีตึกตึกเล็ก ๆ อยู่หือหือหนึ่งแต่กร้อย
และร่วงโรยเศยที่ ไคความว่าเมือราว ๒๐
ปี มาแล้วเศย เป็นตึกตึกท้าวท้าวชายท้าวท้าว
และครึกครื้น ครันถึงเมือสมัยเมือสมัยไฟ
เศยไปถึงสวรรค์โลก ไคมีตึกตึกเกิดขึ้นใหม่
ทิวชายโกลกยสถานรอดไฟอีกแห่งหนึ่ง พวก
พ่อค้า ไคพากันเฮโล ข้ามฟาก ไปตั้งทำการค้า
ขายอยู่ทิวตึกใหม่เกือหือหมด ตึกตึกตึกขวานก
เศยร่วงโรยทรุดโทรมเป็นล้ากัยมากเศยเศยกัน.

สวรรค์โลกเป็นจังหวัดเล็กเพราะมีเพียง ๒
อำเภอเท่านั้น คือ อำเภอวังไม้ขอน กับอำเภอ
หาคเสียว มีพลเมืองประมาณ ๓๕,๐๐๐คน.

การท้าวมาหากินของพลเมือง ก็คือทำไร่
ขวนสัก ทำนา ทำสวนและทำไร่.
สินค้าที่ส่งออก ไปจำหน่ายแพร่หลาย ก็มี
ไม้ขอนสัก ไข่ กล้วย ส้มโอ พริกแห้ง,

พ. ศ. ๒๔๗๑

เทวสวรวรรคโลก

กุมารโคตรทรงจารึกไว้ เมื่อคราวเสด็จ ฯ ประพาสจังหวัดสวรวรรคโลก ร. ศ. ๑๒๖ และได้อีกไว้ ณ ที่ทรงทาง สามแพร่ง ตำบลฉนวนน้อย ที่ตำบลฉนวนน้อย นั้น เป็น เขตคก ที่ จะ ไค เริ่มพบ เห็น โบราณสถาน (ระยะทาง ตั้งแต่ตำบลฉนวนน้อยจนถึงตำบลฉนวนน้อยประมาณ ๓๕๐ เส้น) .

ระหว่างทางที่รถยนต์แล่นผ่านไปนั้น แลเห็นไม้ซุง ของ บริเวณที่ป่าต่าง ๆ ค้าง แหงอยู่ตามข้างคลองและตามหาดทรายของลำแม่น้ำยม ออกระกระ ระกระ และทั้งที่เย็นแพ ฯ เป็นภาพที่ หน้าคนตา คนใจ แก่ ผู้ ที่ ไค ไป แลเห็นไม้ น้อยเลย .

ที่ ตำบล ฉนวนน้อย ภาย นอก กำแพง เมือง สวรวรรคโลกเก่า (กรุงศรีสุโขทัย) มีโบราณสถานอยู่แห่งหนึ่ง คือ วัดพระบรมธาตุ ซึ่งตั้งอยู่ด้านตะวันออกแห่งเมืองที่ปลายแหลมการที่ ๆ ตั้งวัดพระบรมธาตุเกิดเป็นแหลมขึ้น ก็ เพราะทรงสร้างนาหูกมากจนเกือบเป็นเกาะ เวลาที่น้อยในบริเวณวัดพระบรมธาตุทะเลเห็นแม่น้ำอยู่ทั้งข้าง คือ ทั้งทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก อันวัดพระบรมธาตุนั้นเป็นโบราณสถาน ที่ควรดูอย่างยิ่ง ถึงแม้ผู้ที่ไม่มีความรู้ ในทางโบราณคดีเลย ก็คงจะรู้สึกเป็นทึ่งพอใจในการที่ได้ ไปชมเห็นขวัญตา สถานที่สำคัญ

ที่สุด แลแสงงดงาม อย่างยิ่ง ของ วัดพระบรมธาตุ ก็คือ “ องค์พระปรางค์พระบรมธาตุ ” ซึ่งก่อด้วยศิลาแลงเป็นรูป พระพุทธปรางค์ ขนาดใหญ่ และสูงมาก ที่บนฐานบัวกลุ่มของพระพุทธปรางค์นั้นมียกเท้าทั้ง ๔ ทิศ ทางทิศตะวันออกมีเป็นประตูเข้าไปในพระพุทธปรางค์ มีบรรไดก่อด้วยศิลาแลง สำหรับขึ้นจากข้างล่าง ไปที่ประตูนั้น เมื่อเข้าประตูไปข้างในแล้ว เห็น พระพุทธ ปรางค์องค์ เล็ก ตั้ง อยู่ ใน กลาง ห้อง บนยอดพระพุทธปรางค์องค์ใหญ่ นั้นมียอดบนพุทธกาให้ล้นทอง สีทองยังสุกปลั่งอร่ามมาก .

อันองค์พระบรมธาตุนี้ เป็นปูชนียสถาน ที่ปวงประชาราษฎรแห่งจังหวัดสวรวรรคโลกเคารพบูชาอย่างสูงสุด เพราะถือว่าเป็นของศักดาน์ เมืองมาแต่ดั้งเดิม อีกทั้งทางราชการก็ยกย่องว่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของประเทศสยามด้วย กล่าวคือ ทางราชการได้ให้เจ้าพนักงาน ขึ้น ไป ตั้ง พืช อนุมัติพาร เขก น้ำ พระมธุราธิเขกที่องค์พระบรมธาตุนี้แล้วนำลงมาทุนเกล้าฯถวายเป็นนาสร้างพระมธุราธิเขกในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกด้วยเหมือนกัน อนึ่งเมื่อถึง คราวเทศกาล เพญเกิดน ๕ ฝ่าย บ้านเมืองใด ที่ ได้มีงาน ออกร้าน นมัสการองค์พระบรมธาตุ และมีการ มหรสพ ผลองเนื่องงาน

ศรีนพวิภัก

พฤตจิก

มหกรรมประจำปี อย่าง สดุดี สำนึก ครึกครื้น
ในงานนอกจากจะมี ข้าราชการและราษฎรชาว
จังหวัดสวรวคโลก พา กัน ไป ประชุม นมัสการ
พร้อมเพรียงแทบทุกครัวเรือนแล้ว ข้าราชการ
การและราษฎร ชาวจังหวัดอื่นที่ ใกล้เคียง ก็ มี
ความเคารพ เลื่อมใส ออกสัที่ ขันรดไฟ รด
บนครุ ไปประชุม นมัสการ กันอยู่เนืองแน่นทุก ๆ
บ่ออีกด้วย .

ภายนอกกำแพงเมืองสวรวคโลกเก่า นอก
จากวัดพระบรมธาตุแล้ว ก็มีวัด เจ้าหนว
วัดโคกสังคาราม วัดกย วัดสระประทุมและ
วัดเขารังแรง แต่ ๔ วัดข้างบนนั้นเป็นวัดเล็ก
ไม่ค่อยมีอะไรที่น่าสนใจ จึงไม่นับมากกล่าว
ไว้ในที่นี้ จะกล่าวแต่เฉพาะวัดสระประทุม
กับวัดเขารังแรง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียง
ใต้ของเมืองสวรวคโลกเก่าเท่านั้น หนทางที่ไป
ถึงวัดสระประทุมก่อน ทิววัดสระประทุมมวิหาร
เป็นรูป ๔ เหลี่ยม แบ่งเป็น ๒ ห้องอยู่หลังหนึ่ง
หลังคาเป็นรูปชามคว่ำ นอกวิหารมีอุโบสถ
อยู่ทางด้าน ตะวันออก และ พระเจดีย์ อีก หลาย
องค์มีกำแพงศิลาแลงล้อมรอบ แต่ว่าปรักหัก
พังไปเสียมากแล้ว .

ออกจากวัด สระประทุม ไปทิววัด เขารังแรง
ถึงเชิงเขารังแรง มีถนนไปด้วย ศิลาแลงจากเชิง

เขา (ที่โหนดขึ้นก็ทำเป็นคันบรโต) ขึ้นไปจน
ถึงลานวัด ท้ายนอกเขา มีลานและกำแพงก่อ
ด้วยศิลาแลง ภายในกำแพงมีอุโบสถ กับ
วิหารตั้งอยู่เคียงกัน อุโบสถตั้งอยู่บนฐาน
มระเขียงล้อมรอบ ส่วนวิหารตั้งอยู่ทิศใต้
ของอุโบสถมีฐานพระประธานเชื่อง ๆ อยู่ในนั้น
ระหว่างอุโบสถกับวิหารมีกุฏิเล็ก ๆ ก่อด้วยศิลา
แลง ที่ภายนอกกำแพงของวัดนั้นมีสระอยู่สระ
หนึ่งทิวด้วยศิลาแลง แต่ว่าคนมากจนเกือบ
เต็มระกอบด้วยพืชนั้น ถ้าไม่ใช้ความสังเกต
แล้ว จะไม่รู้สักว่าเป็นสระเลย .

ต่อไปนี้จะได้ กล่าวถึง การ เทียววัด โบราณ
สถานภายในกำแพงเมืองต่อไป .

ภายในกำแพงเมืองสวรวคโลกเก่า มี
โบราณสถานที่น่าสนใจอยู่หลายแห่ง สถานที่
แรกที่ไปตกคือ เขาพนมเพลิง ซึ่งอยู่ทิศกย
กำแพงเมืองด้านตะวันตกเฉียงเหนือ เขานี้มี
ลักษณะ เป็น ๒ ลูกแฝด ยอดหนึ่งชื่อ ว่า
สวรวคครุ อยู่ริมกำแพงเมือง อีกยอดหนึ่ง
ชื่อว่า พนมเพลิง อยู่ต่อไปทางทิศตะวันออก
ยอดสวรวคครุสูงกว่ายอดพนมเพลิง ท้ายยอด
สวรวคครุ มีทาง ขึ้น ทำด้วย ศิลา แลง เป็น คัน
บรโต ขึ้นไปถึงยอดเขาแล้วมีพระเจดีย์เป็น
รูประฆังทรงเตี้ย ตั้งอยู่บนลาน ๔ เหลี่ยมที่

พ. ศ. ๒๔๗๑

เที่ยวสวรรค์โลก

ก่อกวียศิลาแลง ส่วนยอกพระนมเพลิงนั้น มี
ทางขึ้นเหมือนยอกสุวรรณนคร ยนยอกเขาม
พระเจ็ยองค์หนึ่ง มีวหารอยู่ทางบ้านทวัน
ออกของพระเจ็ย แต่สังทั้งหลาย ท้อย ยน
ยอกเขาทั้ง ๒ นั้น ไค่ปรักหักพังเสียมากแล้ว
ค่อไปอาทมิไม่รู้ว่าเป็นอะไร .

ออกจากเขาพระนมเพลิงเลยตรงไปไค่ วิก
ข้างลอม ซึ่งอยู่ต้นทาง ทะไปเขานัน ที่ใน
ลานวัดมีกำแพงก่อกวียศิลาแลงเป็นเสากลม ๆ
ยักซึกกันเป็นรูอย่างพระนบก มีศิลาแลงท่อน
ยาวพาทอยู่ข้างบน ทักกลางลานภายใน
กำแพงมีพระเจ็ยองค์ ใหญ่เป็นรู ประซัง มี
ฐานปูนเป็นชั้นทักษิณ ยนฐานชั้นทักษิณ
มีคหาเป็นระยะ ๆ ทางบ้านทวันออก มีบรโค
ขึ้นไปบนฐานทักษิณ รอยฐานทักษิณมีรูปช้าง
ก่อกวียศิลาแลง ยนหิน หนา ออกมา ข้าง นอก
คานหนึ่ง ๆ มีข้างบนเป็นแถว ๘ ตัว กัยมี
ท่มมอิก มุมละตัว รวม ๔ คานมีข้างทั้งหมค
๓๖ ตัว ข้างเหล่านะหาทยงคกรูปเป็นทว
ข้างอยู่คกรยบบริบรณ ไม่ไค่เลยจนทวเคียว เพราะ
มีแกดวนงวทก ไม่ก่ทวทวน ไม่ก่ทวหาหรือ
ไม่ก่ข้าฟงไปแล้วทงนั้น .

ที่ข้างวัดข้างลอมมี มิวคสำคัญ นาค
มากอยู่อิกวัดหนึ่งชื่อ วัดเจ็ยเจกแถว ซึ่ง

อยู่กักกยวักข้างลอมทางบ้านทวันออกเฉียงไค่
ทวคณ มีค และกำแพง ศิลาแลง ล้อมรอบเป็นรูป
๔ เหลี่ยม ถึง ๒ ชั้น ลานกำแพง ชั้น
ในมีพระมหาธาตุเจ็ย ท้ายอก เป็น ปรางค์
เรียว มีฐาน เป็นชั้น ๆ ลงมา ทนถึงพนคณ
ทรวคทงคกรม แยกคาศึก กัย พระเจ็ยองค์

อื่น ๆ ที่ไค่ผ่านมาแล้ว นอกจากพระมหาธาตุ
เจ็ยองค์ ใหญ่ ยังมีพระเจ็ย บวร และ ชุ่ม
พระก่อเป็นรูปต่าง ๆ เรียงรายสลักกันอยู่จนคัม
บริเวรลานวัด ทังพระมหาธาตุเจ็ย องค์ ใหญ่
และเจ็ยบวรากัยชุ่ม พระก่อควียศิลาแลงเป็น
พน ภายในกำแพง ชั้นใน ทางบ้านทวันออก
เฉียงไค่ มีวหารใหญ่มีมุขเขาไปเชื่อมค่อ
กัยพระมหาธาตุเจ็ย ข้างวหารมีกุฎเล็ก ๆ
ก่อกวียศิลาแลง อยู่ข้าง ละกุฎี ภาย นอก
กำแพงมีอุโบสถอยู่ริมมมุคทางบ้านทวันคค .

ออกจาก วัดเจ็ยเจกแถวเลยไปไค่ วัดสวน
แก้ว ซึ่งอยู่ นอกกำแพงวัง ออกไปทางทิศ
ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ในเขตท วัดมีพระเจ็ย
องค์หนึ่งรูปคล้าย กันกัย พระเจ็ยองค์ ใหญ่ใน
วัดเจ็ยเจกแถว แต่เล็กกว่าวัดเจ็ยเจกแถว
มาก หนาพระเจ็ยทาง ทิศตะวันออกเฉียงไค่
มีชุ่มประคิยฐาน พระพุทธูปมาวรีชัย องค์หนึ่ง
คานหนามชุ่มมุคหา การก่อสร้างวคณใช้ศิลา

แล้งก็ขึ้นใหญ่แคะเป็นยัวเป็นลวก แค่นี้
ลายตะเข็บก็ใช้ขึ้นด้วยปูน.

ออก จาก วัดสวนแก้ว เลย ไป หักหลักเมือง
ซึ่งอยู่นอกกำแพงวังบ้านตะวันตกเฉียงใต้ ศาล
หลักเมืองก่อด้วยศิลาแลงเป็นรูปปราสาททรง
โขกปูน ย่อเป็นเหลี่ยมไม่สี่ยสองทุกด้าน ทิศ
ตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทมีเขื่อนกั้นเล็ก ๆ
อยู่กั้นหนึ่ง ทางด้าน ตะวันออกเฉียงเหนือมีเขื่อน
ฐานเกลี้ยง ๆ ก่อด้วยศิลาแลง.

โบราณสถานภายในกำแพงเมือง มี ๓ แห่ง
เพียงเท่านั้น ยึดจะใกล้ถ้ำถ้ำถ้ำถ้ำถ้ำถ้ำถ้ำ
รอยนครค้อ จาก วัดน้อย ขึ้นไปยัง อำเภอ หาด
เสียวต่อไป.

ออก จากวัดน้อย รอยนครค้อ ไปตาม
ทางทิศใต้ไปริมคลอง เป็นระยะทางประมาณ
๕๐ เส้นเศษ ถึงแก่งหลวง ซึ่งเป็น แก่งยาว
ออกไปขวางลำแม่น้ำมูล เวลา ที่ข้าพเจ้าขึ้นไป
นั้นเป็นฤดูแล้งน้ำลด เพียงแค่เขว ระคายน้ำ
ค่อนข้างน้อยแก่งก็ค่อนข้างไม่เท่ากัน คือค่อนข้าง
เหนือสูงกว่าค่อนข้างต่ำ ลายนาที่พุดทุ่งแก่ง
เขียวและแฉ่งจึงมาก ในเวลานั้นจึงได้ยิน
เสียง น้ำ กระแทกแก่งดัง อยู่ ฉากฉาน แล้ว แดก
กระเซ็นเป็นละอองฟุ้งฝอยขึ้นไป รู้สึกว่าเป็น
ภาพที่น่าเป็นตาหาทอดค้อนายิ่งนัก อนึ่งเวลา

เรือระล่องลงแก่ง เจ้าของเรืออาจจะต้องใช้ความ
ระมัดระวังในขณะเรือ ผ่านแก่งอย่างเต็มความ
สามารถ มีฉนวนแล้วเรืออาจจะทชนหินแตก
และล้มลงได้ อนึ่งที่แก่งหลวงนี้มีปลาชุกชุม
มาก พวกราษฎรที่มีอาชีพเป็นชาวประมงต่าง
ได้ยก ครวไปตั้ง ทำการ จับปลา ทอดแห และ
อื่น ๆ แล้วนำปลาที่จับได้ขึ้นไปจำหน่ายหาราย
ได้เลี้ยงชีพครอบครัวและครอบครัว.

ออกจากแก่งหลวงรถยนต์แล่นต่อไป หน
ทางตอนนั้นผ่านเข้าไปในกำแพงเมืองสุวรรณโคตร
เก่าไปทะเลออก ที่ประตูเมือง ด้านเหนือ เป็นระยะ
ทางประมาณ ๑๐๐ เส้น ถึงเขตเขาเรียง ซึ่งเป็น
ที่อาศัยชาวสังกะโลก ขึ้นอยู่ในเขตตำบล
หนองฮี เขตเขาเรียงมีสันฐานเป็นเนินเล็ก ๆ
อยู่หลายเนิน ตามบริเวณภายนอกเขาเรียงนั้น
จะมีมอ หาดด้วยหรือชาวสังกะโลก ที่ยัง คง อยู
บริบูรณ์ คือกษัตริย์หนึ่งไม่โตเลย มีสวนแต่
แต่เป็นสวนเล็กขุดขึ้นรอบๆ อยู่ออกเกลื่อนกลาด
ส่วนภายในเขาเรียงนั้นก็มีความว่า ถ้าช
ลงไปดูก็เหมาะ อาจได้พบหิน หิน ๆ เพราะ
โบราณวัตถุขุดขึ้นขึ้น ยังมีเหลืออยู่ภายในเขาคือก
มากมายนัก แต่ว่าเวลานี้ทางบ้านเมืองได้ช
ประกาศห้ามไม่ให้ ผู้ใด ขุดเสียแล้ว เพราะ
ถ้าขุดไปปล่อย ให้ขุด กันได้ ค่อยไป ภาย หนา

พ.ศ. ๒๔๗๑

เที่ยวลวรรคโลก

โยธาวรรคคุณเลื่องลือชื่อนักเสวยสูงไปเสีย

หมด.

ออกจากเขาเรียงไปเป็นระยะทางประมาณ
๕๐ เส้น ถึงวัดหาค้าง อำเภอสายบุรีซึ่งเป็นที่
ที่สุดของทาง รถยนต์จะแล่นต่อไปอีกไม่ได้
ก็หยุดอยู่เพียงแค่นั้น.

ทั้งสองคนก็มาพบรถยนต์ที่หยุดอยู่ที่
ว่าการอำเภอสายบุรี ภูมิฐานของการ
การอำเภอสายบุรีเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะกล่าว
อธิบายไว้ในที่นี้ เพราะไม่แปลกไปกว่าที่อื่น
เท่าไรนัก ที่ว่าการอำเภอลงมาเป็นหมู่บ้าน
ของราษฎรตลอด เห็นว่าการอำเภอนั้น
ไปมีบ้าน ชายของเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ประมาณ
๑๐ ห้อง ไม่ครึกครื้นอะไร ต่อกลางคืนไป
ถึงวัดโพธิ์ไทร ภิกษุสามเณรที่จำพรรษาอยู่
ในวัดนั้นเป็นลาวทุกราย เห็นวัดโพธิ์ไทรขึ้น
ไปเป็นหมู่บ้านราษฎรตลอด.

ราษฎร ชาวพื้นเมือง ของ อำเภอสายบุรี
ส่วนมากเป็นลาว ลาวพวกนี้เรียกกันว่า ลาว
พรวน มีเชื้อสายสืบเนื่อง มาจากลาวหลวงพระ
บาง ลาวพวกนี้มีความเป็นอยู่และธรรมเนียม
ประเพณีแตกต่างจากคนไทย เราหลาย
ประการ จึงได้นำมาเล่าสู่กันฟังไว้ ในที่นี้
เพื่อท่านผู้ที่ยังไม่เคยเห็นจะได้ทราบไว้.

ความเป็นอยู่

บ้านเรือน ที่ลาว พวกนี้ อยู่กัน ทำแบบคล้าย

ทำนา เสาเรือน โดยมากมัก ใช้ทำด้วยเสา
ไม้แก่น ยกพื้นสูงขึ้นไปจากพื้นดินประมาณ
๘ ศอก ส่วน พน เรือน และ ฉาท้าย ไม้
กระดานซึ่งหาได้ง่าย เพราะอำเภอสายบุรี
เป็นดินที่อุดมไปด้วยไม้ชนิดนี้ หลังคาอย่าง
ก็ใช้ไม้กวักหรือไม้ไผ่ ไม้ไผ่ใช้ทำด้วยกระเบื้อง
ไทย ภูมิฐาน เป็น ผู้มีอันจะกินใช้ ไม้กวัก
กระเบื้องสีเมื่อก่อน พน ฉายดาว อันออกมาทำเป็น
นอกชานและครัวไฟ ที่ริมนอกชานมีบรรได
ทอดลงไปถึงพื้นดิน บรรได นั้นชักขึ้นลงได้
ส่วนที่ ใต้เรือนกันเป็นคอกสำหรับให้กระบือ
อยู่.

การอุปโภคและบริโภคของลาวพวกนี้ออก
จะสกปรกเต็มทน ขึ้นไปบนบ้านไหนหมูกะโหลก
สกปรกแต่กลิ่นปลาร้าซึ่งส่งกลิ่นคloy ขยอวลไปทั่ว
ทุกบ้าน การที่ทุกบ้านต้องมีปลาร้าไว้ประจำบ้าน
ก็เพราะ ปลาร้าเป็น ยอดของ อาหาร สำหรับลาว
พวกนี้ ก็เขาทำบริโภคกัน โดยมากทุกสิ่ง
จะต้องใส่ปลาร้าด้วยเสมอกระดกให้เขาเขา
ได้ทราบเรื่องนั้น ก็เนื่องมาจากเพลาเย็น
วันหนึ่งขณะที่ เขาเขา กำลัง นั่ง เล่น อยู่ใกล้พัก
แม่สาวลาว คนหนึ่ง ได้ มีไม้กรรไกร นำเอาแก้ว

ศรีนพรัก

พฤศจิกายน

ร้อน (วันสั้น) ด้วยหนึ่งไปให้ข้าพเจ้า ครั้นถึง
 เวลาบ่ายประมาณอาหารในคอนคำ เพื่อเป็นการ
 ผลงอศรัทธาของแม่สาวเจ้าของแกง ผู้ใจดี
 ข้าพเจ้าได้หยิบยืม ช้อน ตัก แกง ที่หล่อนนำไปให้
 นั้นซดเข้าไปโฮกหนึ่ง วาระ นั้น พลันหน้า
 ของข้าพเจ้าก็แดงช้ำอาหารเหย ส่วนในท้อง
 ก็รู้สึกมีอาการพิพทพิพวน อย่างไร ซอยกลืน
 เกือบ ๆ จะสำรอกออกมาเสียให้ ไ้ ทั้งนี้
 เพราะแกงร้อนของแม่สาวลาวด้วยนั้น เจ้า
 หล่อนได้เหาะ ปลาร้า เข้าไว้ด้วยอย่างถึงใจ
 เกียนเอง .

นิสัยสยใจคอ

ที่ผู้หญิงผู้ชายส่วนมากเป็นคนที่ไม่มีความ
 รู้ เพราะขาดการศึกษา แค่ว่าหัวอ่อนปกครอง
 ง่าย รักความสงบสุขในหมู่เหล่า ไม่ใคร่
 จะก่อความเดือดร้อน ยุ่งยาก ให้แก่บ้านเมือง
 ลาวพวกนี้มันนิสัยไม่งามอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่
 ยอมเปลี่ยนแปลงสมมติอันเจ้าหาความเจริญเสียเลย
 เคยนิยม และประพฤติ กันมา แค่นี้ก็เริ่มอย่างไร
 ก็คงยืนพันอยู่อย่างนั้นไม่ยอม เปลี่ยนแปลง แต่
 ที่ผู้ชาย ผู้หญิง มีความ ขยันขันแข็ง ออกทนต่อ
 การงานก็ตาม ไม่เกียจคร้านย่อท้อ .

การทำมาหาเลี้ยงชีพ

มีการทำมา ทำไร่ ทอผ้าและรับจ้างทำการ

ตัดฟันซีกลากไม้เขื่อนสัก แค่นี้ก็ทำจากการทำ
 มา ทำไร่และทอผ้า นั้น ไม่ได้นำออกจำหน่าย
 แพร่หลายอะไร คงเก็บรักษาไว้สำหรับอุปโภค
 และบริโภคกันในครอบครัว พอยังชีวิต ไปช่วย
 หนึ่ง ๆ เท่านั้น .

การซื้อขายแลกเปลี่ยน

การซื้อขายในระหว่างพวกคนลาว ด้วยกัน
 แท้จะกล่าวได้ว่าไม่มี คำที่ต่างคนต่างทำ
 และมีอยู่แล้วเหมือนกันทุกครัวเรือน แม้จะ
 มีการซื้อขาย บางแต่เฉพาะ กับ คนไทย หรือ
 คนจีน .

เป็นผู้มีความตระหนี่เหนียวแน่นดีมาก เงิน
 ทองที่เข้ามา หาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของ ตน นั้น
 ถ้าไม่เป็นการจำเป็นอย่าง ยิงที่จะต้อง จ่าย แล้ว
 เป็น ไม่ ยอม ให้กระเด็นออกไป จาก พกจาก ห่อ
 ของตนเลยแม้แต่สิ่งค่าคงเคี้ยว หากจะอยาก
 ใ้ สิ่งอะไร ที่คนไทย หรือ คนจีนนำไป จำหน่าย
 ก็นำสิ่งของตนมียูไปขอแลกเปลี่ยนเอาของที่
 ตนต้องการนั้น ตัวอย่างเช่น อยากรับ
 ประทานขนมมก ที่คนไทย ทำขายสัก ชิ้นหนึ่งซึ่ง
 ราคาเพียงสี่ต่างศเคียว ก็นำเขาเปลือกมา
 ซบ แลกเปลี่ยน ขนมมก ชิ้นหนึ่ง เจ้า ของขนม
 เรียบเขาเขาเปลือกหนึ่งสัดและตนก็ยอม เขา
 ทราบดีกว่า การที่เขา เขาเปลือก สักหนึ่ง ไป แลก

ต้องทำแค่สูงขึ้นมาเสมอกับพื้นเรือนพอให้คน
นั่งได้คนหนึ่งไว้ใกล้ ๆ ทุที่เท่านั้น.

ผู้ชายคนใด ถ้ามีความสมัคร รักใคร่กับ

สาวของบ้านไหน ในพลากลางคืนตอนตกกษณ

ขึ้นไปบนแคร่ แล้วเอาไม้เซตจำเขนต้องม

ติดตัวไปด้วยอันหนึ่งเหย้าเข้าไปทรงดูผู้หญิง

ฝ่ายผู้หญิงเมื่อรู้สึกตัวตื่นขึ้น แล้วเห็นไม้เซต

เหย้าเข้ามาทัก ก็พลันทราบดีทันทีว่า ผู้ชาย

เจ้าของไม้เซต นั้นมีความ สมัคร รักใคร่ ใน ตน

และปรารถนาจะมากลยด้วย ถ้าเจ้าหล่อนมีความ

วังเกียชในชายนั้นก็ไม่รับเอาไม้เซตไว้ และไม่

ให้โอกาสคลยด้วย หาก ไม่มีความวังเกียชกับ

เขาไม้เซตไว้ และ ยอม อด นอน ลูกเขน ด้วย

ดลที่ควรหัวนอนนั้น (ผู้หญิง อยู่ข้างในเรือน

ผู้ชาย อยู่บน แคร่ข้างนอก) เมื่อใด พจจา

สนทนาฝากกริงานต่างคนต่าง เห็นออกเห็น ใจกัน

แล้ว ผู้หญิงก็ลุกขึ้นไปเปิดประตูพิเศษออก

รับผู้ชายให้เข้าไปหลบเขนร่วมด้วย การใด

เสียกันควยขอเขน ถอดกันว่าเป็นการ "ผิดผี"

บิดามารดา ฝ่ายหญิง จะตักตักเอาตัว ผู้ชายนั้น

ไว้ที่บานคน ไม่ยอมปล่อยให้กลับไปบ้าน จะ

ปล่อยให้ กลับไปก็ต่อเมื่อ บิดามารดา ฝ่าย ชาย

โก้นว่าเอาสวรา และสกรไปทำพอสเนล ทนทานของ

บิดามารดาฝ่ายหญิง กับทั้ง บิดามารดาฝ่าย

ชาย จะ ต้อง ให้ คำมั่น สัญญา รัย ร้อง แก่ บิดา

มารดาฝ่ายหญิงอีกด้วยว่า บุตรชายของตน

จะเลี้ยงดูหญิงที่เบียดประศรัยบุตรชายเข้าไบน

ไวเช่น ภรรยาต่อไป ครั้น แล้ว บิดามารดา

ฝ่าย หญิง ก็มอบ ตัวบุตรสาว ให้แก่ ชาย ดังแก่

บิดาน.

การเป็นสามีภรรยา กันนอกจากที่กล่าวแล้ว

ยังมี อยู่อีก วัชหนึ่งคือ "แต่งงาน" พอแต่ง

งานที่ทำการนั้น ทั้งฝ่ายเจ้ายาวและเจ้าสาวต่างขน

เอาสิริพลึง ของที่บิดา มารดา ยกให้เป็น สมบัติ

ของ ตนแล้ว มา กองรวมกันที่พนักเชิง ขรรโค

บ้านของ เจ้าสาว แล้วยาวร้องขรรคาญาติ

น้องให้ มา ประชุม ในงาน เป็นการ ประภาค ให้

ทราบ ทวกันว่า เขาทั้ง ๒ ได้มีใจอยู่กันเป็น

สามีภรรยา กันต่อไป ตก ใน ตอนค่ำ วันนั้น

บิดามารดา ของ เจ้าสาวก็นำตัว เจ้าสาว ส่ง มอบ

ให้เป็นภรรยาเจ้ายาว เป็นอัน เสร็จพจแต่ง

งาน.

ตาย

เวลาเจ็บไข้ ไม่มียมัยประทาน ยาทาตามแผน

ประจุนทแพทย์ประกาศนียบัตรแนะนำ ขอใช้

ยากกลางบ้าน ชะนิศ สมุนไพรรตามประเพณีเดิม

ที่เคยใช้ สืบมาแต่กติกายรรพ.

เมื่อคนทวยบสนใจลง ผู้ป่วยหลัง

พ. ศ. ๒๔๗๑

เที่ยวสวรรค์โลก

ซึ่งเป็นนิทานมาเก่าหรือเป็นบทละครอันน่าพิศมัยของ
ผู้แต่งย่อมมีความวิเศษ และกลวิธี เป็น
ที่รัก ไม่ค่อยจะใคร่ครวญเสียใจด้วยอารมณ์
หรือแสบในผู้แต่งนัก มักจะหันหลังให้เสีย
โดยมาก ปล่อยให้เนื้อหาของสัปเหร่อ
จากการและนำศพไปฝังทั่วทุก หากบางคนจะ
ยังมีน้ำใจแก่ผู้ตาย อยู่บ้าง อย่างคิดเพียง
เก็บตาม ไปฝังศพ ทิ้งขว้างเผือกนันทาทาทราย
หรือทลายวักเป็นอย่าง โกลนแล้วก็นอนกลีบยาน

ทำจากนั้นสัปเหร่อจะนำศพไปฝังในป่าช้าที่คง
ไหน อย่างไร ก็ไม่ต้องรู้กัน.

๐ ๐ ๐

การเที่ยว สวรรค์โลก ของข้าพเจ้าเป็น อัน
สิ้นสุดลงเพียงเท่านั้น ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ย้าย
หนาเก็บทางกลับคืนสู่กรุง เทพพระมหานครตาม
ทางเดิม พอเวลาร่าง ภิรมย์ด้วยโอกาส ขรรค์
เรื่อง “เที่ยวสวรรค์โลก” นี้ ส่งมาเป็น
บรรณาการแก่

ศรีนพรี

อาหารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ก่อให้เกิดสุขภาพ ที่กล่าวนี้ไม่ใช่หมายความว่าให้กินอาหารมาก
แต่ให้พยายามเลือกอาหารต่าง ๆ ชนิด และกินให้ คุ้มส่วนกัน

กรมสาธารณสุข

สลัดจีน

คำอธิบายเรื่องสลัดจีน

ในยุคนครพกาล

“ไบอัสฮวน” เป็น ชาว แห่ง หนึ่ง ใน ทะเล
น่านไช หรือที่ เรียกว่า ทะเลใต้ ของ ประเทศจีน
ระหว่างช่องกงกับแหลมฟูกอบ อำเภอเป็นแกน
ของพวกเขา ไช่ตัวคือโจรสลัดซึ่งตั้งอยู่เป็นก๊ก ทำ
การปล้นเรือสำเภาค้าขายของนายพาดิชย์ที่
สัญจรผ่านไปมา กิติกัพทอันเลื่องลือถึงความ
โหดร้าย ทารุณ ของ พวกโจรสลัดเหล่านั้น ได้
ระบือไปทั่วทิศานุทิศ จนเป็นที่ทราบของนาย
พาดิชย์และนายเรือต่าง ๆ ทุกชาติ ทุกภาษา
โดยแจ่มแจ้ง

พวกโจรสลัดเหล่านั้นเริ่มก่อทุบายและทำ
ความไม่ปลอดภัยให้แก่ทะเลในแต่ในรัชสมัย
แผ่นดินกษัตริย์ราชวงศ์เหม็ง ฉะคำยล
เป่งฮวย และ ขุน หมู่ เภาะ ใน อำเภอ ไบอัส มี ชุม

ปราสาทหินอยู่หลายแห่ง ปรากฏว่าชุมหิน
เหล่านั้น จีนได้สร้างขึ้นไว้เป็นเวลาหลายร้อยปี
นับว่าก่อน ราชวงศ์เหม็ง จะเข้า ครอง ครอง
อาณาจักร จีน สำหรับทำการป้องกันข้าศึก
อันจะมีมาในทางทะเลได้ แต่ครั้นภายหลัง
ต่อมาเมื่อรัฐบาลของพระเจ้ากรุงจีนในราชวงศ์
เหม็ง ไม่นำพาในการรักษาชุมหินเหล่านั้นและ
ปล่อยทิ้งไว้ด้วยอาการดูเบา จึงเป็นผลร้ายทำ
ให้เกิดพวกโจรสลัด พวกทะเลาะวิวาทอย่างถ่อ
โอกาส เข้าทำการ ล้างอำนาจ แย่งเอาชุมหิน
ช่องสลัดที่มีผู้คนมาทำการ มีชอย ก้วยกุกหมาย
และนับแต่บัดนั้นมา อำเภอไบอัสก็เริ่มมีชื่อเสียงเป็น
ร่ำไปใน ทางโจรกรรม อันโหดร้าย มีช่องฉาว
ทั้งอยู่อย่างมั่นคงหลายแห่ง

* ฮวน— ภาษาจีนแปลว่าอำเภอ อังกฤเรียกไบอัสฮวน ว่า Bias Bay.

คำอธิบายเรื่องสลัดจิน

ในยุคนคริคุบันกาล

สมัยนั้นปรากฏว่าโรสลักในข้าวโยธัสทำ
การปล้นสดมภ์เรือสินค้าและเรือโดยสารอย่าง
ร้ายแรง นำสยบ สยอชิง กว่าในสมัยเมือง
บรรพกาล อันที่จริงครั้งหนึ่งในรัชสมัย
ราชวงศ์คาก (แมนจู) พวกโรสลักที่ข้าว
โยธัสได้เคยถอยยอทธิฤทธิสิ่ง ทิ้งนกเพราะ
พระเจ้ากรุงจีน ทรงตั้ง กุ้ยเจียง นายอำเภอผู้
สามารถมาประจำรักษาความสงบอยู่ที่ตำบล
เป่ซวอ ต่อมาเมื่อพ.ศ. ๒๔๕๔ การปกครอง
ของจีนได้เปลี่ยนแปลง จากราชวชิปัตย์ เป็น ประชา
ธิปัตย์ และเมืองทวี้เห่ทั้นนายอำเภอเป่ซวอ
จึงถูกปลดจากประจำการหายไป และยังไม่
ปรากฏว่าได้ตั้งผู้รักษาราชการมาใหม่จนครบเท่า
ทุกวันนี้ ความตอนต้นสันนิษฐานว่าจีนคงรู้จัก
ฝรั่งชาติโปรตุเกสและสเปนก่อนฝรั่งชาติอื่น ๆ
เพราะ ตามพงศาวดาร การเดินเรือทาง ทะเลจีน
และทะเลอินเดีย มีแจ้งอยู่ว่า ฝรั่งชาติ
โปรตุเกสได้เดินเรือ อยู่ก่อน ในระหว่าง ทะเล
ทั้งสองนี้ และยังเป็นทะเลจีนแล้วโปรตุเกส

ชาวซงมากทีเดียว คำที่แคว้นเมืองมละยา
ทั้งหมกเคยเป็น เมืองขึ้น ของโปรตุเกส อยู่เป็น
เวลาช้านาน อีกประการหนึ่ง โปรตุเกสเป็น
ชาติที่รู้จักเล่นเครื่องลายครามจีนก่อนฝรั่งชาติ
อื่น ๆ ปรากฏว่าโปรตุเกสได้ใช้เรือบรรทุก
เครื่องลายครามจีนไปประเทศของตนเป็น
อันมาก เรือบรรทุกเครื่องลายครามจีนนั้น ภาษา
ของโปรตุเกสเรียกว่าคาแรก (caraque) และ
จากศัพท์นั่นเอง อังกฤษ จึงขอ ยืมมาใช้ เรียก
สำหรับเครื่องลายครามจีน ฉะนั้นน่าจะเป็นได้
ว่าเรือค้าชาติโปรตุเกสได้เคยผลาญภัยภัยพวก
สลัดจินมาแล้วเป็นแน่ทีเดียว

พวกโรสลักโยธัสแบ่งออกเป็นสองประเภท
ประเภทที่หนึ่งทำการปล้นเรือกลไฟและเรือใหญ่
ส่วนประเภทที่สอง ปล้นแค่เรือสินค้าและเรือ
เล็ก ๆ เท่านั้น การที่มสลัดทั้งสองประเภททั้งนี้
เห็นจะมีในสมัยทวี้ทั้น เพราะสลัดในสมัย
บรรพกาลคงไม่มีเรือกลไฟที่จะปล้นขึ้นแน่ และ
เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ไม่ถึงไรที่จะทำให้เกิดมสลัด

บุตราคำ

พฤศจิกายน

เป็นสองประเภทที่ว่ามาในเบื้องต้น

เอง ค่ายลเหล่านั้นกล่าวกันว่าเย็น โชคเข้าและ

สลักประเภทหนึ่งมีช่องใหญ่อยู่ที่เชิงไข
ช่องกง และ มาเก๊า สลักประเภทนี้ต้องใช้
เงินหลายพันเหรียญในการดำเนินการเข้าปล้น
การ แบ่ง เกียงชั่ว คือ สมบัติที่ ปล้น มาได้นั้น
พวกสลักก็มักจะขโมยชิงไว้อย่างแข็งแรง แต่
อย่างไร ก็ที่นายโรรมีสลัทธิ แบ่งให้ตาม ความ
สามารถที่ได้กระทำไป เช่นโรคนกที่ไว้รับ
ส่วนแบ่งมาก ก็คือผู้ที่เข้าโรมก็ห้องเครื่องกล
และผู้ที่ทำลายเครื่องวิทยุ โทรเลขหรือชักขวง
การส่งวิทยุโทรเลข ภายหลังจากการปล้นอัน
นำหาวกเสียสละฟังกลัว พวกโรทั้งเรือและ
พากันหนีลงเรือสลักไปทาง หมู่บ้านน้อยโคเซา
และชีวม็อค

ลำบากในการบริหารมาก งะโคชินเป็นนาม
นายโรสลักที่โง่งงของประเภทนี้ งะโคชิน
เป็นเจ้าพ่ออยู่ในอ่าวไบฮัสต์เป็นเวลาหลายปี พวก
พ่อค้าเรือ สำเภา ต้องขึ้นแก่ งะโคชินโดยมาก
และส่งส่วยอย่างพอใจให้แก่นายโรผู้นั้น เสมอ
ทุกคราวที่ผ่านมา เมื่อส่งส่วยเป็นที่ถูกต้อง
สมใจของนายโรแล้ว นายโรก็แจกข้าว

เป็น ะหีส สัญญาอนุญาตให้หรือขงที่ก่อนอนุญาตให้
ชักของส่วยหนึ่ง หรือห้า เครื่องนุ่งห่ม อย่างใด
อย่างหนึ่งก็ได้ เพื่อแสดงแก่พวกสลักว่า เรือ
ลำนั้นได้ยอมอยู่ ภายใต้ อำนาจ และส่งส่วยแก่
นายโรแล้ว ถ้าพวกสลักเห็นเครื่องหมาย
เช่นนั้น ก็แยกทางให้ไปโดยที่ เล่ากันเป็น
ความจริงว่า เจ้าของเรือและนายเรือ เรือ
สำเภาสินค้าที่ ออกจากเกาะเขา และ ชั่วเถา
ต้องเสียส่วยให้ แก่ นายโรสลักใน อ่าวไบฮัสต์
เสมอเป็นเนืองนิตย์

ส่วนสลักประเภทที่สองนั้น ทำการปล้นแค่
เรือสำเภาค้าขายซึ่งผ่านไปใกล้ ไบฮัสต์ตอน และ
เป็นการที่ ไม่ต้องใช้เงินมาก เพื่อหาวิธีการ
เข้าปล้น ช่องใหญ่ของสลักประเภทที่ว่า
ตั้งอยู่ที่ค่ายลชันลิว และ ชันกง ในอ่าวไบฮัสต์นั้น

๓ เกาะเขา คือ เมืองหนึ่งของจีนพวกแค้ว ชั่วเถาเป็นท่าเรือของเมืองเกาะเขาเท่านั้น และ
ชันแก่มีผลจากทางทั้ง

นิยาย

ทรงพระอาทิตย์สีแดงกำลัง จมลงในทะเล
นานไซ้ ที่ละน้อย ละที่ ซึ่งฟ้า ก็มัวจางลง กัน
เป็นขอบอันแลเห็น ได้สีสุกสายดา ขณะนั้น
พื้นน้ำราบ เป็น แผ่นกระจก สีสทอง อย่าง น้ําพิศวง
ทิวเขา เบื้อง สูง ถูก แสงแดด ใน เวลานั้น ทำให้
กลายเป็นสีนํ้าเงินแก่ไปหมด นกนางนวลและ
นกทะเลต่าง ๆ บินโดยฉวย ได้กับลมอันพัดอยู่
อ่อน ๆ โดยว่าเรียงตามภาษาสัตว์ก่อนที่ระกลับ
คืนรัง ที่ทะเลวากลาริมฝั่งและบนเกาะ ภายใน
อ่าวอันน้อยริมฝั่ง แห่งหนึ่ง มีเรือสำเภา ๓ ลำจอด
ทอดอยู่ในอากาการกษณภาพ

ลำคายนัน จะเห็น เรือน้อย ๆ มีคน นั่ง รว
๓๐ คนเศษ หลายลำพาย ท่าง ออกมา จาก เรือ
สำเภา มุ่งไปยังหาดทรายซึ่งลาดออกมาจาก
ฝั่งอันเป็นผาหิน เรือสำเภาทั้ง ๓ มีขนาดไม่
ใหญ่โตกว่ากันมากนัก มีกลุ่มย่นใหญ่
ขนาดปากกระบอก คึง ๗-๘ นิ้วต่าง ๆ กันวาง
รายอยู่ตามช่องย่นที่ทรายเรือทั้งสองด้าน เรือ
สำเภา กอง เป็นเรือ ของ พวก สลัดจีน ใน อ่าว
ไข่อัสพวกหนึ่ง ทอดสมอพักอยู่ในเมือกถ้ำจาก
ท่าการตามหนาทมาแล้ว

บนหาดทราย มีพวก ไวโรสลัด นักรบร้อยคน

ล้วนไม่ได้สวมเสื้อ แต่มีถุงกางเกงยาวขมวก
เป็นชั้นกลมไว้ ที่หัวเข่า มีผ้าโพกบนศีรษะและ
บางคน ก็เอาคลุม รัศมีม ปล้อยชายขาว ประฆ่า
พวกสลัดกำลังปลุกปล้ำออกกำลังกายกันอย่าง
คลุกคลีเฮฮา บางคนก็นอนทอดตัวอยู่บนหาด
บางพวกก็จับกลุ่มคุยกันถึงการปล้นที่ใดกระทำ
ไป พวกเหล่านี้เป็นสมุนของ ไก่เจียงสุน
โจรสลัดหนุ่ม ผู้มี ขาขาวว่าแซ่เหล้ง ในเวลา
เย็นเช่นนั้น เป็นเวลาพักผ่อนของพวกเขาเหล่า สลัด
แซ่เหล้ง

หลังจากหาคทรายมีผาหินเป็นทิวาวคดออก
ฝั่ง บางแห่งก็ทะ โง่งล้ำออกไปในน้ำทำให้
ซึ่งเป็นคูโมงค์เข้าไปในผา ฉะเพาะหลังหาดที่
ตรงพวกสลัดพักผ่อนอยู่นั้น บนยอดผามีจอม
ใหญ่สูงตรงหนึ่ง เมื่อหลายสิบปีผ่านมาแล้ว
เป็น ย่อม ใน ราชการทหาร ของ อี้ก๊ก มหาราช
ก่อนราชวงศ์เหม็ง แต่ในเวลาทีกล้วนกลาย
เป็น ที่ พำนัก ของ ไก่เจียงสุน นาย ไวโรสลัด ก็
แซ่เหล้ง เสียแล้ว.

ในสายจันทร์วันเกียวกนั้นและท้องตงตง มี
บุรุษ ๒ คนนั่งปล้อยฮารมฉั่ง สบายกลิ้งยาเส้นแบบ
จีนอยู่บนเกาะฟากใต้ตรงกันข้าม คนหนึ่งเป็น

บุศราคัม

พฤศจิกายน

ชายมีอายุกลางคน ท่าทางยังแข็งแรง แต่ง
กายฐาน เป็นคน พย่อนวาคนา กว่าอีก คนหนึ่ง
เขาขมขื่นสองคือ โกลีเจงสนมหาโจร สวม
เล้งฟาว เสื้อลายมังกรสีแดง รูปร่างและ
ลักษณะของบุรุษทั้งสองแสดงให้เห็นว่า คนที่
มีอายุสูงกว่าเป็นคนต่างชาติ กำเนิดในตระกูล
ชาติเลี่ยมหลอ คือชาติไทย ส่วนโกลีเจงสน
เป็นคนร่างค่อนข้างสูง ผิวเนื้อขาวสะอาด เค็ด
หน้าเป็นคนเลื่อมใสดี เขาทั้งสองมิได้พูดจา
ถึงเรื่องอะไร คงนั่งกันอยู่เฉยๆ เช่นนั้นต่อไป
อีกนาน ครู่หนึ่งโกลีเจงสนจึงพูดเป็นภาษาไทย
ซึ่งได้ทรงคำพูดที่ระลอกออกมาแล้วอยู่นาน

“ฉันยังไม่เข้าใจในเรื่องชีวิตของฉันทันที
นายจำปา โปรดชี้แจงให้ฉันฟังให้ละเอียดกว่า
เป็นขอบคุณมาก”

นายผู้ถูกกล่าวนาม หรือ นายจำปาทิ้งถ้อย
ภาษาสั้น ออกจากปาก พลงเข้าเลื่อง คนหน้าผู้ถาม
แล้วตอบว่า

“ข้าพเจ้าเกรงว่าเรื่องที่ ข้าพเจ้าเล่าให้
นายฟัง จะทำให้ นายได้ รับ ความไม่ สบายใจ
และเป็นเหตุให้เกิด อันตราย ขึ้น ในภายหน้าอีก
ด้วยก็เป็นได้”

“ทำไม! นายจำปาทมความว่าฉันจะ
ได้รับอันตรายอย่างนั้นหรือ? ฉันทราบรู้แน่
ว่าใครจะกล้าเข้ามาเป็นศัตรูของฉัน และถ้า
เป็นได้จริง อ้ายคนนั้นจะต้องเป็นศพไปในเวลา
อันเร็วที่สุด เล่าไปเถอะ นายจำปา คน
ทั้งหลายรู้แล้ว ว่าฉัน เป็น เจ้าพ่อ ที่ฉกาจ มาก
และคงไม่มีใครมีอำนาจมาล้างล้างของฉันแน่”

“เปล่า, นายยังไม่เข้าใจ อันตรายนั้นต้อง
เกิดอย่างใหญ่โต”

“ฉันไม่เข้าใจ, แกหมายความว่า
อย่างไร?” นายโรวหนุมพูดถึงด้วยความ
ไม่พอใจ

“หมายความว่า ถ้านายรู้ว่า นายเป็น ใคร
แล้ว นายก็จะเลิก ไม่เป็นสลัก และเมื่อเป็น
ดังนั้น ก็เท่ากับ ประการ ด้วเป็น ประโยชน์กับ กัก
สลักอื่น ๆ โดยตรง”

นายโรวหนุมหยุดไม่พูดอีก เขานั่งเฉย
อยู่ในอาการคิดใคร่ครวญในใจถึงคำพูด ของ
นายจำปายุทธผู้มีความสย โวแต่ผู้เดียว

“อ้อ, แต่นั่นแหละ ฉันทยังตอบไม่ได้ว่า
จะเย็นถึงนั้นหรือไม่ เพราะฉันยังไม่ทราบ
ความจริง” โกลีเจงสนพูดซ้ำๆ และส่ายหน้า

๑ เล้งฟาวหรือม้งฟาวเป็นเสื้อลายมังกร

พ. ศ. ๒๔๙๑

สลัดจีน

แสดงอาการมีพิษขึ้นมา

“ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟัง แท้จริงข้าพเจ้าคิดว่าถ้าข้าพเจ้าตาย ความลับก็จะตายตามไปกับข้าพเจ้าด้วย และข้าพเจ้าคนเดียวที่เก็บไว้” บรูซลัดกับพูดอย่างประหลาดพลางเอามือเสียดผ

“เมื่อ ๒๕ ปีมาแล้ว คือชั่วอายุของนายจนกระทั่งถึงวันนี้” นายจำปาบรูซผู้มีความลับเริ่มบรรยาย “ออกญาศรีพิพัฒน์ขึ้นนางผู้แต่งสำเภาของเมืองเสียมทลออก ไคคิงให้ออกขุนทองลือ เป็น นาย เวธ คุม เรือ สำเภา อันขึ้นทกลินค้าหลวงของเมืองไทยมาจำหน่ายตามเมืองท่าในประเทศจีน และจะแล่นไค ขึ้นไปจนถึงเมืองยักกิง” นายจำปาหยุดพักครู่หนึ่ง

ห้องโถง เกรง ว่าจะมี บรูซ ที่ตามมา ตอนฟัง “เรือของเราเป็นเรือสำเภา ๓ เสาใบ แล่นไค คล่องแคล่ว รวดเร็ว มาก ใน ขบวนการ เรือ สำเภา ชะนิคเดียวกัน เรือลำนี้ชื่อ นกนางนวลและ เป็น เรือ ที่พวก สลัดให้ฉายาว่า อี้อยงเงี้ยว หรือแปลว่านกนางนวลนั่นเอง การที่มลายาอย่างนี้ก็เพราะว่าเรือของเราได้แล่นหนีเรือสลักพันอันตรายไปได้หลายครั้งแล้ว

ในการเที่ยวครั้งนั้นข้าพเจ้าได้ไปด้วย มีหน้าที่ เป็น ช่างเอกอึ้ง ล่ามภาษาจีน ประจำตัว นายเรือออกขุนทองลือ เรือของเราเที่ยวผ่านทะเลจีนใต้จนกระทั่งมาถึงแล้ว และได้จำหน่ายสินค้าไปมากมาย ต่อมาวันหนึ่งเราก็มายังเมือง แต่ จิว ฆออยู่ที่ท่าเรือ เราพักอยู่ที่นั่น

๑ เรื่องที่เขียนนี้ สมมติให้เป็นเรื่องในรัชสมัยราชวงศ์หมิง ของจีน และปรากฏว่าเวลานั้น เมืองหลวงของจีนมีนามว่า ยักกิง ซึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้รัฐบาลนานกิงได้เปลี่ยนใหม่เป็นปักกิ่ง กล่าวถึงเมืองหลวงของจีน อยากจะอธิบายให้ยืดยาวไปสักหน่อย คือ ราชธานีของจีนในสมัยโบราณ ที่เกี่ยวมีนามว่า เชียงอัน อันนามนี้ ปรากฏในตำนานว่าเป็นนามราชธานีในสมัยราชวงศ์เมิ่งตี้

แต่ครั้นนานมาแล้วเปลี่ยนราชวงศ์เจ้าแผ่นดินในราชวงศ์ใหม่ ก็เปลี่ยนนามราชธานีเสียอีกเป็นปักกิ่ง แต่ประชาชนยังคงเรียกติดปากอยู่เสมอว่า เชียงอัน เช่นเดียวกับบรรพชนของเราเรียก กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ว่า กรุงศรีอยุธยาตามเดิม ฟังเริ่มเรียกว่า กรุงรัตนโกสินทร์กันโดยถูกต้องเมื่อราว ๓๐ ปีเศษ ๆ ล่วงมาแล้ว บ. ก.

บุตรคำ

พฤศจิกายน

สามวัน และในเย็นวันก่อนที่เราจะออกจากท่า
ชีวิตา ก็มีคนสี่คนท่าทางและเครื่องแต่งตัว
แสดงว่าเป็นพ่อค้า มาหาออกขนท้องสือที่
ท้ายบาหล์ ขอบโดยสารไปเมืองบักกิง และจะ
ให้คำโดยสาร เป็น วาคาแพง เพราะเขามีอะไร
สำคัญที่จะกระทำ เขายกกับออกขนท้องสือ
ว่าเขาได้ ขอร้อง นายเรือ หลายๆคนแล้ว เพื่อขอ
โดยสาร ไปด้วย แต่ถูกปฏิเสธเพราะไม่มีที่

ให้พัก ท่านนายเรือของเรามีความกรุณา
ทั้งเห็นว่าเป็นคนเรียบร้อย กอปร ด้วยมีที่พอ
จะให้พักได้ จึงรับเอาผมมาขึ้นที่ลำนันไปด้วย

ในเวลาต่อมา เมื่อเรือเราได้ ออก จากท่า
ชีวิตาและกำลังแล่นอยู่ในกลางสมุทรนั้น เรา
ได้รับคำเตือนจากนายเรือ ให้ระวังภัยและอยู่ใน
ท่าเตรียมเสมอ คำที่เรากำลังแล่นอยู่ในเขต
วังวานของพวกโจรสลัด คนโดยสาร

แปลกหน้าของเราแม้กริยาส่งเสียงลมในระหว่าง
เวลานั้น” ผู้เล่าเหตุการณ์มาด้วยหนึ่งแล้ว ก็
บรรยายต่อไปด้วยความตั้งใจ และแสดงอาการ
ว่ามีความรู้สึกตามไปด้วยทุก ๆ คำพูด

“เขารับหนึ่ง อันเป็นวัน ที่ความหายนะ
มาถึงเรา ในขณะที่เรือเราแล่นไปบนพวน้ำอัน
เรียบ ผ่าแสงอาทิตย์อัน และลมที่พัดกินใบ
ของเราเป็นอย่างกินัน เราได้ยินเสียงพลก๊

ซัน ๆ กัน เป็นสัญญาณบอกเหตุว่าเรืออัน
ตกอยู่ในความลำบาก และ ขอความช่วยเหลือ
ออกขนท้องสือจากพวงมาลัย และดูไปทาง
ด้านหน้าเห็นพวน้ำอันกว้างลึกสายตา เรา
เห็นเรือลำเล้าหนึ่งจอดลอย อยู่ตรงปากน้ำ
จรกกัน เรือลำนั้นเองเป็นเรือที่ จกพล และอยู่
ที่อันตรายในออกขนท้องสือ สิ่งให้ช่วยหัวเรือ
แล่น ตรงไปหาเรือขากลำนัน

โอ! พ่อเรือของเราแล่นไปใกล้เรือขาก
ลำนันห่างกันประมาณ ๒ เส้น อ้ายเรือลำนันก็
กางใบพริบชนทันที และรู้แล่นทวนเข้ามาหา
เราในอาการอันน่าสงสัย และเกือบจะ โชนกับ
เรือเราจน ทรายเรือ มีพวกสลักประจำอยู่ อย่าง
เครื่องครึก ที่ กลุ่มใหญ่ อัน หัน ปาก กระบอก
อย่างน่ากลัวมีจำนวนหัวกระบอก มาทางเรือของ
เรา จริงอยู่เรามีคนเหมือนกัน แต่เตรียมยิง
สู้ไม่ทันเสียแล้ว ออกขนท้องสือหน้าสลักไม่มี
จะทำท่าประการไร กระลาคันเรือทั้งหมัดรวม
ทั้งชาวเราคนกันไปด้วยความกลัวและทุกข์ใจ
ขณะนั้น คนโดยสาร ใหม่ของเรา ทั้งสี่คนซึ่ง
ปักกันไว้แต่ตัวรอกมั่งคั่งคาฟไว้ ในมือ
ประหนึ่งว่า จะ ต่อสู้ กับพวกสลักในยาม คับขัน
อ้ายพวก สลักตะ โจน ยกให้ เรา ยอมแพ้เสีย
หาไม่จะมีกันที่ ส่วนอ้ายมนุญอุยาทว สิบคน

พ.ศ. ๒๔๗๑

สลัดจีน

ซึ่งเราเข้าใจว่าเป็นพวกเรานั้น กลับวิ่งไปที่
กรวยเรือ ของเรา และหันหน้า อันเหิม มาทาง
พวกเรา พลังอำนาจประจักษ์แก่เราว่า
เป็นสลัดเหมือนกันและทำอุบายมาครั้งนี้ ก็
เพื่อช่วย เหลือ พวก เขา ถ้า ทำ การ ผิด ความ
คาดหมาย

ทันใดนั้นเรือของเราถูกลูกปืนลงและปล่อย
ลอยเติ้ง เป็นอันว่าเราถูกปล้นอย่างง่ายดาย
ที่สุด อ้ายระบ้า! ภายหลังเมื่อได้ปล้นสินค้า
เข้าของเงินทองไปหมดเป็นที่พอใจของพวกเขา
ทั้งหลายแล้ว ก็จับพวกกะลาสีคนเรือทั้งหมด
มีที่เป็นพรวนติกกับเส้าโย นายโจรเป็นหญิง
สาว ชื่อโกกิมเทียนคือมารดาของนาย เห็นจะ
เป็นกศลผลลยธัย และยพเสนินิวาส กันมาแต่
ปางก่อน นี่ใช่เจ้าเจียง ก็มีความรักใคร่
ออกขุนทองสือคือบิดาของนาย นางสั่งให้
พวกสลัดจับเอาเราเอ๋ยไปบนเรือ ส่วนข้าพเจ้า
ก็ถูกจับไปด้วย เพราะเป็นคนของเจ้าเอ๋ยและ
พูดภาษาจีนได้ โอ ! นาย—ต่อมาไม่ช้าเรือ
นกนางนวลซึ่งเป็นเรือที่แล่นเร็วทันการปล้นไป
ได้หลายครั้งแล้ว ก็ระเือกทั้งคนใหญ่ด้วย
อำนาจกันอันเป็นผลกศลลัทธิของฟ้า แลดูไกล ๆ

คล้ายคอกไม้ใหญ่ซึ่งบานอยู่กลางทะเล เรือ
แตกออกเป็นสะเก็ดชิ้นเล็กชิ้นน้อย และก็
พลอล้างชีวิต พวกคนเรือ คงทำเสียคน ซึ่งถูก
มัดอยู่กับเส้าโยอย่างหมดทางหนีจากเงื้อมมือ
พญามารุราชอย่างน่าอนาถวนาเป็นที่สุด

กาล ต่อ มา ออกขุน ทองสือ ก็ถูกยิงใช่
เจ้าเจียงยังมิให้ เป็นส่วมีอยู่กับกันนาง จน
เกิดนายแล้วได้ยังไม่ถึงชวบ เจ้าเอ๋ยก็ทิ้งไป
สู่ปรโลกโดยโรคภัยเร้น มารดาของนาย
เส้าโยเป็นล้นพ้นแทนวาระตายตามไป แต่ยังมี
เป็นห่วงนายอยู่ จึงอุทิศให้หักห้ามความโศก
เลื่องนายมา ภาระนั้นงงใช่เจ้าเจียงก็คงทำ
การที่ซึ่งปล้นเรือสินค้าอยู่ต่อมา ครั้นเมื่อ
นายมี อายุ ได้ แยกไป แล้วนั้นก็ช่วยหนัก ถึงแก่
ความตาย เหลือนายอยู่มาจนบัดนี้มิใช่
เป็นนายโจรสลัดอย่างสำคัญ” นายจำปา
เล่าเรื่องจบแล้ว ถัดก็เดินไปที่หน้าต่างทอด
สายตามองออกไปยังฝั่งทะเล เพื่อระบิความ
รู้สึกล้นหน้าตนแท้

“กรรมของฉันทเอง !” ไกเจียงสุนรึง
พลงถอนใจใหญ่ คงคาทั้งสองคลองไปด้วย
น้ำตาแห่งความโศกอย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาการ

๓ แปลว่านายโจรสลัดผู้หญิง

บุศราคัม

พฤศจิกายน

อย่างนี้ ไกลเจียงสุนไม่เคยรู้สึกเลยในชีวิตเท่าที่
จำความได้ นายโรสลักลั่นขึ้นตัวท่าทาง
ซัดซัด รวบรวมกันว่า จะ สลัก ความ ทุกข์ โศก ให้
เหือดหายไป

“ฉันต้องเลิก—เลิกเขียนไร—ฉันจะไปเมือง
เสียมพลออีก” นายโรหนุ่มมุกตามด้วยความ
แค้นและกลักรู้สึก

นายจำปาข้าเก่า หันหน้ามาดู นายของเขา
“นายจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร? ออกจะเป็น
การวิ่งเข้าสู่อันตรายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้”

“เปล่า, ฉันไม่กลัวสิ่งไรหมด—ฉันทำไว้
คอยดูไป!”

“นางซุนเทียนคิน นั้น จะว่า อย่างไร?”
นายจำปาดามโดยเข้าใจว่าเป็นเหตุอุปสรรค
สำคัญของนายหนุ่ม

“นางซุนเทียนคิน—อา!” นายโรเลือก
พระสมั ถอยหลังและเอามือแตะหน้าผาก เขา
หยุดพักเป็นครู่ใหญ่ และในที่สุดก็กล่าวออกมา
ว่า “นายจำปา กลับไปห้องของแกได้ ฉัน
ต้องการความพักผ่อน และจะไม่พบใครเลย
ในคืนวันนี้ โอ! สมอบของฉันทต้องการ
ความึก!”

นายจำปาดมตัวค่านัย แล้วก็ เติรออกจาก
ห้องไป ปลดปล่อยให้ ไกลเจียงสุนนายโรหนุ่มผู้ มี

ชื่อเสียงไว้แต่ล้าพลงในห้องอันเต็มไปด้วยเครื่อง
ตั้งลายครามจีน

๑ ๑ ๑

แทบจะ ตลอดเวลา ราตรีไกลเจียงสุนจะได้
หลยจินเต็มคนสักหนหนึ่งก็หาไม่ ด้วยประสา
มั่งคั่งฟุ้งซ่านแต่เรื่องความเป็นไปของตน ยิ่ง
เมื่อ ทลว คึกคั่ง นางซุนเทียน คิน สาวรัก คู่หมั้น
ขึ้นมาแล้ว ก็รู้สึกคนคินไปด้วยความอาลัยรัก
จนหมกขุ่นงา เขาจะหาทางไรหนออันจะเป็น
ทางที่นำตัวเขาไปสู่เมืองไทยได้ โดยสวัสดิภาพ
เขาคนจากฝันแต่ในยุคนั้นว่า เขาไม่ใช่
เลื้อยกันโดยแท้ และเขาผู้ ซึ่งเป็นผู้ช่วยที่ควร
จะนับเลือกทางอีกาเป็นใหญ่ นอกจากนั้น
เขาเองแม้แต่เป็นนายโรอันลือนามก็ดาม แต่
ดวงใจ ของ เขานั้น มิ ได้ อ้ามทิศ อย่าง มนุษย์
อาธรรมเลย การที่เขาต้องประพฤดิเป็นโจรก็
เพราะเกียวกวัญฐานะ อันตกทอคือเป็น มฤคก ถึง
เขา ความเกลียดชังมเกล้านั้น นายโรหนุ่มได้
สงสัยมาแล้วแต่เขยงคินนับเป็นเวลาดังสมัย

เมื่อถึงเวลารุ่งอรุณแห่งวันใหม่ ไกลเจียงสุน
นั่งซึม อยู่กับโต๊ะ อาหาร อันมี อาหาร โอชะรส
ใส่ด้วยชาวมวางอยู่เต็มโต๊ะ เขารับประทานแล้ว
แต่ก็มิได้ สั่งให้ชาว มายก เขาอาหาร กลับไป
เวลานั้นไม่มีใครที่จะเข้าไปรบกวน นายโรได้

พ.ศ. ๒๔๗๑

สลัดจีน

ด้วยเกรงความเกรี้ยวกราดของเขา เขามองเหมือนยกแขนหนึ่งตั้งคอกยันคางในอาการเคร่งขรึมไม่รุ่มร่า

ยัดกล มีสมุนโร คนสนิทคนหนึ่ง เติรก้าวเท้าเข้ามาในห้อง และภายหลังที่ไคคานันอย่างอ่อนน้อมแล้ว ผู้เข้ามาก็เอ่ยว่า

“ข้าขอเรียนไคคานันว่า มีเรือสลัดกักหลายลำหนึ่งกำลัง รัยกุมเรือสำเภา เสียมหลอกลักแล่นผ่านมาทางหน้าท่าของเรา ไคคานันมีความประสงค์อย่างไรบ้าง?”

โกเจียงฮุ้น คน จากลาว ก และ เมียน มา ข้า ๆ มีอาการประหลาด สรรพพลโดยมาทางผู้บอก แล้วจึงถามอย่างกระซิกว่า

“เจ้าเซอแนละหรือว่าเรือ ที่ถูกข่มขืน เรือชาวเสียมหลอกลัก?”

สมุนโรมีอาการประหลาด “ข้าได้รัยข่าว ยอกมาทั้งนั้น ข้าหาอาจกล่ายืนยันได้ไม่”

“ก็แล้ว! เจ้าจงไปบอกจวนเข้าให้เตรียม พวกเถื่อน ข้าจะไปดูให้เห็นเท็จและจริง”

คำสั่งอันเฉียบขาดของโกเจียงฮุ้น ทำให้สมุนคนสนิทนำร่าง ออกไปจาก ห้องทั้งคงโดยเร็ว และนำคำสั่งของนายโรใหญ่ไปแจ้งแก่จวนเข้าทันที

ต่อมาไม่นานก็เห็นกองโจรสลัดทยอยออกมา หลังซอกผาเป็นขบวนยาว ไกเจียงฮุ้น นายโรขี่ม้าขาวอยู่กลางขบวน เสียงกลองรบดังรัวในขณะที่ขบวนกองโจรกำลังยাত্রา ส่วนทางริมฝั่ง มีเรือ เรือไต้ พระยาสระพัด คอยรัยกองโจรไปสู่วัง สำเภา ซึ่ง เวลานั้น กำลังจะเตรียมการโยเรืออยู่เย็นใจละหวั่น

ภายหลัง เมื่อลำเลียง กองโจรสลัด ลงเรือหมดแล้ว ไกเจียงฮุ้นก็สั่งให้เรือสำเภาทั้งสามลำขยายขบวนแล่นตรงออกไปสู่กลางสมุทร และใน เวลา เดียว กัน นั้น ไคคานันใหญ่ ขึ้นสามัคคีเสียงสนั่นก้องท้องน้ำเป็นฤกษ์ เรือนั้นเป็นเรือใหญ่กว่าอีกสองลำ แล่นอยู่กลางระหว่างเรืออีกสองลำซึ่งแล่น ขนานอยู่สองข้าง ไกเจียงฮุ้นขึ้นอยู่บนเรือหน้าและยืน ผู้บังคับการ ขบวนเรือ

ขณะนั้นดวงอาทิตย์ฉายแสงระรัลจ้า พ่นน้ำในท้องทะเลเป็นคลื่นระลอกเล็กน้อย เรือสำเภาโรสามลำซึ่งแล่น ได้ ไปใน ทะเลกว้าง นิมิตรให้เห็นเป็นภาพประหลาดยิ่งนักคือสามลำทอดลอยอยู่กลางน้ำ ฉะนั้น ยัดกลักมีเรือสำเภาสองลำ กำลังแล่น จะผ่านแหลม ของเกาะแห่งนี้ไป นายโรหนุ่มเลือกคณะสมเฝ้าไว้

บุศราคัม

พลศจิก

ว่าเรอลำที่แล่นไปข้าง ๆ ลักล่ำหนึ่งนั้น เป็นเรือ
สำเภาสามเสาไม่มีขังแดง เป็นที่สังเกตได้ว่า
เป็นเรือเสียมหลอกก เรือลำนนั้นเป็นเรือสินค้า
และถูกขโมยเอาขืนเสียแล้ว ใบเรือก็ถูกปลง
เสียสองเสาแล้ว เหลือไว้แค่เสาเดียวเพื่อให้
แล่นช้าลง และถูกขโมยไปตลอดทาง
ท้ายกระบะขโมยใหญ่ อันน่ากลัว ของเรือสลักก
หลยภัย

เมื่อโกเจียงสุนเห็นโตเห็นกันนั้น จึงเรียก
เคียนเองนายโจ ประจักษ์ใหญ่เข้ามาสั่งให้
ยิงเรือโจสลักกทันที นายโจรองหลายคน
ซึ่งยืนอยู่ข้าง ๆ โกเจียงสุนได้ยืนคำสั่งกันนั้น
ต่างก็มีความประหลาดใจ คำที่พวกสลักกหลยภัย
กียนเซเหล่งนั้นจริงเป็นพวกเดียวกัน ง่วนเข้า
ไม่สามารถจะ ระวังความ ประหลาดใจไว้ ได้ จึง
เอ่ยถามกันว่า

“ไต่ต้องเข้าใจลึกกระมัง เรือลำนนั้น
เรือหลยภัย”

โกเจียงสุนหันหน้ามาค่อนหน้า นายโจรอง
ด้วยดวงตาอันมัวไม่พอใจ แล้วจึงตอบว่า

“นั่นเป็นคำสั่งของข้า และต้องทำตาม
ความสงสัยของเจ้าฉันขอให้เกียนึงไว้ก่อน”

พวกนายโจรองได้ยืนคำพูดของนายโจ
ใหญ่ถึงนั้น ก็พากันนิ่งสงบไป ขณะนั้นเรือ
ลักล่ำ จึงยิงปืนใหญ่สามนัดกึก ๆ กันไปยิง
ที่ท้ายเรือหลยภัยด้วยความแม่นยำ กระสุน
นัดแรกทำลายเสาใบเสาต้นหักสะบั้นลง นัก
ที่สองและที่สามลูกขึ้น ตกลงกลางลำแตกเป็น
ไฟไหม้ทากฟ้า บัวซุนเหล่งนายโจรองเรือ
หลยภัยตกใจ มองไปยังเรือข้าศึก ซึ่งรู้แต่เมื่อ
แรกเห็นแล้วว่า เป็นเรือ แซเหล่ง พวกเดียวกัน
ก็เห็นเป็นเรือสลักก กียนเซเหล่ง ทั้งสามลำนั้นเอง

๓ เรื่องของของไทยเรานั้น ในครั้งโบราณไม่ปรากฏว่าเรามีขังประจำชาติ ส่วนการใช้ขัง
กัม แต่ในเวลาพระยาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จยาตราไปโดยขบวน ขงที่ในเวลานั้น
กัมของ ๒ ชายและองคาน หนึ่งในเวลายกทัพกัมของใช้เหมือนกัน แต่เป็นขังสำหรับทัพเป็นรูป
๓ ชายกัม สี่เหลี่ยมจัตุรัสกัม เรือสำเภาของไทยซึ่งทำการค้าขายเป็นทางราชการของประเทศ
ในสมัยกรุงศรีอยุธยาใช้ขังสีแดงไม่มีรูปอะไร มาเมื่อสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ราวรัชกาล
ที่ ๒ หรือ ๔ เราใช้ขังแดง แต่มีสีขาวอยู่กลาง แต่สีขาวนั้นจะเป็นรูปอย่างไรทราไม่สนิท
สีขาวนั้นมาเปลี่ยนเป็นรูปช้างเผือกเมื่อรัชกาลที่ ๔ บ. ค.

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลัดจีน

ทั้ง มีความประหลาดใจ และ เห็น แล้วว่า ถ้าจะ
สู้รบก็สู้ไม่ได้ แต่ขวัญเหลืงนายเรือกยัง
มีใจกล้าให้ บังโคตคอยไป ย่าง ตามแต่ จะสู้ ไค
แต่ การรบ ครั้น บ่ยอม เป็น ขรรมคา อยู่ เอง ท
ขวัญเหลืงจะต้องแพ้อย่างเด็ด เพราะเรือ
ของตนล้า ลักว่าและเพียงลำเดียว ไม่แต่
เท่านั้นยังถูกยิงเอาโดยไม่รู้ตัวด้วย เรือหยุดย
ยิงทอยฆ่า ๆ ฆ่า ความเพลิง ช่งไหม้เรือ ออกไป
โดยไม่เห็นที่หมายสองสามนัก และในไม่ช้า
เรือก็ระเบิดแตกจมลงในท้องสมุทร ไกเจียงสุน
สั่งให้ทำการช่วยเหลือพวก โรทว่ายน้าช่นัน
แล้วรีบตัวก็วิ่งไว้

ฝ่ายเรือสำเภาแล่มหลอที่ถูกยิงเป็นชะเลย
เมื่อเห็นเรือสลัดรบกันถึงนั้น ออกขุนพิพัฒน์
ลักก็ผู้เป็นพ่อเรือสำเภา จึงสั่งให้ทาง โย ชนทง
สามเภาและรีบแล่นหนีไปโดยเร็ว แต่ก็หาเป็น
การปลอดภัยได้ ไม่ ภายหลังช่วงเวลาอัน
เล็กน้อย ไกเจียงสุน ก็ ตามจับ ไค อีก ครั้น
และถูกยิงคัมให้ลัดโยและปล่อยลอยเตง ทันไค
นั้นเมื่อเรือกระเซียง สองลำ มีพวก โรสลัด นั้นมา
กว่าสิบคน แล่นมายังเรือชะเลย พอถึงเรือ
จวนเข้าก็คุมพวกสลัดช่น โยไปนเรือ แจ่งแก่
ออกขุนพิพัฒน์ลักก็ ว่าโยเต้าเจียงเชิญท่านให้
โยยงเรือสลัด พ่อเรือแล่มหลอมไคมีความ

สะทกสะท้าน ลงเรือ กระเซียงไป กับพวกสลัด
โดยพลัน

ขณะนั้น ไกเจียงสุน พร้อมด้วย นายโรรอง
กำลังนั่งอยู่บนเกาอี้ ภายใต้ หลังคาผ้าใบ บน
คากฟ้าทิวเรือ ครั้นเห็นออกขุนพิพัฒน์ลักก็
ถูกนำตัวเข้ามา ไกเจียงสุนจึงลุกขึ้นไปรับ
แล้ว เชิญให้นั่งลงบน เกาอี้ อีก ทิวหนึ่งใกล้ ๆ
แวค ล้อม ไปด้วย พวก นายโร ซึ่ง มี ท่าทาง
แข็งแรงคึกคักยืนที่หน้าเกรงขาม ระหว่าง
ไกเจียงสุนกับ ออกขุนพิพัฒน์ลักก็ มีนายจำปา
เป็นล่ามคอยแปลคำพูดทั้งสองฝ่าย ให้ฟัง

ไกเจียงสุน “ข้าพเจ้าผู้มีนามว่าเจียงสุน
แซ่ไกฉายว่าแซ่เหลืง ขอถามท่านพ่อเรือ
ชะเลยว่าท่านมีนามว่ากระไร และจะเคียรทาง
ไปแห่งไร ?”

พ่อเรือแล่มหลอ “ข้ามีนามว่าออกขุน
พิพัฒน์ลักก็ เป็น พ่อ เรือ สิ้นค้า โทโย ช่อ เหวรา
สมทร ข้ากำลังนั่งเรือไปทำการค้าขายยัง
เมืองปักกิ่ง”

ไกเจียงสุน “เมืองปักกิ่งยังอยู่อีกไกลมาก
ท่านจะพักอยู่กับข้าพเจ้าก่อนไม่หรือ ?”

“เจ้ารีบเข้ามาไค และข้าก็ต้องนั่งยังคัม
ให้อยู่กับเจ้า” ออกขุนพิพัฒน์ลักก็พักอย่าง
ไม่หวาดทวน “แต่โดยน้ำใจของข้าฉันข้า

บุตรคำ

พฤศจิกายน

ยอมตายเสียดีกว่าที่จะอยู่กับเจ้า”

นายจำเริญแปลอย่างนั้นคำ “การที่ข้าพเจ้ารับไว้ออกตรงไหน มีที่ไหนที่จะเป็นสัตว์แต่จะช่วยเหลือให้พ้นภัย ขอท่านจงรับความไม่ตรึงไม่หลอกลวงของข้าพเจ้าด้วย”

“เท่าที่พูดมานี้ ข้ามีความสงสัย”
พ่อเรือเหราสัสมทรตอบด้วยความไม่เชื่อใจ

นายจำเริญและแปลคำพูดของโกเจียงสูนอย่างอ่อนน้อมว่า “ข้าพเจ้าเป็นนายไรท์มีชื่อเสียงโด่งดังทั้งจริง แต่ไม่เคยปรากฏว่าพูดสับปรายเลย แต่ข้าพเจ้าต้องขอรับสัญญาของท่านอย่างหนึ่งก่อนที่จะปล่อยท่านไป ท่านต้องรับสัญญาให้สัตย์ กับเกียรติยศ ที่ท่านเป็นพ่อเรือไทย สำหรับข้อสัญญาข้อนี้ว่า ท่านจะรับได้หรือไม่?”

ออกขุนพิพัฒน์ภักดิ์ “ถ้าข้อสัญญาของท่าน ยุติศีลธรรมและไม่เป็น การ เกลิน ความสามารถแล้ว เราอื่นก็จะรับสัญญานี้ได้”

นายโจรสลัดสัสม “แน่นอน! ท่านจะรับสัญญาในสิ่งที่ท่านทำได้ กล่าวคือในภายหน้าถ้าท่าน พบกัย ข้าพเจ้าไม่ว่า ณะที่ใด เวลาใด ท่านจะไม่บอกกล่าวกับใครผู้ใดผู้หนึ่งว่าข้าพเจ้าเป็นโจร”

นายจำเริญแปลคำตอบของ ออกขุนพิพัฒน์

ภักดิ์ “สำหรับสัญญาข้อนี้ เราขอรับด้วยความสัตย์จริง แต่ต้องเป็นที่เข้าใจกันอย่างลึกซึ้งว่า ถ้าท่านจะทำร้ายผู้ใดผู้หนึ่งโดยท่านล่อลวงว่าท่านไม่เป็นโจรแล้ว เรารับสัญญาไม่ได้ว่าเราจะไม่บอกความจริงแก่ผู้หนึ่งแต่อย่างใดภักดิ์ ถ้ามีใครถามเราว่าท่านเป็นใคร เราจะตอบ กับเขา ผู้หนึ่ง ว่าเราไม่มีรู้จักท่านหรือหัวนอนปลายตีนของท่าน”

“ถ้าเช่นนั้นภักดิ์แล้ว” โกเจียงสูนพูดในที่สุด “ข้าพเจ้าขอให้ท่านเดินทางไปโดยปลอดภัย”

ครู่หนึ่งต่อมา ออกขุนพิพัฒน์ภักดิ์ กลับไปเรือและเดินทางต่อไป ส่วนโกเจียงสูนก็สั่งให้แล่นเรือกลับไปยังยังสำนักแห่งตน การกระทำของโกเจียงสูนในเวลานั้น ทำให้ยังเกิดความพิศวงอย่างใหญ่หลวงใน ระหว่างนายโจรสลัดหัวรองและพวกสลัดทั้งหลาย

หลังจากการ ที่ได้ช่วย เรือดำเภา คำชายเสื่อมหลอให้พ้นจากการจับกุมของเรือสลัดก็หายไปแล้ว ในเย็นวันนั้นขณะที่โกเจียงสูนกำลัง นั่ง ว่าง ถึงเหตุการณ์อันจะ เกิดขึ้นในภายหน้า อยู่ในห้องคงคังนั้น นายจำเริญว่าผู้ซื่อสัตย์ก็เข้ามาปรากฏ สีหน้าของเขา

୩. ୫. ଇତିମତ

๗๗
สถิติน

แสดงว่าไ้รักษาความตกลใจในเหตุการณ์ ซึ่งเขา
ไ้ทราบหรือประสพมาแล้ว

“นายทวี” นายจำปา เรียกเขาด้วย
กิริยาตลก ๆ “จวนเข้าค่ายเรอทองทีละคน
เมื่อเช้านี้ ไปแจ้งแก่ขุนพลึงนายโรกัก
ทนายแล้วทวี ขอนายจงทนายไว้ และ
เตรียมตัวของท่านให้ดีด้วย อันจะมีเกิดขึ้นเสีย
แต่บัดนี้”

นายโจรเลือกพระสมหันต์หน้ามาทางนาย
จำปา แล้วถามออกไปถึง ๆ ว่า

“แกว็ไก๋ ขย้างไร ว่า ง่วนเข้า เนน คนนำ
ความไป แ่่ง^๔คน^๕เหลยง และเคยวอนชย
กยทวคำคณนชยหรือเปล่า?”

นายจำปา “ข้าพเจ้าสงสัยกลัวเห็นมันลง
เร็วเร็วไปทางทิศใต้เมื่อย้ายวนัน และกลับ
มาเมื่อเวลาบ่ายโมงเศษอาหาร หนอยเก็บวเท่านั้น
เวลานข้าพเจ้าเชื่อว่าคงไม่ไปไหน”

โกเจียงสุนโลกกล ราก เก้าอักษยฮาการต
เกิดเมื่อโพพเพทผลกณัน ก้าวเท้ายาวโดย
เร็ว ออก ไปนอกคก พลง สึง ให้ ยาว ไปเรียก
ขรวิารโจร มาขยัคคน ในขณะนั้นไวเขาสนละ
เม้งข่านาบโจรวงเกิดผ่าน ไปทางซาลา หนาคัก
โกเจียงสุน จึงร้องเรียกให้เขามาหา ผู้ถูก
เรียก ร้ สัก ไม่ สบายใจที เห็น เต้เสี้ยน ประมุข มัส

หน้าว่ากำลังโทษะร้ายเช่นนั้น

“เจ้าทั้งสี่องค์ ไททวยบ้างหรือเปล่า ว่าอาย
ง่วนเข้าเป็นนกยูงต่อเรา นำความลับของเราไปแจ้ง
แก่ชนเหล่าอื่น” นายโจวผู้เป็นใหญ่ตามอย่าง
คาดคะเนเอาความจริง

“ห้ามใดที่ของ ข้าพเจ้าแล้ว เมื่อ
ข้าพเจ้าลงมือลงเท้าไปทางทิศใด”
เมื่องข้าพเจ้าด้วยความมั่นใจ

"คงนึกแปลว่ามนไปขงหรัยกยกกันระ!"

๗ โทเจียงสิน พดเสียงควางด้วยความเลอครอน.

บุคคลพวกบวราโง้งยีสต์คนก็เข้ามาคำนับ
 ยืนพังกายมือซ้ายของไฮเกาเริง ไกอเริงยืน
 สวาทเกาเริงนำหน้าโง้งยีสต์เม่งจ๋าและบวรา
 ไปยังที่พักของงัวเฒ่าซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณคอก
 เลายกน

๒๖๖

พักอยู่แล้ว พอเสียง ประตู เปิด ไคร้ม ออก
จวนเข้า ก็หันหน้าไปทางเบื้องหลัง ด้วยความตก
ใจ และ ประสพ หนามอันยุ่งยากถึงของ
โกเจียงสูนจอมโจร ไม่ทันที โกเจียงสูน จะ
ออกปากประการไร เขาก็แสดงอาการ เป็น
พิรุธสื่อความผิดของเขา ขึ้นโดยทันที

บุศราคำ

พฤศจิกายน

ประหนึ่งว่าเขา ได้ละเชิญ หน้ากับ พระกาฬหรือ
พระมณีนัน ๗ กันละนั้น

“อ้ายจวนเฒ่า มึงเ็นกษัตริย์หรือ?” รอม
โอรชัถามและขบขมความด้วยความโกรธแค้นเ็น
อย่างยิง “มึงไปบอกแก่ขุนพลยงว่ากียิง
เรือของเขานางรี?”

“ไอ้ของ!” จวนเฒ่า ร้อง เสียง สั่น
“ข้าพเจ้าไม่รู้ อะไรเลยในเรือน.”

โดยปราศจากความเมตตาการุณาอีก ต่อไป
โกเจียงสุน กะโศก เข้า กระทบ ตัวเขา อย่าง มั่น
และเหวี่ยงลงกับพื้น จวนเฒ่า กะเด็น ลง ไป
นอนพับอยู่กลางห้อง เขารับทรงกายลุกขึ้น
และคุกเข่า กล่าวคำแก้ ตัวต่อ รอมโอร อย่างน่า
สงสาร

“มึงยัง ยังอาว โทหก กียก อีก หรือ?”
โกเจียงสุน คำราม “เฮ้ย, เขาอ้ายกษัตริย์ไป
ชิงไว้ ในคุกโตคนเกยวัน.”

ข้าก คำปลาก ลึก ของ นายโอร เลือด ฝะสม
บริวารโอรก็ครกกันเขาริงจวนเฒ่ามดและลากตัว
เขาไปตามคำสั่งโดยถ้วน ครั้นแล้วบริษัผู้ทรง
อำนาจก็กลับไป เมืองหลวงมัวเอาชู กียิงเม้งข้า
เกริตามไปด้วย.

เนื่องจาก มีเหตุอันเ็น มูลชวน ให้แตกกราว
จากความสัมพันธ์ ไมตรี กียชุนพลยงรอมโอร

กัทรุกับ กั้นโกเจียงสุน รอมโอรก็
แซเหล้ง จิงบงการ ให้นายโอร รอง หลาย นาย
คุมบริวารโอร ออกตระเวน ตามชายเขา คำนับ
ตลอดคน ทางทะเล ก็ให้ มีการ กระเวนลาก ชาว
เเม้งวกชนกว่าเดิม เพื่อยงกนภย อันอา
ระมิมาได้.

เมื่อควงอาทิกย์ ได้รุมหาย ไปจากชอยทะเล
ไกลค่าน ประจิมทิศแล้ว และ ชณะ นั้นควง

จันทร์ ในกาลศุภกรัยก็ เข้า มาแทน ที่ ส่องแสง
จรัสกระจำงนวล โกเจียงสุนกำลังนอนเ็นอยู่
เตียงใหญ่ในห้องคองคอง การทเขามีอาการชย
เขาคึกปึกคึกงนก็ เพราะ ความเสียใจ และ กลัค
กลัวเ็นข้อสำคัญ เสียใจ ไปไม่พคองลมไหวและ
ความเ็นของลมปลก ให้ โกเจียงสุนค่นชุน เขา
ลุกเคิรไปเ็นเเม้นหน้าทาง ธรรมชาคิของวาคคิ่น
พังคิ เ็นนั้น ทำให้เขาเรกถึง นางชุนเทียคิ่น
สาวหมั้นบุคิบุญธรรมของชุนพลยง เขาไม่
สามารถจะลืมนางหรือหึกห้ามความรคินนิคว
ของนางมีอยู่ค่อน มาช้านานแล้วให้ เ็นคิหาย
ลงคิโดยทเขา ได้เริม เ็นสคิร กีย ชุนพลยง
และนางผู้เ็นงนก็เ็น ของเขาในอนาคค เขา
คิคว่าเขาจะเลคไม่ประพฤคิเ็นไรค่อไป และ
ถ้าเ็นไปคิงนั้น เขาคคองกลยไปเ็นองเสีย
พลอคิ ความเม้งหมายอย่างเ็นส่วนหนะท

ทำให้ต้องสละกรจากนางชุนเทษทันที เขาเป็น
เลือกคนไทย แล้วจึงเขาจะมีอำนาจมากโดย
เลือกผู้สมกับตาม แต่ขอมเป็นธรรมชาติอยู่เอง
ที่เขาผู้ซึ่งเป็นผู้ชาย จะต้องถือเอาโลกียะฝ่าย
บิดาเป็นใหญ่กว่า นอกจากนั้นความรัก สักของ
ลูกผู้ชายยังบังคับให้ เขินไปตามบันทึกนั้น ด้วย
เขาเสียใจเป็นล้นพ้นต่อการกระทำของเขาไปแล้ว
มา แต่เป็นความจริงเท่าที่เขาได้ทำผิดมานั้น
เป็นการกระทำอย่างมอ่งไม่เห็นทาง เขาต้อง
ทำด้วยความจำใจ เขาไม่ทราบผลของความ
จริงในชีวิตของเขา และผลอันนี้ไม่เคยมี
ไว้ในเวลาที่ยังชยกว่า เขาเพิ่งทราบเมื่อวานนี้
เองจากนายจำปายว่าคนไทยผู้สยบ ชอ

ความรักซึ่งมีอุปมาดังเขาที่ขยออยู่นอก
ของนายโรหม่ม ทำให้เขาเกิด กระอักกระอ่วนใจ
ทราบที่ระกุดถึง รูปโฉม และพักตร์ ชนงาม ของ
นางชุนเทษคนแม่คอกกุดหลายยา สำนึงอัน
หวานฉ่ำเอละของนางที่พดกยเขาเหมือนถนุเสียง
เพลงขับไพเราะ เมื่อเขินถึงนึกหาเป็นไปไม่ได้ ไม่
ที่โกเจียงสุนจะเห็นสตรีอื่นดีกว่านางชุนเทษคน
หมายคามว่า เขา จะสละกรนางไม่ได้ โดยแท้
อา! ความรักนั้นหนอ! นางก็ขอเป็นของเรา!
อยู่ในวงแขนของเรา! นายโรหม่มตกลงใจ
ถึงกับอุทานออกมาเบา ๆ

ทันทีนั้นเจ้าเคาะระฆังเรียกข้ามา และ
ชักถามถึงเหตุการณ์ในระหว่างเขาชนเหล็กไป
เขา ได้รบคำ คอยว่า ไม่มีสิ่งไรบังเกิด ขึ้น เลย
นอกจาก มี จกหมาย ฉะบย หงม้างเขา จาก
ชุนเหล็กเมื่อเวลาพลบค่ำ นายโรหม่มแยก
ผนอกออกอ่านมีความว่า

“ข้าพเจ้า ชุนเหล็ก นายโรจกัก
หจยภัย ขอแจ้งต่อผู้เป็นใหญ่แห่ง
แซเหล็กก็กว่า ในราตรีวันรุ่งขึ้น
ข้าพเจ้าจักมีการมงคล อันเป็นการ
แสดงว่าข้าพเจ้าได้ตั้งกักของข้าพเจ้า
ครบสิบปีแล้ว โดยดำเนิน กิจการ
เป็นที่เรียบร้อยตลอดมา ในโอกาส
นี้ข้าพเจ้าขอเชิญ ท่าน ผู้เป็นใหญ่ไป
ในการมงคลนั้นเพื่อเป็นเกียรติยศแก่
ข้าพเจ้าและบริวารด้วย”

โกเจียงสุน อ่าน ข้อความ ใน จกหมาย นั้น
ตลอดแล้วก็นั่งคิดง เหตุผลในเรื่อง การมงคล
ของชุนเหล็ก สักครู่เขาก็มีมด้วยความ
สับสนงในใจอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเขารู้จัก
ว่าการที่ชุนเหล็กทำดังนี้ ก็เพราะถำักคน
นั่นเอง แต่เขาหาหาว่ากลัวไม่ เพราะจะได้
สำแดงเดชให้พวกโจรด้วยกันเห็นไว้เป็นประจักษ์
พยายามแห่งความสามารถกล้าหาญของเขา เมื่อ

บุศราคัม

พดฺจิก

คิดดังนี้ ไก่เจียงสุนจึงตกลงจะไปตามคำเชิญ
ของขุนเหล็ก

ขณะนั้นความคึกอย่างหนึ่งก็แล่นมาสู่สมอ
ของเขา นายโจรมีความยินดีเย็นสนพินพลา
บรรพชิตทนายจะยืนในโซ่มือเสือ แล้ว
เรียกเข้ามาสั่ง ให้ผกมารอเขาอยู่ที่ศาลาหน้า
เขารับ เกร็ดเข้าไปในห้อง เพื่อเปลี่ยน เกร็ด แต่ง
กาย ต่อมาสักครู่ ไก่เจียงสุนก็ลุกออกมาจาก
ห้อง เขาดึงกายด้วยเครื่องแพรดีฟ้า คาค
เข็มขัดห้อยกบี่ สวมหมวกกุนไวยู รุ่ง
ของเขาเวลานั่งงงมประหนึ่ง คนที่ไม่มัลทิน
ในทางธรรมเกลียดกลัวเลย ตามความจริง
ไก่เจียงสุน ไม่เคยปล้น และฆ่าใคร ด้วยมือ คน
เอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีธรรมะ

นายโจรหนุ่ม เลือดคดผสม ออกไป ยัง ศาลา
หน้าหอ โศกซนหล่นมาทักเกร็ดมัว ขณะนั้น
มีพวกนายโจรรองสามสี่คนเดินผ่านมา เห็น
ผู้เป็นประมุขยืนมาอยู่ จึงเข้าไปค้ำยถามถึงธุระ
ที่เขาจะทำ และอสาละทิศตามไปด้วย ไก่
เจียงสุนหัวเราะแล้วตอบว่า เขาจะไปธุระส่วนตัว
และไม่ต้องการให้ ใครติดตาม เมื่อใดพดกั้ง
แล้ว เขาจึงชักม้าวิ่งโผนออกไปจากประตู
โบราณ และควมดักไปทางหลังค่ายบริวารโจร
ฝ่าเขาไปในป่า ขณะนั้น ลมพัดกระพือเยือก

เย็นไปทั่วทุกแห่ง ดวงจันทร์ก็ฉายแสงสว่าง
จ้าลงมายังบ้านเปล่าเปลี่ยว

เมื่อราตรเย็นคน ย่อมเตือนใจให้ ผู้ ที่มี
ความรักไม่อยู่ ใคร่ครวญถึงถึงคู่ที่ควย
ดวงใจอันอาลัยโหยหวล ไก่เจียงสุนขยี้มา
ไปเต็มเท้า ตามทางในป่า กลาง แสงจันทร์ และ
กระแสดม ความประสังข์ของนายโจรหนุ่ม ผู้
ทรง อำนาจในเวลานั้น ก็คิดจะไปหาทางขึ้น
เทยตน บุตร บุญยธรรม ของ ขุนเหล็ก ผู้ เป็น
หัวหน้าโจรสลัดก็ทักหยกกับยอนมีล่านกตั้งอยู่ทาง
เชิงเขาอีกด้านหนึ่ง โยน

ในเวลาเดียวกันนี้ นางขุนเทยกับยอนเหล็ก
สาวใช้ กำลัง ออกมา เล่น คนรัก คิซิม อยู่ ที่ เก่ง
กลางสวนด้วยความรื่นเริง แสงสว่างลั่นสว่าง
นวลเสกสรรให้ ความงาม ของนาง เปล่งปลั่งขึ้น
อีกหลายเท่า ไม่ว่าอะไรพิศมคณโคตยหนึ่ง
ของสรีระร่าง ย่อมเป็นเทพยดาของผู้นิยม
อย่างบริบูรณ์ นางขุนเทยกับยอนนางสาว มี
ชันษาได้ สิบหกปี การทนาง ตกมาเป็นบุตร
บุญธรรมของขุนเหล็ก เท่าที่นางทราบก็
เพียงว่านางเป็นกำพร้าตามมารดาแต่เมื่อนางยัง
เยาว์ ไม่รู้ เติงสา แล้วขุนเหล็ก มีความ
เมตตาจึงเอามาอยู่ในความอุปถัมภ์ แต่ความ
จริงหาได้เป็นอย่างนั้นไม่ เรื่องนางทราบเป็นจริง

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลักหิน

ที่เสกบนหิน เพื่อยกย่องความจริง บิศาการดา
ของนางเป็นพ่อค้าสำเภา ลูกขุนหญิงปล้น
และฆ่าตายเมื่อเวลาสิบ ทแถมมา และด้วย
ความสงสัยและเมตตาของโจร นางจึงมีชีวิต
อยู่ได้ ทั้งอาการตกต่ำมา

อันเรื่องชีวิตของนางนั้น โทเงยสันคัมภ์
ก็ทราบประวัติได้มีคนหนึ่ง แต่โดยฐานที่เป็น
สหาย ของ ชุนหญิง นายโจร หม่อมจึงมิได้ ไข
ความจริงให้นางผู้เป็นสาวรักทราญ นางชุน
แทยตนมีความประหลาดใจมากที่เห็นโทเงยสัน
หายหน้าไป ซึ่งเป็นการลึกลับก็ ทั้งไม่ใคร่
เข้าใจอันเป็นอุปสรรคอย่างไรด้วย หากว่าเขาจะ
เจ็บ ก็คงมีข่าวมาดังทราญอย่างแน่นอน

ในระหว่างที่นางกลุ้มใจอยู่นั้น สาวใช้
นางหนึ่ง เข้ามา แจ้งว่า ชุนหญิง บิศา กำลัง จะ
เข้ามาหา นางชุนแทยตนจึงสั่งให้หยุดเล่นคนตรี
ครู่หนึ่ง ชุนหญิงนายโจร ผู้ มีหน้าตา ทรายน่า
กลัวร้ายกาจสั่งให้ญาติขึ้นมาขนเกวียน นางชุน
แทยตนคุกเข่าลงคำนับด้วยความ เคารพนับถือ
ส่วนพวกสาวใช้ต่างพากันถอย ออกไปข้างนอก
คงเหลือน้อยคนเกวียนเพื่อคอยรับใช้ ชุนหญิง
ทรุคร่างอันหนักถึงขนเกวียน โดยยังไม่เขยปาก
แต่อย่างไร นางชุนแทยตนสังเกตดูกิริยาและ
หน้าตาของบิศา เห็นว่ามีอารมณ์ไม่สู้ดี ทันที

นั่นก่อนที่นางจะเขยปากประจบประแจงประการใด
ชุนหญิงเร่งพาดขึ้นด้วยนาเสียงอันทว่าว่า
“นั่นแน่เจ้า, ข้ามเรองสำคัญที่ระบอภัย
เจ้าให้ทราบเสียเถยวณ คือการหมั้นระหว่าง
โทเงยสันกับเจ้านันตองดอน เพราะชายมนุย
ชยาทว่าที่รักต่อเรา ซึ่งมนเรได้ รับผลคอบ
แทนอย่างสาหัสในเร็ววัน และต่อไปเจ้าก็อย่า
ได้เกี้ยวของกบชยาสตัวทวนอก เจ้าใจไหม?”

นางชุนแทยตนประหลาดใจมาก และเกือบ
ไม่เชื่อตนเองว่าที่ใด ยินยิกายอกให้เลิกรัก และ
ถอนหมั้นจากโทเงยสัน

“ข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจในคำของบิศา บิศาจะ
ให้ ข้าพเจ้า เลิกเกี้ยวของ กบชยาหมั้นของข้าพเจ้า
และถอนหมั้นกันเช่นนั้นด้วยเรื่องอะไร?”

“เจ้าไม่ของชก!” ชุนหญิงทว่า
“เมื่อเขานพวณมณโดยเรอของเรอ ขวชุนหญิง
กบชยาเรอเสียชีวิตไม่มีใครรอคกลับมายุบ มัน
ทำกบชยาเหมือนไม่เห็นกบชยา และสัณคระเขย
สัณคระกบชยา เจ้าของเลก—เลกเกี้ยวของกบชยา
มนุยชยาทว่า”

ชุนหญิง ถกขึ้นจากเกวียน และรีบไปควย
ความหัวเสีย ร่างอันสูงใหญ่ของเขาเคลอนไหว
ประหนึ่ง คนไม่ ใหญ่ ถกกลมพัดสะเทือน
เมื่อได้ ทราญเรื่อง คณัน นางชุนแทยตน แม่

บุศราคัม

พดุงจิก

ทอดกหลายเข้า หิมทิศมิรุ ที่ท่า ประการไว
นางยังไม่เชื่อในความผิดของโกเจียงสน ค่มั้น

กษณนั้น—ในระหว่างทางชนเทียบคัน อิศา
สาวของนายโจร หลุยภัย ดำลัง โศกคล้าย รำพึง
ถึงเหตุซึ่งจรวักในภายหลังมา อยู่แต่ลำพัง ขนแก่ง
โดยไม่ยอมญาติให้สาวใช้คนใดคนหนึ่งกล่าวกราย
เข้าไปรอนหานั้น โกเจียงสนนายโจรเลือกคณะ
ควมมามาถึงประศวนกันหลัง ขรवारโจรคน
หนึ่งซึ่งเผ่าประศวมคำณยพลางแยกประศรบ เขา
ลงจากหลังมา และรีบ สาวเท่า ครองไปยังแก่งอัน
เป็นทพกยนางชนเทียบคัน พอดสาวใช้นางหนึ่ง
แลเห็นเข้ากำลังเกิรมา จึงตะลัดลานนำข้าวไป
แจ้งแก่นายสาวควมความยนิค

พอนางชนเทียบคันได้ทราบเท่านั้น นางก็
รู้ สัก คน คน ด้วย ความ ยนิค ยนิค ว่า ทุก คราว
เพราะเวลานั้นเขามาท้งยังเกิดควมรู้ สักว่า
ควมสัมพันธ์ระหว่างนางกับโกเจียงสนมี สภาพ
อันอ่อนแอ แม้ควมรักใดเคยมียอยอย่าง
แน่น แพน เห็นใจ กันแล้ว ทั้ง สองฝ่าย จนล้นอก
นางรับจกเควรณึ่งห่มให้ เขนทเรยบรอย สะฮาก
ตา แล้วจึงบอกสาวใช้ ให้เชิญตัวค่มั้นชนมา
ขนแก่ง

ค่มั้น ก่อมา ไม่เข้า ชายหนุ่ม ผู้ร่วมใจ ก็
นาฏกรายเข้ามาในห้อง คงตาของเขาท้งสอง

อันมยซึ่งเต็มไปด้วยโคกรักเชิงวิจวนไค้ทอด
ไปประศพทวงตาของนาง นางค้อนและสยัค
หน้าไปโดยทันที แต่การทาง แสคงกิริยา
เช่นนั้นหาไค้หมายลงไปถึงการคักโมครไม่ คง
เป็นจิตรธรรมคาเท่านั้น อ่อนท้งางจะเชื่อเชิญ
ให้หนึ่งอย่างทำเป็นเสียไม่ได้ ชายหนุ่มไค้กัม
คำณนางแล้วด้วยควมอ่อนน้อม

กิริยาที่ชายหนุ่ม หลึงสาว ได้แสดง ต่อกัน
ในวาระนี้ เหมือนว่ามยแห่งควมแสดงอย่าง
ไค้อย่างหนึ่งเกิดขึ้น แล้วโดย ทั้งสองฝ่าย ทรวาย
และมีพักต้องบอกซึ่งกันและกัน

“ข้าพเจ้ารู้ สักว่านัยเสียเจเนยแสดคงกิริยา
ฝึกปักษิ์ข้อข้าพเจ้า” ชายหนุ่มกล่าวทาลาย
ควมสงขยกันก่อน “มีสิ่งไรคงมยที่ข้าพเจ้า
ปฏิบัติไม่เป็นที่ พอใจ ของเสียเจเนย หากเป็น
เช่นนั้นก็ขอไค้กรณายกโทษให้แก่ข้าพเจ้าด้วย
จะเป็นบุญคุณอย่างยิ่ง”

เมื่อไคยณคำณเราใจและขยให้ทองคอบ
ทั้งนั้น หลึงสาวสวย จึงเขยปากคอบอย่าง
ตะกุกตะกักเกิดจาก ควมเสียใจ ซึ่งพลั้งชเิน จน
แน่นอก

“ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเช่นคั้งนั้น แต่ค้เหมือน
งจอกักรทรวควมผิดของท้งแล้ว งจอกักร
ให้ ยึกขาของข้าพเจ้าโกรธมาก เพราะเรอง งจอ

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลับคืน

ยิ่งเร็วของบิดา และเพราะเรงนั้นจึงจะทำให้
เราทั้งสองต้องชากัน”

“ข้าพเจ้าขอสารภาพผิด และหวังว่า
เสียใจจะเป็นชอกช้ำของ ข้าพเจ้า คง จะให้
อภัย แต่การที่ข้าพเจ้ามาหาเสียใจครั้งนี้
ก็เพราะมีเรื่องสำคัญเกี่ยวกับชีวิต และความสุข
ของเรา”

“ข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจ ในความหมาย ของ
กิจอันนี้ กงจื่อหมายความว่าอย่างไร ?”

“เสียใจคงจะประหลาดใจ” ไก่เจียงสุน
พูดอย่างหนักแน่นและขยับตัว ขนเกาให้ เป็นที่
สยบแล้วจึงกล่าวต่อไป “ข้าพเจ้าเป็นคน
เล็ดลอดซึม บิดาของข้าพเจ้าเป็นชาวเมือง
เลียมหลอ๊กก ความซนของข้าพเจ้าพองทะลุ และ
เมื่อเป็นดังนี้เสียใจจะ ให้ข้าพเจ้าข้าพเจ้าเสีย
หลอ๊กก ซึ่งบิดา ของข้าพเจ้าเคยถูก กระทำ มา
แล้วกระนั้นหรือ ? ข้าพเจ้ายอมทำไม่ได้ แม้
จะขัดกับความพอใจของเสียใจ”

“ทำไม ? ก็ข้าพเจ้ามิได้ขอกองกิจหรือทำ
ชั่วเลย ออ, นกจิ้งจอกต้องการทานหาชั่วร้าย
ปล้นสดมภ์นั้น เป็นที่ตกใจและลดความ
ประสงค์ของข้าพเจ้ากระนั้นหรือ ? ข้าพเจ้าเสียใจ
เป็นอันมากที่กงจื่อเขาใจไปดังนี้ แท้จริง
ข้าพเจ้ามิได้ มีไรร้ายเลย” นางซุนแทยตันคอย

โดยรู้ สักว่าชายคนรักทำ ความไม่พอใจให้แก่
นางเป็นส่วนตัวแล้ว

“ข้าพเจ้าขอโทษ” ชายหนุ่มรีบวิ่งขึ้น
“ข้าพเจ้ารู้ สัก ยินดี เป็นอันมาก ที่เห็นเสียใจ
เป็นคนที่มีคุณธรรม แต่ข้าพเจ้ามาหาเสียใจ
ครั้งนี้ มิได้หวังจะมาพดลถึงเรื่องอันระแวกแตก
ร้าง ข้าพเจ้ามาหวังจะปลุกยาเสียใจของเรา
ความสุขของเราในชีวิต” เขายิ้มและชี้เล็ง
ท่อน้ำอันงามของนาง

นางซุนแทยตันมิได้กล่าวตอบไปอย่างไร เป็น
แต่เงยหน้า รวากับ ทอดมือ ในยาม สักกลม ฉะนั้น
ไก่เจียงสุนจึงพลัดไป

“งักเย ได้ส่ง ทศหมาย แจ้งไปยัง ข้าพเจ้า
ละยิบหนงวนั้น เชิญข้าพเจ้ามาในงานวันเวียง
อันเยน สัมภีร์ ทักเยได้ ดังกัก มาโดยสวัสดิภาพ
ครั้นสยบแล้ว และในงานนั้นข้าพเจ้าเชื่อว่า
ยังของงักเยที่จะล่อและรับข้าพเจ้ามาเสีย”

นางซุนแทยตันหันหน้า ขึ้นเต็มไปด้วย ความ
พิศวงมากทางฝั่งล่างลงค้ำว่า “กงจื่อเขา
ซื่อพิศวงอย่างไร มาสำแดงว่า บิดา ของ ข้าพเจ้า
คิดชั่วร้ายอย่างนั้น”

ไก่เจียงสุนหัวเราะ “ฟังก่อน, เสียใจ,
ในระหว่างพวกแซ่เหล่งของข้าพเจ้านั้น มีอายุ
กยอยู่คนหนึ่งของวันเยา มั่นนาความเรื่อง

บุตรคำ

พฤศจิกายน

ข้าพเจ้าช่วยเรือสินค้าเสียมตลอด และทำลายเรือของกบเบมาแรงแก่กบ และเมื่อประกอบกบเหตกเสียเลย ไม่พอใจ ข้าพเจ้า โดย กบเบบงคย คงนั่งบงบงตรงว่าข้าพเจ้าถูกเจียนมาตายนั่นเอง”

“ถ้าเช่นนั้นข้าของข้าพเจ้า ก็รายการเกินไป แต่ก็ออกที่ทานใด ทานใด”

“ข้าพเจ้าขอสารภาพในความผิดนั้น แต่ฉันนั้น ข้าพเจ้า ขอถาม เสียเลย เป็นครั้งแรกที่ตายว่า ความรักของเรานั้นยังแน่นแฟ้นอยู่หรือ หรือใกล้จะเสียหมดแล้วเพราะเรื่องนี้”

“เหตกและผลระกอบคำถามกบเบมาดี สำหรับข้าพเจ้าไม่พอใจกบเบมา ส่วนนี้ของข้าพเจ้าโกรธท่านมาก และเพราะเหตุนี้ว่าทั้งหมดทั้งทกเบมา” นางชุนเตยตนพุดแล้วก็เยียนหนาหน้าส่ายตาชายคนรักด้วยความเสียใจและอิดอั่น

โกเจียงสนทนใจใหญ่ “เสียใจจริงๆ แล้วว่าข้าพเจ้าไม่ใช้คนจนอ่อนแอจริง บิดาของข้าพเจ้าเป็นชาวสยามตลอดทั้งนั้นข้าพเจ้าก็ต้องกลับไปบ้านเกิดเมืองนิตร์ของข้าพเจ้า จะเป็นตายอย่างไรข้าพเจ้าก็ออกไป และข้าพเจ้าอยากทราบกว่า เสียใจเสีย เป็นที่รัก ยอขยง ของข้าพเจ้าจะมีความเห็นอย่างไรเสียหรือ”

หญิงสาวสวยมีสีหน้าเศร้าสลดคลงโดยพลัน

ความรัก, ความอาลัย ทำให้นาง อิดอั่น พกออกให้ โดยยาก แม้ ว่าเวลานี้ความเย็นมีวิธภาพระหว่างเธอกับนางมอการโคลงประทุเรื่อเพียบในระอุรสมักตาม แต่หาใช่ด้วยความรักที่หมั่นทอขึ้นมาเป็นเวลานานนั้นจะเหตกหายไป ก็หาไม่ได้

“ทำไมกบเบมาของทำงานนั้น” นางถาม และ กบเบมา ร้องทวงพวงของ กบเบมา ไปหมด ฉะนั้นหรือ? กบเบมาบอกว่า เป็นโจรคนหนึ่งเมื่อกบเบมาไปเมืองสยามตลอดทั้ง เขาจะไม่รับ ฉะนั้นหรือ? เพราะเขารู้ จักนามและชื่อเสียงของกบเบมาดี”

“แต่ไม่มีใครรู้จักหน้าข้าพเจ้า” เขาทอบ “แต่ถ้าข้าพเจ้าจะถูกจับ ข้าพเจ้าก็จะหนีมาช่วยกรรมโดยมีได้ ยอขอ”

“กบเบมาคิดจะไปเมื่อไร?” หญิงสาวถาม โดยคนเดิน “และกบเบมา ก็ทราบแล้วว่าบิดาข้าพเจ้ากำลังป่วยร่ายท่านอยู่ ฉะนั้นกบเบมาคิด หลบหลีกไป อย่างไรก็ได้ ในเวลา อันรวดเร็วเช่นนั้น?”

“ทุกสิ่งทุกอย่าง ข้าพเจ้า ได้ คิดไว้โดยตลอดแล้ว แต่เวลานี้ข้าพเจ้ายังรอความเห็นของเสียใจของท่าน คือในการที่ข้าพเจ้าจะจากเสียเลยไปอย่างไม่มีกลับมาอีกนี้ สำหรับ

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลักหิน

เสียใจนะ ผู้เป็นคู่หมั้นของข้าพเจ้าจะคิดอย่างไร
บ้าง ? เสียใจจะเพิ่มใจไปเมื่อเสียหมดอก
กับข้าพเจ้าหรือไม่ ? ”

โลหิตลภขณตามเส้นโลหิตฝอยบนคางหน้า
ของนางชุนเทียคนโดยแรง ทำให้เป็นสีแดง
นารักและพิชิต ทั้งนี้เกิดจากความยินดีอย่าง
มากใจ ในการที่ชายคนรักได้แนบชิดแนบประ
สูกท่ายกนางไปสู่ความสุข นางรักโกเจียงสุน
อย่างเต็มอก และนางก็เ็นคู่หมั้นของเขาโดย
ถูกต้องแล้ว ฉะนั้นจะไม่สู้เป็นการประหลาด
อันไรนักทางจรรยาของข้าพเจ้า

“เสียใจจะคิดอย่างไรแก่ข้าพเจ้า ณะบัดนี้”
โกเจียงสุนกล่าว คำชัยข้อไป เมื่อเห็นโอกาส จะ
ได้ ชัย ชะนะ ใน ความรัก ปรากฏแล้ว ราง ๆ
“ข้าพเจ้าจะไปคืนพรุ่งนี้ และส่วนวิธีการนั้นตก
เป็นพนักงานของข้าพเจ้าเอง เสียใจจะรัก ถ้า
เสียใจจะปฏิเสธ ข้าพเจ้าจะรักด้วยความเสียใจ
จนทลายเท่าชีวิตของข้าพเจ้าในชาตินี้ ครั้นว่า
ข้าพเจ้าจะไม่ไปในแดนไกลเช่นนั้นเล่า ไหนเลย
เราจะเป็นคนขริสสุทศุรชุนได้ ข้าพเจ้าจะ
เลิกประพฤติเช่นไรต่อไป ข้าพเจ้าอยากได้ฟัง
แต่คำตอบยินยอมพร้อมใจของเสียใจของท่าน”

บุตรสาวนายไรไม่รู้ ว่าจะตอบ อย่างไรแน่
ในเวลานั้น นางชุนเทียคนได้ร้องไห้สะอึก

สะอื้นด้วยความคันใจ การที่หญิงสาวผู้ มีฐานะ
และคุณธรรมอย่างนางชุนเทียคน จะตอบรับ
หนักไปกับชายคนรักนั้น ย่อมเป็นการยากและ
สมควรความกังเหินยวหลายทาง

แต่อย่างไรก็ดี นาง เป็วัยเหมือนคน คงแก้ว
ตกอยู่ในโคลนเลน เมื่อมีผู้มาพยเช่นนี้ ก็
คงไม่เป็นการชดช้อย อย่างไรก็ดี ที่ผู้พยเขาไป
ไม่ได้ นางชุนเทียคน เป็นหญิงสาวที่พร้อม
ทุกประการ และนางก็ทราบแล้วว่า นางอยู่กับ
ไร ชึ่งนางไม่พึงพอใจในความเป็นอยู่ของนาง
เท่าไรนัก

โกเจียงสุน ลูกชุนประคอง ร่าง อันแน่นน้อย
ของหญิงสาวพลางก็ปล่อยประโลมด้วยถ้อยคำ
อันไพเราะและโอบอ้อม ครั้นเห็นถ้อยคำของ
นางโอนอ่อนมาทางเขาแล้ว เขาก็กระซิบบอก
อุบายการหนีให้นางทราบโดยตลอด

“กึ่งใจ แน่ใจแล้ว หรือ ว่ากึ่งใจ จะยังรัก
ข้าพเจ้าตลอดไป ข้าพเจ้าทวนคนเกี้ยว ถ้าหาก
กึ่งใจผิดใจในเวลาใดแล้ว ข้าพเจ้า จะทำ
อย่างไร ? ” นางชุนเทียคนถามเมื่อแนใจ
ว่าจะไปกับคู่หมั้น

“ขอให้เสียใจจะ เชื่อเถะนะ ว่า ข้าพเจ้า จะ
ถนอมเสียใจจะจนทลายเท่าวันตาย ข้าพเจ้าขอ
ปฏิญญาต่อพระสุกไว้ ” ชายหนุ่มให้ปฏิญญา

บุศราคำ

พฤศจิกายน

“เท่าที่คงพอพบมา ข้าพเจ้าเชื่อกองใจ
ทุกอย่าง และข้าพเจ้า—รัก—กึ่งร้อยกว่าปี”
นางชื่นเทียบคนคอยพลางซบหน้าลงแนบทรวงอก
ของชายคู่หมั้น

“ข้าพเจ้าปลื้มใจมาก, นักเป็นเวลาคึกก้น
แล้ว ข้าพเจ้าขอลาเสียใจไปก่อน แค
ข้าพเจ้าขอเตือนว่าเสียใจอย่าลืมอุบายของเร
เป็นอนิจจัง ทาไมข้าพเจ้ารักของเสียชั้วเพราะ
มือของงักเบ และถ้อยคำหมายเลย่ว่าเราจะได้
พบกันอีกในชาตินี้” ไก่เจียงสันพุดแล้วก็ค่อย ๆ
ถอยตัวออกจากสาวรัก

ย้อนเป็นธรรมชาติอย่างเอง ชายหนุ่ม ก้มลง
สามมือระจากกันไปไค่ ก็ต้องส่งเสียงกำซบกัน
อีกเป็นเวลานาน ในที่สุดไก่เจียงสันก็ออกจาก
เก้งไปขึ้นมาด้วยออกจากสวนบริเวณห้วยกัก
ลัดไปข้าง สำนัก ของเขา อันคงอยู่ สดุดีอีก ตาม
นั้น

ความซาลยรัก อันเกิดขึ้นระหว่างไก่เจียงสัน
กับยวีร์วโร โจ แชเหล้ง ใน ควรวาทิ ไก่เจียงสันระ
ต้องจากกักไปอย่างไ้ไม่ถอยมาอีกนั้น สุดซึ้งกิน
ใจอย่างเหลือที่พระธรรมา ตามธรรมชาติมาเมื่อคน
อยู่ด้วยกันจะไปก็ไปในทางไกล ก็ยังมีหวังว่า
อาจจะกลับมาก แต่สำหรับ การจาก ของไค่

เจียงสัน ในครั้งนั้นไม่มหวงเลยที่ระกลัยมารวม
กักกันไค่ อีก

เมื่อถึงเวลาเย็น อันเป็นเวลาใกล้จะถึงเวลา
งานของขุนหลั้ยนายโจหรือห้วย ไก่เจียงสัน
จึง แต่งตัวลง ไป ด้วย เครื่อง แพรใหม่ สดแดง
สะพายกระบี่มือ สวมหมวกขบคมผ้าแดงงาม
เช่นสง่า ยามนั้นเข็นยามสีกทวยที่เขายงอัยท
สำนักอันเป็นยานของเขามาถึงแต่เกิด และ
ค้อไปอีกประเคียวเคียวเท่านั้น เขาก็จะหันหลัง
ออกจากสำนักไป จนกระทั่ง ชั่วครู่หาไม่ ก็ไม่กลับ
มาอีก แม้ ว่าระจากกันไค่ก็ยังมิชั้วชอยกัก

แต่ก็เหมือนจากกันไค่โดยอำนาจมฤตยู พวกนาย
โจรองตลอดจนยวีร์วโรทั้งหลายต่างมีความ
เสียคายซาลยเช่นอย่างข้ง ในการที่ประมุขอันเป็น
ทรกและนยถ้อยอย่างสูงศักดิ์ จาก ไปใน ครั้งนี้ ซึ่ง
เป็นครั้งแรกและครั้งที่สุดตั้งแต่ได้ รวมกักรวม
นำใจกันมาเป็นเวลาคงขยสยกว่า

กยณนั้นพวก นายโจรอง รวม ทั้ง ยวีร์ว
โรทั้งหลายพากันยืนต้งแถวเป็นชนค้อยที่ลานกลาง
วงตักหิน เพื่อคอยส่ง ไก่เจียงสันนายโจ
แชเหล้ง สักครู่หนึ่งต่อมาไก่เจียงสัน ไร่เขา
และเม้งซำก็เดินออกมาจากคักตรงไปทีหน้าแถว
พวกโจรด้วยกิริยาขมขื่น พวกโจรต่าง
ก้มศีรษะคำนับพร้อมกัน และยืนพนงคำอำลา

พ.ศ. ๒๔๓๑

สลิดจีน

ของโกเจียงสุนด้วยดวงใจอันหดเหี่ยว มีบริวาร
โจรเป็นอันมากถึงกษัตริย์ตก ส่วนโกเจียงสุน
ก็หาออกคลื่อนความอาลัยไว้ ไ้ไ้ ไม่ เขามีสหนา
อัน ชัดพิศเสียดสน และพยายาม หาคำพิศ อย่าง
จริงใจ เอามา กล่าว ต่อ หน้า พวกโจร ทั้งหลาย
แสดงว่ามีความรักเขาเหล่านั้น เท่ากับเขารักตน
ครั้นพักแล้วโกเจียงสุนก็คิดโทษ โทษขึ้นหลังมา
ควมออกจากสำนัก แะเหลืงกัก ครงไปยังสำนัก
โจรหุยกัย

ฝ่ายขุนหลียง ลำคณัน ได้จัดการ ตกแต่ง
สถานท่งวงหน้าไว้ในคราวงานมงคล เขา
ปลอมแปลงทุกสิ่งทุกอย่าง ให้เหมือนกับไ้ทำ
งานจริง และบริสุทธิ จะเหลียวแลไปทางไหนก็
พบแต่ธงทิว เฟืองห้อย ภายผ้าแดง ตามประตกก
น้อยใหญ่ ทำให้ มีสเชียวแวง และ เหลือง ทวไป
ดวง โคม ก็ตก ห้อย เป็นหมู่ เป็น รูป สัตว์ต่าง ๆ
อย่างวิจิตรเรณีญา ผู้ที่ไ้มาเห็นการงาน
ความนี้จะไม่สงสัยเลยว่ามีความทุจริตศีลธรรม
แถมแฝงอยู่ด้วย

ขุนหลียงบอกอุบาย ทูจริต แก่นายโจรผู้
จะประหารโกเจียงสุนโดยแถมแ่ง ถ้าและ
ขุนหลียง จะฆ่าโกเจียงสุน ในเวลาทันด่วนโดย
ไม่ต้องมีอุบายอ้อมค้อมแล้ว เขาจะทิ้งอก
สุรางค์เป็นสัญญา และให้นายโจรผู้ร่วมใจ ซึ่ง

แอบอยู่หลังม่าน ครกกันออกมาขังโกเจียงสุน
เสียโดยซ่งหน้าทเดียว ส่วนนายโจรที่ระออก
มารำคาญเป็นเซ่งทำโกเจียงสุนนั้น แต่ละคน
ล้วนเป็นผู้ อาร ชาญชำนาญ การ พันทพอย่าง
ยอดเยี่ยม ซึ่งสามารถ ฆ่า โกเจียงสุน ได้ โดย
ฝีมือ

พอไ้เวลาพลบค่ำก็ยกสนแสงอาทิตย์ ณ
ขอบฟ้า เบื้องประมิตทิศตอนค้ำที่สุด ปรากฏ
สีแวงเรื่อเป็นสายยาว ส่วนทางเบื้องยวพิทิศ
ค่อนข้าง มีคิ้ว มีดาว ยางดวง ฉายแสง น้อย ๆ
แพรวพราวอยู่บนฟ้า ลมทะเลพัดเข้าหาฝั่งไม่
ขาดกระแส แม้ว่าจะลมพัดมากองกายเบ้นเฉย
เป็นสชกั แต่เสมือนว่าลมพัดมาเยี่ยยอก
ลางว่าคณันจะมีการฆ่าฟันกันอย่าง โหดร้าย ด้วย
ดวงใจอัน รุนรม

ณสำนัก หุยกัย ในเวลานั้น สว่าง สะพวย
พร้อมไปด้วยแสง โคมไฟซึ่งจุกขึ้นในโอกาสอัน
เป็นคราวงาน มงคลใหญ่ของ ขุนหลียง เจ้าก
กนครกระเจบย สชอ ก็มันลงอยู่ อย่าง ครกครน
ในงานคราวนั้นนอกจากโกเจียงสุนผู้เป็นนายโจร
ก็กแะเหลืงแล้ว ยังมีนายโจรอีกกอน ๆ ได้รบ
เชิญมาอีกด้วย แต่แะเทยวนายโจรเหล่านั้น
ไม่ใช้ผู้ทขุนหลียงมั่งรายคช และทั้งมิไ้
รู้เห็นเกยวข้องกับความมิดมรัยของขุนหลียง

บุศราคัม

พลุดิจิ

นั้นเลย

ศุวหนึ่งค้อมมากมีเสียง พุกกันในห้อง ทงคัง
ซังจิกไว เป็น ทพกแซก ขนเหลาสังว่า แซเหล้ง
โกเจียงสนมาถึงแล้ว มีนายโจรหลายคนอยาก
จะพบวิสาสะทวย คำที่รู้ ก็นว่าโกเจียงสน
เป็นนายโจรทมิชชอเสียง เนื่องจากความสามารถ
อาหาญอย่างยอดเยี่ยม พอร่างของเขาคู่
ถูก กล่าวชมแซบ ปรากฏเข้ามาในห้องพัก แซก
เท่านั้นไม่ทันจะไถนลง ก็มีนายโจรหลายคน
ลุกขึ้นกระเชาไปค้ำยันกทหายปราชัยขึ้นก่อนด้วย
ความรักและนยอธ โกเจียงสนรับค้ำยันและ
โกปฏิสันถาร คอยความ มีใจค้ำของพวงนายโจร
เหล่านั้น

ในระหว่างนั้นซุนเหลียงเจ้าของงานเคียวออก
มาจากฉากภายใน สังเกตเห็นแซกมาพริก
พร้อมแล้ว จึงสั่งให้บริวารจกอาหารออกมา
ตังโต๊ะเริ่มเลี้ยงคักกันเทเคียว เคืองคคคคเคีย
ก็ทำความขมเท็งเร้งรมยเพิ่มขึ้น ทั้งมีหญิงสาว
ร้องเพลงแถมอีกส่วนหนึ่งด้วย นับว่าการเลี้ยง
คูก ไคค้ำเนิร ไป อย่าง รวย ร่น พร้อม ด้วย ความ
สำราญบานใจ โกเจียงสนซึ่งนับว่าเป็นแซก
คนสำคัญนงร่วมโต๊ะกับซุนเหลียง และนายโจร
ก็คั่นอีกสามคน

ขณะที่กำลังเสวยสุราบริวารประทานอาหารกัน

อย่างพลิกเพลินนั้น ซุนเหลียงลุกขึ้นจากโต๊ะ
ร้องประกาศแก่แซกทั้งหลายคัง ๆ ว่า

“ในโอกาสอันสำราญของเรานี้ ข้าพเจ้า
เห็นว่าถ้าเราไคคักการรำคาพเป็นขวัญตาแล้ว จะ
เป็นตฤกใจแฉงทงงามมาก เพราะเราทั้งหลาย
ล้วนแต่มี ทมนาใจเป็นนกรบ หากว่าซาการ
แสดกซันเป็นหัวใจของนกรบไปเสียแล้ว ก็ทำให้
เราไค รัยความพลิกเพลินยังไม่ถึงขนาด”

นายโจรทั้งหลายได้ยินซุนเหลียง พดคังนั้น
ค่างพากันเห็นค้ำไปค้วย ซุนเหลียงเหลือบค้ำ
คูกโกเจียงสนเห็นมีกริยาขมข้มเป็นทพพอใจ จึง
คิกในใจว่าโกเจียงสนไม่รู้เลคณัยของคณ ครั้น
แล้วจึงเรียกซุนเจียงนายโจรรอง เข้ามารำคาพ
อยู่ในระหว่างโต๊ะ ซึ่งมีนายโจร กักค่าง ๆ นัง
บริวารทานอาหารเสพสุราคั่นอยู่ ซุนเจียง
แแต่งทวรคคกม คีระ โฉกฉาแคงปล้อยชาย
ขาวประมำ ในขณะที่เขากำลังรำคายนั้น คูก
มีส่งอาหาญเข้ามาชมแซบ

ในลำคัยนั้น บังซง นายโจรสลคค ทนทงซง
เป็นเพื่อนสนิทของซุนเหลียง และเป็นผู้ร่วมใจ
ในการคิกร้ายค้อโกเจียงสน ก็ร้องซันคคค
แสดกกริยาเป็นทมนมำว่า

“ธรรมภาการรำคาพ ถ้ารำค้อยคณเคียว
เช่นนั้น แม้จะมีมอเองกาเพียงไร ก็ทำ

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลัดจีน

เป็นทาสวรรเสริญไม่”

ขุนเจียงไค่ พง กงนั กี่ ทั จง แสง
ทำเนน คน อวค หาญ อย่าง ไม่ มี ความเกรง คอ
ขุนเหลียงพลางร้องตอบว่า

“ การที่ท่านพุกกั้งน ท่านระลองผมอกย
ข้าพเจ้าหรือ ? ขอท่านจงรู้ ว่าข้าพเจ้าเฒ่าผมอ
อาทกัศวะคนไค่ โดยไม่เลือกหน้า แลณินค
ระสู้ทุกท่านที่เค็มใจ ”

นายโจรทั้งหลายเมื่อได้ยินขุนเจียงคอบไค่
กั้งน เกรงว่าจะเกิดเหตุร้ายแรงขึ้น แต่ย้ง
มีทันทผู้ ไค่ระพุกจากคัยความร้าวรานก่อนนอย่าง
ไค่ บั้งซ่งเห็นสมคะนที่คักไค่ จ้งร้องทวงทสวน
ซันอีกในอาการอย่างเฆนกันกว่า

“ อ้ายซากสิซน ! ข้าเห็นว่าเองคงไม่สู้ท่าน
แซเหล้งไค่เจียงสุนคนหงละ ”

ฝ่ายขุนเหลียงจ้งแสงทำเนนผู้มสัศคคและ
พุกออกไปว่า “ ขอท่านทั้งหลายอย่าไค่วันวาย
เลย การท้งซง กัยคนของข้าพเจ้าเกิดเนน
ปากเลียงกันเลกนอยเถาน เป็นแต่การพุกเยา
กันเล่นคอก ”

แต่ขุนเจียงไม่ฟังคำทามปวามของขุนเหลียง
ผู้นาย ว่าภาพเยาไค่ไกล ไค่เจียงสุน แล้วเา
ปลายภาพทวคไป ทหน้าอก เนนซ้ง ทำทายและ
กัทหมัน ไค่เจียงสุนถูกสยประมาทกั้งน และ

รู้ว่าเนนอวยของขุนเหลียงโดยคอก เขา
เห็นว่าเนนโอกาสทระซันกลซุนเหลียง ไค่แล้ว
ฉเนนพอกขุนเจียงเาปลายภาพทวคมา ทหน้าอก
ไค่เจียงสุน จ้งถูกทระลงซัน ซักคาพอก โลกเา
พนกยขุนเจียง พลางหันหน้ามาทางแซก
ท้งหลายซงกำลังคนคกใจแล้ว ธงว่า

“ ท่านท้งหลายอย่าไค่คักใจเลย ข้าพเจ้า
ระพนกยท่าน ผู้ม ผมอให้ เห็นเนน ขวัญคา ของ
ท่านท้งหลาย ! ขอท่านจงไค่ไปเถค ”

ไค่เจียงสุน พนกย ขุนเจียงไปไม่ไค่เท่าไร
ขุนเจียง เลียทถูกไค่เจียงสุน แทะคาย คอ หน้า
พวกนายโจรท้งหลาย

ก่อนทนายโจรท้งหลาย ระออกปากซมแซบ
ผมอไค่เจียงสุน ขุนเหลียงเห็นเหตุการณ
ผคคาคทมายกั้งน จ้งทงระอกสรวล เนน
อาณคสัญญญาณ ฝ่ายพวกโจรซงแอบคอยท้อย
หลังม่านคัศวะกันออกมารุมพนกไค่เจียงสุน พวก
นายโจรท้งหลายไม่รู้ ทัวเาเาว่า มีอัยมางคัว
ท้งซักคาพอกคอสู ข้าง พวกโจรคิกร้าย
เห็นเหตุเกิดซนคั้งนจ้ง ธงว่า

“ ท่านท้งหลายอย่าไค่วันวายเลย เาจะ
เาซัวคไค่เจียงสุนคนเกียเถานัน ”

แต่คำร้องบอกของพวกโจรหาเป็นประโยชน์
ไม่ เพราะไม่มีไค่ใครเชอฟัง จ้งเกิดคอสู พนแวง

ปริศนา

พฤศจิกายน

กันจนอย่างร้ายกาจ ไก่เลี้ยงสนธิ์เกือบเหวี่ยง
คาฟฟากาพนีย้องกันทวมให้อยพวกโจรหุยกัย
ทำอันตรายได้ ในระหว่างเวลาอัน ผิดเจิน
อลหม่านเช่นนั้น บังเอิญมีเหตุประหลาดเกิด
ขึ้นขึ้นนอกเรือนหนึ่ง กล่าวคือ สาวใช้ของ
นางชุนท่ายกนบรสาวของ ชุนเหลียง วังร้องให้
โพล่เข้ามาที่ประตูแล้วร้องว่า

“ช่วยด้วย! ช่วยด้วย! เสียเจ้เรถูก
อ้ายซ่งเกาลักฉกเอาไปแล้ว!”

ข่าวอันน่าตกใจนั้นทำให้ชุนเหลียงและพวก
โจรทั้งหลาย ถึงกับตกตะลึง หยต การ ต่อสู้กัน
โดยฉับพลัน ไก่เลี้ยงสนธิ์จึงร้องขึ้นในขณะนั้นว่า

“ข้าพเจ้าเห็นคหิมันของเสียเจ้ ข้าพเจ้า
ต้องตามไปเอานางคืนมาเอง และระหว่างชีวิต
อ้ายซ่งเกาลักเสียด้วย”

พอพวกข้ากาคำเขาถึงฝ่าพวกโจร ซึ่งกำลัง
ตกตะลึงอยู่นั้นไปประตู และลงบันไดออกจาก
เหลาไปโดยทันที ปลอ่ยให้ความมั่นใจขึ้นเกิด
ขึ้นแก่ชุนเหลียงและพวกโจรทั้งหลาย

ซึ่งเกาลักผู้ซึ่งถูกกล่าวนามนั้นเป็นนายโจร
กักหนึ่งคั้งอยู่นอกเขา มีใจอำมหิตโหดร้าย
ไม่ยินยอมใครเข่นพวกพ้อง ไก่เลี้ยงสนธิ์ควมมา
ไปรวกเร็วประหลาดมพิศ เขามาถึงหน้าผาตาม
หน่ง ซึ่งเป็นที่กักให้นางชุนท่ายกนบรสาวใช้

คนหนึ่งมารออยู่ ณที่นั้นเขาพบหญิงทั้งสอง
มาแฝงกายรออยู่แล้ว เขาทั้งสามมีความยินดี
อย่างยิ่งที่ใคร่ครุคพัฒนสมกับชุน

“บุญของเรา แล้ว ทรอศ มา ได้เช่นนั้น”
ไก่เลี้ยงสนธิ์ “เราต้องรีบไปเก็บเงิน ข้าพเจ้า
ได้ส่งให้คนของข้าพเจ้าเอาเรอมาคอบรับที่ชาย
หาดข้างล่าง”

นางชุนท่ายกนบ มีใจดี เอื้อน แต่ อย่างไร
ไก่เลี้ยงสนธิ์จึงประคองกายนางไว้ที่ขยหน้าผาลง
ไปยัง หาดทรายเบื้องล่าง ด้วย ความ ระมัดระวัง
อย่างเต็มทณที่นั้น พวกโจรแซ่เหลียงก็เอาเรอ
ลำหนึ่งมาจอกคอบอยู่แล้ว ไก่เลี้ยงสนธิ์ชวนสาว
คหิมันลงไปในเรือ พายออกจากฝั่งไปสู่เรือ
สำเภาใบใหญ่สองลำซึ่งทอดสมอยู่หน้าลกล

บนคาคำเรือสำเภาลำหนึ่งไก่เลี้ยงสนธิ์ นาย
โจรเลื้อยคสมไค้พยกับนายโจรรองของเขาอีก
ซึ่งเป็นศรีสัศกท้าย เขาเล่าและอวยพรแก่นาย
โจรรอง เหล่านั้น ด้วยความ ฮาลยวัก เป็นลนพณ
จนถึงกับริ่งให้ ต่อจากนั้นพวกนายโจรรองต่าง
ก็ลากลยไปย่นเรืออีกลำหนึ่ง และในทันทีนั้น
เฮง เรือใบทั้งสองก็แล่นแยกทางกันออกไปตาม
ท้องทะเลเขี้ยว

ความคังใจของไก่เลี้ยงสนธิ์ค่อต้องการพย
เรือสินค้าเลียมพลออีก หรือเรือ ช่ง เกิรทางไป

พ. ศ. ๒๔๗๑

สลัดจีน

ค้าขายยังเมืองเสียมหลอกก็ เพื่อจะได้ซื้ออาศัย เกรียมตัว

โดยสารต่อไปยังประเทศ อันเป็นเมืองนิคมนี้

สามวันต่อมาเรือสำเภาของ นายโจรสลัดผู้
ซึ่งกลบใจแล้วยังคงแล่นฝ่าคลื่นอยู่ในท้องทะเล
หลวงอันกว้างใหญ่ ในเวลานั้นโกเจียงสุนได
เปลี่ยนแปลง เรือ ของเขา ให้ เป็น เรือ สันค้ำ จิน
ลำหนึ่ง ซึ่งการกระทำอย่างนั้นเป็นวิธีที่จะพ
ภัยไม่ตองสู้รบกับเรือสันค้ำอื่น ๆ กษัตริย์
เป็นเวลาบ่าย ความทุกข์คล้อยไปทางภาค

ประจิมทิศ ส่องแสง ฉายฉาน อยู่กลาง นภาภาค
ในท้องทะเลสงบ พนมราบเรียบมระลอกน้อย ๆ
วิ่งไล่ไปมาเร็ว ๆ โกเจียงสุนกับนางซุน
เทียบกันกรรยาบอดชีวิตของเขากำลัง นอนอยู่ด้วย
กันที่ฐานห้องท้ายยาหัด สิ้นสามกรรยาโค
รยความเกษมสุขเป็นอย่างยิ่ง ทันใดนั้นไฉเซ
นายโจรของคนสุดท้ายที่ยัง ติดตาม มาส่ง ก็เข้า
มากำหนดแจ้งแก่โกเจียงสุนว่า มีเรือลำเภาไป
เสียมหลอกก็กอดหนึ่งสามลำกำลัง แล่นตามมา
ข้างหลัง โกเจียงสุนมีความยินดีเมื่อได้ทราบ
ดังนั้น จึงสั่งให้ลูกไปท้ายออกเสาะหาเสีย
เพื่อให้เรือแล่นช้าลง พลาญเซาซุนไปบนคาบฟ้า
พร้อมด้วยไฉเซ คุกองเรือซึ่งแล่นตามมา
เมื่อแนบใกล้แล้ววาเรอขึ้นบนเรือเสียมหลอกก็
จึงให้ลูกเรือ คนหนึ่ง ไปแจ้ง แก่ ภรรยาสาว ให้

ขณะนั้นโกเจียงสุน จึงยกกองชาวซุนโยก ไป
มาส่งสัญญาณไปยัง กองเรือเสียมหลอกก็ เพื่อ
ขอเจรจาด้วย เรือสำเภาทั้งสามแยกขบวนออก
จากกัน ลำหนึ่งแล่นตรงมายังเรือสลัด และ
อีกสองลำแล่นตามกันมาไว้ระยะห่างกันสลัดขึ้น
พนมปลา การทักของเรือเสียมหลอกก็คงแยก
ขบวนเป็นยทรวอดคงนั้น ก็เพื่อยอภัยซึ่ง
อาช ะระกิด ชิน ถ้าเรอล้านบนเรือสลัดกัน

ไม่ช้าเรือทั้งสองก็เข้าเทียบกราบกัน นาย
เรือเสียมหลอกก็ ออกหลวงศรัทพภักดี พร้อม
ด้วยนายเรือผู้ขึ้นหลายนาย ขึ้นอยู่ที่ กรวยขวา
เพื่อฟังคำเจรจาของโกเจียงสุน ซุนยืนอยู่ที่กราบ
ซ้าย ชายหนุ่มครึ่งซำก็มีความกระวนกระวาย ออก
หลวงศรัทพภักดีอย่างฉรรรมนเมฆนั้น แล้วจึง
กล่าวเป็นภาษาไทยว่า

“ข้าพเจ้าเห็น คนไทยกำลังเดินทางจะไป
ประเทศไทย เรือที่ข้าพเจ้าโดยสารมานี้ยังไม่
มุ่งจะไปเมืองไทยแต่เดี๋ย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
จึงขอความกรุณาท่านนายเรือขอ โดยสารไปกับ
ท่านด้วย พร้อมด้วยครอบครัวของข้าพเจ้า มี
ภรรยาข้าพเจ้าและคนใช้ชายหญิงสองคน”

ออกหลวงศรัทพภักดี กวาดคาคำรูปพรรณ
ของผู้นั้นด้วยความกรุณาครุ่นหนึ่ง สลัดให้เห็นว่า

บุศราคำ

พศ. ๒๔๖๖

เขาไม่ใช่เป็นคนโง่ เครืองแต่งกายของเขา แสดงว่าอยู่ในตระกูลเศรษฐี แต่ภริยาและตัวของเขานั้นไม่คล้ายคนไทยที่โดยมาก แต่ท่านก็มีใบตอกทวงในเรื่องนี้

“เราไม่ขัดคำสั่งของท่าน — พ่อชายหนุ่ม แต่เราต้องขอคิดเอาค่าโดยสวาทตามสมควร ซึ่งท่านก็ทราบอยู่แล้ว ถ้าเต็มใจ จะโดยสวาท เรือเราไปแล้ว ก็จงขึ้นมาเถิด เรากำลังรีบไถ่ทางกลับ”

โกเจียงสนมีความยินดี ยิ้มแล้วขอให้ภรรยาสาว นายจำปา และสาวใช้ของขึ้นไปบนเรือ ส่วนเขากลับเข้าไปในห้อง เพื่อให้ไวเจียกยักพวงสลักยางคนใดแสดง ความอาลัยในการที่จะจากไปเป็นครั้งสุดท้าย ครู่หนึ่งต่อมาโกเจียงสนก็เดินข้ามสะพานไม้กระดาน ทิ้งมือไว้ไปยังเรือไทย เขาเห็นหน้าอันเศร้าสลดไปทางเรือสลักเพื่อกันนาย วารุณครั้งหนึ่ง เขาจับคาอยู่ที่เรือสลักจนเรือทั้งสองแยกห่าง ออกจากกันไป ซึ่งเป็นมิตรประจักษ์ว่าต่อไปโกเจียงสนจะไม่มีความกลับมาเป็นจอมโจรอีกแล้ว และวัน

แห่งชีวิตของเขา ซึ่งจะเจริญไปตาม วิถีธรรม ก็กำลังเยยมกรายเข้ามา เขาจะได้รับความสุขกับภรรยาสาวชาวจีน นางซุนท่ายตันณแดนอันเป็นประเทศไทย—กรุงศรีอยุธยา

ความในคืนสุดท้าย ปรากฏว่า ออกหลวงศรีทิพภักดิ์ นายเรือสำเภาไทย นั้นเป็นเพื่อนเก่าของออกขุนทองสหายของโกเจียงสน เพราะฉะนั้นย่อมไม่เป็นที่สงสัยว่าโกเจียงสนกับภรรยาจะไปไม่ถึงกรุงศรีอยุธยาโดยสวัสดิภาพ ในที่สุดเมื่อโกเจียงสน กับภรรยาได้ ไปถึง กรุงศรีอยุธยาประเทศไทยแล้ว เขาก็ตั้งตัวเป็นคนหยั่งอยู่ในนครหลวง ทำการค้าขายใหญ่โตจนเป็นเศรษฐีใหญ่คนหนึ่งในกรุงศรีอยุธยา และในลำดับนั้น โกเจียงสนได้เปลี่ยนนามของเขาใหม่เป็น นายบุญรอด เพื่อให้สืบทอดโชคชะตาตลอดจน นางซุนท่ายตัน ภรรยาสาวของเขา ก็เปลี่ยนเป็น บุญช่วย ตามเหตุการณด้วย ชีวิตของ นายบุญรอด และ นางบุญช่วย ได้เจริญไปใน วง แห่ง ความสุข ทุกประการ คราวเท่า เวลาชั้นควร

บุศราคำ

แถลงการณ์สาธารณสุขพิเศษ

เรื่อง

ท่านสบายดีหรือ ?

ท่านรู้ได้อย่างไรว่าท่านเป็นผู้ที่ร่างกาย
สมบูรณ์เมื่อมีผู้ถามท่านถึงเรื่องทุกข์สุข หรือ
ท่านคิดว่าท่านเป็นสุขสบายก็เพราะท่านไม่รู้
สักอาการผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้า
จะมาก็คุยให้ฟังแล้ว ปัญหาเรื่องทุกข์สุข
ของร่างกาย เป็นปัญหา อันสำคัญที่จะต้อง
ให้ถูก

ยังไม่มีใครที่สามารถทำให้เราเข้าใจถึง
คำว่าสุขภาพดีแน่ชัด และความขบขัน
เนื่องด้วยโรคแทบทุกชนิด มีอาการเจ็บอย่าง
ไรแน่ หรือถ้าจะมีผู้กระทำบ้าง คำว่า
นั้น ๆ ก็จะต้องถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ
เราแน่ใจไม่ได้ เพราะคำวินิจฉัยศาสตร์ หรือ
กล่าวโดยเฉพาะแพทยศาสตร์ของเรา เปลี่ยน
แปลงอยู่เนืองนิตย์ ตามธรรมชาติที่เราเข้าใจ
กันก็คือ เมื่อเรารู้สึกสบาย อวัยวะต่าง ๆ
เข้าไปโดยปกติ เราก็คิดว่าเราเป็นสุขสบาย
ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ถ้ามีอะไรผิดปกติจาก
การที่เคยเป็นอยู่ เราก็คิดว่าเราเป็นโรค

เมื่อสมัยที่แพทย์ศาสตร์และการตรวจโรค
ยังไม่ก้าวหน้าสุขภาพ แท่งความเป็นที่พึงพอใจ
ก็น้อยคนนัก ซึ่งได้ถูกแพทย์ลงความเห็นว่ามี
ร่างกายไม่สมบูรณ์ เกือบกลายเป็นการ
ตรงกันข้าม ตามที่เป็นอยู่เวลานี้ ปรากฏว่า
มีเด็กเพียงสองสามคนในเมืองต่าง ๆ ซึ่งเมื่อ
ได้รับการตรวจโดยด่วนแล้ว จะนับได้ว่า เป็น
คนร่างกายสมบูรณ์จริง ๆ

ความจริง เรื่อง การ รู้ อาการ ของ ความ
ปราศจากโรคและความเป็นโรคนี้ เกี่ยวกับการ
ศึกษาของบุคคลเป็นข้อใหญ่ ตามธรรมดา
ผู้ที่มีการศึกษาย่อมรู้ ได้ดีกว่าผู้ที่ไร้การศึกษา
ว่าตนจะป่วยจริงหรือสบายจริง และสามารถ
ที่จะรู้อาการใด โกล่กลือกที่จะเป็นไปได้ ผู้ที่
รู้ อาการ ของความเจ็บป่วยที่ถูกต้อง คือ แพทย์ผู้
ตรวจร่างกายของท่าน เพราะฉะนั้น ถ้าจะ
วินิจฉัยปัญหา ข้อนี้ให้เห็นที่จริงลงไป แล้ว
เห็นจะต้อง เป็น หน้าที่ ของท่าน ด้วย ส่วนหนึ่ง
ก็มี

กรมสาธารณสุข

พฤกษิณ

นายแพทย์ไต้แย่งคนไว้เห็น พวก ๆ เพื่อ
สละทกแก่การตรวจ และการแย่งนั้น ก็ผิดแล
กันทุกคราวไป และคงจะผิดแลกันไยเรื่อย ๆ

๑. ผู้ที่มีร่างกายบริบูรณ์ พวกนี้ คือ

พวกที่มีอาการเย็นปกติเสมอ ทาอาการผิด
ธรรมชาติไม่ได้ แต่พวกนี้ มีน้อยเต็มที และ
โดยมากเมื่อได้รับการตรวจแล้ว แพทย์ลง
ความเห็นว่าเป็น แต่พอตรวจอีกครั้งหนึ่ง
อาจพบความผิดปกติบางอย่าง ซึ่งอาจให้ โทษได้
อย่างร้ายแรง

๒. พวกที่คิดว่าตนมีร่างกายบริบูรณ์ แต่

แท้จริงมีความผิดปกติบางอย่างอยู่ภายใน ซึ่ง
เห็นตนว่าปกติ พวกนี้ควรได้รับการตรวจให้
ถี่ถ้วนที่สุด

๓. พวกที่มีร่างกายบริบูรณ์ หรือเกือบจะ

บริบูรณ์ แต่เชื่อว่าตนมีโรค พวกนี้โดยมาก
เป็นคนที่มิเห็นประสาทอื่น ทำงานที่ตนไม่
มีความสนใจ พวกนี้มักจะชอบเชื่อเรื่องลึกลับ
วางร้ายต่าง ๆ

๔. พวกที่มีโรคจริง ๆ แต่ไม่ยอมรับว่า

ตนป่วย พวกนี้มีอยู่มากพอใช้ และเป็นพวก

ที่ให้โทษแก่สาธารณสุข เห็นที่สุด เพราะ
โดยมาก เป็นพวกที่ เก็บเอาโรค และเชื้อโรค
ต่าง ๆ เข้าไว้แล้ว ทำให้ติดต่อกับ คนอื่นได้
พวกนี้ร้ายยิ่งไปกว่า คนทำควัว ที่เป็นโรคเรื้อน
เสียอีก

๕. พวกที่มีร่างกายบริบูรณ์ หรือเกือบจะ

บริบูรณ์ที่ไม่คิดว่าตนป่วย นอกจากจะมีอาการ
อันร้ายแรงเกิดขึ้นจนทนอยู่ไม่ได้ พวกนี้แต่

ก่อนมีเป็นจำนวนมาก และก็อาจลดน้อยลง
ตามส่วน ของ ความเจริญ ทางการศึกษา
และการศึกษา

๖. พวกที่มีอาการบางอย่างซึ่งทำให้ตน

รู้สึกขวยอายในสังคม และเป็นผู้ที่ไม่ชินต่อ
ความเป็นอยู่ของชีวิต เป็นคนไม่ถี่ถ้วน มี
นิสัยขลาด และที่เคาะร้ายไม่เคยตกอยู่ใน

มีอนาถแพทย์ กัด พวกนี้โดยมากพยายาม
ที่จะรู้โรคตัวเอง และรักษาตัวเอง ในที่สุด
ก็ได้รับทุกข์ชัวยแยก เพราะขาดกลางบ้าน

๗. พวกที่ขวย คือพวกที่ขวยจริง ๆ และ

รู้โดยอาการที่ตนรู้สึกขวย

วิธีย้อม งาขาว หรือ กระดุกสัตว์ตามที่ได้ blue) ที่ละลายแล้วก็ได้
 รวบรวมน้ำอีก ๕ วิธี คือ
 วิธีที่ ๑ ย้อมเป็นสีแดง
 ขึ้นคัน แฉ่งลงไป ในน้ำส้มสำหรับย้อมผ้า
 เสียก่อน แล้วจึงเอาลงแช่ในน้ำที่ต้มกยเนื้อไม้
 ยราซิด ที่กำลังร้อนจัด (ใช้น้ำเนื้อไม้ยราซิด
 หนักครึ่งปอนด์ น้ำ ๑ แกลลอน) หรือจะใช้
 แฉ่งลงในหมักแกง จนกว่าจะมีสี ตามต้องการ
 ก็ได้ ถ้าจะให้สีเข้มจืดใช้ ชดช้อย้อมแทน
 ตามส่วนผสม ดังกล่าวข้างต้นนั้นแล้วก็ได้

วิธีที่ ๒ ย้อมเป็นสีฟ้า
 แฉ่ กระดุกสัตว์ หรือ งา นั้น ลงในน้ำ ซึ่ง
 ผสมกย้วยกรกเงิน (Silver nitrate) สัก ๕-๖
 ชั่วโมง แล้วขึ้นผึ่งจนแห้ง ค่อยไปงา
 แฉ่ในน้ำ ซึ่งผสมกย้วย เกลือ แอมโมเนีย กรก
 กำมะถัน (Ammonium sulphide) หรือจะใช้
 ต้มลงในน้ำฝางที่มีสีเข้มจนแก่ก็ได้

วิธีที่ ๓ ย้อมเป็นสีฟ้า
 แฉ่ งา หรือ กระดุกสัตว์ลงในน้ำ ซึ่งผสม
 ซัลไฟด์ ออฟ ฟินิกโก (Sulphide of indigo)
 ๑ ส่วน กย้วยน้ำ ๕ ส่วน แล้วชดช้อย้อมในอ่างย้อม
 หรือ จะใช้ แฉ่ใน น้ำผสม เกลือทองแดง กรก
 กำมะถันอย่างแรง (Copper sulphate) หรือ
 จะแฉ่งลงในน้ำผสมครามปรัสเซียน (Prussian

วิธีที่ ๔ ย้อมเป็นสีน้ำตาล
 ทำเช่นเดียวกับวิธีย้อมเป็นสีฟ้า แต่ใน
 น้ำผสม กรกเงิน (Silver nitrate) ให้อ่อนๆ
 สักหน่อย
 วิธีที่ ๕ ย้อมเป็นสีม่วง
 ึ่งแฉ่งลงในน้ำส้มสำหรับย้อมผ้าเสียก่อน
 ภายหลัง จึงเอาไป แฉ่ทิ้งไว้ใน น้ำฝาง ที่มีสี
 แก่จืด

ภาชนะที่เขียน เหล็ก หรือ ทองเหลือง ถ้า
 สกปรก ึ่งใช้ ชดช้อย้อม หรือ ถ่าน ละเอียก
 ผสมกย้วยน้ำมันสน จะสะอาดก็เหมือนกัน

ตามคัสเสียหรือคัสที่ใส่สรรพสิ่งใด ๆ ก็
 มักจะมีแมลงเข้าไปทำรังอาศัยอยู่ และเกิด
 พืชพันธุ์กัน ค่อย ๆ ไป ถ้า จะกำจัดแมลง
 เหล่านั้นให้หมด และป้องกันมิให้ ทำรัง หรือ
 อาศัยอยู่ในที่นั้นต่อไป ึ่งวิธีของในที่นั้น
 คากแตกหักหัก ๆ พอสมควร แล้วใช้เคียว
 ชดช้อย้อมขึ้นขึ้นแช่กภายในให้ทั่ว ยิ่งเข้าไป
 เนื้อไม้มากเท่าไรยิ่งดี ทั้งไว้จนแห้ง จะฆ่า
 ึ่งเล็ก ๆ และแมลงนั้นตายหมด และสัตว์
 ึ่งอื่น จะไม่กล้า เข้า มาทำรัง ที่อาศัย อยู่ต่อไป

งเอา แนนทาลิน (Naphthalin) หรือการะบูร ของใหม่และไม่เสียง่าย
แท่งใส่ในตู้ขึ้นสัก ๒-๓ ก้อน แต่ที่ควรใช้
การะบูรแท่งดีกว่า ถึงจะแพงสักครึ่งหนึ่ง
ก็ไม่ทำให้สิ่งของมีกลิ่นเหม็น

เพดาน หรือ ฝาผนังที่ทาสีแล้ว สกปรก ings
ล้างด้วยน้ำครึ่งแกลลอน ผสมสบู่ ๒ ออนซ์
จะยิ่งดี ไม่ให้สีที่ทาสีนั้นกระเทาะได้ง่าย

ในการเก็บทางหรือดินซึ่งติดกับในอาหาร
การกิน ถ้าทำนกองการจะให้ขนมยังที่เก็บ
ไว้กินนาน ๆ ให้อ่อนนุ่มไม่แข็งกระด้าง งเอา
ขนมยั้งนั้น คัดออกเป็นสองซีก แล้วหั่นเขาข้าง
ประกบกัน ทอดด้วยผ้าขาวสะอาดเก็บไว้ ะ
รักษาให้ ขนมยั้งนั้น นุ่ม นวลรับประทาน เหมือน

ยาขี้ฟันห้องที่หาเองได้อย่างง่าย ๆ นั้น
คือ สบู่ แอมโมเนีย กับขี้ผึ้งและน้ำมันสน
(Turpentine) ผสมสมควร ใช้ขี้ฟันห้องให้
ชื่นแจ่มใสได้เหมือนกัน

เพลง พหุลรัตน์

เมื่อสุขุมแต่ส่ายหาสิน
ควรช่วยเขาสิ้นเสียทาย

ห่างกันห่างนอนจนสุขสลาย
ใช้จ่ายทรัพย์ล้นถอนสุขมา

กรมสาธารณสุข

ลัทธิเชษฐม

เศรษฐีตระหนักรวาทย์พวกเพื่อนว่า การ
เลี้ยงน้อง กว๊านงาน สัมรส ของบุตร ชาย คนนั้น
อยาก จะให้ มั่น ใน บริเวณ สวน เพาะ ไร่ ทาง
หลังบ้าน

“อทานมีความเห็นแปลกๆ เสมอ” เพื่อน
ผู้หนึ่งหัวเราะขึ้น “ลองซักเหตุผลให้ฟังหน่อย”
เศรษฐี “ข้าพเจ้าไม่ละ ข้าพเจ้าลาตก ๆ
หลาน ๆ จะไปเป็นอาหารไก่ ค่อยไป”

“ในที่สุดก็ไม่ได้แต่งงาน กับแม่ผู้หญิง
สวยคนนั้นอีกหรือ?” เพื่อนที่ ๓ ถาม

“แน่ละ จะมีประโยชน์อะไร” เพื่อน
ที่ ๒ ตอบ

“น่าเสียดาย หล่อนสวยไม่ใช่เล่น” เพื่อน
ที่ ๓ ประการ

“กันเสียกายยิ่งกว่าเด็กอีก แต่จะทำ
อย่างไรได้ หล่อนพวกว่า ‘ตกลงล่ะ’
ไม่ได้เลย” เพื่อนที่ ๒ ขน

“ผมตามพบภรรยา ของคุณ ที่หาย
ไปนั้นแล้ว”

“เป็นพระคุณอย่างล้นเหลือ หล่อน
พวกว่าอะไรยังๆ?”

“เปล่าเลย!”

“นั่นไม่ใช่ภรรยาผมแน่ละ”

นายโช่งช่างคิดก็แสดงต่อศาลว่านายเซ
เพื่อนสนิท บังอาจบุกรุกเข้าไปชะโมยของ
ในท้องคน คิดเป็นเงินกว่า ๕๐ บาท ขณะ
ที่คนไม่อยู่

ศาล “เมื่อไรที่ออกจาก บ้าน ลืม ใส่
กุญแจหรือเปล่า?”

นายโช่ง “ผมไม่เคยลืมเลย ทั้งลูกกุญแจ
ผมก็เก็บไว้กับตัวเสมอ”

ศาล “กุญแจ ไรที่ มียก?”

นายโช่ง “ลูกเดียวครับ”

ศาล “ถ้าเช่นนั้น จำเลยเข้าไปในห้อง
ไรที่ ไรที่อย่างใดแล้ว”

นายโช่ง “นั่นแหละครับมันยาก ผมเองเป็น
แต่เพียงช่างคิดก็แล้ว ไม่มีความรู้
ไปถึง ถามว่าเสียกเถาะ เขาเป็น
ช่างเหล็ก”

พ.ศ. ๒๔๗๑

สารเชษเม

ภรรยา “ข้าสงสัยนักว่ แก่กว่าข้ามันเข้าไป คาอ่วม
ชักเท่าไร ถึงได้มาจนไม่เป็นมนุษย์
มะนา”

“โกหกทั้งเพ ^๕ เมือผมย่อง
เข้าไปมีใครอยู่สักคนเมื่อไร”

สาม ^๕ (เสียงลั่นไกสนั) “วันน่อยไปหน่อย
ตั้งแต่เช้าซักกิน ๖ ชวคเท่านั้น”

ไม่ปรากฏ ว่าข้าสมบุญเคย คึกษาวิชา
ณสำนักไหน แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้เคยรู้ว่
ข้าสมบุญอ่านและเขียนหนังสือไม่ไ้

ภรรยา “๖ ชวครี? คายโหง! ออย่าว่าแค่
เหล้าเลย ถึงน้ำเปล่าๆ ซักกินเข้าไป
ไม่ไหว”

“ถึงนามคุณะทานกรับ” ทนายความ
ซึ่งข้าสมบุญ ทามาทำพินัยกรรม ซบอ
ภายหลังที่บรรทักซื้อความ ลงหมกสันแล้ว

สาม “อืม! จริงของแกแะะ ถ้าเย็นน้ำซัก
ก็หมกขัณญากิน”

“พอเซ็นเองก็ไ้ แล้วฉันจะทำเครื่อง
หมายไว้” ข้าสมบุญว่า “เออ! เต้มที่ ^๕ ถึงแค่
คาหมกมีว่ เลยเขียนหนังสือไม่ไ้เลย”

คาอ่วมมือถาว ถูกตำรวจจับตามพยายาม
ชะโมยไ้ไวคั ครั้นไปถึงโรงพัก นายร้อย
ตำรวจจึงซักว่

ทนายผู้นั้นกลับย้ช่นถาม “สมบุญใช้ตัว
‘ญ’ หรือตัว ‘ณ’ สกคกรับ”

“รู้หรือเปล่า แก่ถูกหว่าชะโมยไ้ไวคั?”

“ตามใจพ่อไ้แล้วกัน” ข้าสมบุญตอบ

คาอ่วม “รู้กรับ แต่ผมไม่ไ้ชะโมย”

“เออ! เต้มที่ ^๕ ถึงแค่พ่นเพองหัก เลย

นายร้อยตำรวจ “โทก! เขามั้หลกถานพอ แก
ระว่ายังไ้?”

สกคคัวหนังสือไม่ไ้ใคร่ถู”

นวนทุกซ์

เมื่อท่านจะแสวงสุขภาพ ขั้แรกทีจกต้องรู้ โดยละเอียดก่อนนั้น คือ ลักษณะอาการ
แห่งสุขภาพของท่านในขณะนั้นเป็นอย่างไร ท่านจะทราบคำคอบไ้เมื่อไปให้แพทย์ตรวจ

กรมสาธารณสุข

อินทวาทิ

เมื่อย่ำวันที่ ๕ เดือนพฤศจิกายน พุทธศก
 ษัณ ข้างเจ้าไกรยชกหมายทางไปรษณีย์ละมัย
 หนึ่ง ไกยมีทั้นที่จะเป็ดฉนักถวายไควว่าเ็น
 หนึ่งสือที่มีมาจากสำนักงานไทยเขมม เพราะ
 ปรากฏครวรประพิจแนศวร ที่หน้าของ
 อย่างเด่นชัด แต่ลายมือทหน้าของข้าพเจ้า
 ไม่เคยพบ

นั้นข้างกระมัง และบางที่อาจไควเล่นละครกับ
 เขาคัวยกไควเ็นไคว ในเมื่อความคึกกำลังทำเนิร
 อยู่ด้วยความอึมเอบ ที่ไควไควเ็น ตัวละคร
 และทงมีส่วที่จะไควลงพระเศษพระคณเจ้า
 ข้าวแดงแองรอนเ็นนั พलगมอกลักของ
 อชกรอาน ในทคหมายมีข้อความทงนี้

๐ ๐ ๐

ข้าพเจ้าเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว
 ไควเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว
 ไควเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว
 ไควเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว
 ไควเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว
 ไควเ็นไควไควเ็นไควว่าข้าพเจ้าเ็นไคว

กันบรรณการ การขอส่งอย่างเลียบขาด
 ในหน้าทั้น ฐานแกลเเคยเ็นสมชิก
 พิเศษของคณะไทยเขมมผู้หนึ่ง ว่า แกล
 ต้องเขียนอินทวาทิ ละมัยพิเศษเฉลิม
 พระชนม์พรรษา ประจำเดือน
 พุทธศักราช

พ. ศ. ๒๔๗๑

อันตวาทิ

ถ้าปรากฏว่าแก ขึ้นไปแก้ด้วย
สำนักงานกันก็จะไม่ขอพบกับแก หรือ
แม้จะมีหนังสือไปวิงวอนปฏิเสธ กันก็
จะฉีก ลงตะกร้าเสียโดยไม่ยอมรับรู้ด้วย
เลย ถ้าแลอันตวาทิเดื่อนี้ ไม่ใช่เป็น
ชื่อของแกเขียนแล้วไซ้ร้ กันก็ชอบบอก
กับแกอย่างจริงจังว่า

โกรธกัน !

บรรณาธิการ

ป. ล. ขอโทษที่ไม่ได้เขียนด้วยตน
เอง เพราะกำลังยุ่งจนไม่มีเวลาทีเดียว

บ. ก.

สันแคะหะ! หัวใจข้าพเจ้ากำลังพองด้วย
ความลึงโลกโดยคิดว่า จะไ้เล่นละคร กับเขา
เมื่อมาไ้ข้าพเจ้าขึ้น รู้สึกเหมือนหัวใจแพพยุ
ลงไปทันทีจนมิอาจการ เกือบจะเหมือน กับที่ฝรั่ง
เขาเรียกกันว่า “ช็อก” (ไม่ใช่ชะนิกเขียน
กะทาน ดูเหมือนแปลว่า “สติบเหิมอด”
หรือฮัยใจไม่แน !)

ทั้งนี้ มิใช่ข้าพเจ้าจะไม่กล้าหรือไม่อยาก
เขียนก็ตามมิได้ ถ้าให้เขียนเดือนอื่น ๆ ก็ไม่สู้
กระไร เพราะถึงจะไม่สู้ก็สักหน่อยก็เขียนชะนิก
มวยหม่พล ๆ ไป แต่สำหรับเดือนพฤศจิกายน
ซึ่งเป็นฉะบับพิเศษ และยิ่งบรรณาธิการ อุดวิไป
ประกาศไว้เมื่อ เดือน ก่อน ว่า จะให้พิเศษ
อย่างโน้น วิเศษอย่างนี้เสียด้วย ก็เลยทำ
เอาข้าพเจ้าไม่อยากจะไป เกยข้อง ในฉะบับ
พิเศษ เพราะข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นบุคคลชั้นหรือ
ชะนิกพิเศษกับเขาเลย

แต่ก็เพราะ ความเกรงใจเพื่อนคือบรรณา
ธิการ (ซึ่งเขาเคยเป็นมิตรกับข้าพเจ้ามา
ตั้งแต่ชาติก่อน—โธ่ ไม่ใช่ตั้งแต่ครั้งก่อน ๆ
เมื่อยังเป็นเด็ก ๆ อยู่ด้วยกัน) จึงจำใจจำรับ
(เมื่อเด็ก ๆ ถ้าเขาโกรธ เขาถามแน่นอน แล้ว
ยกนิ้วหัวแม่มือตักกะกิกไปมา เป็นอันรู้กัน
เป็นอาณัติว่าโกรธกัน) มายักกับข้าพเจ้าเกรง
เขาจะกะกิกไม่กะพคได้ข้าพเจ้าแทนหัวแม่มือ
ละก็ข้าพเจ้าก็แยกตักกินเท่านั้น

พอ ลมมือเขียน เกือบเสร็จ รวรววันที่ ๒๐ ใต้
ริมหนังสือเป็นลายมือเขาเอง คราวนี้ไม่ใช่ของ
เขียนหัวทึบเกือบไม่เป็นตัวหนังสือ บอกว่า

“อันตัวที่ ^๕เดอนัน ^๕ขอให้ ^๕ขอโทม
สมาชิกทั้งหลายด้วย ว่า การที่หนังสือ
ออกช้า เพราะกิจการทางโรงพิมพ์กำลัง
มาก เผอิญแทนสำหรับพิมพ์ไทยเขมม
รายเดือนชำรุดใช้ไม่ได้ ต้องซ่อมมา
เกือบ ๑๕ วันแล้ว จารเลขคงใหญ่

หนังสือจึงช้า และถ้ามีไอดีอะไร
ดี ๆ สำหรับแก้ตัว ในการที่หนังสือช้า
จนอย่าให้ท่าน ผู้ เป็น สมาชิก ที่รัก และ
นับถือของเราโกรธได้ ก็ขอให้เขียน
ลงไปเถอะ กัน ^๕เชื่อความสามารถ
ของแก เพราะเมื่อเด็ก ๆ เวลาแกล้ง
กันเคยได้ ยืนแกพูดขอโทษคุณแม่ดั้นนัก
นำเอามาใช้บ้างก็ได้ เชื่อว่าคงเป็นผล
กันถูกต้องว่าวันละนับครั้งไม่ถ้วน—”

๐ ๐ ๐

นั่นแน่ ! ท่านบรรณาธิการเห็นข้าพเจ้าเขียน
คนออกแรงไปก็ รู้สึกสัพยอกเขาเหตุการณ์เมื่อ

๕๕ เป็นเด็ก ๆ มาเปรียบ เหมือนกันอยู่เมื่อไร !
ขอโทษแม่กับขอโทษ----- ฮือ ! พุกยา
นั่นแหละเชื่อว่าคนเรา เวลาที่ บรรณาธิการ
กับคนเคี้ยว พอเกิดเรื่องขึ้น ละก็โยนให้
คนโน้น คนนี้ไปเคี้ยว แล้วพอเจ้าประคุณ
หนังสือ เดือนพฤศจิกายน โผล่ ออกมา เจนข้าม
เดือน จะไม่ให้ท่านบ่นอย่างไร ก็เสียอีก
เพียงบ่น ถ้าคนไรอื่น ๆ ถึงเกิดโมโหขึ้นมา
จะว่าอย่างไร ? แต่เมื่อมานึกก็ทักน่าเห็นใจ
งานก็มาก หนังสือก็มากยก เรืองก็เคี้ยว
วิ่งรอกวนท่าน ผู้ มีกรุณาให้ เขียน แต่ละเรื่องก็
หัวกะเด็นจิ้ง ๆ จะได้ง่าย ๆ อยู่เมื่อไร หน้ายก็
ก็งาม อย่างไม่ค่อยมีใครเคยทำ แปลว่าบรรณา
ธิการ ก็พยายามฆ่าฟันให้ส่มหรือใกล้กับที่คุย
ไว้วางใจ เสียอย่างเคี้ยวออกช้าท่านนั้นมดนั้น
ก็เคี้ยวก็เคี้ยว แต่ก็นิยว่า เป็น อติพลเหตุ
อย่างนี้ ฝรั่งมักพูดว่า “เอิกซิเคินต์”
ซึ่งแม้ทางกฎหมายก็ยังลกหย่อนผ่อนโทษต่อผู้
กระทำความผิด ข้าพเจ้าใคร่ครวญดูเช่นนั้น จึง
เห็นไชบรรณาธิการ ขอมเขียนอันตัวที่

รัชชยาแทนให้

๐ ๐ ๐

พ.ศ. ๒๔๗๑

อันควาที

พอเกือบแล้ว เมื่อวัน ๓๐ ไกรยทศมาส
มาอีกถึงน

“แกอย่าลืม ประกาศเรื่องละครนะ
สำคัญเหมือนกัน เพราะมันเป็นเรื่อง
มะโรงอันเป็นมัลลย์พระบรมราชสมภพ
กาล แห่ง พระ บาท สม เติง พระ มงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว ถ้าพระองค์ท่านยังทรง
ดำรงพระชนม์อยู่ ก็คงมีงานสนุกกัน
ใหญ่ ดูแต่เมื่อมีมะโรงก่อนปะไร ฉะนั้น
ขอให้แกประกาศว่า “ละครบรรดาศักดิ์
ไทยเชมม” ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ
พิเศษอันใหญ่ยิ่ง พระราชทานพระบรม
ราชานุญาต ให้ แสดง ละครบทพระราชนิพนธ์
ในรัชกาลที่ ๖ เรื่อง ‘ล้ามดู่’ กับ ‘ชิงนาง’ เพื่อ เก็บเงินสร้างหอระฆัง
และนาฬิกา ในบริเวณ โรงเรียน
วิชาวุฒวิทย์าลัยอุทิศถวายพระราชกุศล
แต่พระมหาธีรราชเจ้าพระองค์นั้น วัน
อังคารที่ ๑ มกราคม ที่โรงละครหลวง
สวนมิสกวัน คืนเดียวเท่านั้น ลงโรง
เวลา ๒๐.๓๐ นาฬิกา อนุญาตบัตรรับบาท

มีหมายเลขประจำเก้าอี้ ใครซื้อก่อนได้
นั่งหน้า เห็นชัด, ได้ยินถนัด, และ
ได้กุศลแรง ๆ (เพราะเสียเงินมาก)
มีขายล่วงหน้าที่โรงพิมพ์ไทยเชมม—”

ถ้าข้าพเจ้าขึ้นประกาศตามข้อความ ของ
แก คงถูกหัวเราะเยาะเย้ยแน่ แต่ก็ออกได้
ความก็มาก จึงคิดมาลงแต่พอได้ความ
“—กันขอกำชับอีกว่าขอให้พูดถวายเป็น
แล้วกัน! คุณบรรณาธิการ ก็เขียนเองเสียก็
แล้วกัน ประเด็นสิ่ง ๆ ๆ คุณเถอะมันแต่
ถวายเป็นมงคลก็ส่งราวกับข้าพเจ้าเป็นคนไม่มี
พินเสียเลย ถึงไม่ส่งข้าพเจ้าก็ต้องเขียน ถ้าขึ้น
สิ่งอีกฉะฉานก็ด้วยข้าพเจ้าเป็นเล็กเขียน โดยจะ
ถือว่าเป็นการคัดลอกอย่างแรง บรรณาธิการสั่งให้
พูดถวายเป็นมงคลเป็นใจความว่า การงาน
ทั้งหลายของหนังสือไทยเชมม ที่ได้เจริญ
รุ่งเรืองวัฒนาการมาแล้วก็ กำลังเป็นอยู่ก็
หรือจะเป็นไปในภายหน้าก็ ทั้งนี้เพราะ
พระมหากรุณา ขวามียกกล้า ๆ แห่ง พระบาท
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณ
อันประเสริฐ ฉะนั้นจึงขอชักชวนชาวคณะ

[๑๐๕๗]

ลวตกา

พฤษจิก

ทั้งหมดก็ลดฮวบ ผู้ที่ระหิย ห้างร้านขนาน ในหน้ากระดาษของหนังสือไทยเขมร จึงออก
 ถัดมา ของทั้งใจถวายชัยมงคล อันเนื่องใน ทรงไปยังบรรณาธิการตามเดิม โปรดเข้าใจ
 จารเฉลิมพระชนมพรรษา (ซึ่งแม้จะเน้นซ้ำ ตามนี้ด้วย
 ห้างมามากก็ยังไม่เป็นไรมิได้) ว่า ขอให้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง ในที่สุดนั้นข้าพเจ้าขอขอบคุณเสียก่อน ที่จะ
พระเจริญ ละเอียด! ชะโย! ชะโย! ชะโย! ขอบ ว่าการที่ข้าพเจ้าต้องรับเขียนอันนี้

บรรณาธิการขอให้ข้าพเจ้าแจ้งว่า ทั้งแต่ สำหรับเดือนนี้ก็เพราะ บรรณาธิการยังคืบ
ยัคนั้นเป็นต้นไป ผู้ใดมีความประสงค์จะทำ (และ การที่บรรณาธิการ ยังคืบ ก็เพราะ แลไป
การติดต่อในเรื่องการเงินก็ตามหรือการขอรับ ๕ ๕
ไทยเขมมก็ตาม อันเป็นธุระการ ขอได้ โปรด โดยเขาเห็นเป็นเวลากำลึงหน้าสี่หน้าขวาน)
พฤกตรงไปยังหลวงสรรพากรก็เกี่ยวข้อง นอกจาก ฉะนั้นความรับผิดชอบ ทั้งหมดยกให้ตก แก่ บรรณา
จะทำความติดต่อ สำหรับเรื่องอื่นเกี่ยวกับ ๕ ๕
วิชาการส่วนความรับผิดชอบขอยกให้แก่——”

สารลิกา

ป. ล. ช่างฉลุไม้ขอให้แจ้งว่าในไทยเขมรละมัยที่กล่าวกัน เรื่องอิศมทหาเสนางคิยัก
หน้า ๗๗๗ บรรทัดสุดท้ายของ พระอิศวรารศฯ คำว่า “เป็นพระบรมรูปยืนฯ” นั้นผิด
ขอให้แก้เป็น “เป็นพระพุทธรูปยืนฯ”

